

DOKUMENTACJA PLANU ZADAŃ OCHRONNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000 DOLINA DOLNEJ PILICY PLH140016 W WOJEWÓDZTWACH MAZOWIECKIM I ŁÓDZKIM

Zadanie realizowane w ramach projektu POIS.05.03.00-00-186/09 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski” współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach V osi priorytetowego Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013, działania 5.3 „Opracowywanie planów ochrony”.

DOKUMENTACJA PLANU ZADAŃ OCHRONNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000 DOLINA DOLNEJ PILICY PLH140016 W WOJEWÓDZTWACH MAZOWIECKIM I ŁÓDZKIM

Zleceniodawca:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie, ul. Henryka Sienkiewicza 3, 00-015 Warszawa
Wykonawca:	FPP Consulting Sp. z o. o. ul. Wilcza 50/52 00-679 Warszawa
Zespół opracowujący:	Wojciech Ciurzycki Łukasz Skalski Aleksander Góralczyk Marek Miłkowski Paweł Górski Karol Szymankiewicz Karolina Gajewska Dorota Kotowska Katarzyna Kuderska Maria Łepkowska Michał Maniakowski

Spis treści

1. Etap wstępny pracy nad Planem	6
1.1. Informacje ogólne	6
1.2. Ustalenie terenu objętego Planem.....	7
1.3. Mapa obszaru Natura 2000.....	10
1.4. Opis założeń do sporządzenia Planu.....	11
1.5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych Planem	17
1.6. Opis procesu komunikacji z różnymi grupami interesu.	31
1.7. Kluczowe instytucje/osoby dla obszaru i zakres ich odpowiedzialności	39
1.8. Zespół Lokalnej Współpracy	48
2. Etap II Opracowanie projektu Planu	54
Moduł A	55
2.1. Informacja o obszarze i przedmiotach ochrony	55
2.2. Ogólna charakterystyka obszaru Natura 2000	85
2.3. Struktura własności i użytkowania gruntów	92
2.4. Zagospodarowanie terenu i działalność człowieka	93
2.5. Istniejące i projektowane plany/programy/projekty dotyczące zagospodarowania przestrzennego	94
2.6. Informacja o przedmiotach ochrony objętych Planem wraz z zakresem prac terenowych – dane zweryfikowane.....	109
2.6.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujące na terenie obszaru Natura 2000	119
2.6.2. Gatunki roślin i ich siedliska występujące na terenie obszaru Natura 2000	127
2.6.3. Gatunki zwierząt i ich siedliska występujące na terenie obszaru Natura 2000.....	127

Moduł B	171
3. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem	171
4. Analiza zagrożeń	246
5. Cele działań ochronnych	288
6. Ustalenie działań ochronnych	301
7. Ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony	361
8. Wskazania do dokumentów planistycznych	386
9. Przesłanki sporządzenia planu ochrony	416
10. Projekt weryfikacji SDF obszaru i jego granic	416
11. Zestawienie uwag i wniosków	426
12. Literatura	431

1. Etap wstępny pracy nad Planem

1.1. Informacje ogólne

Nazwa obszaru	Dolina Dolnej Pilicy
Kod obszaru	PLH140016
Opis granic obszaru	Numeryczny wektor granic GIS znajdujący się w załączniku 1.
SDF	Plik PDF SDF stanowiący załącznik 2.
Położenie	województwo mazowieckie, powiat grójecki, miasto i gmina Mogielnica, miasto i gmina Nowe Miasto nad Pilicą, miasto i gmina Warka; powiat kozienicki, gmina Grabów nad Pilicą, gmina Magnuszew; powiat białobrzeski, gmina Promna, miasto i gmina Białobrzegi, gmina Stromiec, miasto i gmina Wyśmierzyce; powiat przysuski, gmina Odrzywół, gmina Klwów; województwo łódzkie, powiat tomaszowski, gmina Inowłódź, gmina Rzeczyca; powiat opoczyński, gmina Poświętne;
Powierzchnia obszaru (w ha)	31 821,6
Status prawny	Obszar zaproponowano jako OZW w sierpniu 2007 r., zatwierdzony jako obszar o znaczeniu wspólnotowym decyzją Komisji Europejskiej 2009/93/WE z dnia 12 grudnia 2008 r., przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny – Dz. U. L 43/63 z 13.2.2009 (aktualizacja decyzją Komisji 2012/14/EU z dnia 18 listopada 2011 r. – Dz. U. L11/105 z 13.01.2012).
Termin przystąpienia do sporządzenia Planu	19-03-2012
Termin zatwierdzenia Planu	
Koordynator Planu	Maria Łepkowska, e-mail: maria.lepkowska@fpp-consulting.pl , tel. +48 22 623 03 05 Michał Maniakowski, e-mail: michal.maniakowski@fpp-consulting.pl , tel.: +48 22 623 03 05
Planista Regionalny	Joanna Szczepanik, joanna.szczepanik.warszawa@rdos.gov.pl , Tel.+48 22 556 56 67, Fax.+48 22 556 02 Arkadiusz Malec, arkadiusz.malec.lodz@rdos.gov.pl , Tel.+48 42 665 09 70, Fax.+48 42 665 03 71, +48 607616776
Sprawujący nadzór	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie, ul. Sienkiewicza 3, 00-015 Warszawa Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi, ul. Traugutta 25, 90-113 Łódź

1.2. Ustalenie terenu objętego Planem

Lp.	Nazwa krajowej formy ochrony przyrody lub nadleśnictwa, pokrywające/ją się z obszarem, która/e może powodować wyłączenie części terenu ze sporządzenia planu	Dokument planistyczny	Uzasadnienie wyłączenia części terenu ze sporządzania PZO	Powierzchnia krajowej formy ochrony przyrody lub nadleśnictwa pokrywająca się z obszarem [ha]
1.	Rezerwat przyrody „Majdan” utworzony <i>Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 czerwca 1990 roku w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1990 r. Nr 31, poz. 248).</i>	brak planu ochrony	Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody z 2004 r. – brak podstaw do wyłączenia z PZO powierzchni rezerwatu przyrody „Majdan”, pokrywającej się z obszarem Natura 2000.	nie dotyczy
2.	Rezerwat przyrody „Tomczyce” utworzony <i>Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 4 listopada 1968 roku w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1968 r. Nr 50, poz. 348).</i>	brak planu ochrony	Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody z 2004 r. – brak podstaw do wyłączenia z PZO powierzchni rezerwatu przyrody „Tomczyce”, pokrywającej się z obszarem Natura 2000.	nie dotyczy
3.	Rezerwat przyrody „Sokół” utworzony <i>Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 stycznia 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1995 r. Nr 6, poz. 94).</i>	Rozporządzenie nr 23 Wojewody Mazowieckiego z dnia 17 marca 2008 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Sokół".	Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody z 2004 r. – brak podstaw do wyłączenia z PZO powierzchni rezerwatu przyrody „Sokół”, pokrywającej się z obszarem Natura 2000.	nie dotyczy

4.	<p>Rezerwat przyrody „Żądłowice” utworzony <i>Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 5 października 1968 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1968 r. Nr 43, poz. 300).</i></p>	<p>Rozporządzenie nr 56/2007 Wojewody Łódzkiego z dnia 28 listopada 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Żądłowice”.</p>	<p>Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody z 2004 r. – brak podstaw do wyłączenia z PZO powierzchni rezerwatu przyrody „Żądłowice”, pokrywającej się z obszarem Natura 2000.</p>	nie dotyczy
5.	<p>Spalski Park Krajobrazowy utworzony <i>Rozporządzeniem Wojewody Piotrkowskiego Nr 4/95 z dnia 5 października 1995 r. (D. U. W. P. z 1995 r. Nr.15, poz. 113)</i> i potwierdzony <i>Rozporządzeniem nr 26/2006 Wojewody Łódzkiego z dn. 13 lipca 2006 r. w sprawie Spalskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2006 r. Nr 258, poz. 1990).</i></p>	<p>w trakcie sporządzania planu ochrony</p>	<p>Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody z 2004 r. – brak podstaw do wyłączenia z PZO części powierzchni Spalskiego Parku Krajobrazowego, pokrywającej się z obszarem Natura 2000.</p>	nie dotyczy
6.	<p>Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Rzeki Pilicy i Drzewiczki utworzony <i>Uchwałą Nr XV/69/83 Wójwódzkiej Rady Narodowej w Radomiu z dn. 28.06.1983 r.</i> (zaktualizowany późniejszymi rozporządzeniami Wojewody Mazowieckiego z roku 2002, 2005, 2009).</p>	<p>nie dotyczy</p>	<p>Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody z 2004 r. – brak podstaw do wyłączenia z PZO części powierzchni OChK Dolina Rzeki Pilicy i Drzewiczki, pokrywającej się z obszarem Natura 2000.</p>	nie dotyczy

7.	Nadleśnictwo Grójec	Plan Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Grójec na okres 01.01.2004 r. – 31.12.2013 r., zatwierdzony decyzją Ministra Środowiska z dnia 30.05.2005 r. (DL-lp-611-24/05).	Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody z 2004 r. – brak podstaw do wyłączenia z PZO części terenu Nadleśnictwa Grójec, położonego w obszarze Natura 2000.	nie dotyczy
8.	Nadleśnictwo Dobieszyn	Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Dobieszyn na lata 2010 – 2019, zatwierdzony decyzją Ministra Środowiska z dnia 23.12.2010 r. (DL-lpn-611-77/62224/10/JŁ).	Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody z 2004 r. – brak podstaw do wyłączenia z PZO części terenu Nadleśnictwa Dobieszyn, położonego w obszarze Natura 2000.	nie dotyczy
9.	Nadleśnictwo Przysucha	Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Przysucha na lata 2010 – 2019, zatwierdzony decyzją Ministra Środowiska z dnia 16.03.2011 r. (DL-lpn-611-26/11743/11/JŁ).	Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody z 2004 r. – brak podstaw do wyłączenia z PZO części terenu Nadleśnictwa Przysucha, położonego w obszarze Natura 2000.	nie dotyczy
10.	Nadleśnictwo Spała	Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Spała na lata 2012 – 2021, zatwierdzony decyzją Ministra Środowiska z dnia 13.07.2012 r. (DLP-lpn-611-17/27457/12/JŁ).	Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody z 2004 r. – brak podstaw do wyłączenia z PZO części terenu Nadleśnictwa Spała, położonego w obszarze Natura 2000.	nie dotyczy
11.	Nadleśnictwo Opoczno	Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Opoczno na lata 2007 – 2016, zatwierdzony decyzją Ministra Środowiska z dnia 27.10.2007 r. (DLOPiK-L-lp-611-84/07).	Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody z 2004 r. – brak podstaw do wyłączenia z PZO części terenu Nadleśnictwa Opoczno, położonego w obszarze Natura 2000.	nie dotyczy

Teren objęty PZO Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 o powierzchni 31 821,6

1.3. Mapa obszaru Natura 2000

Mapa z granicami obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 stanowi załącznik 3 do projektu Planu.

1.4. Opis założeń do sporządzenia Planu

Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy o powierzchni 31 821,6 ha posiada statut obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty, zatwierdzonego decyzją Komisji Europejskiej 2009/93/WE z dnia 12 grudnia 2008 r., przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny – Dz. U. L 43/63 z 13.02.2009 (aktualizacja decyzją Komisji 2012/14/EU z dnia 18 listopada 2011 r. – Dz. U. L11/105 z 13.01.2012).

Obszar Natura 2000 położony jest w województwie mazowieckim, powiecie kozienickim, gminach: Magnuszew i Grabów nad Pilicą; powiecie białobrzeskim, gminach: Stromiec, Białobrzegi, Promna i Wyśmierzyce; powiecie przysuskim, gminach: Klwów i Odrzywół; powiecie grójeckim, gminach: Nowe Miasto nad Pilicą, Mogielnica, Warka oraz w województwie łódzkim, powiecie tomaszowskim, gminach: Rzeczyca i Inowłódz; powiecie opoczyńskim, gminie Poświętne.

Obszar obejmuje 110- kilometrowy odcinek doliny Pilicy, szeroki na 1-5 km, pomiędzy Inowłodzem a Ostrówkiem-Mniszewem oraz dolinę Drzewiczki. Północną granicę obszaru stanowi stroma skarpa, o wysokości względnej dochodzącej do 20 m, miejscami pokryta roślinnością kserotermiczną. Część południowa doliny Pilicy jest płaska, w znacznym stopniu pokryta lasami. Rzeka na tym odcinku meandruje, tworzy liczne wysepki, łachy i ławice piasku. Niskie wyspy są nagie, wyższe porośnięte zaroślami wierzbowymi. Koryto rzeki ma tu szerokość 100-150 m i łączy się z licznymi starorzeczami, zarośniętymi w różnym stopniu. Terasa zalewowa jest częściowo zmeliorowana, dominują na niej łąki i pastwiska o różnym stopniu wilgotności oraz zbiorowiska turzyc i trzcin. Wilgotne zagłębienia terenu porośnięte są wierzbami i olszą. Część łąk i pastwisk, na skutek braku użytkowania, porasta krzewami i drzewami lub zabagnia się. W części południowo-zachodniej na powierzchni kilkuset ha rozciągają się tzw. Błota Brudzewskie, największe torfowisko w dolinie. Na południu, w okolicy miejscowości Promna, występuje kompleks torfianek (ponad 16 ha). Na obrzeżu obszaru, po południowej stronie rzeki pomiędzy Gapinem i Grzmiącą rozciąga się największy i najcenniejszy kompleks leśny obejmujący zróżnicowane siedliska leśne. W okolicach Duckiej Woli znajduje się kompleks leśny Majdan (głównie lasy sosnowe na piaszczystych glebach oraz płaty drzewostanów liściastych z olszą i dębem na siedliska grądowych i bagiennych). Dominującym typem użytkowania ziemi są tereny rolnicze, lasy zajmują niewiele ponad 20% obszaru.

Zróżnicowana pod względem składu i wilgotności gleba, a także ekstensywne użytkowanie użytków zielonych stworzyły bardzo ciekawy, mozaikowy układ siedlisk, poczynając od kserotermicznych po bagienne. Na obszarze Natura 2000 wyróżnić co najmniej 9 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG i 9 gatunków z Załącznika II tej dyrektywy. Odnotowano tu również występowanie 575 gatunków roślin naczyniowych, w tym rzadkich, zagrożonych i prawnie chronionych. Pilica jest ważną rzeką z punktu widzenia ochrony ichtiofauny (występuje tu 7 gatunków ryb z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG), jest również zasiedlona przez bobry i wydry.

W granicach obszaru znajduje się Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Pilicy i Drzewiczki z rezerwatami przyrody Majdan, Sokół, Tomczyce oraz Spalski Park Krajobrazowy z rezerwatem przyrody Żądłowice.

Przedmiotami ochrony na obszarze są następujące siedliska przyrodnicze i gatunki zwierząt:

- 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*;
- 4030 Suche wrzosowiska *Calluno-Genistion*, *Pohlio-Callunion*, *Calluno-Arctostaphylion*;
- 6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe *Koelerion glaucae*;
- 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe *Molinion*;
- 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris*;
- 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*);
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny *Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*;
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe *Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Athenion glutinosa-incanae*;
- 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe *Ficario-Ulmetum*;
- 91I0 Ciepłolubne dąbrowy *Quercetalia pubescenti-petraeae*;
- 1337 Bóbr europejski *Castor fiber*;
- 1355 Wydra europejska *Lutra lutra*;
- 1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*;

- 1096 Minóg strumieniowy *Lampetra planeri*;
- 1130 Boleń *Aspius aspius*;
- 1134 Różanka *Rhodeus sericeus amarus*;
- 1145 Piskorz *Misgurnus fossilis*;
- 1146 Koza złotawa *Sabanejewia aurata*;
- 1149 Koza *Cobitis taenia*;
- 2503 Brzanka *Barbus peloponnesius*;
- 4056 Zatoczek łamliwy *Anisus vorticulus*.

Uwaga: Lista przedmiotów ochrony uległa weryfikacji w toku prac nad sporządzaniem projektu Planu. Aktualna lista przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 znajduje się w pkt 1.5 projektu Planu.

Objęcie fragmentu doliny Pilicy ochroną w ramach sieci Natura 2000 wiąże się z koniecznością sporządzenia dla tego obszaru projektu Planu zadań ochronnych, wynikającą z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627, 628 i 842). Założeniem do sporządzenia projektu Planu zadań ochronnych jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, którego obowiązek wynika z art. 6 (1) dyrektywy siedliskowej 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. U. UE. L 206 z 22.7.1992 ze zm.).

Projekt Planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 sporządza się ponadto na podstawie:

- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r. Nr 34, poz. 186);
- art. 39 ustawy z dnia 3 października, 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.).

Podstawowym celem opracowania projektu Planu jest jak najszybsze rozpoczęcie działań niezbędnych dla skutecznej ochrony obszaru

Natura 2000, czyli zapewnienie, że siedliska przyrodnicze i gatunki, dla których wyznaczono obszar, nie zostaną utracone. W tym celu konieczne jest:

- zebranie, zweryfikowanie, przeanalizowanie i wykorzystanie istniejących informacji o obszarze Natura 2000,
- ustalenie, jakiej wiedzy i informacji brakuje, następnie zaplanowanie i zorganizowanie jej uzupełnienia,
- uzgodnienie realizacji działań ochronnych, które trzeba jak najszybciej podjąć,
- rozstrzygnięcie, czy i kiedy należy dla obszaru lub jego części opracować plan ochrony.

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie, we współpracy z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Łodzi, zorganizowała spotkania dyskusyjne z udziałem przedstawicieli zainteresowanych instytucji, specjalistów oraz osób prowadzących działalność w obrębie siedlisk gatunków, dla których wyznaczono obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016. Utworzą oni Zespół Lokalnej Współpracy, którego głównym zadaniem będzie wnikliwa dyskusja kolejnych etapów powstawania projektu Planu zadań ochronnych. Członkowie Zespołu wyjaśnią wątpliwości i nieporozumienia związane z omawianym obszarem Natura 2000, określą cele sporządzania projektu Planu, zagrożenia oraz działania, jakie należy przeprowadzić w trakcie ich realizacji. Dyskusja pomiędzy różnymi grupami interesu powinna doprowadzić do wspólnego zaakceptowania projektu Planu przez wszystkie zainteresowane strony.

Plan zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy jest aktem prawa miejscowego, ustanawianym w formie zarządzenia przez Regionalnych Dyrektorów Ochrony Środowiska w Warszawie i Łodzi na okres 10 lat. Tworzy on ramy prawne do działania wszystkim podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Struktura i zawartość takiego planu jest ściśle określona treścią ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627, 628 i 842) i zawiera:

1. opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
2. identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;

3. cele działań ochronnych;
4. określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
  - a) ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk;
  - b) monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów;
  - c) uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
5. wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
6. wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.

Ustalenia Planu zadań ochronnych mogą w sposób bezpośredni oddziaływać na:

- organy administracji leśnej;
- organy administracji samorządowej i terenowe organy administracji rządowej;
- właścicieli i użytkowników gruntów rolnych, leśnych oraz wód oraz właścicieli nieruchomości, w obrębie których występują przedmioty ochrony;
- przedsiębiorców, którzy prowadzą działalność na obszarze Natura 2000;
- przedsiębiorców zainteresowanych realizacją przedsięwzięć na obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016.

Ponadto ustalenia Planu zadań ochronnych będą transponowane do różnych obowiązujących dokumentów planistycznych pozostających w kompetencjach organów władzy publicznej, np.: studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych pla-

nów zagospodarowania przestrzennego, planów urządzania lasu.

Regionalne Dyrekcje Ochrony Środowiska w Warszawie i Łodzi udostępnią wyniki poszczególnych etapów prac nad projektem Planu w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie pod adresem: <http://warszawa.rdos.gov.pl/> oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi pod adresem: <http://lodz.rdos.gov.pl/>. Ponadto z bieżącym stanem prac nad projektem Planu będzie można się zapoznawać za pośrednictwem Platformy Informacyjno-Komunikacyjnej (PIK) pod adresem: <http://pzo.gdos.gov.pl>.

Przez cały okres sporządzania projektu Planu istnieje możliwość zgłaszania uwag i wniosków do materiałów gromadzonych podczas wykonywania projektu, jednak nie później niż do dnia 31 sierpnia 2012 r. (liczy się data nadania). Mogą być one składane w formie pisemnej, ustnej do protokołu podczas spotkań Zespołu Lokalnej Współpracy, a także za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym, o którym mowa w ustawie z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. z 2001 r. Nr 130, poz. 1450, ze zm.).

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	% pokrycia	Pop. osiadła	Pop. rozrodcza	Pop. Przemieszczająca się	Pop. zimująca	Ocena pop./ Stopień reprezen.	Ocena st. Zach.	Ocena izol./ Pow. względna	Ocena ogólna	Opini adot. wpis u
pS1	2330	Wydmy śródłądowe z murawami napiaskowymi	<i>Spergulo vernalis-Corynephorum</i>	0,01					D	-	-	-	Procent pokrycia podany w przybliżeniu. Siedlisko występuje w obszarze Natura 2000, jednak na bardzo niewielkich powierzchniach.
S2	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion, Potamion</i>	<i>Nympheion, Potamion</i>	0,20					B	B	C	C	Weryfikacja częściowo pozytywna. Konieczna inwentaryzacja terenowa.
pS3	3270	Zalewane muliste brzegi rzek	-	0,10					D	-	-	-	Siedlisko występuje w obszarze, jednak nie jest skartowane. Procent pokrycia podany jedynie szacunkowo.
S4	4030	Suche wrzosowiska	<i>Callunogenis-tion, Pohlio-</i>	0,01					B	-	-	-	Siedlisko, wg dostępnych danych oraz weryfikacji terenowej, wystę-

			<i>Callunion, Calluno-Arctostaphylion</i>									puje jedynie punktowo, w płatach, które na mapach nie są kartowane w formie poligonów. Procent pokrycia podany jedynie szacunkowo.		
S5	6120	Ciepłolubne łąki murawy napiaskowe	<i>Koelerion glaucae</i>	0,01						B	-	-	-	Siedlisko, wg dostępnych danych oraz weryfikacji terenowej, występuje na obszarze, jednak na niewielkich powierzchniach. Procent pokrycia podany jedynie szacunkowo. Szczegółowe kartowanie może nieznacznie zwiększyć podaną wartość.
pS6	6230	Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe	<i>Nardion</i>	0,01						D	-	-	-	Wg weryfikacji terenowej, siedlisko występuje w obszarze, jednak na bardzo niewielkich powierzchniach. Procent pokrycia podany szacunkowo.

S7	6410	Zmien- now- ilgotne łąki trzęślico we	<i>Molinion</i>	0,10					B	C	C	C	Siedlisko, wg do- stępnych danych oraz weryfikacji terenowej, wystę- puje na obszarze, jednak na niewiel- kich powierzch- niach oraz w złym stanie zachowania. Procent pokrycia podany w przybli- żeniu. Konieczne jest szczegółowe kartowanie.
pS8	6430	Zi- ołorośla nadrzec- zne	<i>Convol- vuletalia sepium</i>	0,10					D	-	-	-	Siedlisko występu- je w obszarze, jed- nak nie jest skar- towane. Procent pokrycia podany jedynie szacunko- wo.
pS9	6440	Łąki seler- nicowe	<i>Cnidion dubii</i>	0,20					D	-	-	-	Powierzchnia sie- dliska podana w przybliżeniu. Wg weryfikacji tere- nowej, tylko jeden płat odpowiada siedlisku 6440. Konieczna szcze- gółowa inwentary- zacja terenowa.

S10	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	<i>Arrhenatherion elatioris</i>	0,50					B	B	C	C	Dostępne dane na temat występowania tego siedliska są bardzo rozbieżne. Zgodnie z weryfikacją terenową, siedlisko występuje w obszarze Jednak, wykształcone w typowych postaciach, jest na niewielkich powierzchniach. Procent pokrycia podany w przybliżeniu. Konieczne jest szczegółowe kartowanie.
pS1 1	7120	Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	-	0,01					D	-	-	-	Procent pokrycia podany szacunkowo. Siedlisko występuje w obszarze, jednak na bardzo niewielkich powierzchniach.

S12	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	<i>Scheuchzeria-Caricetea</i>	0,05					B	-	-	-	Procent pokrycia podany na podstawie dostępnych danych. Siedlisko występuje w obszarze, jednak wymaga aktualnej inwentaryzacji.
S13	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>	0,30					A	-	-	-	Dostępne dane na temat występowania tego siedliska są bardzo rozbieżne. Wg weryfikacji terenowej oraz oceny istniejących danych, siedlisko występuje w obszarze, jednak jest zniekształcone i występuje fragmentarycznie na niewielkich powierzchniach. Procent pokrycia podany w przybliżeniu. Konieczne jest szczegółowe kartowanie.
S14	91E0	Łęgi wierzbowe, topolo-	<i>Salicetum albobfragilis, Populetu</i>	5,02					B	B	C	C	Dane na temat tego siedliska są bardzo rozbieżne. Wg weryfikacji terenowej

		we, olszowe i jesionowe	<i>m albae, Alnenion glutinoso-incanae</i>										oraz oceny istniejących danych, siedlisko występuje w obszarze, jednak zwykle jest zniekształcone. Procent pokrycia podany w przybliżeniu na podstawie istniejących danych i weryfikacji terenowej. Konieczna jest jednak aktualna inwentaryzacja.
S15	91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe	<i>Ficario-Ulmetum</i>	0,03					A	-	-	-	Dane na temat tego siedliska są bardzo rozbieżne. Wg weryfikacji terenowej oraz oceny istniejących danych, siedlisko występuje w obszarze, jednak na niewielkich powierzchniach i zwykle jest zniekształcone. Procent pokrycia podany w przybliżeniu na podstawie istniejących danych i weryfikacji terenowej. Konieczna jest jed-

											nak aktualna inwentaryzacja. Możliwe że płaty tego siedliska mogą być odnalezione i zweryfikowane pozytywnie w obrębie siedliska 91E0.		
S16	91I0	Dąbrowy ciepłolubne	<i>Quercetalia pubescenti-petraeae</i>	0,01					A	-	-	-	Wg SDF siedlisko zajmuje znaczne powierzchnie. Jednak żadne inne dostępne dane oraz weryfikacja terenowa, nie potwierdzają występowania tego siedliska. Możliwe jest punktowe występowanie zniekształconych płatów. Ich odnalezienie wymaga jednak aktualnej inwentaryzacji. Procent pokrycia podany jedynie potencjalnie.
pS17	91T0	Sosnowy bór chrobotkowy	<i>Cladonio-Pinetum</i>	0,05					D	-	-	-	Procent pokrycia podany na podstawie jednego ze źródeł. Wg innych źródeł oraz weryfi-

													kacji terenowej można przypuszczać, że aktualna inwentaryzacja może dać wyniki w znacznej mierze negatywne.
Z1	1337	Bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>		40 rodzin			C	B	C	B		brak
Z2	1355	Wydra europejska	<i>Lutra lutra</i>		20 i			C	B	C	B		ocena ogólna zmieniona z C na B; podczas wizji terenowych wykonanych w 2012 r. stwierdzono występowanie znacznie większej liczby osobników niż podana w SDF z 2008 r.
Z3	1188	Kumak nizinny	<i>Bombina bombina</i>		C			C	B	C	B		Ze względu na brak możliwości oceny dokładnej liczebności kumaka nizinnego w obszarze Natura 2000, nadano ocenę C – powszechny.
Z4	1096	Minóg strumieniowy	<i>Lamprologus planeri</i>		-			-	-	-	-		Propozycja wycofania gatunku z SDF-u. Gatunek

													nie stwierdzany w obszarze od ponad 25 lat, ze względu na utratę dostępu do stref tarłowych.
pZ5	1098	Minóg ukraiński	<i>Eudontomyzon spp.</i>		P				D	-	-	-	Gatunek stwierdzony w obszarze podczas weryfikacji w liczbie nieistotnej dla podejmowania działań ochronnych.
Z6	1130	Różanka	<i>Rhodeus sericeus amarus</i>		R				C	B	C	B	Pożądany monitoring małży w obszarze do wyznaczenia stanowisk referencyjnych.
Z7	1134	Boleń	<i>Aspius aspius</i>		P				C	B	C	C	Obniżenie oceny ogólnej z B na C z uwagi na zły stan populacji. Konieczność opracowania nowej metody oceny stanu populacji gatunku.
Z8	1145	Piskorz	<i>Misgurnus fossilis</i>		P				C	B	C	C	Obniżenie oceny ogólnej z B na C z uwagi na zły stan populacji. Niedoszacowanie populacji w rowach i starorzeczach.

Z9	1146	Koza złotawa	<i>Sabanejewia aurata</i>		V				C	C	B	C	Występowanie tylko na wybranych stanowiskach w obrębie rzeki Piliicy.
Z10	1149	Koza	<i>Cobitis taenia</i>		C				C	B	C	B	brak
Z11	2503	Brzanka	<i>Barbus peloponnesius</i>		-				C	-	-	-	Propozycja wycofania gatunku z SDF-u. Brak stwierdzeń w obszarze od 1968 r..
pZ1 2	6144	Kiełb białopłetwy	<i>Romanogobio albipinnatus</i>		P				D	-	-	-	Gatunek stwierdzony w obszarze incydentalnie (w 2011 na st. w strefie ujścia, brak w weryfikacji na innych stanowiskach) w nieistotnej dla ochrony liczebności
Z13	4056	Zatoczek łamliwy	<i>Anisus vorticulus</i>		40 i				C	B	C	B	Kilka stanowisk, ale niezbyt liczna populacja, kwalifikuje przedmiot ochrony do oceny ogólnej B.
pZ1 4	1037	Trzepla zielona	<i>Ophiogomphus cecilia</i>		80 wylinek				C	B	C	B	Propozycja wpisania do SDF-u. Trzepla zielona jest reobiontem – za-

														<p>siedla rzeki różnej wielkości. Pilica jest dużą rzeką i z racji swojej wielkości oraz w większości naturalnym korycie, stanowi dużą ostoję trzepli w środkowej Polsce. Kilka stanowisk, ale niezbyt liczna populacja, kwalifikuje przedmiot ochrony do oceny ogólnej B.</p>
pZ1 5	1042	Zalotka większa	<i>Leucorhina pectoralis</i>		5 samców			C	B	C	C			<p>Propozycja wpisania do SDF-u. Zalotka większa zasiedla starorzecza, torfianki i inne siedliska o podobnych warunkach mikrosiedliskowych. Z racji nieuregulowanego koryta Pilicy, odpowiednich dla gatunku siedlisk zachowało się stosunkowo dużo. Gatunek ten występuje również w</p>

													obszarze Natura 2000 Dolina Środkowej Pilicy PLH100008, w związku z tym zasadne jest utrzymanie populacji w dolnym biegu rzeki. Rzeka Pilica stanowi korytarz migracyjny dla tego gatunku. Obecny stopień rozpoznania gatunku – tylko 1 stanowisko i stosunkowo nieliczna populacja, kwalifikują przedmiot ochrony do oceny ogólnej C.
pZ1 6	1060	Czerwończyk nieparek	<i>Lycaena dispar</i>		19 i			C	A	C	A		Propozycja wpisania do SDF-u. Czerwończyk nieparek jest gatunkiem w ostatnim czasie zwiększającym swą populację. Dolina Dolnej Pilicy z uwagi na stosunkowo dużą powierzchnię oraz

												znaczny udział siedlisk łąkowych stanowi potencjalnie dużą bazę rozwojową dla tego gatunku. Jest ważnym ogniwem dla ochrony gatunku w środkowej Polsce. Liczne populacje na kontrolowanych stanowiskach uprawniają do ocen ogólnej A.
pZ1 7	4038	Czerwończyk fioletek	<i>Lycaena helle</i>		8 i		C	B	C	C		Propozycja wpisania do SDF-u. Czerwończyk fioletek jest gatunkiem ginącym na terenie Europy Zachodniej. Polska jest obecnie największą ostoją tego gatunku. Większość stanowisk znajduje się we wschodniej części kraju, w pozostałej części występuje lokalnie na izolowanych stanowiskach. Dolina Dolnej Pilicy z

													uwagi na stosunkowo dużą powierzchnię oraz znaczny udział siedlisk łąkowych stanowi potencjalnie dużą bazę rozwojową dla tego gatunku. Jest ważnym ogniwem dla ochrony gatunku w środkowej Polsce. Obecny stopień rozpoznania gatunku – tylko 1 stanowisko i stosunkowo nieliczna populacja, kwalifikują przedmiot ochrony do oceny ogólnej C.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1.5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych Planem

Gdzie symbol: *S* – oznacza siedliska, *R* – rośliny, *Z* – zwierzęta (w tym ptaki). Uwaga: Siedliska i/lub gatunki nie wykazane jako przedmioty ochrony w SDF w momencie przystąpienia do sporządzenia PZO, a kwalifikujące się do tego o czym świadczy dostępna wiedza zaznaczamy indeksem „p” w kolumnie Lp. i wpisujemy kursywą. W tabeli wpisujemy dane z SDF po zweryfikowaniu o dostępne inne dane.

1.6. Opis procesu komunikacji z różnymi grupami interesu.

Udział poszczególnych grup interesu powinien być integralną częścią procesu sporządzania projektu Planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016. Z tego względu od początku tworzenia projektu Planu wykorzystywano różne formy przekazu w celu usprawnienia przepływu informacji pomiędzy Wykonawcą projektu – FPP Consulting Sp. z o.o., a zainteresowanymi stronami.

Zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 r., podmiot odpowiedzialny za sporządzenie planu zadań ochronnych, a więc Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie, podał do publicznej wiadomości informację o przystąpieniu do opracowania projektu Planu oraz o możliwości składania uwag i wniosków. Obwieszczenie zostało przesłane listownie i pocztą elektroniczną do kluczowych instytucji i organizacji pozarządowych, które ze względu na pełnioną funkcję mogły być zainteresowane wzięciem udziału w warsztatach dyskusyjnych. Ponadto, obwieszczenie zostało zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie pod adresem: <http://warszawa.rdos.gov.pl/> oraz w gazecie regionalnej województwa mazowieckiego – Gazecie Wyborczej (stołeczne wydanie komunikatów), w dniu 15 maja 2012 r., a także gazetach lokalnych województwa łódzkiego – Tomaszowskim Informatorze Tygodniowym i Tygodniku Opoczyńskim, w dniu 17 maja 2012 r.. W celu usprawnienia przepływu informacji pomiędzy Wykonawcą projektu Planu a lokalną społecznością, obwieszczenie o przystąpieniu do sporządzania projektu Planu przekazano sołtysom i rozwieszono na tablicach informacyjnych w miejscowościach położonych na granicy i w obrębie obszaru Natura 2000 (Fot.1, Fot.2. Fot.3).

W celu spełnienia wymogu art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody, a więc umożliwienia zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie obszaru Natura 2000 udziału w pracach związanych ze sporządzaniem projektu Planu, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie, przy współpracy z Wykonawcą projektu Planu, zorganizowała trzy spotkania dyskusyjne w pobliżu obszaru Natura 2000, które odbyły się:

- **12 czerwca 2012 r. w Centrum Sportu i Rekreacji w Warce**, ul. Warszawska 45, 05-660 Warka (Fot.4);
- **26 lipca 2012 r. w Urzędzie Miasta i Gminy Białobrzegi**, Pl. Zygmunta Starego 9, 26-800 Białobrzegi (Fot.5);
- **21 sierpnia 2012 r. w Siedzibie Ogniska Pracy Pozaszkolnej w Parku Miejskim w Nowym Mieście nad Pilicą**, ul. Tomaszowska 5,

26-420 Nowe Miasto nad Pilicą (Fot.6).

Informacja o terminie i miejscu poszczególnych spotkań została przekazana zainteresowanym urządóm/ instytucjom/ organizacjom/ stowarzyszeniom, listownie i pocztą elektroniczną, wraz z prośbą o wyznaczenie swoich przedstawicieli do udziału w spotkaniach. Przedstawiciele kluczowych instytucji, którzy wzięli udział w spotkaniach, utworzyli Zespół Lokalnej Współpracy (ZLW).

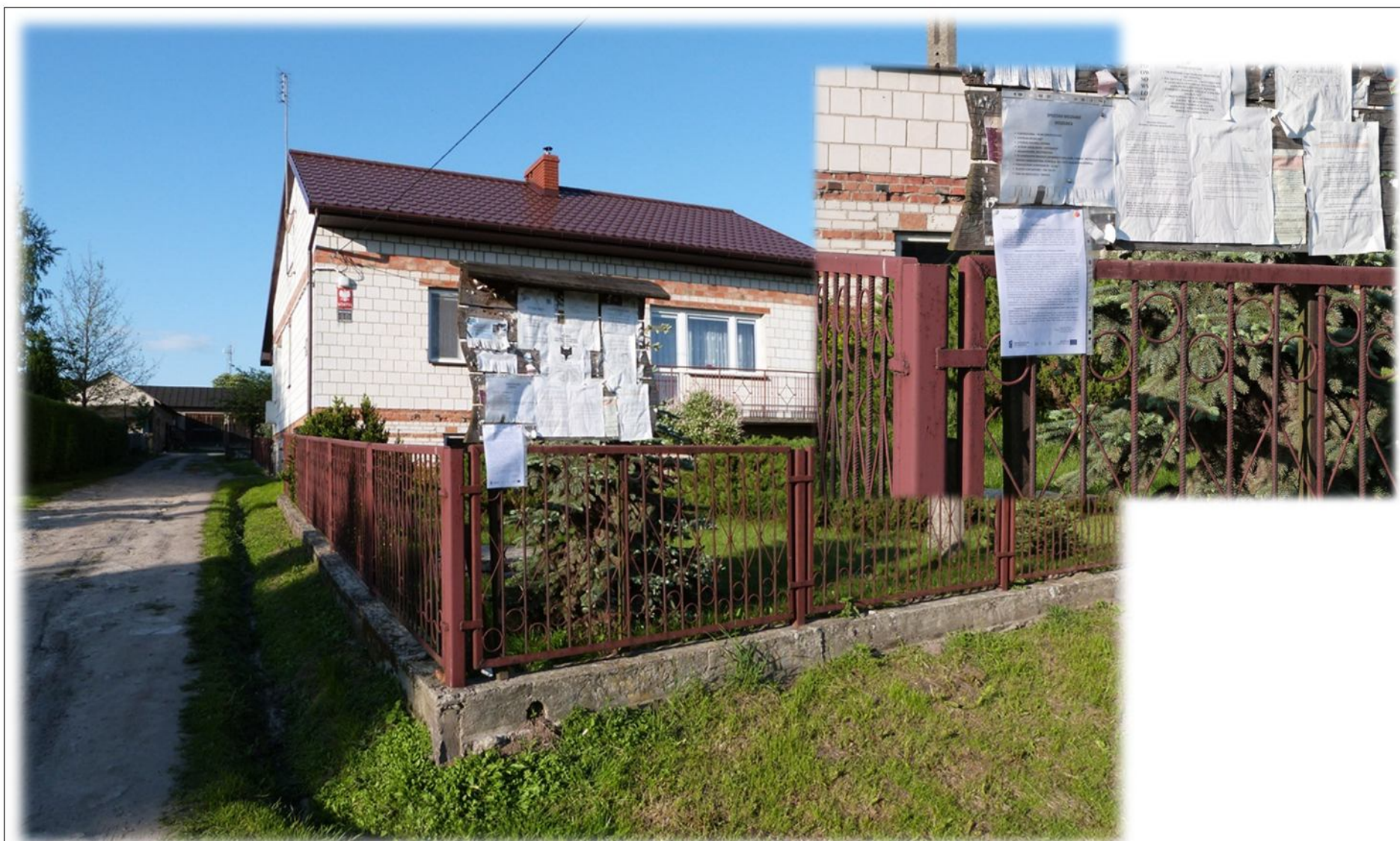
Zebrania miały charakter warsztatów, a ich głównym celem była wnikliwa dyskusja kolejnych etapów powstawania projektu Planu. Liczne pytania, uwagi i postulaty zgłoszone przez członków ZLW do przedstawionych przez ekspertów zagadnień, posłużyły wyjaśnieniu spornych kwestii i sprecyzowaniu we właściwy sposób działań, jakie należy podjąć w celu utrzymania lub przywrócenia do właściwego stanu przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000. Przebieg każdego ze spotkań został udokumentowany przez wykonawcę projektu Planu w sprawozdaniach, znajdujących się w załączniku 4.

Zainteresowane osoby, przez cały okres sporządzania projektu Planu, mogły zapoznawać się z bieżącym stanem prac za pośrednictwem Platformy Informacyjno-Komunikacyjnej (PIK) pod adresem: <http://pzo.gdos.gov.pl>. Ponadto, przez cały okres przygotowywania dokumentu istniała możliwość zgłaszania uwag i wniosków do materiałów gromadzonych podczas wykonywania projektu, jednak **nie później niż do dnia 31 sierpnia 2012 r.** Mogły być one składane w formie pisemnej, ustnej podczas spotkań ZLW, a także za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym, o którym mowa w ustawie z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. z 2001 r. Nr 130, poz. 1450, ze zm.).

Fot.1. Obwieszczenie dot. przystąpienia do sporządzania PZO na tablicy ogłoszeń w miejscowości Przybyszew (fot. Maria Łepkowska).

Fot.2. Obwieszczenie dot. przystąpienia do sporządzania PZO na tablicy ogłoszeń w jednym z sołectw gminy Mogielnica (fot. Maria Łepkowska).

Fot.3. Zamieszczenie obwieszczenia na tablicy ogłoszeń w jednym z sołectw na terenie gminy Odrzywół (fot. Maria Łepkowska).

Fot.4. Pierwsze spotkanie ZLW w Centrum Sportu i Rekreacji w Warce (fot. Katarzyna Kuderska).

Fot.5. Drugie spotkanie ZLW w Urzędzie Miasta i Gminy Białobrzegi (fot. Maria Łepkowska).

Fot.6. Trzecie spotkanie ZLW w Siedzibie Ogniska Pracy Pozaszkolnej w Nowym Mieście nad Pilicą (fot. Dorota Kotowska).

1.7. Kluczowe instytucje/osoby dla obszaru i zakres ich odpowiedzialności (w przypadku osób fizycznych, nie zamieszcza się danych osobowych, w tym imienia, nazwiska, danych kontaktowych. W przypadku przedstawicieli instytucji publicznych, zamieszcza się dane kontaktowe tych instytucji).

Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Krajowe zadania planistyczne, zagadnienia inwestycyjne, ochrona środowiska	ul. Wawelska 52/52 00-922 Warszawa	Tel. 22 579 21 04 kancelaria@gdos.gov.pl
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie	Regionalne zadania planistyczne, zagadnienia inwestycyjne, ochrona środowiska	ul. Sienkiewicza 3 00-015 Warszawa	Tel. 22 556 56 67 joanna.szczepanik.warszawa@rdos.gov.pl
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi	Regionalne zadania planistyczne, zagadnienia inwestycyjne, ochrona środowiska	ul. Traugutta 25 90-113 Łódź	Tel. 42 665 09 70 arkadiusz.malec.lodz@rdos.gov.pl
Wojewoda Łódzki	Zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. Piotrkowska 104 90-926 Łódź	Tel. 42 664 10 10 sekretariat@lodz.uw.gov.pl
Wojewoda Mazowiecki	Zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	pl. Bankowy 3/5 00-950 Warszawa	Tel. 22 695 69 95 info@mazowieckie.pl
Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego	Zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. Jagiellońska 26 03-719 Warszawa	Tel. 22 597 91 00 urzad_marszalkowski@mazovia.pl
Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego	Zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	Al. Piłsudskiego 8 90-051 Łódź	Tel. 42 663 33 80 info@lodzkie.pl
Łódzki Urząd Wojewódzki w Łodzi, Wydział Infrastruktury	Zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. Piotrkowska 104 90-926 Łódź	Tel. 42 6641305, 42 6641175 IA@lodz.uw.gov.pl
Nadleśnictwo Dobieszyn	Gospodarka leśna i ochrona przyrody, edukacja	ul. Dobieszynek 7 Dobieszyn, 26-804 Stromiec	Tel. 48 619 51 39 nadlesnictwo.dobieszyn@radom.lasy.gov.pl
Nadleśnictwo Grójec	Gospodarka leśna i ochrona przyrody, edukacja	Podole 91 05-600 Grójec	Tel. 48 661 26 62 nadlesnictwo.grojec@radom.lasy.gov.pl
Nadleśnictwo Przysucha	Gospodarka leśna i ochrona przyrody, edukacja	ul. Targowa 87 26-400 Przysucha	Tel. 48 675 20 71 przysucha@radom.lasy.gov.pl

Nadleśnictwo Spała	Gospodarka leśna i ochrona przyrody, edukacja	ul. A. Gabrysiewicza 2 97-215 Inowłódz	Tel. 44 725 70 50 spala@lodz.lasy.gov.pl
Nadleśnictwo Opoczno	Gospodarka leśna i ochrona przyrody, edukacja	ul. Sitowa 15 26-300 Opoczno	Tel. 44 755 18 70 opoczno@lodz.lasy.gov.pl
Starostwo Powiatowe w Grójcu	Regionalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. J. Piłsudskiego 59 05-600 Grójec	Tel. 48 665 11 00 starostwo@grojec.pl
Starostwo Powiatowe w Kozienicach	Regionalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. Kochanowskiego 28 26-900 Kozienice	Tel. 48 611 73 00 sekretariat@kozienicepowiat.pl
Starostwo Powiatowe w Tomaszowie Mazowieckim	Regionalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. Św. Antoniego 41 97-200 Tomaszów Mazowiecki	Tel. 44 724 21 27 starostwo@powiat-tomaszowski.pl
Starostwo Powiatowe w Białobrzegach	Regionalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	pl. Zygmunta Starego 9 26-800 Białobrzegi	Tel. 48 613 34 14 sekretariat@bialobrzegipowiat.pl
Starostwo Powiatowe w Przysusze	Regionalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	al. Jana Pawła II 10 26-400 Przysucha	Tel. 48 675 23 52 starostwo@przysucha.pl
Starostwo Powiatowe w Opocznie	Regionalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. Kwiatowa 1a 26-300 Opoczno	Tel. 44 736 15 00 powiat@opocznopowiat.pl
Urząd Gminy Odrzywół	Lokalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. Warszawska 53 26-425 Odrzywół	Tel. 48 671 60 57 info@odrzywol.ug.gov.pl
Urząd Gminy i Miasta Mogielnica	Lokalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	pl. Rynek 1 05-640 Mogielnica	Tel. 48 663 51 49 gmina@mogielnica.pl
Urząd Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Lokalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	pl. O. H. Koźmińskiego 1/2 26-420 Nowe Miasto nad Pilicą	Tel. 48 674 10 98 nowemiasto@nowemiasto.pl
Urząd Miejski w Warce	Lokalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	pl. Stefana Czarnieckiego 1 05-660 Warka	Tel. 48 665 12 00 um@warka.org.pl
Urząd Miasta i Gminy Białobrzegi	Lokalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	pl. Zygmunta Starego 9 26-800 Białobrzegi	Tel. 48 613 25 72 bialobrzegi@bialobrzegi.pl
Urząd Gminy Grabów nad Pilicą	Lokalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. Kazimierza Pułaskiego 51, 26-902 Grabów nad Pilicą	Tel. 48 662 70 14 grabow@grabow.pl
Urząd Gminy Promna	Lokalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	Promna-Kolonia 5 26-803 Promna	Tel. 48 613 36 28 ugpromna@bip.org.pl

Urząd Gminy Poświętne	Lokalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. Akacjowa 4 26-315 Poświętne	Tel. 44 756 40 34 poswietne@poswietne.pl
Urząd Gminy Stromiec	Lokalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	Piaski 4 26-804 Stromiec	Tel. 48 619 10 20 ugstromiec@ugstromiec.pl
Urząd Miasta i Gminy Wyśmierzyce	Lokalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. A. Mickiewicza 75 26-811 Wyśmierzyce	Tel. 48 615 70 03 umwysmierzyce@wysmierzyce.pl
Urząd Gminy Inowłódz	Lokalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. Spalska 2 97-215 Inowłódz	Tel. 44 710 12 33 gmina@inowlodz.pl
Urząd Gminy Rzeczyca	Lokalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. Tomaszowska 2 97-220 Rzeczyca	Tel. 44 710 51 11 ug@rzeczyca.pl
Urząd Gminy Magnuszew	Lokalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. Saperów 24 26-910 Magnuszew	Tel. 48 621 71 05 sekretariatgmina@magnuszew.pl
Urząd Gminy Klwów	Lokalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. Opoczyńska 35 26-415 Klwów	Tel. 48 671 00 10 ug@klwow.pl
Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej	Gospodarka leśna i ochrona przyrody	ul. Leśników 21 Sękocin Stary, 05-090 Raszyn	Tel. 22 825 34 23 sekretariat@zarzad.buligl.pl
Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu	Gospodarka leśna i ochrona przyrody	ul. 25 Czerwca 68 26-600 Radom	Tel. 48 385 60 00 rdlp@radom.lasy.gov.pl
Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi	Gospodarka leśna i ochrona przyrody	ul. J. Matejki 16 91-402 Łódź	Tel. 42 631 79 00 rdlp@lodz.lasy.gov.pl
Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego	Zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. Sienkiewicza 3 90-113 Łódź	Tel. 42 630 57 69 sekretariat@bppwl.lodzkie.pl
Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego	Zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. Solec 22 00-410 Warszawa	Tel. 22 518 49 00, 22 518 49 49 biuro@mbpr.pl
Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi	Regionalne zadania planistyczne, zagadnienia inwestycyjne, ochrona środowiska	ul. Lipowa 16 90-740 Łódź	Tel. 42 633 33 43 wios@wios.lodz.pl

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie	Regionalne zadania planistyczne, zagadnienia inwestycyjne, ochrona środowiska	ul. Bartycka 110A 00-716 Warszawa	Tel. 22 651 07 07 warszawa@wios.warszawa.pl
Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Warszawie	Planistyczne zagadnienia drogowe	ul. Mińska 25 03-808 Warszawa	Tel. 22 813 33 75 sekretariat.warszawa@gddkia.gov.pl
Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Łodzi	Planistyczne zagadnienia drogowe	ul. Roosvelta 9 90-056 Łódź	Tel. 42 662 23 00 sekretariat@lodz.gddkia.gov.pl
Polskie Koleje Państwowe S.A. Centrala	Planistyczne zagadnienia kolejowe	ul. Szczęśliwicka 62 00-973 Warszawa	Tel. 22 474 90 16 rzecznik@pkp.pl
Agencja Nieruchomości Rolnych, Oddział Terenowy w Warszawie	Programy rolno-środowiskowe. Promowanie i wdrażanie tych elementów PROW, które wspierają ochronę przedmiotów ochrony obszaru	pl. Bankowy 2 00-095 Warszawa	Tel. 22 531 14 12 warszawa@anr.gov.pl
Agencja Rynku Rolnego, Oddział Terenowy w Łodzi	Programy rolno-środowiskowe. Promowanie i wdrażanie tych elementów PROW, które wspierają ochronę przedmiotów ochrony obszaru	ul. Wróblewskiego 18 93-578 Łódź	Tel. 42 685 52 18 lodz@arr.gov.pl
Agencja Rynku Rolnego, Oddział Terenowy w Warszawie	Programy rolno-środowiskowe. Promowanie i wdrażanie tych elementów PROW, które wspierają ochronę przedmiotów ochrony obszaru	Al. Waszyngtona 146 04-076 Warszawa	Tel. 22 515 81 32 warszawa@arr.gov.pl
Agencja Nieruchomości Rolnych, Oddział Terenowy w Warszawie, Filia w Łodzi	Administrowanie, obrót i restrukturyzacja nieruchomości rolnych Skarbu Państwa	ul. Północna 27/29 91-420 Łódź	Tel. 42 636 29 72 lodz@anr.gov.pl

Łódzki Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Programy rolno-środowiskowe. Promowanie i wdrażanie tych elementów PROW, które wspierają ochronę przedmiotów ochrony obszaru	al. Piłsudskiego 84 92-202 Łódź	Tel. 42 675 67 00 lodzki@arimr.gov.pl
Mazowiecki Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Programy rolno-środowiskowe. Promowanie i wdrażanie tych elementów PROW, które wspierają ochronę przedmiotów ochrony obszaru	al. Jana Pawła II 70 00-175 Warszawa	Tel. 22 536 57 05 mazowiecki@arimr.gov.pl
Biuro Powiatowe Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Tomaszowie Mazowieckim	Wspieranie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, udzielanie pomocy ze środków krajowych i wdrażanie instrumentów unijnych	ul. Spalska 103/105 97-200 Tomaszów Mazowiecki	Tel. 44 725 90 09 Fax. 44 726 08 03
Biuro Powiatowe Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Opocznie	Wspieranie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, udzielanie pomocy ze środków krajowych i wdrażanie instrumentów unijnych	ul. Jana III Sobieskiego 126-300 Opoczno	Tel. 44 755 07 50 Fax. 44 755 07 40
Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego	Programy rolno-środowiskowe. Promowanie i wdrażanie tych elementów PROW, które wspierają ochronę przedmiotów ochrony obszaru	ul. Północna 27/29 91-420 Łódź	Tel. 42 632 70 21 info@izbarolnicza.lodz.pl
Izba Rolnicza Województwa Mazowieckiego	Programy rolno-środowiskowe. Promowanie i wdrażanie tych elementów PROW, które wspierają ochronę przedmiotów ochrony obszaru	ul. Żółkiewskiego 17 05-075 Warszawa Wesoła	Tel. 22 773 53 95 weso@mir.pl
Biuro Powiatowe Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego w Tomaszowie Mazowieckim	Doradztwo w zakresie działalności rolniczej, zagadnienia dotyczące produkcji rolnej i rynku rolnego	ul. Św. Antoniego 41 p.41 96-200 Tomaszów Mazowiecki	Tel. 44 726 07 49 pbirtm@wp.pl

Biuro Powiatowe Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego w Opocznie	Doradztwo w zakresie działalności rolniczej, zagadnienia dotyczące produkcji rolnej i rynku rolnego	ul. Kowalskiego 2 26-300 Opoczno	Tel. 44 755 01 27
Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Bratoszewicach	Programy rolno-środowiskowe. Promowanie i wdrażanie tych elementów PROW, które wspierają ochronę przedmiotów ochrony obszaru	ul. Nowości 32 95-011 Bratoszewice	Tel. 42 719 89 28 centrala@lodr-bratoszewice.pl
Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Oddział w Radomiu	Programy rolno-środowiskowe. Promowanie i wdrażanie tych elementów PROW, które wspierają ochronę przedmiotów ochrony obszaru	ul. Chorzowska 16/18 26-600 Radom	Tel. 48 365 02 06 sekretariat.radom@modr.mazowsze.pl
Gminna spółka wodna w Poświętnem	Gospodarowanie wodami	ul. Akacjowa 4 26-315 Poświętne	
Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi	Wykonuje w imieniu Marszałka Województwa Łódzkiego zadania rządowe zlecone w ramach zadań statutowych mające na celu utrzymanie urządzeń melioracji wodnych podstawowych oraz wód istotnych dla regulacji stosunków wodnych dla potrzeb rolnictwa, służących polepszeniu zdolności produkcyjnej gleby i ułatwieniu jej uprawy, zgodnie z ustawą Prawo wodne art. 14,26,75.	ul. Solna 14 91-423 Łódź	Tel. 42 235 48 00 sekretariat@melioracja.lodzkie.pl
Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie	Polityka hydrologiczna	ul. Ksawerów 8 02-656 Warszawa	Tel. 22 566 20 00 wzmiuw@wzmiuw.waw.pl
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie	Polityka hydrologiczna	ul. Zarzecze 13 B, 03-194 Warszawa	Tel. 22 58 70 200 sekretariat@warszawa.rzgw.gov.pl

Polski Związek Producentów Kruszyw	Zagadnienia inwestycyjne	ul. Sienkiewicza 48/50 25-501 Kielce	Tel. 41 344 66 88 biuro@kruszpol.pl
Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi Delegatura w Piotrkowie Trybunalskim	Ochrona środowiska, kontrola przestrzegania przepisów związanych z ochroną środowiska i racjonalnym użytkowaniem zasobów przyrody	ul. Bawełniana 18 97-300 Piotrków Trybunalski	Tel. 44 648 6777 marcinw@delpiotrkow.net
Zakład Ornitologii PAN	Współautorstwo SDF	ul. Nadwiślańska 108 80-680 Gdańsk	Tel. 58 308 07 59 stornit@miiz.waw.pl
Polski Związek Wędkarski, Okręg Mazowiecki	Ochrona przyrody, zagadnienia inwestycyjne	ul. Twarda 42 00-831 Warszawa	Tel. 22 620 51 96 sekretariat@ompz.waw.pl
Polski Związek Wędkarski, Okręg PZW w Piotrkowie Trybunalskim	Ochrona przyrody, zagadnienia inwestycyjne	ul. Karolinowska 19 97-300 Piotrków Trybunalski	Tel. 44 646 43 45 pzw@piotrkow.home.pl
Polski Związek Łowiecki, Okręg w Radomiu	Ochrona przyrody, zagadnienia inwestycyjne	ul. 25 Czerwca 68 26-600 Radom	Tel. 48 362 64 31 zo.radom@pzlow.pl
Polski Związek Łowiecki, Okręg w Piotrkowie Trybunalskim	Ochrona przyrody, zagadnienia inwestycyjne	ul. Wierzejska 100 97-300 Piotrków Trybunalski	Tel. 44 646 43 76 zo.piotrkowtryb@pzlow.pl
Państwowa Straż Łowiecka	Ochrona przyrody	ul. Sienkiewicza 16A 97-300 Piotrków Trybunalski	Tel. 44 649 52 40 marek.starosta@lodz.uw.gov.pl
Państwowa Straż Rybacka w Warszawie, Posterunek Terenowy w Radomiu	Ochrona przyrody	ul. Żeromskiego 53 26-610 Radom	Tel. 48 362 04 14 radom@psr.waw.pl
Państwowa Straż Rybacka w Łodzi z siedzibą w Sieradzu	Ochrona przyrody	Plac Wojewódzki 3 98-200 Sieradz	Tel. 43 827 10 00 kwpsrlodz@neostrada.pl
Mazowiecko-Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne	Ochrona przyrody	ul. Radomska 7 26-670 Pionki	Tel. 48 612 34 41 msto@poczta.onet.eu
Mazowiecki Zespół Parków Krajobrazowych	Ochrona przyrody, edukacja	ul. Sułkowskiego 11 05-400 Otwock	Tel. 22 779 26 94 sekretariat@parkiotwock.pl

Zespół Nadpilicznych Parków Krajobrazowych w Moszczenicy	Ochrona przyrody, edukacja	ul. Piotrkowska 106 97-310 Moszczenica	Tel. 44 616 82 25 znpk_moszczenica@pro.onet.pl
Towarzystwo Przyrodnicze „Bocian”	Ochrona przyrody	ul. Radomska 22/32 02-323 Warszawa	Tel. 22 822 54 22 warszawa@bocian.org.pl
Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Nietoperzy	Ochrona przyrody	ul. Nowoursynowska 159C 02-787 Warszawa	glesinski@wp.pl
Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków	Ochrona przyrody	ul. Odrowąża 24 05-270 Marki k. Warszawy	Tel. 22 761 82 05 biuro@otop.org.pl
Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy	Ochrona przyrody	ul. Krucza 5/11D 00-548 Warszawa	Tel. 22 621-36-70 sekretariat@ios.gov.pl
Klub Przyrodników	Ochrona przyrody	ul. 1 Maja 22 66-200 Świebodzin	Tel. 68 3828236 kp@kp.org.pl
Centrum Edukacji Przyrodniczo - Leśnej	Ochrona przyrody	ul. Akademicka 20 95-063 Rogów	Tel. 46 874 83 74 biuro@cepl.sggw.pl
Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”	Ochrona przyrody	ul. Stolarska 7/3 60-788 Poznań	Tel. 61 662 86 06 biuro@salamandra.org.pl
Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody, „Salamandra”, Koło Łódzkie	Ochrona przyrody	ul. H. Redlińskiej 3/5 91-734 Łódź	Tel. 42 6594598 lodz@salamandra.org.pl
Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk	Ochrona przyrody, edukacja	al. A. Mickiewicza 33 31-120 Kraków	Tel. 12 632 22 21 sekretariat@iop.krakow.pl
Uniwersytet Łódzki, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska	Ochrona przyrody, edukacja	ul. Pilarskiego 14/16 90-231 Łódź	Tel. 42 635 40 16 dziekan@biol.uni.lodz.pl
SGGW w Warszawie	Ochrona przyrody, edukacja	ul. Nowoursynowska 159 02-776 Warszawa	Tel. 22 593 80 50 dwl@sggw.pl
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Skierniewicach, Wydział Nauk Przyrodniczych i Technicznych	Ochrona przyrody, edukacja	ul. Batorego 64 C 96-100 Skierniewice	Tel. 46 834 40 00 rektorat@pwsz.skierniewice.pl

Prywatna Wyższa Szkoła Ochrony Środowiska w Radomiu	Ochrona przyrody, edukacja	ul. Zubrzyckiego 6 26-600 Radom	Tel. 48 383 11 50 rektor@pwsos.pl
Liga Ochrony Przyrody Radom	Ochrona przyrody	ul. 25 Czerwca 26-600 Radom	Tel. 48 363 18 95
Stowarzyszenie Dolina Pilicy	Ochrona przyrody	ul. Św. Antoniego 55 97-200 Tomaszów Mazowiecki	Tel. 44 710 15 52 dolinapilicy@onet.eu
Piotrkowski Klub Przyrodników "Ostoja"	Ochrona przyrody	ul. Próchnika 3/5 m. 28 97-300 Piotrków Trybunalski	koludzki.zbigniew@gmail.com
Stowarzyszenie Przyjaciół Pilicy i Nadpilicza	Ochrona przyrody i dziedzictwa kulturowego regionu	ul. Modrzewskiego 9/11 97-200 Tomaszów Mazowiecki	Tel. 603 896 768
Klub Ekologiczny EKO-Alert, Wanda Staniszevska	Ochrona przyrody	Szkoła Podstawowa w Bzustowcu 26-340 Drzewica	Tel. 48 375 65 68 Tel. 48 375 60 33
Lokalna Grupa Działania „Warka”	Ochrona przyrody i dziedzictwa kulturowego regionu	ul. Wójtowska 1 05-660 Warka	Tel. 48 366 19 27 lgdwarka@gmail.com
Lokalna Grupa Działania Kraina Kwitnących Sądów	Zagadnienia inwestycyjne, promocja regionu	ul. Mogielnicka 19 A/5 05-600 Grójec	Tel. 791 747 991 biuro@kwitnacakraina.pl
Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Zapilicze"	Ochrona przyrody i dziedzictwa kulturowego regionu	pl. Zygmunta Starego 9 26-800 Białobrzegi Radomskie	Tel. 48 613 23 59, 696 461 198 lgdzapilicze@poczta.onet.eu
Towarzystwo Przyrodników Ziemi Łódzkiej	Ochrona przyrody i dziedzictwa kulturowego regionu	ul. Przybosia 35 91-170 Łódź	biuro@tpzl.pl
Lokalna Grupa Działania "Wszyscy Razem"	Ochrona przyrody i dziedzictwa kulturowego regionu	ul. Żeromskiego 4 26-411 Rusinów	Tel. 48 672 70 22 wew. 32 biuro@lgdwr.pl
Lokalna Grupa Działania "Gminy Nadpiliczne"	Ochrona przyrody i dziedzictwa kulturowego regionu	pl. O.H. Koźmińskiego 1/2 26-420 Nowe Miasto nad Pilicą	Tel. 518 062 932
Lokalna Grupa Działania „Puszcza Kozienicka”	Ochrona przyrody i dziedzictwa kulturowego regionu	ul. Radomska 23 26-900 Kozienice	Tel. 48 366 18 99, 601 217 102 biuro@lgdkozienice.pl
Lokalna Grupa Działania „Tradycja, Kultura, Rozwój”	Wspieranie rozwoju obszarów wiejskich	ul. Ks. J. Kitowicza 4 97-220 Rzeczyca	Tel. 44 710 17 11 biuro@lgd-tkr.pl

Klub Przyrodników Regionu Radomskiego	Ochrona przyrody i dziedzictwa kulturowego regionu	ul. Padewska 3 m 29 26-600 Radom	przyroda.radom.pl@gmail.com
Towarzystwo Ochrony Krajobrazu w Łodzi	Ochrona przyrody i dziedzictwa kulturowego regionu	ul. Wigury 12A 90-301 Łódź	Tel. 42 687 24 89
Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej w Łodzi	Ochrona przyrody, edukacja	al. Kościuszki 123 90-441 Łódź	Tel. 42 637 18 02 rcee@a21.pl
Centrum Edukacji Ekologicznej w Radomiu	Ochrona przyrody, edukacja	ul. Wośnicka 125 Radom 26-600	Tel. 48 340 22 84 cee@vp.pl
Biuro Zarządu Oddziału Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajobrazowego im. Michała Rawity-Witanowskiego	Turystyka i promocja regionu	Plac Czarnieckiego 10 97-300 Piotrków Trybunalski	Tel. 44 647 70 52 oddzial@pttkpiotrkow.pl

1.8. Zespół Lokalnej Współpracy

Imię i nazwisko	Funkcja	Nazwa instytucji /grupy interesu, którą reprezentuje	Kontakt
		Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	
		Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie	
		Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi	
		Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie	
		Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie, Wydział Spraw Terenowych II w Radomiu	
		Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie, Wydział Spraw Terenowych II w Radomiu	
		Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie, Wydział Spraw Terenowych II w Radomiu	

		Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi; Mazowiecko-Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne	
		Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi, Wydział Spraw Terenowych I w Piotrkowie Trybunalskim	
		FPP Consulting	
		FPP Consulting	
		FPP Consulting	
		FPP Consulting	
		FPP Consulting	
		FPP Consulting	
		FPP Consulting	
		FPP Consulting	
		FPP Consulting	
		FPP Consulting	
		FPP Consulting	
		FPP Consulting	
		Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi	
		Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi	

		Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi	
		Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu	
		Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu	
		Nadleśnictwo Opoczno	
		Nadleśnictwo Opoczno	
		Nadleśnictwo Przysucha	
		Nadleśnictwo Grójec	
		Nadleśnictwo Spała	
		Nadleśnictwo Spała	
		Nadleśnictwo Spała	
		Nadleśnictwo Dobieszyn	
		Nadleśnictwo Grójec	
		Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Radomiu	
		Starostwo Powiatowe w Białobrzegach	
		Starostwo Powiatowe w Białobrzegach	

		Starostwo Powiatowe w Białobrzegach	
		Starostwo Powiatowe w Grójcu	
		Starostwo Powiatowe w Grójcu	
		Starostwo Powiatowe w Grójcu	
		Urząd Gminy w Odrzywole	
		Urząd Gminy w Odrzywole	
		Urząd Miasta i Gminy w Nowym Mieście nad Pilicą	
		Urząd Miasta i Gminy w Nowym Mieście nad Pilicą	
		Urząd Gminy Promna	
		Urząd Gminy i Miasta Mogielnica	
		Urząd Miasta i Gminy Białobrzegi	
		Urząd Gminy Inowłódz	
		Urząd Gminy Inowłódz	
		Urząd Gminy Stromiec	
		Urząd Gminy Rzeczyca	

		Urząd Gminy Rzeczyca	
		Urząd Gminy Rzeczyca	
		Urząd Miejski w Wyśmierzycach	
		Urząd Miejski w Warce	
		Urząd Gminy Poświętne	
		Urząd Gminy Poświętne	
		Urząd Gminy Poświętne	
		Urząd Gminy w Grabowie nad Pilicą	
		Zespół Nadpilicznych Parków Krajobrazowych	
		Zespół Nadpilicznych Parków Krajobrazowych	
		Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej – Zarząd Zlewni Wisły Mazowieckiej	
		Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej – Zarząd Zlewni Wisły Mazowieckiej	
		Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie	
		Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie, Oddział w Radomiu	
		Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie, Oddział w Radomiu, Inspektorat Białobrzegi	

		Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego w Łodzi, Pracownia Analiz Przyrodniczo - Kulturowych	
		Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego	
		Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Warszawie	
		Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Warszawie TZD Bia- łobrzegi	
		Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bratoszewicach	
		Gmina Warka	
		Gmina Warka	
		Gmina Warka	
		Gmina Grabów nad Pilicą	
		Gmina Inowłódz	

Pozostałe dane zostały utajnione z uwagi na ustawę z dnia 29 sierpnia 1997r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. 2002.101.926. j.t. ze zm.).

2. Etap II Opracowanie projektu Planu

Moduł A

2.1. Informacja o obszarze i przedmiotach ochrony

L.p.	Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
1	Materiały publikowane	Stolarz P., Stolarz E. 2003. Walory przyrodnicze doliny Pilicy w okolicach Białobrzegów. Kraska, 10: 39-40.	Ogólne informacje o występowaniu przedstawicieli niektórych rzędów bezkręgowców.	Materiały pomocne przy ogólnej charakterystyce bezkręgowców w granicach obszaru Natura 2000.	Biblioteka
2		Bernard R. i in. Atlas rozmieszczenia ważek (Odonata) w Polsce. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2009, 5-256.	Ogólne informacje o występowaniu przedmiotów ochrony na terenie obszaru Natura 2000.	Istotna	Wydawnictwo książkowe
3.		Głowaciński Z. 2003. Pierwsze lata ogólnopolskiego przeglądu płazów i gadów. Biul. Monit. Przyr. 1 (4): 4 - 9	Ogólne informacje o występowaniu płazów i gadów w poszczególnych rejonach Polski	Wskazówka do bardziej szczegółowych poszukiwań w terenie	Biblioteka
4.		Głowaciński Z., Rafiński J (red). 2003. Atlas Płazów i Gadów Polski, Status – Rozmieszczenie – Ochrona. Warszawa - Kraków	Bardziej szczegółowe dane dotyczące rozmieszczenia poszczególnych gatunków płazów i gadów	Uściślenie informacji obecnych w publikacji powyższej	Biblioteka
5.		Chmielewski S. 1996. Dolina Pilicy i Drzewniczki. Przyroda Radomska. Biuletyn nr 1 (6) w: ORBI Biuletyn Informacyjny. Miesięcznik KO i WOM w Radomiu. nr 1	Informacje na temat występowania poszczególnych gatunków zwierząt w dolinie Pilicy.	Pomoc przy poszukiwaniu poszczególnych gatunków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000	Biblioteka
6.		Chmielewski S., Tabor J. 2003. Wstępna dokumentacja przyrodnicza projektowanego Parku Krajobrazowego Dol-	Informacje na temat występowania poszczególnych gatunków zwierząt w dolinie dolnej Pilicy.	Pomoc przy poszukiwaniu poszczególnych gatunków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000	Biblioteka

		nej Pilicy. Warszawa. msc			
7.		Makomaska-Juchiewicz M., Tworek S. (red) 2003. Ekologiczna sieć – Natura 2000. Problem czy szansa. Inst. Ochr. Przyrody PAN, Kraków	Wskazówki dotyczące preferencji siedliskowych poszczególnych gatunków zwierząt.	Ukierunkowanie poszukiwań co do konkretnych siedlisk przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000	Biblioteka
8.		Ołaczek R., Tranda E. 1990. Z biegiem Pilicy. Przyroda Polska. Wiedza Powszechna, Warszawa	Informacje na temat wielu (także będących przedmiotem ochrony) gatunków zwierząt w dolinie Pilicy	Pomoc przy poszukiwaniu poszczególnych gatunków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000	Biblioteka
9.		Styczyński M., Tabasz G. 1994. Poradnik czynnej ochrony zwierząt, cz.1, Płazy. Greenworks. Nowy Sącz	Między innymi zawarta jest tu metodyka poszukiwań konkretnych gatunków płazów	Pomoc przy poszukiwaniu poszczególnych gatunków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000	Biblioteka
10.		Sosnowski J. 1997. Płazy Spalskiego Parku Krajobrazowego. Kulon 2, 1: 57 – 62	Szczegółowe informacje na temat herpetofauny występującej na części obszaru Natura 2000	Pomoc przy poszukiwaniu poszczególnych gatunków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000	Biblioteka
11.		Penczak T., Kruk A., Zięba G., Marszał L., Koszalinski H., Trybulczuk Sz., Galicka W. 2006. Ichtyofauna rzeki Pilicy w piątej dekadzie badań. Część I. Pilica. Roczniki Naukowe PZW, t.19, s.103-122.	Wyniki monitoringu ichtiologicznego rzeki na 64 stanowiskach z lat 2003-2005 z ogólną oceną siedlisk i podstawowych parametrów wody (stanowiska 44-64 w granicach analizowanego obszaru).	Wysoka; z uwagi na tempo zmian wymaga aktualizacji w zakresie stabilności występowania gatunku i liczebności populacji.	http://www.pzw.org.pl/roczniki/cms/1635/archiwalne_wydania_rocznikow_naukowych_pzw_biblioteki_akademickie_biura_zarzadow_Polskiego_Zwiazku_Wedkarskiego_Institut_Rybactwa_Srodldowego_w_Olsztynie
12.		Penczak T., Galicka W., Kruk A., Zięba G., Marszał L., Koszalinski H., Trybulczuk Sz. 2007. Ichtyofauna rzeki Pilicy w piątej dekadzie badań. Część II. Dopły-	Wyniki monitoringu ichtiologicznego dopływów Pilicy na 106 stanowiskach z lat 2003-2005 z ogólną oceną siedlisk i	Wysoka; informacje wystarczające do oceny wpływu ichtyofauny dopływów na populacje w rzece Pilicy.	http://www.pzw.org.pl/roczniki/cms/1635/archiwalne_wydania_rocznikow_nau

		wy. Roczniki Naukowe PZW, t.20, s.35-81.	podstawowych parametrów wody (istotne stanowiska zlewni Drzewiczki – stanowiska 103-106).		kowych pzw biblioteki akademickie, biura zarządów Polskiego Związku Wędkarskiego, Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie
13.		Penczak T., Marszał L., Kruk A., Koszaliński H., Kostrzewa J., Zaczyński A., 1996. Monitoring ichtiofauny dorzecza Pilicy. Część II. Pilica. Roczniki Naukowe PZW, t.9, s.91-104.	Wyniki monitoringu ichtiofauny rzeki Pilicy z lat 1993-1995, ze wskazaniem zmian w strukturze gatunkowej i liczebności.	Dane o znaczeniu historycznym.	http://www.pzw.org.pl/roczniki/cms/1635/archiwalne_wydania_rocznikow_naukowych_pzw_biblioteki_akademickie_biura_zarzdow_polskiego_zwiazku_wedkarskiego_instytut_rybactwa_srondladowego_w_olsztynie
14.		Penczak T., Zaczyński A., Marszał L., Koszaliński H. 1996. Monitoring ichtiofauny dorzecza Pilicy. Część I. Dopływy. Roczniki Naukowe PZW, t.8, s.5-52.	Wyniki monitoringu ichtiofauny dopływów rzeki Pilicy z lat 1994-1995 ze wskazaniem zmian w strukturze gatunkowej i liczebności populacji.	Dane o znaczeniu historycznym i porównawczym przy określaniu zmian struktury ichtiofauny w dwudziestoleciu.	http://www.pzw.org.pl/roczniki/cms/1635/archiwalne_wydania_rocznikow_naukowych_pzw_biblioteki_akademickie_biura_zarzdow_polskiego_zwiazku_wedkarskiego_instytut_rybactwa_srondladowego_w_olsztynie

15.		Penczak T. 1988. Ichtyofauna dorzecza Pilicy. Część I. Przed utworzeniem zbiornika. Roczniki *Naukowe PZW, t.1, s.23-59.	Wyniki monitoringu dorzecza Pilicy z 86 stanowisk badawczych z lat 1968-1972 z ogólną oceną siedlisk (stanowiska 57-86 w granicach analizowanego obszaru).	Dane o znaczeniu historycznym z okresu przed powstaniem Zbiornika Sulejowskiego.	http://www.pzw.org.pl/roczniki/cms/1635/archiwalne_wydania_rocznikow_naukowych_pzw biblioteki akademickie, biura zarządów Polskiego Związku Wędkarskiego, Instytut Rybacko-Śródlądowego w Olsztynie
16.		Penczak T. 1989. Ichtyofauna dorzecza Pilicy. Część II. Po utworzeniu zbiornika. Roczniki Naukowe PZW, t.2, s.116-186.	Wyniki monitoringu dorzecza Pilicy po 10 latach funkcjonowania Zbiornika Sulejowskiego.	Dane o znaczeniu historycznym opisujące pierwszy okres zmian w ichtyofaunie rzeki po utworzeniu Zbiornika Sulejowskiego.	http://www.pzw.org.pl/roczniki/cms/1635/archiwalne_wydania_rocznikow_naukowych_pzw biblioteki akademickie, biura zarządów Polskiego Związku Wędkarskiego, Instytut Rybacko-Śródlądowego w Olsztynie
17.		Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2010 roku. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Łódź 2011.	Dane z monitoringu jakości wód rzeki Pilicy w 2010 roku w obszarze woj. łódzkiego, ocena poziomu eutrofizacji.	Wartość informacyjna o potencjalnych ograniczeniach bytowania gatunków ryb będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000.	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, biblioteki akademickie, urzędy administracji rządowej i samorządowej

18.		Brylińska M.(red.). Ryby słodkowodne Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000.	Opisy wszystkich stwierdzonych w Polsce gatunków ryb, ich biologii, zasięgu występowania, znaczenia itp.	Informacyjna w zakresie biologii gatunku i rozszereżenia w obszarze kraju i świata.	powszechnie dostępna
19.		Przybylski M. 2010. 1146 Koza złotawa <i>Sabanajewia aurata</i> . W: Sprawozdanie z prac monitoringowych w roku 2010. Monitoring gatunków roślin i zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych. Tom 3 – gatunki zwierząt. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków 2010.	Ocena populacji i stanu ochrony kozy złotawej w oparciu o badania 2010 r. na stanowiskach Mysiakowiec i Michałów.	Pełna, wysoce aktualna informacja zgodna z metodyką badań i oceny.	http://www.gios.gov.pl/siedliska/pdf/metodyka_monitoringu_zwierzat_2010_sabanejewia_aurata.pdf Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
20.		Mazurkiewicz J., Golski J. 2010. 1149 Koza <i>Cobitis taenia</i> . W: Sprawozdanie z prac monitoringowych w roku 2010. Monitoring gatunków roślin i zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych. Tom 3 – gatunki zwierząt. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków 2010.	Ocena populacji i stanu ochrony kozy w oparciu o badania 2010 r. na stanowiskach Mysiakowiec i Michałów.	Pełna, wysoce aktualna informacja zgodna z metodyką badań i oceny.	http://www.gios.gov.pl/siedliska/pdf/wyniki_monitoringu_zwierzat_2009_2011_cobitis_tienia.pdf Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
21.	Materiały niepublikowane	Protokół nr 1 – Gromadzenie podstawowych danych do monitoringu rzek dla potrzeb oceny ich stanu ekologicznego na podstawie ichtiofauny; Protokół nr 2 – Gromadzenie podstawowych danych abiotycznych o badanej rzece (19.09.2011, stanowisko PL_M3PILIC_OSTRO). Baza Danych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska	Wyniki krajowego monitoringu rzek dla stanowiska w obszarze Natura 2000.	Pełna informacja ze stanowiska w 332 km biegu rzeki o wysokim stopniu aktualności.	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie

		ska w Warszawie, 2011.			
22.		Protokół nr 1 – Gromadzenie podstawowych danych do monitoringu rzek dla potrzeb oceny ich stanu ekologicznego na podstawie ichtio-fauny; Protokół nr 2 – Gromadzenie podstawowych danych abio-tycznych o badanej rzece (27.09.2011 stanowisko PL_M6Pilic_Spała). Baza danych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie, 2011.	Wyniki krajowego monitoringu rzek dla stanowiska w obszarze Natura 2000.	Pełna informacja ze stanowiska w 199 km biegu rzeki o wysokim stopniu aktualności, określenie zasięgu i liczebności przedmiotu ochrony.	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie
23.		Rejestry połowów wędkarskich z lat 2000-2010. Polski Związek Wędkarski Okręg w Piotrkowie Trybunalskim.	Analiza połowów wędkarskich w Obwodzie Rybackim rzeki Pilica nr 4, obejmująca badania z wielecia, dotyczące wybranych przedmiotów ochrony.	Informacja statystyczna o charakterze ankiety, pomocna w ocenie presji wędkarskiej i występowania niektórych gatunków, stanowiących przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000.	Biuro Zarządu Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego w Piotrkowie Trybunalskim
24.		Wyniki elektropołowu ryb w rzece Pilicy na stanowisku Warka, wykonanego w ramach oceny oddziaływania inwestycji PKP przez Z. Kaczkowskiego, w roku 2007.	Ocena składu gatunkowego ichtiofauny rz. Pilicy na pojedynczym stanowisku.	Dane ilościowe pozyskane zgodnie z metodyką monitoringu ryb (bez struktury wiekowej) ze szczególnym uwzględnieniem gatunków naturalnych.	Dane w posiadaniu autora dr. Z. Kaczkowskiego, Katedra Ekologii Stosowanej Uniwersytetu Łódzkiego
25.		Materiały własne – Marek Miłkowski	Informacje o występowaniu przedmiotów ochrony na terenie obszaru Natura 2000.	Istotna	Właściciel materiałów – Marek Miłkowski
26.		Wyniki badań entomologicznych bezkręgowców do raportu o oddziaływaniu na środowisko dla inwestycji: „Zaprojektowanie ciągu rowerowo-pieszego wzdłuż rzeki Pilicy wraz z infrastrukturą towarzyszącą”.	Informacje o występowaniu przedmiotów ochrony na terenie obszaru Natura 2000.	Istotna	Urząd Gminy Warka

27.	Plany / programy/strategie/projekty	Rozporządzenie nr 56/2007 Wojewody Łódzkiego z dnia 28 listopada 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Żądłowice”	Dokument przedstawia identyfikację zagrożeń dla zachowania siedlisk przyrodniczych i program działań ochronnych, mający na celu ich eliminację lub minimalizację.	Przydatne informacje przy wyznaczaniu przedmiotów ochrony objętych Planem, określaniu ich zagrożeń i propozycji zadań ochronnych.	Biuletyn Informacji Publicznej Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi http://www.lodzkie.eu/data/dataPublicator/rozp.56.2007.pdf
28.		Rozporządzenie nr 23 Wojewody Mazowieckiego z dnia 17 marca 2008 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Sokół".	Dokument przedstawia identyfikację zagrożeń dla zachowania siedlisk lasów wilgotnych (Ficario - Ulmetum minoris) oraz olsu jesionowego (Ribeso nigri - Alnetum) i program działań ochronnych, mający na celu ich eliminację lub minimalizację.	Przydatne informacje przy wyznaczaniu przedmiotów ochrony objętych Planem, określaniu ich zagrożeń i propozycji zadań ochronnych.	Biuletyn Informacji Publicznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie http://bip.mazowieckie.pl/2008/43.pdf
29.		Wiśniewolski W. i in. 2004. Operat rybacki dla obwodu rybackiego rzeki Pilica nr 4.; termin obowiązywania 2005-2014;	Informacje o rybostanie, warunkach środowiskowych, zabudowie hydrotechnicznej, działania zarybieniowe i inne użytkownika rybackiego obwodu.	Pełna informacja dot. gospodarki zarybieniowej. Historyczne dane w zakresie monitoringu.	Biuro Zarządu Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego w Piotrkowie Trybunalskim, RZGW w Warszawie, Urząd Marszałkowski w Łodzi
30.		Wiśniewolski W. i in. 2004. Operat rybacki dla obwodu rybackiego rzeki Pilica nr 5.; termin obowiązywania 2005-2014;	Informacje o rybostanie, warunkach środowiskowych, zabudowie hydrotechnicznej, działania zarybieniowe i inne użytkownika rybackiego obwodu.	Pełna informacja dot. gospodarki zarybieniowej. Historyczne dane w zakresie monitoringu.	Biuro Zarządu Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego w Radomiu, RZGW w Warszawie, Mazowiecki

					Urząd Marszałkowski
31.		Wiśniewolski W. i in. 2004. Operat rybaki dla obwodu rybackiego rzeki Pilica nr 6.; termin obowiązywania 2005-2014;	Informacje o rybostanie, warunkach środowiskowych, zabudowie hydrotechnicznej, działaniach zarybieniowych i in. użytkownika rybackiego obwodu.	Pełna informacja dot. gospodarki zarybieniowej. Historyczne dane w zakresie monitoringu.	Biuro Zarządu Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego w Radomiu, RZGW w Warszawie, Mazowiecki Urząd Marszałkowski
32.		Gminny program ochrony środowiska na lata 2004-2011. Zakład ochrony środowiska, S.Obarski i Wspólnicy, sp.j. Grabów n.Pilicą, czerwiec 2004 r.	Program określa: - aktualną sytuację ekologiczną w gminie, - ekologiczne, przestrzenne, społeczne i ekonomiczne uwarunkowania rozwoju gminy, - priorytetowe działania w podziale na krótkoterminowe (lata 2004 – 2007) i długoterminowe (do roku 2011), - harmonogram konkretnych zadań w zakresie ograniczenia emisji, ochrony zasobów przyrody, racjonalnego gospodarowania środowiskiem, aktywizacji pro środowiskowej społeczności i wzrostu świadomości ekologicznej - uwarunkowania realizacyjne Programu, jego wdrożenie i monitoring.	Istotny dokument, którego realizacja ma na celu poprawę jakości środowiska na obszarze powiatu piotrkowskiego i tym samym może wpłynąć na poprawę stanu siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy. Materiały pomocne przy ogólnej charakterystyce obszaru.	http://www.bip.grabow.pl/index.php?id=152

33.		<p>Gminny Plan Gospodarki Odpadami opracowany jako wspólny dla gmin zrzeszonych w Związku Gmin Ziemi Kozienickiej tj. Garbatka Letnisko, Głowaczów, Gniewoszów, Grabów n/Pilicą, Kozienice, Magnuszew i Sieciechów na lata 2004 – 2011. Załącznik do uchwały Nr XXIII/102/2004 Rady Gminy w Grabowie n/Pilicą z dnia 30.12.2004r. Kozienice, maj 2004 r.</p>	<p>Plan określa zakres zadań koniecznych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami na terenie gminy, w sposób zapewniający ochronę środowiska z uwzględnieniem obecnych i przyszłych możliwości technicznych, organizacyjnych oraz uwarunkowań ekonomicznych, jak również z uwzględnieniem poziomu technicznego istniejącej infrastruktury. Plan obejmuje wszystkie główne rodzaje odpadów powstających na terenie gmin, a w szczególności odpady komunalne.</p>	<p>Dokument nie zawiera informacji na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.</p>	<p>http://www.bip.grabow.pl/index.php?id=152</p>
34.		<p>Plan rozwoju lokalnego gminy Grabów nad Pilicą na lata 2004-2006 i perspektywnie na lata 2007-2011. Urząd Gminy Grabów n. Pilicą. Grabów nad Pilicą, grudzień 2004 r.</p>	<p>Plan przedstawia sytuację społeczno-ekonomiczną gminy, formułuje cele i zawiera opis strategii zmierzającej do osiągnięcia rozwoju społecznego, gospodarczego, kulturalnego. Szacuje spodziewane efekty planowanych interwencji i wpływ na przebieg procesów rozwojowych, wskazuje kierunki zaangażowania środków funduszy strukturalnych i środków własnych gminy.</p>	<p>Dokument nie zawiera informacji na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.</p>	<p>http://www.bip.grabow.pl/index.php?id=18</p>
35.		<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Inowódź. Część I - Uwarunkowania. Załącznik nr 1 do Uchwały Nr</p>	<p>Dokument zawiera uwarunkowania pozwalające określić najbardziej pożądany i realny kierunek przemian przestrzennych, gospo-</p>	<p>Dokument zawiera informacje na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.</p>	<p>http://bip.inowlodz.pl/content/view/1718/210/</p>

		XVI/87/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r. Wójt Gminy Inowłódz, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa. Warszawa, 29 grudnia 2011 r.	darczych i społecznych, jak również zachodzących między nimi interakcji w gminie Inowłódz.		
36.		Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Inowłódz. Część II – Kierunki i polityka przestrzenna. Załącznik nr 2 do Uchwały Nr XVI/87/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r. Wójt Gminy Inowłódz, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa. Warszawa, 29 grudnia 2011 r.	Dokument zawiera kierunki rozwoju gminy, wynikające z uwarunkowań zawartych w pierwszej części dokumentu pozwalających określić najbardziej pożądany i realny kierunek przemian przestrzennych, gospodarczych i społecznych, jak również zachodzących między nimi interakcji w gminie Inowłódz.	Dokument zawiera informacje na temat obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy. Planowane kierunki rozwoju systemu drogowego mogą mieć wpływ na przedmioty ochrony (obwodnica Inowłódza).	http://bip.inowlodz.pl/content/view/1718/210/
37.		Program ochrony środowiska dla gminy Magnuszew. Wójt Gminy Magnuszew. Magnuszew marzec 2005 r.	Opracowanie obejmuje swoim zakresem: - określenie aktualnego stanu środowiska w gminie, - prognozowane zmiany w zakresie ochrony środowiska, - działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie ochrony środowiska, - określenie instrumentów finansowych służących realizacji zamierzonych celów, - system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów.	Realizacja założeń programu może wpłynąć na stan siedlisk przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	http://ugmagnusze.w.bip.org.pl/pliki/ugmagnuszew/program_ochr_srodowiska_gm_magnuszew.pdf
38.		Gmina Mogielnica, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Część I - Diagnoza sta-	Dokument zawiera uwarunkowania pozwalające określić najbardziej pożądany i realny kierunek	Dokument zawiera informacje na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	http://bip.mogielnica.pl/index.php?id=16

		nu uwarunkowania rozwoju. Załącznik Nr 1 do uchwały nr XIV/191/99 Rady Miejskiej w Mogielnicy z dnia 1 grudnia 1999 r. w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mogielnica”. Mogielnica, 1999 r.	przemian przestrzennych, gospodarczych i społecznych, jak również zachodzących między nimi interakcji w gminie Mogielnica.		
39.		Gmina Mogielnica, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Część II – Kierunki zagospodarowania przestrzennego. Załącznik Nr 2 do uchwały nr XIV/191/99 Rady Miejskiej w Mogielnicy z dnia 1 grudnia 1999 r. w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mogielnica”. Mogielnica, 1999 r.	Dokument zawiera kierunki rozwoju gminy, wynikające z uwarunkowań zawartych w pierwszej części dokumentu pozwalających określić najbardziej pożądany i realny kierunek przemian przestrzennych, gospodarczych i społecznych, jak również zachodzących między nimi interakcji w gminie Mogielnica.	Dokument zawiera informacje na temat obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy, a realizacja założeń planu może wpłynąć na poprawę stanu przedmiotów ochrony.	http://bip.mogielnica.pl/index.php?id=16
40.		Strategia rozwoju gminy i miasta Mogielnica, H.Kot, Zakład Planowania Przestrzennego i Badań Ekologicznych „EKOS”, Siedlce, luty 2003 r.	Dokument określa główne kierunki rozwoju miasta i gminy Mogielnica w perspektywie czasowej do 2012 roku, poprzez wyznaczenie w układzie hierarchicznym celów strategicznych (programów), celów operacyjnych (projektów) oraz zadań wykonywanych w ramach poszczególnych projektów.	Dokument zawiera informacje na temat obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	http://bip.mogielnica.pl/index.php?id=15
41.		Uchwała Nr XX/128/2004 Rady Miejskiej w Nowym Mieście nad Pilicą z dnia 08.10.2004 r. w sprawie sporządzenia miejscowego planu zagospoda-	Dokument zawiera informacje na temat: - wyznaczenia nowych terenów inwestycyjnych, umożliwiając-	Realizacja założeń programu może wpłynąć na stan zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000.	Urząd Gminy Nowe Miasto nad Pilicą

	rowania przestrzennego Gminy Nowe Miasto nad Pilicą.	<p>ych rozwój miasta,</p> <ul style="list-style-type: none"> - ochrony wartości środowiska przyrodniczego miasta, - ochrony walorów krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego, - określenia zasad dla rozwoju funkcji mieszkaniowej i usługowej, - określenia zasad obsługi w zakresie komunikacji oraz infrastruktury technicznej, - minimalizacji konfliktów i kolizji, wynikających z różnego przeznaczenia terenów. 		
42.	Plan rozwoju lokalnego miasta i gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2004-2006, G. Dębicka-Fobke, P. Szymański, Regionalne Biuro Realizacji Programów Ekologicznych, Nowe Miasto nad Pilicą, lipiec 2004.	Opracowanie jest średniookresowym dokumentem planistycznym, mającym na celu określenie głównych zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych do realizacji na terenie miasta i gminy Nowe Miasto nad Pilicą.	Dokument nie zawiera informacji na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Urząd Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
43.	Nowe Miasto nad Pilicą – strategia rozwoju miasta i gminy do 2016 roku, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr VI/35/2007 Rady Miejskiej w Nowym Mieście nad Pilicą z dnia 27 marca 2007 roku, Regionalne Biuro Realizacji Programów ekologicznych na zlecenie KOBIKO, Nowe Miasto nad Pilicą, marzec 2007.	Dokument zawiera raport o stanie miasta i gminy, który zawiera syntetyczną informację o warunkowaniach strategicznych rozwoju gminy oraz strategiczny plan rozwoju miasta i gminy do 2016 roku.	Dokument nie zawiera informacji na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy, aczkolwiek realizacja założeń planu może wpłynąć na poprawę ich stanu.	Urząd Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
44.	Plan rozwoju lokalnego gminy Odrzywół na lata 2007-2013, Agencja Zarzą-	Opracowanie określa strategię społeczno-gospodarczą gminy,	Dokument nie zawiera informacji na temat przedmiotów ochrony obszaru	Urząd Gminy Odrzywół

		du Nieruchomości i Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o., Odrzywół, 2007.	wskazuje cele i kierunki zaangażowania środków z funduszy strukturalnych, krajowych i własnych gminy.	Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	
45.		Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Odrzywół na lata 2009-2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016 (aktualizacja), Załącznik Nr 1 do Uchwały Rady Gminy Odrzywół Nr XXVII/175/2009 z dnia 30 listopada 2009 roku, Odrzywół 2009	Celem programu jest przeprowadzenie analizy stanu obecnego środowiska naturalnego oraz stanu gospodarki odpadami w gminie oraz określenie kierunków działań bieżących i długofalowych samorządu w zakresie ochrony środowiska.	Realizacja założeń programu może wpłynąć na stan zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Urząd Gminy Odrzywół
46.		Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Odrzywół, Agencja Handlu i Usług Konsultingowych „INEX”, Kielce, listopad 2000 roku.	Dokument określa politykę przestrzenną gminy Odrzywół, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego	Dokument nie zawiera informacji na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy	Urząd Gminy Odrzywół
47.		Gminny Plan Gospodarki odpadami dla gminy Poświętne, P.U.H. EkoPerfekt, Piotrków Trybunalski-Poświętne, grudzień–czerwiec, 2008	Dokument zawiera analizę stanu gospodarki odpadami, prognozę zmian w jej zakresie, informację na temat sposobu monitoringu i oceny wdrażania, analizę oddziaływania planu gospodarki na środowisko oraz propozycję planu edukacji ekologicznej dla gminy Poświętne.	Dokument nie zawiera informacji na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy, aczkolwiek realizacja założeń planu może wpłynąć na poprawę ich stanu.	Urząd Gminy Poświętne
48.		Aktualizacja planu rozwoju lokalnego na lata 2004-2006 oraz 2007-2013 dla gminy Poświętne, Załącznik do Uchwały XXXIII/177/2010, Rada Gminy Poświętne z dnia 17 lutego 2010 r.	Dokument określa strategię społeczno-gospodarczą Gminy Poświętne, wskazuje cele i kierunki zaangażowania dostępnych środków finansowych oraz sposoby ich wykorzystania.	Dokument nie zawiera informacji na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy, aczkolwiek realizacja założeń planu może wpłynąć na ich stan.	Urząd Gminy Poświętne

49.	Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Poświętne, Urząd gminy Poświętne, Poświętne 2004	Celem programu jest przeprowadzenie analizy stanu obecnego środowiska naturalnego oraz stanu gospodarki odpadami w gminie oraz określenie kierunków działań bieżących i długofalowych samorządu w zakresie ochrony środowiska.	Realizacja założeń programu może wpłynąć na stan zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Urząd Gminy Poświętne
50.	Program Ochrony Środowiska dla gminy Poświętne, P.U.H. EkoPerfekt, Poświętne 2008	Dokument określa cele i zadania Gminy Poświętne w zakresie ochrony środowiska, a także rozsądnej gospodarki jego zasobami.	Realizacja założeń programu może pozytywnie wpłynąć na stan zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Urząd Gminy Poświętne
51.	Scenariusz rozwoju do roku 2020 Gmina Poświętne, PAG Uniconsult, Departament Polityki Regionalnej, Urząd Marszałkowski w Łodzi, Łódź, maj 2010 r.	Dokument zawiera scenariusz rozwoju, czyli sposób prezentacji możliwej przyszłości, służącej wyborowi wariantu polityki rozwojowej – jej celów i priorytetów, gminy Poświętne.	Dokument nie zawiera informacji na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Urząd Gminy Poświętne
52.	Strategia rozwoju gminy Poświętne, Tomaszów Mazowiecki 2001 r.	Dokument określa politykę władz gminy. Stanowi on podstawę do podejmowania opracowań szczegółowych programów rozwoju w poszczególnych dziedzinach rozwoju gminy. Strategia określa podstawowe kierunki rozwoju gminy.	Dokument nie zawiera informacji na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Urząd Gminy Poświętne
53.	Program rozwoju lokalnego na lata 2004-2006 dla gminy Poświętne, Załącznik nr 1 do uchwały XVII/100/04 Rady Gminy Poświętne z dnia 18 czerwca 2004 r., Poświętne 2004 r.	Dokument zawiera program rozwoju lokalnego Gminy Poświętne na lata 2004 – 2006 oraz kolejny okres programowania - 2007-2013.	Dokument nie zawiera informacji na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Urząd Gminy Poświętne

54.	Program ochrony środowiska i plan gospodarki odpadami dla gminy Promna, Promna 2004 r.	Celem programu jest przeprowadzenie analizy stanu obecnego środowiska naturalnego oraz stanu gospodarki odpadami w gminie Poświętne oraz określenie kierunków działań bieżących i długofalowych samorządu w zakresie ochrony środowiska.	Realizacja założeń programu może wpłynąć na stan zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Urząd Gminy Promna
55.	Plan rozwoju lokalnego gminy Promna, PPUH BaSz, Promna 2005	Dokument obejmuje analizę stanu obecnego gminy w sferze społecznej, sferze gospodarczej, w zakresie infrastruktury technicznej i stanu środowiska naturalnego oraz definiuje cele strategiczne, cele operacyjne oraz programy realizacyjne w tych obszarach.	Realizacja założeń programu może wpłynąć na stan zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Urząd Gminy Promna
56.	Strategia rozwoju gminy Promna, PPUH BaSz, Urząd gminy Promna, Promna 2004	Dokument określa główne kierunki rozwoju gminy Promna	Realizacja założeń programu może wpłynąć na stan zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Urząd Gminy Promna
57.	Plan rozwoju lokalnego gminy Rzeczyca na lata 2008-2015, Rzeczyca 2008 r.	Dokument określa kierunki działań, jakie planują podjąć władze gminy Rzeczyca w latach 2008-2015.	Dokument nie zawiera informacji na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Urząd Gminy Rzeczyca
58.	Strategia rozwoju gminy Stromiec, PPUH BaSz, Urząd gminy Stromiec, Stromiec, 2004 r.	Dokument określa główne kierunki rozwoju gminy Stromiec.	Realizacja założeń programu może wpłynąć na stan zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Urząd Gminy Stromiec
59.	Strategia rozwoju miasta i gminy Wyśmierzyce na lata 2008-2015, Wyśmierzyce 2008 r.	Dokument określa podstawowe kierunki rozwoju, jego cele i uwarunkowania, wskazuje moż-	Realizacja założeń programu może wpłynąć na stan zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Doli-	Urząd Gminy Wyśmierzyce

			liwości ich realizacji oraz zasady kontroli i oceny podjętych działań.	na Dolnej Pilicy.	
60.		Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzeczyca, Tekst Studium, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XVI/118/2012 Rady Gminy Rzeczyca z dnia 16 lutego 2012 r.	Dokument określa politykę przestrzenną gminy Rzeczyca, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego.	Realizacja założeń studium może pozytywnie wpłynąć na stan zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Urząd Gminy Rzeczyca
61.		Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzeczyca, Prognoza oddziaływania na środowisko, Łódź, luty 2012	Dokument zawiera wstępne ustalenie zakresu uciążliwości dla środowiska, jakie mogą wystąpić pod wpływem zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzeczyca, jak również wskazanie metod ich zmniejszenia lub wykluczenia.	Realizacja założeń studium może pozytywnie wpłynąć na stan zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Urząd Gminy Rzeczyca
62.		Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Promna, Kierunki Zagospodarowania, Promna 2011 r.	Dokument określa politykę przestrzenną gminy Promna, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego	Dokument nie zawiera informacji na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy i realizacja założeń programu nie wpłynie na stan ich zachowania.	Urząd Gminy Promna
63.		Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Promna, Uwarunkowania Rozwoju, Promna 2011 r.	Dokument określa politykę przestrzenną gminy Promna, w tym lokalne uwarunkowania rozwoju.	Dokument nie zawiera informacji na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy i realizacja założeń programu nie wpłynie na stan ich zachowania.	Urząd Gminy Promna
64.		Prognoza oddziaływania na środowisko do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Promna, Warszawa, maj	Dokument ocenia realizację ustaleń zmian Studium pod względem środowiskowym.	Realizację ustaleń zmian Studium można uznać za oddziaływanie nieznaczące dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Urząd Gminy Promna

		2011 r.			
65.		Uchwała nr XXXVI/265/06 Rady Gminy Promna z dnia 26 października 2006 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru Gminy Promna	Opracowanie jest dokumentem planistycznym, mającym na celu określenie głównych zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych do realizacji na terenie gminy Promna.	Realizacja założeń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego może mieć wpływ na stan zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Urząd Gminy Promna
66.		Uchwała nr XXIII/81/2008 Rady Miejskiej w Wyśmierzycach z dnia 30 października 2008 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar działki o numerze ewidencyjnym 1863 w mieście Wyśmierzyce.	Dokument zawiera ustalenia na temat przeznaczenia terenu działki geod. nr 1862, położonej we wschodniej części miasta Wyśmierzyce, znajdującej się w całości na terenie obszaru Natura 2000.	Dokument umożliwia realizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na obszarze objętym planem	Urząd Gminy Wyśmierzyce
67.		Prognoza oddziaływania na środowisko miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar działki nr ewid. 1863 w mieście Wyśmierzyce.	Opracowania zawiera ocenę ustaleń planu w aspekcie szeroko rozumianej ochrony walorów środowiska przyrodniczego. Opracowywany teren obejmuje działkę geod. nr 1862, położoną we wschodniej części miasta Wyśmierzyce, znajdującą się w całości na terenie obszaru Natura 2000.	Dokument umożliwia realizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na obszarze objętym planem	Urząd Gminy Wyśmierzyce
68.		Miasto i gmina Wyśmierzyce, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Część I – uwarunkowania rozwoju, Zarząd Miejski w Wyśmierzycach, rok 2001/2002	Dokument zawiera rozpoznanie uwarunkowań rozwoju gminy oraz określenie kierunków polityki przestrzennej gminy.	Realizacja założeń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego może mieć wpływ na stan zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Urząd Gminy Wyśmierzyce
69.		Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta i gminy War-	Dokument zawiera rozpoznanie uwarunkowań rozwoju gminy	Realizacja założeń studium może mieć wpływ na stan zachowania przedmiotów	Urząd gminy War-

		ka w jej granicach administracyjnych wraz załącznikami graficznymi i rysunkami planistycznymi, Urząd miasta i gminy w Warce, Warszawa, kwiecień 1999.	oraz określenie kierunków polityki przestrzennej gminy.	ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	
70.		Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stromiec, Zarząd gminy Stromiec, WBPP w Radomiu, lipiec 1998	Dokument zawiera rozpoznanie uwarunkowań rozwoju gminy oraz określenie kierunków polityki przestrzennej gminy.	Dokument nie zawiera informacji na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy i realizacja założeń programu nie wpłynie na stan ich zachowania.	Urząd Gminy Stromiec
71.		Uchwała XIV/63/2003 Rady Gminy Stromiec z dnia 11 grudnia 2003 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stromiec.	Opracowanie jest dokumentem planistycznym, mającym na celu określenie głównych zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych do realizacji na terenie gminy Stromiec	Dokument nie zawiera informacji na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy i realizacja założeń programu nie wpłynie na ich stan zachowania.	Urząd gminy Stromiec
72.		Uchwała nr XXIV/161/97 Rady Gminy w Inowłodzu z dnia 13 marca 1997 roku w sprawie zmian w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Inowłódz.	Opracowanie jest dokumentem planistycznym, mającym na celu określenie głównych zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych do realizacji na terenie gminy Stromiec	Dokument nie zawiera informacji na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy i realizacja założeń programu nie wpłynie na ich stan zachowania.	Urząd Gminy Stromiec
73.		Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Spała na lata 2012 – 2021, Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Warszawie, Wydział Produkcyjny w Łodzi, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi, 2012	Informacje dotyczące gospodarki leśnej w nadleśnictwie Spała, opis typów siedliskowych lasu, drzewostanów, gruntów, gleb, stanu przyrody, określenie wskazań gospodarczych dla poszczególnych wydzieleń.	Dokument zawiera informacje na temat siedlisk 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe oraz 3150 – starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne, natomiast realizacja założeń planu nie wpłynie na stan zachowania przedmiotów ochrony.	Nadleśnictwo Spała
74.		Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Spała na lata 2012 – 2021, Program Ochrony Przyrody, Biuro Urządzenia	Program ochrony przyrody przedstawia kierunkowe wytyczne mające na celu poprawę lub	Dokument zawiera informacje na temat lokalizacji (z dokładnością do wydzieleń) siedlisk przyrodniczych będących	Nadleśnictwo Spała

	Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Warszawie, Wydział Produkcyjny w Łodzi, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi, 2012	zachowanie w odpowiednim stanie cennych zasobów przyrodniczych. Przedstawia również podstawowe założenia umożliwiające prowadzenie na terenie nadleśnictwa racjonalnej gospodarki leśnej z uwzględnieniem potrzeb ochrony przyrody.	przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 (91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe oraz 3150 – starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne). Realizacja założeń planu nie wpłynie na stan zachowania przedmiotów ochrony.	
75.	Prognoza Oddziaływania na Środowisko Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Spała na okres 2012-2021, Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Warszawie, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi, 2012	Prognoza określa, analizuje i ocenia: - istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji Planu, - stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem, - istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji Planu	Dokument zawiera informacje na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000, natomiast realizacja założeń planu nie wpłynie na ich stan zachowania.	Nadleśnictwo Spała
76.	Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Opoczno na lata 2007 – 2016 Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Warszawie, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi, 2007	Informacje dotyczące gospodarki leśnej w nadleśnictwie Opoczno, opis typów siedliskowych lasu, drzewostanów, gruntów, gleb, stanu przyrody, określenie wskaźników gospodarczych dla poszczególnych wydzieleń.	Dokument zawiera informacje na temat siedlisk: 3150 – starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne, 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy. Realizacja założeń planu nie wpłynie na ich stan zachowania.	Nadleśnictwo Opoczno
77.	Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Opoczno na lata 2007 – 2016, Program Ochrony Przyrody, Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Warszawie, Regionalna Dyrekcja Lasów	Program ochrony przyrody przedstawia kierunkowe wytyczne mające na celu poprawę lub zachowanie w odpowiednim stanie cennych zasobów przyrodniczych.	Dokument zawiera informacje na temat lokalizacji (z dokładnością do wydzieleń) siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000: 3150 – starorzecza i naturalne	Nadleśnictwo Opoczno

		Państwowych w Łodzi, 2007	czych. Przedstawia również podstawowe założenia umożliwiające prowadzenie na terenie nadleśnictwa racjonalnej gospodarki leśnej z uwzględnieniem potrzeb ochrony przyrody.	eutroficzne zbiorniki wodne, 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe. Realizacja założeń planu nie wpłynie na ich stan zachowania.	
78.		Prognoza Oddziaływania na Środowisko Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Opoczno na lata 2007 – 2016, Program Ochrony Przyrody, Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Warszawie, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi, 2007	Prognoza określa, analizuje i ocenia: - istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji Planu, - stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem, - istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji Planu.	Dokument zawiera informacje na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy (3150 – starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne, 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe). Realizacja założeń planu nie wpłynie na ich stan zachowania.	Nadleśnictwo Opoczno
79.		Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Dobieszyn na lata 2010 – 2019, Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Radomiu, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu, 2010	Informacje dotyczące gospodarki leśnej w nadleśnictwie Dobieszyn, opis typów siedliskowych lasu, drzewostanów, gruntów, gleb, stanu przyrody, określenie wskazań gospodarczych dla poszczególnych wydzieleń.	Dokument zawiera informacje na temat siedlisk, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy (3150 – starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne, 6510 – nizinowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie oraz, 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe) Realizacja założeń planu nie wpłynie na stan ich zachowania.	Nadleśnictwo Dobieszyn
80.		Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Dobieszyn na lata 2010 – 2019, Program Ochrony Przyrody, Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Radomiu, Regionalna Dyrekcja La-	Program ochrony przyrody przedstawia kierunkowe wytyczne mające na celu poprawę lub zachowanie w odpowiednim stanie cennych zasobów przyrodni-	Dokument zawiera informacje na temat lokalizacji (z dokładnością do wydzieleń) siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy - 3150 –	Nadleśnictwo Dobieszyn

		sów Państwowych w Radomiu, 2010	czych. Przedstawia również podstawowe założenia umożliwiające prowadzenie na terenie nadleśnictwa racjonalnej gospodarki leśnej z uwzględnieniem potrzeb ochrony przyrody.	starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne, 6510 – niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie oraz 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe. Realizacja założeń planu nie wpłynie na stan ich zachowania.	
81.		Prognoza Oddziaływania na Środowisko Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Dobieszyn na lata 2010 – 2019, Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Radomiu, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu, 2010	Prognoza określa, analizuje i ocenia: - istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji Planu, - stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem, - istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji Planu.	Dokument zawiera informacje na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy - 3150 – starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne, 6510 – niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie oraz 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe. Realizacja założeń planu nie wpłynie na ich stan zachowania.	Nadleśnictwo Dobieszyn
82.		Plan Urządzania Lasu – Nadleśnictwo Grójec na okres 01.01.2004-31.12.2013, Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Radomiu, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu, 2004	Informacje dotyczące gospodarki leśnej w nadleśnictwie Grójec, opis typów siedliskowych lasu, drzewostanów, gruntów, gleb, stanu przyrody, określenie wskaźników gospodarczych dla poszczególnych wydzieleń.	Dokument zawiera informacje na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy - 3150 – starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne, 6510 – niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie oraz 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, 6410 – zmiennowilgotne łąki trzęślicowe. Realizacja założeń planu nie wpłynie na ich stan zachowania.	Nadleśnictwo Grójec
83.		Plan Urządzania Lasu – Nadleśnictwo Grójec na okres 01.01.2004-31.12.2013, Program Ochrony Przyrody, Biuro	Program ochrony przyrody przedstawia kierunkowe wytyczne mające na celu poprawę lub	Dokument zawiera informacje na temat lokalizacji (z dokładnością do wydzieleń) siedlisk przyrodniczych będących	Nadleśnictwo Grójec

	Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Radomiu, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu, 2004	zachowanie w odpowiednim stanie cennych zasobów przyrodniczych. Przedstawia również podstawowe założenia umożliwiające prowadzenie na terenie nadleśnictwa racjonalnej gospodarki leśnej z uwzględnieniem potrzeb ochrony przyrody.	przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy - 3150 – starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne, 6510 – niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie oraz 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, 6410 – zmiennowilgotne łąki trzęślicowe. Realizacja założeń planu nie wpłynie na ich stan zachowania.	
84.	Strategiczna Ocena Oddziaływania Planu Urządzenia Lasu na Środowisko i Obszary Natura 2000 dla Nadleśnictwa Grójec, Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Radomiu, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu, 2004	Prognoza określa, analizuje i ocenia: - istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji Planu, - stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem, - istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji Planu	Dokument zawiera informacje na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy - 3150 – starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne, 6510 – niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie oraz 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, 6410 – zmiennowilgotne łąki trzęślicowe. Realizacja założeń planu nie wpłynie na ich stan zachowania.	Nadleśnictwo Grójec
85.	Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Przysucha na lata 2010 – 2019, Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Radomiu, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu, 2010	Informacje dotyczące gospodarki leśnej w nadleśnictwie Przysucha, opis typów siedliskowych lasu, drzewostanów, gruntów, gleb, stanu przyrody, określenie wskazań gospodarczych dla poszczególnych wydzieleń.	Dokument zawiera informacje na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy - 6410 – zmiennowilgotne łąki trzęślicowe. Realizacja założeń planu nie wpłynie na ich stan zachowania.	Nadleśnictwo Przysucha
86.	Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Przysucha na lata 2010 – 2019, Program Ochrony Przyrody, Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Ra-	Program ochrony przyrody przedstawia kierunkowe wytyczne mające na celu poprawę lub zachowanie w odpowiednim sta-	Dokument zawiera informacje na temat lokalizacji (z dokładnością do wydzieleń) siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony w obszarze Natu-	Nadleśnictwo Przysucha

		domiu, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu, 2010	nie cennych zasobów przyrodniczych. Przedstawia również podstawowe założenia umożliwiające prowadzenie na terenie nadleśnictwa racjonalnej gospodarki leśnej z uwzględnieniem potrzeb ochrony przyrody.	ra 2000 Dolina Dolnej Pilicy - 6410 – zmiennowilgotne łąki trzęślicowe. Realizacja założeń planu nie wpłynie na ich stan zachowania.	
87.		Prognoza Oddziaływania Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Przysucha na Środowisko i Obszary Natura 2000, Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Radomiu, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu, 2010	Prognoza określa, analizuje i ocenia: - istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji Planu, - stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem, - istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji Planu	Dokument zawiera informacje na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy - 6410 – zmiennowilgotne łąki trzęślicowe. Realizacja założeń planu nie wpłynie na ich stan zachowania.	Nadleśnictwo Przysucha
88.		Lokalna Strategia Rozwoju Gmin Nadpilicznych na lata 2009-2015, Lokalna Grupa Działania Gminy Nadpiliczne, 2008	Dokument zawiera strategię rozwoju lokalnego obejmującą dwie gminy – Nowe Miasto nad Pilicą oraz Mogielnicę.	Realizacja założeń programu może wpłynąć na stan zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Urząd Gminy Nowe Miasto nad Pilicą, Urząd Gminy Mogielnica
89.		Plan gospodarki odpadami dla powiatu grójeckiego na lata 2004-2014, Arcadis Ekokonrem Sp. z o.o., Zarząd powiatu grójeckiego, Grójec, sierpień 2004.	Dokument zawiera analizę powiatu grójeckiego pod kątem gospodarowania odpadami, analizę stanu aktualnego oraz prognozę zmian i sposób monitoringu, a także program edukacji z zakresu gospodarki odpadami.	Dokument nie zawiera informacji na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Starostwo powiatowe Grójec
90.		Plan rozwoju lokalnego powiatu opoczyńskiego na lata 2007-2013, Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości, czerwiec	Dokument obejmuje analizę i diagnozę sytuacji oraz wskazuje problemy występujące na obsza-	Dokument nie zawiera informacji na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Starostwo powiatowe Opoczno

		2008	rze wdrażania planu, konkretyzuje misję i cele strategicznego rozwoju wspólnoty powiatowej, zawiera opis planowanych zadań inwestycyjnych na lata 2007-2013 i plan finansowy na lata 2007-2013.		
91.		Program rozwoju lokalnego powiatu kozienickiego na lata 2007-2011, Starostwo powiatowe w Kozienicach.	Opracowanie składa się z trzech części: - opisu aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej, czyli diagnozy aktualnej sytuacji, - określenia zadań mających przynieść poprawę sytuacji na tym obszarze, - określenia sposobu monitorowania, oceny realizacji oraz aktualizacji dokumentu.	Dokument nie zawiera informacji na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Starostwo powiatowe Kozienice
92.		Prognoza oddziaływania na środowisko dla „Strategii rozwoju powiatu kozienickiego do roku 2020, PPUH nasz, Starostwo Powiatowe w Kozienicach, Kozienice, sierpień 2012.	Opracowanie zawiera: - ocenę stopnia i sposobu uwzględnienia zagadnień ochrony środowiska we wszystkich częściach „Strategii Rozwoju Powiatu Kozienickiego do roku 2020” - ocenę potencjalnych skutków środowiskowych wdrażania zapisów Strategii - przygotowanie wytycznych, które pozwolą na udoskonalenie końcowej wersji Strategii.	Dokument nie przewiduje negatywnego oddziaływania na środowisko.	Starostwo powiatowe Kozienice

93.	Programu ochrony środowiska dla powiatu grójeckiego na lata 2004 – 2014, Arcadis Ekokonrem Sp. z o.o., Zarząd powiatu grójeckiego, Grójec, sierpień 2004	Dokument zawiera analizę stanu obecnego środowiska naturalnego na terenie powiatu grójeckiego oraz określenie kierunków działań bieżących i długofalowych w zakresie ochrony środowiska.	Realizacja założeń programu może wpłynąć na poprawę stanu zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Starostwo powiatowe Grójec
94.	Strategia rozwoju powiatu kozienickiego do roku 2020, Starostwo powiatowe w Kozienicach, Kozienice 2012.	Dokument określa podstawowe kierunki rozwoju, jego cele i uwarunkowania, wskazuje możliwości ich realizacji oraz zasady kontroli i oceny podjętych działań	Realizacja założeń programu może wpłynąć na poprawę stanu zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Starostwo powiatowe Kozienice
95.	Strategia rozwoju lokalnego powiatu grójeckiego na lata 2004-2020, Regionalne Biuro Realizacji Programów Ekologicznych, Grójec, 2004.	Dokument zawiera raport o stanie powiatu oraz jego strategiczny plan rozwoju lokalnego.	Dokument zawiera informacje na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy, a realizacja założeń programu nie wpłynie na stan zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Starostwo powiatowe Grójec
96.	Strategia rozwoju powiatu białobrzeskiego na lata 2008-2018 (aktualizacja), Starostwo Powiatowe w Białobrzegach, Białobrzegi, grudzień 2007.	Dokument zawiera diagnozę powiatu białobrzeskiego, analizę SWOT, scenariusze oraz misję i wizję rozwoju powiatu, a także cele strategiczne rozwoju.	Dokument zawiera informacje na temat przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy, a realizacja założeń programu może wpłynąć na poprawę stanu zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Starostwo Powiatowe Białobrzegi
97.	Plan rozwoju lokalnego powiatu przysuskiego, Agencja Zarządu Nieruchomości i Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o. w Radomiu, Starostwo Powiatowe w Przysusze, Przysucha 2004.	Dokument zawiera analizę aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze objętym wdrażaniem oraz zadania polegające na poprawie sytuacji na danym obszarze.	Realizacja założeń programu nie wpłynie na stan zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Starostwo Powiatowe Przysucha

98.	Strategia rozwoju powiatu przysuskiego, Agencja Zarządu Nieruchomości i Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o. w Radomiu, Starostwo Powiatowe w Przysusze, Przysucha 2004.	Dokument zawiera raport o stanie powiatu, szczegółową strategię rozwoju powiatu oraz wdrażanie i monitorowanie strategii rozwoju powiatu przysuskiego.	Realizacja założeń programu może wpłynąć na poprawę stanu zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Starostwo Powiatowe Przysucha
99.	Wieloletni plan inwestycyjny powiatu białobrzeskiego na lata 2008-2013, Starostwo Powiatowe w Białobrzegach, Białobrzegi 2008	Dokument zawiera strategiczne cele rozwoju powiatu, charakterystykę gospodarki w latach 2005-2007, inwestycje zaplanowane na lata 2008-2013 oraz scenariusz potencjału inwestycyjnego powiatu białobrzeskiego.	Realizacja założeń programu nie wpływa na stan zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Starostwo Powiatowe Białobrzegi
100.	Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2020 uchwalona uchwałą Nr LI/865/2006 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 31 stycznia 2006 r.	Dokument przedstawia uwarunkowania oraz określa cele i kierunki rozwoju województwa łódzkiego. Strategia ma charakter bardzo ogólny.	Dokument nie zawiera istotnych informacji dotyczących przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	http://www.lodzkie.pl/wps/wcm/connect/a626ff8042b453d0a982a9cddb9ef301/strategia-lodzkie-2007-2020.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=a626ff8042b453d0a982a9cddb9ef301
	Prognoza oddziaływania na środowisko realizacji „Aktualizacji strategii rozwoju województwa łódzkiego na lata 2007-2020”, Z. Głuszczyk Zakład Ekonomiki Regionalnej i Ochrony Środowiska UŁ, Łódź, grudzień 2005 r.	Opracowanie zawiera opis stanu środowiska województwa łódzkiego oraz potencjalnych oddziaływań projektu „Aktualizacji strategii” na środowisko	Dokument nie zawiera istotnych informacji dotyczących przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	http://www.lodzkie.pl/wps/wcm/connect/716ecb8042b45775a9ada9cddb9ef301/20051223_odzial_srodowisko.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=716ecb8042b45775a9ad

					a9cddb9ef301
101.	Wojewódzki Program Ochrony i Rozwoju Zasobów Wodnych dla województwa łódzkiego, Biuro Projektów Wodnych Melioracji i Inżynierii Środowiska BIPROWDMEL Sp. z o.o., maj 2005 r.	Dokument zawiera charakterystykę zasobów wodnych województwa łódzkiego.	Dokument nie zawiera istotnych informacji dotyczących przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.		http://www.melioracja.bip.lodz.pl/docs/others/wojprochrzaswod.pdf
102.	Synteza wojewódzkiego programu małej retencji dla województwa łódzkiego. Biuro studiów i projektów gospodarki wodnej rolnictwa „Bipromel” Spółka z o.o., Łódź 2005 r.	Dokument przedstawia kierunki i możliwości wykorzystania warunków środowiskowych dla potrzeb rozwoju małej retencji z zastosowaniem technicznych i nietechnicznych metod retencjonowania, ze szczególnym uwzględnieniem retencji krajobrazowej i glebowej, w połączeniu z zabiegami poprawiającymi czystość wód i stan ekosystemów wodnych.	Dokument nie zawiera istotnych informacji dotyczących przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.		http://www.melioracja.bip.lodz.pl/docs/others/synteza wojewodzkiego programu malej retencji.pdf
103.	Program ochrony środowiska województwa łódzkiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012 – 2015, Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego, Łódź, marzec – lipiec 2007 r.	Dokument zawiera diagnozę stanu środowiska oraz koncepcje realizacji zadań ekologicznych na terenie województwa łódzkiego.	Dokument nie zawiera istotnych informacji dotyczących przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.		http://test.lodzkie.pl/export/download/bip_rolisrod/001_POxWx_wersja_ostateczna.pdf
104.	Plan gospodarki odpadami województwa łódzkiego 2011 (z uwzględnieniem lat 2012 – 2015) Załącznik nr 2 do Uchwały Nr XXIII/549/08 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia	Plan określa aktualny stan gospodarki odpadami na terenie województwa, przewidywane kierunki zmian oraz wskazuje działania krótkoterminowe (do	Dokument nie zawiera istotnych informacji dotyczących przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.		http://bip2.lodzkie.pl/uchwalysejmik/swl_0549_2008_z2.pdf

		31.03.2008r. Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego, Łódź, grudzień 2007 r.	2011 roku) i długoterminowych (do 2015 roku) w zakresie gospodarki odpadami.		
105.		Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego. Załącznik do Uchwały nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 września 2010 r. Wykonany przez Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego w Łodzi. Generalny projektant: Ewa Paturalska-Nowak	Dokument zawiera diagnozy oraz wieloaspektowe analizy uwarunkowań rozwoju województwa łódzkiego.	Dokument definiuje obszar Natura 2000 jako cenny przyrodniczo korytarz ekologiczny w obrębie województwa łódzkiego. Nie zawiera istotnych informacji dotyczących przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	http://www.lodzkie.pl/wps/wcm/connect/BIP/BIP/Urząd_Marszałkowski/Programy/Plan_ZagospodarowaniaPrzestrzennegoWojewodztwaLodzkiego/
106.		Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu aktualizacji Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego, Tobolska J., Eko-Efekt Sp. z o.o., Warszawa 2009 r.	Opracowanie określa, analizuje i ocenia istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu; stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem; istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu.	Dokument nie zawiera istotnych informacji dotyczących przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	http://www.lodzkie.pl/wps/wcm/connect/172f660042b3db588d1aef256ecb669e/20091201_Prognoza_do_Planu_Wojewodz-twa.pdf?MOD=AJPE-RES&CACHEID=172f660042b3db588d1aef256ecb669e
107.		Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły zatwierdzony na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 22 lutego 2011 roku, Prezes Rady Ministrów Donald Tusk, Warszawa, 2011 r.	Dokument zawiera: - opis obszaru dorzecza; - identyfikację oddziaływań antropogenicznych i ocenę ich wpływu na stan wód; - wykaz obszarów chronionych;	Dokument nie zawiera istotnych informacji dotyczących przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20110490549

			<ul style="list-style-type: none"> - mapę sieci monitoringu; - cele środowiskowe; - analizę ekonomiczną. 		
108.		Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020. Samorząd Województwa Mazowieckiego, Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2006.	Przedstawia scenariusze rozwojowe na tle uwarunkowań społeczno-gospodarczych województwa mazowieckiego. Określa misję województwa oraz strategiczne i pośrednie cele rozwoju, a także kierunki działań umożliwiające realizację celów.	Istotne informacje na temat strategii rozwoju województwa mazowieckiego. Dokument zwraca uwagę na konieczność realizacji sieci Natura 2000 i zachowania powiązań przyrodniczych pomiędzy obszarami ekologicznie czynnymi.	http://www.mazovia.pl/wojewodztwo/strategia-rozwoju/
109.		Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego. Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2004.	Dokument określa politykę przestrzenną województwa mazowieckiego, polegającą na ustaleniu zasad organizacji struktury przestrzennej obejmującej elementy sieci osadniczej, infrastruktury technicznej i społecznej oraz ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego. Stanowi przestrzenny układ odniesienia dla „Strategii rozwoju województwa mazowieckiego”. Ustalenia planu koordynują działania określone w ponadlokalnych planach zagospodarowania przestrzennego.	Zawiera informacje dotyczące kierunków zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego, wśród których jednym z priorytetów jest poprawa warunków funkcjonowania środowiska przyrodniczego. Dokument przedstawia tereny objęte ochroną prawną, w tym propozycje obszarów Natura 2000.	http://www.bip.mazovia.pl/unia-europejska/inne-programy/art.18.plan-zagospodarowania-przestrzennego-wojewodztwa-mazowieckiego-2004-r-.html
110.		Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy do 2014 r. Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Przedsiębior-	Wyznacza cele i kierunki działania dla poprawy stanu środowiska przyrodniczego w województwie mazowieckim. Zawiera ogólną charakterystykę woje-	Zawiera informacje na temat kierunków działań z zakresu ochrony środowiska dotyczących m.in. ochrony przeciwpowodziowej, racjonalnego gospodarowania wodami i poprawą ich stanu oraz	http://www.mazovia.pl/unia-europejska/inne-programy/art.10.program-

	stwo Usługowe „POŁUDNIE II” sp. z o.o., Warszawa 2007.	wództwa, diagnozę stanu środowiska, określone w oparciu o zagrożenia cele polityki ekologicznej i priorytetowe działania dla poprawy stanu środowiska. Program jest spójny z nadrzędnym dokumentem wytyczającym cele i kierunki działań w zakresie polityki ekologicznej województwa, jakim jest „Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2020” i stanowi jej rozwinięcie w odniesieniu do zagadnień środowiskowych.	zachowania dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrony obszarów Natura 2000.	ochrony- srodowiska- województwa- mazowieckiego- na-lata-2007-2010- z-uwzględnieniem- perspektywy-do- 2014-r.-html
111.	Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015. Zarząd Województwa Mazowieckiego, Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie, Socotec Polska Sp. Z o. o., Warszawa 2007.	Określa cele i priorytety w dziedzinie gospodarki odpadami na terenie województwa mazowieckiego. Podstawowym celem stworzenia tego dokumentu jest zintegrowanie gospodarki odpadami na Mazowszu, w sposób zapewniający szeroko pojmowaną ochronę środowiska przy uwzględnieniu obecnych i przyszłych uwarunkowań ekonomicznych. Przedstawia informacje dotyczące głównych rodzajów odpadów powstających w województwie mazowieckim i określa sposoby ich ponownego wykorzystania, efektywnego przetwarzania lub składowania.	Brak istotnych informacji na temat obszaru, czy też przedmiotów ochrony objętych Planem Zadań Ochronnych.	http://www.mazovia.pl/unia-europejska/inne-programy/art.13,aktualizacja-wojewódzkiego-planu-gospodarki-odpadami-dla-mazowsza-na-lata-2007-2011-z-uwzględnieniem-lat-2012-2015-uchwalona.html

2.2. Ogólna charakterystyka obszaru Natura 2000

Położenie

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (OZW) Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 obejmuje fragment doliny rzecznej o długości 110-kilometrów, położony pomiędzy miejscowościami Inowłódz i Ostrówek-Mniszew. Zajmuje on powierzchnię 31 821,6 ha, z czego 28 049,7 ha (88,1%) położone jest w województwie mazowieckim, na terenie 11 gmin: Warka, Promna, Mogielnica, Nowe Miasto nad Pilicą, Odrzywół, Klwów, Wyśmierzyce, Białobrzegi, Stromiec, Grabów nad Pilicą i Magnuszew, natomiast 3 804,1 ha (11,9%) leży w województwie łódzkim, na terenie 3 gmin: Poświętne, Inowłódz i Rzeczyca. Do większych miast położonych w obszarze Natura 2000 lub w pobliżu jego granicy można zaliczyć Warkę, Nowe Miasto nad Pilicą, Inowłódz, Wyśmierzyce i Białobrzegi.

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej wg Kondrackiego (2000) obszar Natura 2000 położony jest w mezoregionach Doliny Białobrzęskiej, Wysoczyzny Rawskiej i Równiny Radomskiej, znajdujących się na terenie makroregionu Wzniesień Południowomazowieckich; mezoregionach Równiny Kozienickiej, Równiny Warszawskiej i Doliny Środkowej Wisły, znajdujących się na terenie makroregionu Niziny Środkowomazowieckiej. Oba makroregiony leżą w obszarze podprovincji Nizin Środkowopolskich, prowincji Nizu Środkowoeuropejskiego i megaregionu Pozaalpejskiej Europy Środkowej.

Zgodnie z regionalizacją geobotaniczną wg Matuszkiewicza (2008) obszar Natura 2000 znajduje się na terenie Okręgu Wysoczyzny Rawskiej i Okręgu Nadwiślańskiego Puławsko-Warszawskiego (Podkrajina Południowomazowiecka) oraz na terenie Okręgu Puszczy Pilickiej i Okręgu Równiny Radomskiej (Podkrajina Radomska), w granicach Krainy Południowomazowiecko-Podlaskiej.

Zgodnie z regionalizacją przyrodniczo-leśną obszar Natura 2000 położony jest w Krainie IV Mazowiecko – Podlaskiej, dzielnicy Równiny Warszawsko-Kutnowskiej, mezoregionie Równiny Kutnowsko-Błońskiej – część zachodnia i mezoregionie Doliny Środkowej Wisły – część wschodnia.

Klimat

Według zmodyfikowanej wersji dzielnic rolniczo-klimatycznych Gumińskiego obszar Natura 2000 położony jest na terenie dzielnicy środkowej. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,5°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą powietrza 18,2°C, najchłodniejszym styczeń (2,5°C). Liczba dni, kiedy temperatura spada poniżej 0°C, wynosi około 43 dni, liczba dni z przymrozkami wynosi 100-118. Pokrywa śnieżna utrzymuje się przez 38-60 dni. Okres wegetacyjny trwa 170-180 dni. Niski opad, poniżej 530 mm, przynoszony jest głównie atlantyckimi wilgotnymi masami powietrza. Najmniejsze zachmurzenie występuje w sierpniu i wrześniu, największe w grudniu. Nasłonecznienie latem wynosi około 9,5 godz., natomiast zimą 2,5 godz.. Przeważają wiatry zachodnie oraz północno-zachodnie. Wiatry południowe występują rzadko.

Geologia i geomorfologia oraz warunki glebowe

W rzeźbie terenu, w układzie równoleżnikowym wyraźnie odróżniają się jednostki geomorfologiczne, z podziałem północ-południe w okolicy miejscowości Białobrzegi. Od strony zachodniej są to:

- zdenudowana powierzchnia akumulacji lodowcowej, zakończona wysoką, stromą skarpą nad lustrem wody, ograniczająca dolinę od północy, zbudowana z osadów związanych z recesją Stadiału Warty;
- część obejmująca szerokie, asymetryczne doliny Pilicy i Drzewiczki wypełnione utworami plejstoceniowymi, z holoceniowymi tarasami zalewowymi wyniesionymi na 0,5-1,0 metra ponad średni poziom wód rzecznych, reprezentowanymi przez piaski, żwiry, torfy i namuły;
- łagodne zbocze i szeroka równina, utworzone przez plejstoceniowe akumulacyjne tarasy rzeczne, zbudowane z osadów związanych z recesją Stadiału Radomki, z jurajskimi i kredowymi progami denudacyjnymi złożonymi z osadów piaszczysto-żwirowych, w zagłębieniach gliniastych.

Od strony wschodniej:

- zdenudowana w okresie polodowcowym plejstoceniowa wysoczyzna, ulegająca dalszej modyfikacji na skutek procesów erozji, mająca

charakter wzgórz o łagodnych stokach, lekko nachylonych w kierunku dolin Wisły i Pilicy, zakończona stromą krawędzią przeciętaną wąwozami;

- taras akumulacyjno-zalewowy, urozmaicony niewielkimi wydymami i zagłębieniami terenu, z holocenijskimi tarasami zalewowymi zbudowanymi głównie z piasków, żwirów, namulów i na obrzeżu torfów, z madami lekkimi i bardzo lekkimi, a w strefach przyskarpowych z bardzo zwięzłymi aluwiami;
- wysoczyzna plejstocenijska przemodelowana płytkimi zagłębieniami i formami eolicznymi w formie wydym i wałów wydymowych.

W obszarze Natura 2000 występują gleby przeciętne, fragmentami zróżnicowane. Na północnej skarpie i wysokim tarasie Pilicy są to piaski gliniaste, od wschodu pylaste, wykorzystywane do prowadzenia intensywnej uprawy sadowniczych i ogrodnich. W samej dolinie Pilicy występują głównie aluwia piaszczyste o budowie mad lekkich i bardzo lekkich, mało spoiste. Terasę zalewową tworzą mady oraz gleby organiczne o zmiennym uwilgotnieniu. Fragmentami w formie wydłużonych pasów wzdłuż północnej skarpy i wylotów wąwozów występują utwory deluwialne wykorzystywane głównie do upraw ogrodnich. W zagłębieniach terenowych, głównie w partiach podskarpowych, zalegają torfy niskie i przejściowe o różnej miąższości, porośnięte lasem lub użytkowane jako łąki i pastwiska. Położony na południe taras nadzalewowy to prawie w całości piaszczysta równina denudacyjna porośnięta lasem sosnowym. Piaski wodnolodowcowe wytworzyły tu liczne wały wydymowe.

Hydrologia i hydrogeologia

Omawiany obszar jest zasilany i odwadniany przez rzekę Pilicę. Dorzecze Pilicy ma szerokość około 18 km, jedynie na odcinku od Nowego Miasta do Białobrzeg dochodzi do 40 km. Dopływy lewobrzeżne Pilicy obejmują: Rokitną w Domaniewicach, Gostomkę w Gostomii, Mogielankę w okolicy Dębnowoli; dopływy prawobrzeżne: Drzewiczkę w okolicy Nowego Miasta, Pierzchniankę przed Białobrzegami, Dygę przed Białą Górą.

Szerokie koryto na odcinku poniżej Domaniewic (100-300 metrów), wyerodowane przez wielkie wody powodziowe w podłożu piaszczystym.

czystym, sprzyjało częstym zmianom nurtu i powstaniu wielu różnej wielkości wysp, porośniętych krzewami wierzby.

Budowa zbiornika sulejowskiego zmieniła częstotliwość i ilość wezbrań, zmniejszyła przepływ wody w rzece o około 25%, eliminując niemal całkowicie wylewanie wód. Ma to negatywny wpływ na rozwój doliny i przesuszenie gruntów, które miejscami zostają zamieniane na użytki rolne.

Rzeka Drzewiczka i Pilica to rzeki należące do I i II klasy czystości według wskaźników fizykochemicznych lub z pogranicza III klasy i wód zaklasowanych według stanu sanitarnego. Odpowiedzialne są za to mniejsze miejscowości, położone w szczególności na skarpie doliny, które odprowadzają ścieki bezpośrednio do gleby. Większe miejscowości położone w zlewni (Nowe Miasto, Drzewica, Mogielnica, Błędów, Tomczyce, Kozietyły Nowe, Białobrzegi i Warka) posiadają oczyszczalnie ścieków.

Pierwszy poziom wodonośny związany jest z piaszczysto-żwirowymi osadami plejstoceńskimi, a głębokość jego zalegania (1.0-7.0m) wiąże się ściśle z budową geologiczną, wykształceniem litograficznym osadów i morfologią terenu. Ze względu na zanieczyszczenia różnymi środkami chemicznymi i bakteriami, wody z tego poziomu nie nadają się do celów spożywczych.

Drugi poziom wodonośny, występujący pod glinami zwałowymi, zalega na głębokości od 30 m (gmina Nowe Miasto) po 110 m (gmina Warka). Od wschodu i północy jakość wód poziomu plejstoceńskiego jest dobra i wymaga tylko prostego uzdatniania, na pozostałym obszarze jakość tych wód jest średnia, a wody wymagają szerokiego uzdatniania. Wody starszych poziomów są bardzo dobrej jakości.

Struktura krajobrazu

W obszarze o znaczeniu dla Wspólnoty Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 rzeka Pilica ma charakter szerokiej terasy zalewowej o wysokim północnym stoku, który jest skarpią wysoką na 30 metrów i płaskim stoku południowym przechodzącym łagodnie w monotonna wysoczyznę z formami eolicznymi w postaci wydm, wałów wydmowych i bezodpływowych zagłębień. Strona południowa jest w znacznej części pokryta lasami iglastymi. Rzeka płynie naturalnym korytem, meandruje i tworzy zakola, które z czasem zostają odcięte od głównego koryta. W ten sposób tworzą się zarastające starorzecza.

Na piaszczystych wydmach i lachach rozwijają się specyficzne dla takich miejsc jednoroczne rośliny oraz zarośla wikliny nadrzecznej. Koryto rzeki jest naturalne i nieregulowane co sprawia, że dolina składa się z mozaiki siedlisk, dogodnej dla rozwoju i bytowania wielu gatunków roślin i zwierząt. Terasa zalewowa jest rozwinięta niesymetrycznie. Łąki i pastwiska graniczą z obszarami wilgotniejszymi, gdzie rozwijają się roślinne zbiorowiska szuwarowe i torfowiskowe. Dodatkowo teren jest wzbogacony o liczne odcięte zakola, starorzecza z roślinnością wodną i bagienną. W takich miejscach występuje wiele chronionych gatunków roślin i zwierząt.

W południowo-zachodniej części obszaru znajdują się tzw. Błota Brudzewskie, zajmujące powierzchnię kilkuset hektarów, największe torfowisko w dolinie – częściowo już zmeliorowane i osuszone.

Istniejące formy obszarowej ochrony przyrody

Z obszarem o znaczeniu dla Wspólnoty PLH140016 pokrywają się następujące formy ochrony przyrody:

- **Rezerwat „Majdan”** ustanowiony *Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 czerwca 1990 roku w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M.P. z 1990 r. Nr 31, poz. 248)*, zajmujący 50,6 ha, utworzony w celu zachowania zbiorowisk łągowych oraz grądu niskiego z wielogatunkowymi drzewostanami naturalnego pochodzenia.
- **Rezerwat „Tomczyce”** ustanowiony *Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 4 listopada 1968 roku w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1968 r. Nr 50, poz. 348)*, zajmujący 58,46 ha, utworzony w celu zachowania fragmentu boru sosnowego z domieszką innych drzew.
- **Rezerwat „Sokół”** ustanowiony *Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 stycznia 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1995 r. Nr 6, poz. 94)*, zajmujący 116,61 ha, obejmujący ochroną siedliska i zbiorowiska lasów wilgotnych (*Ficario - Ulmetum minoris*) oraz olsu jesionowego (*Ribeso nigri - Alnetum*) z właściwą roślinnością leśną.
- **Spalski Park Krajobrazowy** ustanowiony *Rozporządzeniem Wojewody Piotrkowskiego Nr 4/95 z dnia 5 października 1995 r. (D. U. W.*

P. z 1995 r. Nr.15, poz. 113) i potwierdzony Rozporządzeniem nr 26/2006 Wojewody Łódzkiego z dn. 13 lipca 2006 r. w sprawie Spalskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2006 r. Nr 258, poz. 1990). Teren Parku obejmuje zachowany krajobraz naturalny z bogatą i różnorodną fauną i florą. Park stanowi obszar o dobrze zachowanych cechach krajobrazu naturalnego z bogatym i różnorodnym światem roślinnym i zwierzęcym. Chroni dolinę Pilicy wraz z cennymi terenami przyległymi. W granicach parku przeważają tereny leśne (prawie 60%), ale znaczny udział mają też użytki rolne (około 30%).

- **Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Rzeki Pilicy i Drzewiczki** ustanowiony Uchwałą Nr XV/69/83 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Radomiu z dn. 28.06.1983 r. (zaktualizowany późniejszymi rozporządzeniami Wojewody Mazowieckiego z roku 2002, 2005, 2009). swym zasięgiem obejmuje obszar o powierzchni 70380 ha.

Powiązania z innymi obszarami Natura 2000

W bliskiej okolicy obszaru Dolina Dolnej Pilicy znajduje się wiele cennych, pod względem przyrodniczym, terenów włączonych do sieci Natura 2000:

- **Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Dolina Pilicy PLB140003** – teren w znacznej mierze pokrywający się z obszarem mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016.
- **Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Dolina Środkowej Wisły PLB140004** (30 777,9 ha) - obszar ten jest bardzo ważną ostoją ptaków wodno-błotnych. Jest to najważniejsze lęgowisko mewy pospolitej i rybitwy białoczelnej w Polsce, jedno z ważniejszych rybitwy rzecznej oraz miejsce gniazdowania wielu rzadkich gatunków ptaków takich jak ostrogjad czy płaskonos. Obszar ma duże znaczenie jako korytarz migracyjny ptaków – krzyżówek, czapli siwych i bociana czarnego, a także jako miejsce schronienia dla gatunków zimujących – gągołów, nurogęsi i bielaczków.
- **Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Ostoja Kozienicka PLB140013** (68301,2 ha) - obejmuje jeden z większych kompleksów leśnych w centralnej Polsce – Puszcę Kozienicką oraz zróżnicowane tereny otwarte i niewielkie doliny rzeczne. Jest to jedno z

najważniejszych miejsc lęgowych bociana czarnego w skali Polski oraz bączka, żurawia, bociana białego, rybitwy czarnej i derkacza.

- **Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 Lasy Spalskie PLH100003** (2016,4 ha) - kompleks leśny w powiecie tomaszowskim w woj. łódzkim. Położony jest w dorzeczach rzeki Pilicy. Lasy Spalskie są lasami głównie mieszanymi i liściastymi. Większość lasów znajduje się w Spalskim Parku Krajobrazowym. Kompleks zalicza się do Puszczy Pilickiej.
- **Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 Lasy Smardzewickie PLH100024** (286,5 ha) - obszar mający istotne znaczenie dla zachowania ekosystemów leśnych, związanych z występowaniem jodły pospolitej na granicy geograficznego zasięgu. Występują tu dobrze zachowane fitocenozy grądu subkontynentalnego *Tilio-Carpinetum*, odmiany małopolskiej. Liczne są przestoje dębowe, wiekowe olchy oraz graby.
- **Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 Łąki Ciepłowickie PLH100035** (502 ha) - obszar cechuje się charakterystyczną strukturą zbiorowisk roślinnych związanych z doliną rzeki, która w tym miejscu swobodnie meandruje i regularnie wylewa. Występuje tu 8 cennych siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym starorzeczy i eutroficznych zbiorników wodnych, wydm śródlądowych, ziołorośli i świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie.
- **Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 Łękawica PLH140030** (1468,9 ha) - obszar obejmuje jedno z najlepiej zachowanych mokradeł na lewym brzegu Wisły, na terenie Mazowsza. Dominują tu łągi olszowo-jesionowe i olsy. Istotnym elementem tego krajobrazu są ziołorośla, turzycowiska i łąki. W strefie przejściowej pomiędzy lasami lęgowymi a łąkami świeżymi wykształciły się łąki sitowo-trzęślicowe. Łąki stanowią siedlisko życia dla licznej populacji czerwończyka fioletka. Ponadto obszar ten stanowi ostoję dla bobra europejskiego. Z odbywających tu lęgi ptaków na uwagę zasługują, m.in.: bocian czarny, żuraw, derkacz i dzięcioł średni.
- **Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 Puszcza Kozienicka PLH140035** (28230,4 ha) - jeden z najcenniejszych kompleksów puszczańskich w Polsce, charakteryzuje się bardzo dużą różnorodnością biologiczną na każdym poziomie (genetycznym, gatunkowym, ekosystemowym).

2.3. Struktura własności i użytkowania gruntów

Typy użytków gruntowych	Typ własności	Powierzchnia użytków w ha	% udział powierzchni w obszarze
<i>Lasy</i>	Skarb Państwa		
	Własność komunalna		
	Własność prywatna		
	inne	10563,51	33,20
<i>Grunty orne</i>	-	3601,74	11,32
<i>Łąki trwałe</i>	-	10369,96	32,59
<i>Pastwiska trwałe</i>	-	-	-
<i>Sady</i>	-	948,02	2,98
<i>Grunty pod stawami</i>	-	-	-
<i>Nieużytki</i>	-	-	-
<i>Wody stojące</i>	-	105,06	0,33
<i>Wody płynące</i>	-	1300,34	4,09
<i>Grunty zabudowane</i>	-	780,86	2,45
<i>Inne</i>	-	4152,09	13,05

UWAGA: Dane te należy także przekazać w warstwie informacyjnej systemów informacji przestrzennej GIS w nieprzetworzonej formie otrzymanej ze źródła referencyjnego (np. PODGiK).

2.4. Zagospodarowanie terenu i działalność człowieka

Typy użytków	Typ własności	Powierzchnia objęta dopłatami UE w ha	Rodzaj dopłaty działania/ priorytetu/ programu
<i>Lasy</i>	Lasy Państwowe	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO
	Lasy komunalne	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO
	Lasy prywatne	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO
	inne	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO
<i>Sady</i>	-	0,27	PROW, wariant 2.9 – uprawy sadownicze i jagodowe (dla których zakończono okres przestawiania)
	-	0,52	PROW, wariant 2.10 - uprawy sadownicze i jagodowe (w okresie przestawiania)
<i>Trwałe użytki zielone</i>	-	21,09	PROW, wariant 2.3 – trwałe użytki zielone (dla których zakończono okres przestawiania)
	-	60,26	PROW, wariant 2.4 - trwałe użytki zielone (w okresie przestawiania)
	-	909,92	PROW, wariant 3.1 – ekstensywna gospodarka na łąkach i pastwiskach
	-	65,83	PROW, wariant 5.1 – ochrona siedlisk lęgowych ptaków
	-	2,02	PROW, wariant 5.6 – półnaturalne łąki wilgotne
<i>Wody</i>	-	0,25	PROW, wariant 5.3 – szuwały wielkoturzycowe
<i>Tereny zadrzewione lub zakrzewione</i>	-	-	-
<i>Inne</i>	-	-	-

2.5. Istniejące i projektowane plany/programy/projekty dotyczące zagospodarowania przestrzennego

L.p.	Tytuł opracowania	Instytucja odpowiedzialna za przygotowanie planu/ programu/ wdrażanie projektu	Ustalenia planu/ programu/ projektu mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Przedmioty ochrony objęte wpływem opracowania	Ustalenia dot. działań minimalizujących lub kompensujących
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego					
1.	Uchwała Nr XX/128/2004 Rady Miejskiej w Nowym Mieście nad Pilicą z dnia 08.10.2004 r. w sprawie sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowe Miasto nad Pilicą.	Urząd Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Plan ustala, że tereny wsi intensywnie zurbanizowanych oraz tereny przeznaczone dla rozwoju urbanizacji, docelowo zostaną wyposażone w sieć kanalizacji zbiorczej, zapewniającej odprowadzenie ścieków bytowo – gospodarczych i technologicznych oraz ich oczyszczanie w istniejącej komunalnej oczyszczalni ścieków w Nowym Mieście oraz przewidywanych lokalnych oczyszczalniach ścieków dla terenów bezpośrednio położonych w rejonie rzeki Pilicy, w Domaniewicach, Łegonicach, Gostomii, Żdzarkach. Odprowadzanie ścieków realizowane będzie poprzez budowę nowych układów sieciowych i przepompowni ścieków, umożliwiających transport ścieków do układu centralnego.	Potencjalny pozytywny wpływ na gatunki ssaków, płazów, ryb i bezkręgowców będących przedmiotami ochrony Obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	-
2.	Uchwała nr XXXVI /265/06 Rady Gminy Promna z dnia 26 października 2006 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodaro-	Urząd Gminy Promna	Planowana zabudowa letniskowa oznaczona na rysunku symbolem ML, położona w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy oraz w obrębie Obszaru Chronionego Doliny Dolnej Pilicy i Drzewiczki	Potencjalny negatywny wpływ na wszystkie przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Zgodnie z uchwałą tereny oznaczone na rysunku symbolem ML podlegają zapisom Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. O

	wania przestrzennego dla obszaru Gminy Promna				ochronie przyrody /Dz.U.Nr 92 poz.880 z dnia 30 kwietnia 2004 r./ oraz rozporządzenia Wojewody Mazowieckiego w sprawie utworzenia tego obszaru.
3.	Uchwała nr XXIII/81/2008 Rady Miejskiej w Wyśmierzycach z dnia 30 października 2008 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar działki o numerze ewidencyjnym 1863 w mieście Wyśmierzyce.	Urząd Gminy Wyśmierzyce	Dokument umożliwi zmianę przeznaczenia terenu i podział na strefy funkcjonalne na obszarze objętym planem, w tym: - tereny strefy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, oznaczone na rysunku symbolem MN; - tereny strefy zabudowy jednorodzinnej i usług, oznaczone na rysunku planu symbolem MN/U; - tereny strefy tras komunikacyjnych, oznaczone na rysunku planu symbolami KDG, KDL, KDD, KWX; - teren strefy zieleni parkowej, oznaczony na rysunku symbolem ZP; - tereny strefy zieleni izolacyjnej, oznaczone na rysunku symbolem ZI.	Potencjalny negatywny wpływ na siedliska przyrodnicze, będące przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Prognoza oddziaływania na środowisko miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar działki nr ewid. 1863 w mieście Wyśmierzyce nie proponuje zastosowania kompensacji szkodliwych oddziaływań na środowisko.
Strategia rozwoju gminy					
4.	Plan rozwoju lokalnego gminy Promna, PPUH BaSz, Promna 2005	Urząd Gminy Promna	Plan zakłada: - budowę oczyszczalni ścieków Promna – wschód, Promna – zachód; - realizację programu ochrony środowiska i gospodarki odpadami, likwidację „dzikich wysypisk” w gminie.	Potencjalny pozytywny wpływ na wszystkie przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	-

5.	Strategia rozwoju gminy Promna, PPUH BaSz, Urząd gminy Promna, Promna 2004	Urząd Gminy Promna	Dokument zakłada: - program budowy systemów kanalizacji i oczyszczania ścieków; - program budowy i modernizacji dróg i mostów; - program zagospodarowania doliny Pilicy; - program wykorzystania walorów przyrody dla rozwoju turystyki.	Potencjalny pozytywny (ze względu na docelową poprawę jakości wód) wpływ na gatunki ryb, ssaków oraz płaza. Jak również negatywny (ze względu na planowane zwiększenie natężenia ruchu turystycznego) wpływ na wszystkie przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	-
6.	Strategia rozwoju gminy Stromiec, PPUH BaSz, Urząd gminy Stromiec, Stromiec, 2004 r.	Urząd Gminy Stromiec	Dokument, jako jeden z celów strategicznych gminy, zakłada budowę zbiorczej oczyszczalni ścieków.	Potencjalny pozytywny wpływ na gatunki ryb, ssaków i płaza (ze względu na docelową poprawę jakości wód), będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	-
7.	Strategia rozwoju miasta i gminy Wyśmierzyce na lata 2008-2015, Wyśmierzyce 2008 r.	Urząd Gminy Wyśmierzyce	Strategia zakłada rozwój turystyki, agroturystyki i rekreacji, włącznie z zagospodarowaniem doliny rzeki Pilicy	Potencjalny negatywny wpływ na wszystkie przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	-
8.	Aktualizacja planu rozwoju lokalnego na lata 2004-2006 oraz 2007-2013 dla gminy Poświętne, Załącznik do Uchwały XXXIII/177/2010,	Urząd Gminy Poświętne	Dokument zakłada: - likwidację dzikich wysypisk śmieci; - modernizację systemów melioracyjnych na obiekcie „Błota Brudzewickie”; - czyszczenie i modernizację stawów rybnych oraz hodowlę ryb; - budowę 3 oczyszczalni ścieków.	Potencjalny wpływ na wszystkie przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	-

	Rada Gminy Poświętne z dnia 17 lutego 2010 r				
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy					
9.	Gmina Mogielnica, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Część II – Kierunki zagospodarowania przestrzennego. Załącznik Nr 2 do uchwały nr XIV/191/99 Rady Miejskiej w Mogielnicy z dnia 1 grudnia 1999 r. w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mogielnica”. Mogielnica, 1999 r	Urząd Gminy Mogielnica	<p>Studium zakłada:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przywrócenie „równowagi ekologicznej” doliny Pilicy (poprawa czystości wód i zabezpieczenie przepływu nienaruszalnego, podniesienie retencji wód w dolinie – przeciwdziałanie stepowieniu krajobrazu); - przeciwdziałanie procesom degradacji torfowisk i związanych z nimi cennych zbiorowisk roślinnych, głównie bagiennych; - powodowanie poprawy stanu czystości wód powierzchniowych Mogielanki i innych cieków oraz wód podziemnych; - działania zmierzające do poprawy warunków retencyjnych poprzez wprowadzenie zalesień i zadrzewień; - przeciwdziałanie stwierdzonym procesom erozji; - rekultywacja wyrobisk i innych gleb zdegradowanych; - likwidacja „dzikich” wysypisk odpadów; - działania zmierzające do nie pogarszania stanu czystości atmosfery (wykorzystanie gazu ziemnego na cele grzewcze, oczyszczanie spalin); - ograniczanie intensywnej chemizacji sadownictwa na rzecz biologicznych metod 	Potencjalny pozytywny wpływ na wszystkie przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	-

			<p>ochrony sadów;</p> <ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie monitoringu stanu środowiska, w tym pod kątem ochrony rzek Pilicy i Mogielanki; - podjęcie działań w kierunku likwidacji lub ograniczenia: emisji szkodliwych gazów i pyłów do atmosfery (np. poprzez modernizację systemu ciepłowniczego, większego wykorzystania gazu i energii elektrycznej do celów grzewczych), zrzutu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i do gruntu, natężenia hałasu itp. 		
10.	Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzeczyca, Tekst Studium, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XVI/118/2012 Rady Gminy Rzeczyca z dnia 16 lutego 2012 r.	Urząd Gminy Rzeczyca	Dokument zakłada ochronę doliny rzeki Pilicy - obszaru węzłowego o znaczeniu międzynarodowym, poprzez ograniczenie ruchu inwestycyjnego w tym obszarze do niezbędnego minimum (możliwość lokalizacji nowej zabudowy formą i typem odpowiadającej już istniejącej, nie ingerującej w rzeźbę i krajobraz naturalny), docelowo całkowity zakaz zabudowy	Potencjalny pozytywny wpływ na wszystkie przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzeczyca, Prognoza oddziaływania na środowisko, Łódź, luty 2012 przedstawia zapisy zawarte w zmianie studium jako gwarantujące prawidłowe funkcjonowanie omawianego obszaru. Alternatywnym rozwiązaniem dla omawianego obszaru byłoby pozostawienie go w dotychczasowym użytkowaniu. Biorąc jednak pod uwagę potrzeby rozwojowe

					gminy Rzeczyca oraz presję ludności na określone obszary atrakcyjne przyrodniczo, nie wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych pod budownictwo mieszkaniowe, w tym letniskowe oraz pod rozwój usług i produkcji, znacznie oddaliłoby szanse na wzrost atrakcyjności na tle gmin sąsiednich, skutecznie ograniczając możliwości rozwojowe gminy.
11.	Miasto i gmina Wyśmierzyce, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Część I – uwarunkowania rozwoju, Zarząd Miejski w Wyśmierzycach, rok 2001/2002	Urząd Gminy Wyśmierzyce	Dokument zakłada budowę międzygminnego składowiska odpadów (z gminą Radzanów) jako alternatywy dla komunalnego składowiska z wylewiskiem o powierzchni 1,5 ha, na którym zdeponowane jest około 860 Mg odpadów. Położone jest ono na tarasie nadzalewowym rzeki Pilicy. Obiekt ten nie posiada zabezpieczeń przed negatywnym oddziaływaniem na środowisko.	Potencjalny pozytywny wpływ na wszystkie przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	-
12.	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta i gminy Warka w jej granicach administracyjnych wraz za-	Urząd Miasta i Gminy Warka	Dokument zawiera kierunki ochrony wartości zasobów środowiska przyrodniczego, poprzez: - poprawę stanu czystości wód, doprowadzenie do I kl. czystości; - realizację programu małej retencji wód	Potencjalny pozytywny wpływ na wszystkie przedmioty ochrony	-

	łącznikami graficznymi i rysunkami planistycznymi, Urząd miasta i gminy w Warce, Warszawa, kwiecień 1999.		poprzez budowę i modernizację istniejących zbiorników wodnych oraz budowę urządzeń piętrzących; - wprowadzenie zadrzewień śródpolnych; - zalecanie nie przeprowadzania zabiegów melioracyjnych obszarów dolin i obniżeń zajętych przez użytki zielone; - planowaną budowę oczyszczalni ścieków		
13.	Lokalna Strategia Rozwoju Gmin Nadpilicznych na lata 2009-2015, Lokalna Grupa Działania Gminy Nadpiliczne, 2008	Lokalna Grupa Działania Gminy Nadpiliczne	Strategia, jako cel szczegółowy 1.1. “Zagospodarowanie i promocja terenów przyrodniczych pod rozwój turystyki”, przedsięwzięcie I - „Nasza przyroda – naszym skarbem – Waszą radością”, rekomenduje zagospodarowanie szlaku wodnego rzeki Pilicy, co, zgodnie z matrycą logiczną przedsięwzięcia, może doprowadzić do wzrostu liczby turystów o 15% w 2014 roku.	Potencjalny negatywny wpływ na wszystkie przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Pilicy.	-
Inne					
14.	Gminny program ochrony środowiska na lata 2004-2011. Zakład ochrony środowiska, S.Obarski i Wspólnicy, sp.j. Grabów n.Pilicą, czerwiec 2004 r	Urząd Gminy Grabów n. Pilicą	Dokument zakłada: - zachowanie naturalnych zbiorników retencyjnych: terenów podmokłych, torfowisk, oczek wodnych, nieuregulowanych cieków itp.; - renaturyzację ekosystemów; - likwidację barier ekologicznych; - budowę oczyszczalni ścieków i systemów kanalizacji spełniających standardy UE; - likwidację niezorganizowanych zrzutów ścieków; - ograniczenie do niezbędnego minimum	Potencjalny pozytywny wpływ na wszystkie przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	-

			<p>stosowania nawozów i środków ochrony roślin;</p> <ul style="list-style-type: none"> - likwidację „dzikich” wysypisk śmieci; - włączenie władz samorządowych w proces edukacji ekologicznej – podjęcie dialogu ze społeczeństwem; - dostosowanie form edukacji ekologicznej do potrzeb różnych grup społeczeństwa. 		
15.	<p>Program ochrony środowiska dla gminy Magnuszew. Wójt Gminy Magnuszew. Magnuszew marzec 2005 r.</p>	<p>Urząd Gminy Magnuszew</p>	<p>Dokument zakłada:</p> <ul style="list-style-type: none"> - polepszenie gospodarki wodno-ściekowej; - redukcję ilości ścieków nieoczyszczonych; - redukcję zanieczyszczeń obszarowych poprzez tworzenie stref buforowych; - ochronę cennych przyrodniczo obszarów; - rozwój edukacji ekologicznej i komunikacji społecznej; - stworzenie warunków rozwoju turystyki kajakowej. 	<p>Potencjalny pozytywny wpływ na wszystkie przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy, natomiast rozwój turystyki kajakowej może mieć negatywny wpływ na populacje wydry i bobra.</p>	-
16.	<p>Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Odrzywół na lata 2009-2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016 (aktualizacja), Załącznik Nr 1 do Uchwały Rady Gminy Odrzywół Nr XXVII/175/2009 z dnia 30 listopada 2009</p>	<p>Urząd Gminy Odrzywół</p>	<p>Program, jako cele strategiczne, proponuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie czystego środowiska naturalnego warunkującego rozwój gminy, poprzez racjonalną gospodarkę odpadami, poprawę atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej gminy oraz zwiększenie świadomości ekologicznej; - rozwój gminy przyjazny środowisku, poprzez rozbudowę systemów infrastruktury technicznej, rozwój ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa, program wspierania inicjatyw proekologicznych. 	<p>Potencjalny pozytywny wpływ na wszystkie przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.</p>	-

	roku, Odrzywół 2009				
17.	Gminny Plan Gospodarki odpadami dla gminy Poświętne, P.U.H. EkoPerfekt, Piotrków Trybunalski-Poświętne, grudzień-czerwiec, 2008	Urząd Gminy Poświętne	Pośród założeń Planu Gospodarki Odpadami znajdują się: - minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów komunalnych poprzez edukację społeczną w szkołach, środkach masowego przekazu i w czasie akcji promocyjnych oraz stałą informację o systemie zbiórki selektywnej; - ograniczenie pozbywania się przez mieszkańców odpadów poza zorganizowanym systemem, bieżąca likwidacja „dzikich” wysypisk odpadów.	Potencjalny pozytywny wpływ na wszystkie przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	-
18.	Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Poświętne, Urząd gminy Poświętne, Poświętne 2004	Urząd Gminy Poświętne	Program, pośród głównych kierunków rozwoju, wymienia: - wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych dla rozwoju agroturystyki; - ochronę istniejących obszarów leśnych i zalesienia nieużytków; - likwidację dzikich wysypisk; - edukację ekologiczną (m.in. przeciwdziałanie wypalaniu traw, likwidację dzikich wysypisk); - rozbudowę systemu oczyszczania ścieków na terenie gminy; - oczyszczenie i udroźnienie rowów melioracyjnych - podniesienie świadomości społecznej w zakresie gospodarki odpadami	Potencjalny pozytywny wpływ na wszystkie przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	-

19.	Program Ochrony Środowiska dla gminy Poświętne, P.U.H. EkoPerfekt, Poświętne 2008	Urząd Gminy Poświętne	<p>Dokument zakłada:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie ochrony gatunkowej roślin i zwierząt na terenie gminy; - wspieranie rolnictwa ekologicznego, zwłaszcza tradycyjnych praktyk rolniczych na terenach przyrodniczo cennych, w celu utrzymania urozmaiconego krajobrazu rolniczego; - podniesienie poziomu świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie korzyści z zachowania różnorodności biologicznej i krajobrazowej; - ochronę ciągów i połączeń ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem dolin rzecznych; - bieżącą ochronę obszarów i obiektów prawnie chronionych; - rygorystyczne przestrzeganie wymagań ochrony przyrody w odniesieniu do obiektów turystycznych i rekreacyjnych w aspekcie walorów przyrodniczych; - opracowanie planów ochrony siedlisk gatunków, które są zagrożone; - selektywny dostęp do terenów cennych przyrodniczo oraz ochrona tych terenów przed zainwestowaniem i tzw. dzikim zagospodarowaniem; - promowanie zachowań zgodnych z zasadami ochrony przyrody i krajobrazu; - rozwój sieci szlaków turystycznych i przyrodniczych ścieżek dydaktycznych; - monitoring ruchu turystycznego, szcze- 	Potencjalny pozytywny wpływ na wszystkie przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	-
-----	---	-----------------------	--	---	---

			<p>gólnie na obszarach chronionych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zachowanie tradycyjnych praktyk gospodarczych na terenach cennych przyrodniczo; - wdrażanie programów rolno-środowiskowych; - utrzymanie tradycyjnych rozłogów pól, zadrzewień śródpolnych i małych zagłębień wraz z występującą florą. 		
20.	Program ochrony środowiska i plan gospodarki odpadami dla gminy Promna, Promna 2004 r.	Urząd Gminy Promna	<p>Dokument zakłada:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowę oczyszczalni ścieków Promna – wschód, zachód; 	Potencjalny pozytywny wpływ na gatunki ryb, ssaków i płaza (ze względu na docelową poprawę jakości wód), będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	-
21.	Programu ochrony środowiska dla powiatu grójeckiego na lata 2004 – 2014, Arcadis Ekokonrem Sp. z o.o., Zarząd powiatu grójeckiego, Grójec, sierpień 2004	Starostwo powiatowe Grójec	<p>Dokument zakłada zmniejszenie zanieczyszczeń środowiska (poprawę jakości wód oraz uporządkowanie gospodarki odpadami) poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowę, rozbudowę i modernizację systemów oczyszczania ścieków komunalnych; - promowanie rolnictwa zrównoważonego, ekologicznego i niskonakładowego - organizowanie i wspieranie działań promujących model zrównoważonej konsumpcji, minimalizację powstających odpadów oraz selektywną zbiórkę i zagospodarowanie surowców wtórnych <p>Dokument zakłada również podnoszenie</p>	Potencjalny pozytywny wpływ na wszystkie przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Pilicy.	-

			<p>poziomu wiedzy ekologicznej poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szerzenie wiedzy ekologicznej na wszystkich poziomach edukacji oraz w mediach; - wspieranie powiatów i gmin w działaniach na rzecz proekologicznej edukacji radnych i pracowników samorządowych oraz lokalnych społeczności; - organizowanie konkursów, warsztatów, seminariów z zakresu wiedzy ekologicznej; 		
22.	Strategia rozwoju powiatu kozienickiego do roku 2020, Starostwo powiatowe w Kozienicach, Kozienice 2012.	Starostwo powiatowe Kozienice	<p>Jako cel V.3. Rozwój edukacji ekologicznej, dokument przewiduje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie świadomości w zakresie gospodarki odpadami (cel szczegółowy V.3.1); - Zwiększenie świadomości ekologicznej (cel szczegółowy V.3.2); - Zastosowanie właściwych metod ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu (cel szczegółowy V.3.3) 	Potencjalny pozytywny wpływ na wszystkie przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Pilicy.	-
23.	Strategia rozwoju powiatu białobrzegskiego na lata 2008-2018 (aktualizacja), Starostwo Powiatowe w Białobrzegach, Białobrzegi, grudzień 2007.	Starostwo Powiatowe w Białobrzegach	<p>Dokument zakłada, jako cel strategiczny I – Walory przyrodniczo-kulturowe krajobrazu nadpilickiego doskonałym miejscem na wypoczynek i rekreację:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cel operacyjny 1.1 Poprawa i ochrona stanu środowiska przyrodniczego <p><u>Zadania:</u> 1.1.1. Rozbudowa systemu unieszkodliwiania i oczyszczania ścieków w powiecie (budowa sieci wodociągowych i kanaliza-</p>	Potencjalny pozytywny wpływ na wszystkie przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Pilicy.	-

			<p>cyjnych w gminach)</p> <p>1.1.2. Opracowanie i realizacja harmonogramów zalesień</p> <p>1.1.3. Wprowadzenie i doskonalenie selektywnej zbiórki odpadów we wszystkich gminach powiatu białobrzeskiego</p> <p>1.1.4. Likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci</p> <p>1.1.5. Działanie na rzecz zwiększenia ilości alternatywnych źródeł energii – budowa zakładu produkującego paliwa z biomasy</p> <p>1.1.6. Ochrona przed hałasem</p> <p>1.1.7. Opracowanie mapy wraz z zaznaczeniem terenów o znaczących walorach przyrodniczych i kulturowych</p> <p>1.1.8. Edukacja ekologiczna mieszkańców powiatu</p> <p>- cel operacyjny 1.2. Ochrona zasobów naturalnych powiatu</p> <p><u>Zadania:</u></p> <p>1.2.1. Ochrona zanieczyszczeń powietrza ze wszystkich źródeł (np. poprzez zastępowanie ogrzewania węglowego ogrzewaniem ekologicznym, modernizację dróg gminnych i powiatowych, itp.)</p> <p>1.2.2. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleby, poprzez uprządkowanie infrastruktury technicznej (budowa i modernizacja sieci wodociągo-</p>		
--	--	--	--	--	--

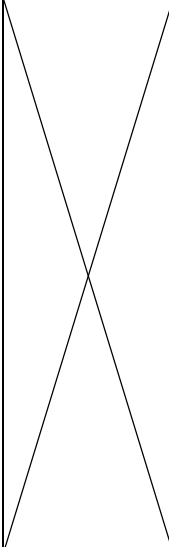
			<p>wej, kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków, uregulowanie gospodarki odpadami – wdrożenie selektywnej zbiorki, itp.)</p> <p>1.2.3. Budowa systemów melioracyjnych mających na celu poprawę właściwości wód gruntowych i użytków zielonych z uwzględnieniem zasad ekologii</p> <p>1.2.4. Ochrona najlepszych gleb przed przekwalifikowaniem na cele nierolnicze oraz opracowanie programu rekultywacji gleb zdegradowanych</p> <p>1.2.5. Poprawa stanu środowiska akustycznego powiatu</p> <p>1.2.6. Zachowanie bogactwa przyrodniczego i walorów krajobrazowych na rzecz ochrony lasów i ekosystemów rzecznych i łąkowych</p> <p>1.2.7. Kontrolowane wydobycie pokładów surowców mineralnych na terenie powiatu</p> <p>1.2.8. Stały monitoring stanu czystości środowiska we wszystkich jego dziedzinach</p> <p>1.2.9. Ochrona terenów cennych przyrodniczo przed zmianą przeznaczenia – ochrona krajobrazu, przyrody, różnorodności biologicznej</p> <p>1.2.10. Podnoszenie świadomości mieszkańców powiatu w dziedzinie ochrony środowiska poprzez prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnej (Światowy Dzień Wody, Światowy Dzień Ziemi, Światowy Dzień Ochrony Środowiska,</p>		
--	--	--	--	--	--

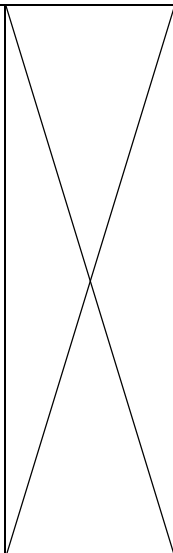
			Sprzątanie Świata, itp.)		
24.	Strategia rozwoju powiatu przysuskiego, Agencja Zarządu Nieruchomości i Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o. w Radomiu, Starostwo Powiatowe w Przysusze, Przysucha 2004.	Starostwo Powiatowe w Przysusze	Dokument, jako cel operacyjny 4.1. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie powiatu, zakłada program: 4.1.1. Edukacja ekologiczna, a w ramach jego: <u>Zadania:</u> 4.1.1.1 Wprowadzenie zajęć dotyczących edukacji ekologicznej we wszystkich rodzajach szkół na terenie powiatu. 4.1.1.2. Prowadzenie cyklicznych szkoleń dla lokalnej społeczności. 4.1.1.3. Wykorzystanie walorów Obszarów Chronionych i rezerwatów przyrody do edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży	Potencjalny pozytywny wpływ na wszystkie przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Pilicy.	-

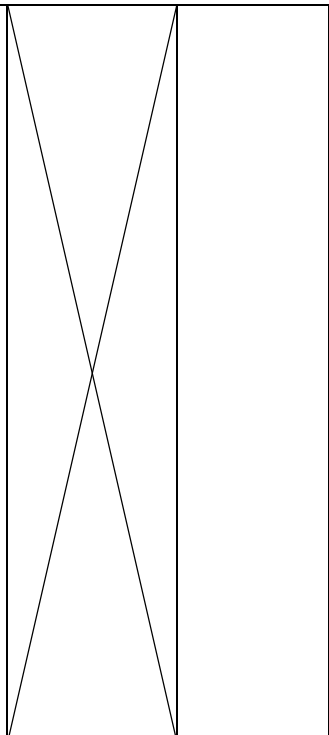

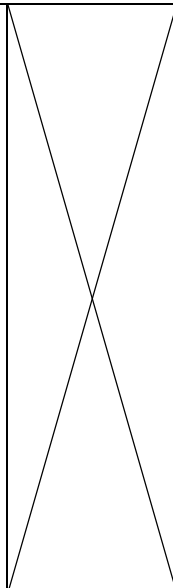
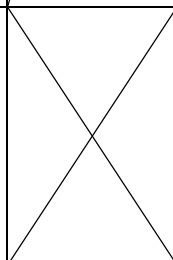
2.6. Informacja o przedmiotach ochrony objętych Planem wraz z zakresem prac terenowych – dane zweryfikowane

L.p.	Przedmiot ochrony	Ocena ogólna	Powierzchnia	Liczba stanowisk	Rozmieszczenie w obszarze	Stopień rozpoznania	Zakres prac terenowych uzupełniających/ Uzasadnienie do wyłączenia z prac terenowych
Siedliska przyrodnicze							
1.	3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami <i>Nympheion</i>, <i>Potamion</i>	C	56		zgodnie z mapą stanowiącą załącznik 5	dość dobry, jednak wymaga weryfikacji	siedlisko częściowo zweryfikowane w terenie
2.	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	C	28		zgodnie z mapą stanowiącą załącznik 5	niewystarczający, wymaga weryfikacji	siedlisko częściowo zweryfikowane w terenie
3.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	C	135		zgodnie z mapą stanowiącą załącznik 5	niewystarczający, wymaga weryfikacji	siedlisko częściowo zweryfikowane w terenie

4.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>)	C	1598,8		zgodnie z mapą stanowiącą załącznik 5	niewystarczający, wymaga weryfikacji	siedlisko częściowo zweryfikowane w terenie
Gatunki zwierząt							
5.	1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	B			zgodnie z mapą stanowiącą załącznik 5	wystraczający	Podczas wizji terenowych przeprowadzonych w 2012 r., sprawdzono pod kątem występowania bobra zarówno koryto Pilicy (spływ kajakowy), jak i jej dopływów, a także stawy i starorzecza. Wskazane jest prowadzenie monitoringu tego gatunku raz na trzy lata od zatwierdzenia PZO.

6.	1355 Wydra europejska <i>Lutra lutra</i>	B			zgodnie z mapą stanowiącą załącznik 5	wystarczający	Podczas wizji terenowych przeprowadzonych w 2012 r., sprawdzono pod kątem występowania wydry zarówno koryto Pilicy (spływ kajakowy), jak i jej dopływów, a także stawy i starorzecza. Wskazane jest prowadzenie monitoringu tego gatunku raz na trzy lata od zatwierdzenia PZO.
----	---	---	--	--	---------------------------------------	---------------	---

7.	1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	B		zgodnie z mapą stanowiącą załącznik 5	zadowalający, lecz nie wystarczający	Wskazane jest wy- konanie szczegóło- wej inwentaryzacji gatunku w roku 2013 i 2014 w celu po- twierdzenia wykaza- nych stanowisk oraz identyfikacji więk- szej liczby rzeczywi- stych stanowisk – niewielkich oczek wodnych, starorze- czy i rozlewisk. Po- nadto, zaleca się prowadzenie monito- ringu wykazanych stanowisk tego ga- tunku raz na trzy lata od zatwierdzenia PZO.
----	--	---	--	--	--	---

8.	5339 Różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i>	B			zgodnie z mapą stanowiącą załącznik 5	niedostateczny (brak oceny struktury populacji i zbyt mała liczba stanowisk referencyjnych)	Konieczne przeprowadzenie inwentaryzacji małży z rodziny <i>Unionidae</i> i <i>Anadontidae</i> w obszarze Natura 2000 w 2013 r.. Na wybranych stanowiskach bytowania małży odpowiadających warunkom bytowania różanki należy przeprowadzić badania stanu populacji różanki w połowie września 2014 r..
9.	1134 Boleń <i>Aspius aspius</i>	C			zgodnie z mapą stanowiącą załącznik 5	zły	Konieczne jest przeprowadzenie pełnej inwentaryzacji gatunku w rzece Pilicy po ustaleniu nowej metodyki odłowu ryb do analizy.

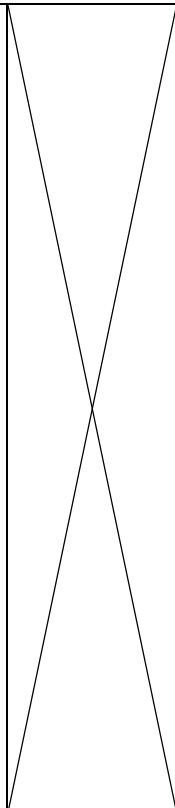

10.	1145 Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	C			zgodnie z mapą stanowiącą załącznik 5	zły	Niezbędne przeprowadzenie pełnej inwentaryzacji gatunku w obszarze na nowych stanowiskach (min. 8 stanowisk) poza obszarem rzeki Pilicy (kanały odpływowe stawów, rowy melioracyjne, starorzecza), w miesiącach wrzesień – październik 2013/2014 roku.
11.	1146 Koza złotawa <i>Sabanejewia aurata</i>	C			zgodnie z mapą stanowiącą załącznik 5	niedostateczny	Konieczne jest wytypowanie stanowisk w całym obszarze Natura 2000 zbliżoną morfologią koryta rzeki do stanowiska Mysiakowiec celem określenia bytowania i granic występowania gatunku (dodatkowa inwentaryzacja). Prace te należy przeprowadzić w miesiącach wrzesień – październik 2013/2014 roku.

12.	1149 Koza <i>Cobitis teania</i>	B			zgodnie z mapą stanowiącą załącznik 5	dobry	Uzupełnienie wiedzy na temat gatunku nie jest wymagane. Należy wykonać standardowy monitoring w cyklu 4-5 letnim (lub w ramach np. badań innych gatunków).
13.	4056 Zatoczek łamliwy <i>Anisus vorticulus</i>	B			zgodnie z mapą stanowiącą załącznik 5	zadowalający ale niewystarczający	Podczas wizji terenowej przeprowadzonej w maju, czerwcu i lipcu 2012 roku stwierdzono jedynie 5 stanowisk gatunku. Wskazane wykonanie pełnej inwentaryzacji tego gatunku w obszarze Natura 2000 w latach 2013-2014, w celu stwierdzenia większej liczby stanowisk.

14.	1037 Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i>	B			zgodnie z mapą stanowiącą załącznik 5	dobry, ale wskazane uzupełnienie	Podczas wizji terenowej przeprowadzonej w czerwcu i lipcu 2012 roku stwierdzono jedynie 5 stanowisk gatunku. Wskazane wykonanie pełnej inwentaryzacji tego gatunku w obszarze Natura 2000 w latach 2013-2014, w celu stwierdzenia większej liczby stanowisk.
15.	1042 Zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	C			zgodnie z mapą stanowiącą załącznik 5	zadowalający, ale niewystarczający	Podczas wizji terenowej przeprowadzonej w maju i czerwcu 2012 stwierdzono jedynie 1 stanowisko gatunku. Wskazane wykonanie pełnej inwentaryzacji tego gatunku w obszarze Natura 2000 w latach 2013-2014, w celu stwierdzenia większej liczby stanowisk.

16.	1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	A			zgodnie z mapą stanowiącą załącznik 5	dobry, ale wskazane uzupełnienie	Podczas wizji terenowej przeprowadzonej w maju i czerwcu 2012 roku stwierdzono 3 stanowiska gatunku. Nie przeprowadzono obserwacji w okresie sierpień-wrzesień (2 pokolenie gatunku), ze względu na zbyt wczesny termin zakończenia PZO – 14 września 2012 r.. Wskazane wykonanie pełnej inwentaryzacji tego gatunku w obszarze Natura 2000 w latach 2013-2014, w celu stwierdzenia większej liczby stanowisk.
-----	--	---	--	--	---------------------------------------	----------------------------------	--

17.	4038 Czerwończyk fioletek <i>Lycaena helle</i>	C	X		zgodnie z mapą stanowiącą załącznik 5	zadowalający, ale niewystarczający	Podczas wizji terenowej przeprowadzonej w maju i czerwcu 2012 roku stwierdzono jedynie 1 stanowisko gatunku. Nie prowadzono obserwacji w czasie pojawu 2 pokolenia gatunku (sierpień), ze względu na zbyt wczesny termin zakończenia PZO – 14 września 2012 r.. Wskazane wykonanie pełnej inwentaryzacji tego gatunku w obszarze Natura 2000 w latach 2013-2014, w celu stwierdzenia większej liczby stanowisk.
-----	---	---	---	--	---------------------------------------	------------------------------------	---

2.6.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujące na terenie obszaru Natura 2000

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*

Wg dotychczasowego SDF:

powierzchnia	1,00 % - 318 ha
reprezentatywność	B
względna powierzchnia	C
stan zachowania	B
ocena ogólna	B

Naturalne jeziora i stałe, niewielkie zbiorniki wodne oraz odcięte fragmenty koryt rzecznych (Fot.7), z wolno pływającymi w toni wodnej makrofitami (*Potamion* i częściowo *Nymphaeion*), makrofitami zakorzenionymi w dnie oraz o liściach pływających (część *Nymphaeion*). Najbliższe otoczenie zbiorników eutroficznych budowane jest przez trzcinowiska – zbiorowiska z klasy *Phragmitetea*. Można tu wyróżnić dwa pasy: znajdujący się od strony wody szuwar wysoki (*Phragmitetum* i in.) i, występujący w głąb łądu, szuwar turzycowy. Szuwar turzycowy składa się ze zbiorowisk wysokich turzyc (*Caricetum acutiformis*, *Caricetum gracilis*, *C. rostratae*, *C. elatae*) zaliczanych do związku *Magnocaricion*. Dalej mogą występować zbiorowiska mszysto-turzycowe (klasa *Scheuchzerio-Caricetea nigrae*) lub wilgotne łąki (*Molinio-Arrhenatheretea*), na które wkracza łożowisko *Salicetum pentandro-cinereae*. Najdalszą strefę roślinności, związaną z eutroficznymi zbiornikami wodnymi, stanowią zbiorowiska leśne z klas *Alnetea glutinosae* lub *Querco-Fagetea*.

W Dolinie Dolnej Pilicy siedliska te mają dość dobrze wykształconą strukturę (zwłaszcza gatunkową), obejmują swoim zasięgiem głównie starorzecza rzeki Pilicy (w niektórych można spotkać wiele ciekawych taksonów, np.: salwinię pływającą, pływacze, włosieniczniki itp.). Poszczególne starorzecza, ze względu na wieloletni brak przepływu, mają charakter zbiorników astatycznych, w związku z tym, w takich zbiornikach, siedliska te będą ustępować (nagromadzenie materii organicznej i brak „oczyszczania” podczas wiosennych uchyleń wody w Pilicy). Układ zonacyjny w sąsiedztwie tych fitocenoz jest w większości odpowiednio i dobrze zachowany.

Wg dotychczasowych danych z różnych źródeł, powierzchnia siedliska wynosi ponad 300-400 ha. Dane te można jednak, na podstawie przeprowadzonej częściowej weryfikacji, określić jako zawyżone. Obecnie proponuje się mniejszy procent pokrycia powierzchni oraz, wynikającą z tego względu, niższą ocenę ogólną. W celu pełnej i precyzyjnej aktualizacji danych konieczna jest inwentaryzacja terenowa.

Fot.7. Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*. Na pierwszym planie widoczne ukorzone i wolno pływające makrofity (kwitnący na żółto – pływacz pospolity *Utricularia vulgaris*). Zdjęcie wykonano w okolicy miejscowości Białobrzegi (fot. Łukasz Skalski).

6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

Wg dotychczasowego SDF:

powierzchnia	1,00 % - 318 ha
reprezentatywność	B
względna powierzchnia	C
stan zachowania	B
ocena ogólna	B

Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe pod względem fitosocjologicznym obejmują dwa zespoły ze związku *Molinion caeruleae*. Pod względem siedliskowym, najważniejszą cechą siedliska jest zmienny poziom wody gruntowej, często w dosyć znacznym zakresie – od zalania wiosną do opadania poza zasięg systemu korzeniowego wielu roślin (Kącki, Załuski 2004). Zbiorowiska należą do jednych z najbogatszych florystycznie i najcenniejszych łąkowych siedlisk chronionych.

Na analizowanym terenie łąki trzęślicowe występują fragmentarycznie (bądź jako zbiorowiska ekotonowe, bądź pozostałości większych płatów objętych przemianami antropogenicznymi, tj. przesuszenie, melioracja). Łąki te występują najczęściej na rozległej dolinie Pilicy – odcinek Wyśmierzyce – Białobrzegi. Ich struktura gatunkowa i przestrzenna jest uproszczona. Najczęściej występują jako zbiorowiska z dominującymi gatunkami: bukwica pospolita, czarcikęs łąkowy, trzęślica modra, rutewka żółta (gat. dominujące w runi) oraz innymi gatunkami reprezentatywnymi i fluktuującymi z sąsiednich fitocenzoz. Wydaje się, że powodami takiego stanu rzeczy mogła być w przeszłości zmiana reżimu wodnego (zbiornik w Sulejowie i melioracje), a także brak koszenia lub koszenie w nieodpowiednich terminach.

Siedlisko, wg dostępnych danych oraz weryfikacji terenowej, występuje na obszarze, jednak na niewielkich powierzchniach oraz raczej w złym stanie zachowania. Procent okrycia podany jest w przybliżeniu i na podstawie przynajmniej częściowo nieaktualnych danych. Konieczne jest więc aktualne, szczegółowe kartowanie. Ponieważ jednak siedlisko jest wyjątkowo cenne, a jednocześnie zanikające w całym

areale występowania, ocenę reprezentatywności wprawdzie obniżono, jednak do poziomu C – znaczącej, co umożliwi utrzymanie siedliska jako przedmiotu ochrony w obszarze, oraz objęcie działaniami ochronnymi płątów, na których dawniej było ono skartowane (i po dokładnym kartowaniu w przyszłości).

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Wg dotychczasowego SDF:

powierzchnia	0,50 % - 159 ha
reprezentatywność	A
względna powierzchnia	C
stan zachowania	A
ocena ogólna	A

Łąki świeże (Fot.8) należące do tego siedliska na niżu są reprezentowane przez dwa zespoły ze związku *Arrhenatherion elatioris* (Kucharski, Perzanowska 2004).

Łąk świeżych na obszarze Natura 2000 stwierdzono bardzo niewiele (tylko kilkanaście płątów, dodatkowo zdegenerowanych), natomiast są tu częste zbiorowiska pastwiskowe ze związku *Cynosurion*, czy zbiorowiska łąk wilgotnych z dominacją śmialka darniowego, a także zbiorowiska szuwaru wielkoturzycowego (związek *Magnocaricion*), z gatunkami z klasy *Molinio-Arrhenatheretea*. Dostępne dane na temat występowania tego siedliska są bardzo rozbieżne - od ok. 150 ha do ponad 8 tys. ha. Wg weryfikacji terenowej, siedlisko występuje na obszarze, jednak typowo wykształcone raczej na niewielkich powierzchniach, dlatego druga z w/w wartości jest znacznie zawyżona. Przyjęty procent pokrycia podany w przybliżeniu, utrzymany jest na poziomie z pierwszej wersji SDF. Konieczne jest jednak pełne i szczegółowe kartowanie tego typu siedliska. Oceny reprezentatywności i stanu zachowania na podstawie częściowej weryfikacji terenowej na obecnym etapie proponuje się obniżyć z dotychczasowej A – doskonałej do poziomu B – dobrej, a ocenę ogólną, ze względu na powierzchnię, do poziomu C – znaczącej.

Fot.8. Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), fragment bardzo dobrze zachowanego siedliska (podczas wizji terenowej znaleziono tylko jeden taki płat w okolicy miejscowości Grzmiąca (fot. Łukasz Skalski).

91E0 **Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe** (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe)

Wg dotychczasowego SDF:

powierzchnia	10,00 % - 3182 ha
reprezentatywność	A
względna powierzchnia	C
stan zachowania	A
ocena ogólna	A

Typowe miejsca występowania łągów jesionowo-olszowych to dna dolin mniejszych rzek i strumieni w krajobrazie niżu Polski (Fot.9). Mogą występować również w strefie ekotonowej między łąkami, a olsami typowymi, a także w otoczeniu jezior. Związane są z glebami torfowymi torfów niskich (zazwyczaj płytkimi - warstwa torfu poniżej 2 m), torfowo-murszowymi, murszowymi, murszowatymi oraz madami rzecznyymi, zwykle właściwymi lub próchnicznymi. Zalewy powierzchniowe wodami rzecznyymi mogą, w zależności od sytuacji lokalnej, występować co roku lub co kilka lat. Istnieją także łągi niezalewane, lecz zasilane ruchomymi, dobrze natlenionymi, płytko zalegającymi wodami gruntowymi.

W klasyfikacji siedlisk leśnych, łąg jesionowo-olszowy związany jest z siedliskiem olsu jesionowego (OIJ). W drzewostanie dominuje olsza czarna *Alnus glutinosa*. Olszy często, lecz nie zawsze towarzyszy domieszka jesionu wyniosłego *Fraxinus excelsior*. W ostatnich kilkunastu latach obserwuje się zamieranie jesionu na obszarze całego kraju. W warstwie krzewów dominuje czeremcha zwyczajna *Padus avium*. Warstwa runa, zazwyczaj bujna i zwarta, jest tworzona przez gatunki właściwe nie tylko dla lasów łągowych, lecz przechodzące z siedlisk łągowych, olsowych i bagiennych. Podobnie jak w przypadku łągów, mamy tu do czynienia z wyraźnym aspektem wiosennym. Wiosną, kiedy warstwa gleby jest jeszcze nasiąknięta wodą, a drzewa jeszcze nie rozwinęły liści, rozwijają się i kwitną: ziarnopłon wiosenny *Ficaria verna*, śledziennica skrętnolistna *Chrysosplenium alternifolium* oraz zawilec gajowy *Anemone nemorosa*. Później, kiedy następuje przesuszenie gleby, rozwijają się wysokie, nitrofilne byliny z dominacją pokrzywy zwyczajnej *Urtica dioica*, przytulii czepnej *Galium aparine*,

bodzisza cuchnącego *Geranium robertianum*, wiązówki błotnej *Filipendula ulmaria*. Liczne są gatunki związane z grądami: gajowiec żółty *Lamium galeobdolon*, gwiazdnica gajowa *Stellaria nemorosum*, podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*, kuklik pospolity *Geum urbanum*, czartawa drobna *Circea lutetiana*, czyściec leśny *Stachys sylvatica* i inne. Dobrze zachowane łągi jesionowo olszowe należą do jednych z najbogatszych florystycznie i faunistycznie zbiorowisk w Europie. Według szacunków, powierzchnia siedlisk łągi jesionowo-olszowego w lasach Polski wynosi ok. 150 tys. ha, a powierzchnia dojrzałych fitocenozy – ok. 20 tys. ha.

Łągi na terenie obszaru Natura 2000 są w większości w dość dobrym stanie zachowania. W obrębie siedliska 91E0, występują także łągi 91F0. Zajmują one najmniejszą powierzchnię oraz są bardziej podatne na zagrożenia niż pozostałe. Największe kompleksy tych żyznych lasów zachowały się w okolicy miejscowości Białobrzegi, Wyśmierzyce, Michałów, Grzmiąca.

Dane na temat tego siedliska są również rozbieżne. Od 10% czyli ponad 3 tys. ha w dotychczasowym SDF do mniej niż tys. ha wg innych dostępnych źródeł. W niniejszej aktualizacji proponuje się wartość ustaloną, zarówno na podstawie dostępnych danych, oraz weryfikacji terenowej, na poziomie 4,30 %. Konieczna jest jednak aktualna inwentaryzacja. Na podstawie tych samych danych, proponuje się obniżenie ocen z SDF A - doskonałej do poziomu B i C oraz oceny ogólnej C.

Fot.9. Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe), na terenie Natura 2000 dość dobrze wykształcone (fot. Łukasz Skalski).

2.6.2. Gatunki roślin i ich siedliska występujące na terenie obszaru Natura 2000

Brak gatunków roślin stanowiących przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016.

2.6.3. Gatunki zwierząt i ich siedliska występujące na terenie obszaru Natura 2000

1337 **Bóbr europejski** *Castor fiber*

Bóbr jest największym polskim (i europejskim) gryzoniem. Niemal wytępiony na przełomie XIX i XX wieku, od kilkudziesięciu lat jest w Polsce gatunkiem powszechnie występującym w odpowiednich środowiskach. Związany jest z wodami bieżącymi i większymi kompleksami jezior. Bobry znane są jako doskonali konstruktorzy tam spiętrzających niewielkie strumienie i rzeczki, wielkich „żeremi” z mułu i gałęzi (Fot.10), wewnątrz których budują swoje komory sypialne. Na brzegach większych rzek często nie pojawiają się żeremia, a jedynie nory z wejściami zarówno od lądu, jak i pod powierzchnią wody (Fot.11). Bóbr jest ścisłym roślinożercą – zjada zarówno roślinność zielną, jak i korę i liście drzew, które doskonale potrafi ścinać (Fot.12, Fot.13). Drzewa ścinane są także jako budulec do tam i żeremi, oraz w celu ścierania rosnących stale zębów. Zimą ssaki te odżywiają się praktycznie wyłącznie korą gałęzi i pni ściętych drzew. Z kolei od wiosny do jesieni potrafią spustoszyć pola uprawne (buraki, kapusta, ziemniaki). Bobry są zwierzętami monogamicznymi, rozmnażają się raz do roku, młode rodzą się od kwietnia do sierpnia (przede wszystkim w czerwcu), w liczbie od 1 do 6 w miocie. Młode bobry opuszczają rodziców dopiero w wieku ok. 2 lat i poszukują swoich własnych terytoriów. Znalezienie śladów obecności bobrów jest łatwe – charakterystyczne są ślady żerowania, nory nad rzekami lub żeremia. Także ich ślady na śniegu lub błocie są bardzo charakterystyczne.

W granicach obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy bóbr występuje licznie zarówno w korycie Pilicy, jak i jej dopływów – ogółem podczas badań terenowych w roku 2012 stwierdzono 24 stanowiska stałego przebywania lub stałego żerowania, przy czym są to z pewnością dane zaniżone. Obecnie nie wydaje się by populacja bobrów zasiedlająca obszar Natura 2000 była poważnie zagrożona, ale pewne zagrożenia jednak istnieją. Gęsta sieć ścieżek, dróg gruntowych i utwardzonych umożliwia dostęp do miejsc żerowania, przebywania i rozmnażania się tego gryzonia oraz umożliwia jazdę motorami i quadami po tych szlakach komunikacyjnych. Dostępność terenu sprzyja także możliwym aktom

wandalizmu, ułatwia ewentualne pozbywanie się odpadów, oraz chwywanie zwierząt i ewentualne kłusownictwo. Istniejące lokalnie braki w infrastrukturze sieci kanalizacyjnej sprzyjają lokalnemu, rozproszonemu zanieczyszczeniu wód ściekami z gospodarstw domowych.

Fot.10. Żeremie bobrów na prawym brzegu Pilicy, w okolicy miejscowości Gapinin (fot. Maria Łepkowska).

Fot.11. Nora bobrowa w dolinie Pilicy (fot. Maria Łepkowska).

Fot.12. Miejsce żerowania bobra w rejonie Białobrzegów (fot. Maria Łepkowska).

Fot.13. Miejsce żerowania bobra nad rzeką Dyga (fot. Paweł Górski).

1355 **Wydra europejska** *Lutra Lutra*

Wydra jest przystosowanym do ściśle wodnego trybu życia ssakiem drapieżnym z rodziny łasicowatych. Ssaki te kopią głębokie nory w brzegach zamieszkiwanych cieków. Są to wyspecjalizowani rybożercy. Ryby to podstawowy składnik pokarmu wydry, poza tym zjadane są raki, duże owady wodne, małże i żaby. Ze względu na wymagania pokarmowe i środowiskowe, wydra jest zwierzęciem najchętniej zasiedlającym rzeki śródlądne, większe kompleksy stawów rybnych, zwłaszcza połączonych z wodami bieżącymi. Są także spotykane nad brzegami największych rzek w kraju, nawet w granicach miast. Wydry to zwierzęta o nocnym trybie życia, trudne do zaobserwowania w dzień. Najlepszą metodą pozwalającą na stwierdzenie występowania wydry na danym terenie jest poszukiwanie jej śladów. Wydry bardzo chętnie pojawiają się pod mostami nad niewielkimi rzeczkami w celu spokojnego spożycia złowionych ryb i innego pokarmu, a także pozostawienia odchodów. Wydra jako zwierzę o wybitnie samotnym trybie życia znakuje swoje terytoria. Do tego celu służy pozostawianie odchodów na kamieniach (Fot.14), pniach zwalonych drzew i innych przedmiotach wystających ponad poziom wody. Tam gdzie podobnych „podwyższeń” brak, wydry usypują odpowiednie kopczyki z piasku i na nich pozostawiają charakterystyczne, zawierające łuski i fragmenty pancerzy raków odchody (Fot.15).

W granicach obszaru Natura 2000, wydra występuje powszechnie. Podczas badań terenowych w 2012 roku odnaleziono 11 stanowisk tego gatunku, choć są to z pewnością dane zaniżone i wydra występuje tu znacznie liczniej. Stan zachowania siedlisk wydry jest obecnie dobry i bardzo dobry, ale pewne zagrożenia niestety istnieją. Gęsta sieć ścieżek, dróg gruntowych i utwardzonych umożliwia dostęp do miejsc żerowania, przebywania i rozmnażania się, a także ułatwia zdarzające się jazdy motorami i quadami. Dostępność terenu sprzyja także możliwym aktom wandalizmu i ułatwia ewentualne pozbywanie się odpadów. W przypadku wydry, dostępność terenu sprzyja także chwytaniu zwierząt i kłusownictwu. Istniejące lokalnie braki w infrastrukturze sieci kanalizacyjnej sprzyjają lokalnemu, rozproszonemu zanieczyszczeniu wód ściekami z gospodarstw domowych. Jeśli rozpatrujemy zagrożenia potencjalne to należy pamiętać, że dla wydry znaczenie mogą mieć głośne sporty motorowodne (możliwe kolizje i płoszenie), oraz regulacja koryta rzeki. Wydra jest zwierzęciem, które czasami ginie w sieciach rybackich, a zatem połowy siecią są potencjalnym zagrożeniem dla tego gatunku.

Fot.14. Odchody wydry pozostawione na kamieniu w dolinie Pilicy (fot. Maria Łepkowska).

Fot.15. Kopczyki z odchodami wydry pozostawione pod mostem w Domaniewicach (fot. Paweł Górski).

1188 **Kumak nizinny** *Bombina bombina*

Kumak nizinny jest płazem o ściśle wodnym trybie życia (Fot.16), zamieszkującym starorzecza, stawki śródpolne, a przede wszystkim stawy rybne, w których prowadzi się ekstensywną gospodarkę rybacką. Kumaki od końca kwietnia do lipca mają okres godowy, podczas którego są łatwe do odnalezienia ze względu na charakterystyczny głos godowy samców. Przyjmuje się, że liczba godujących samców odpowiada liczbie dorosłych samic, a zatem wystarczy pomnożyć przez dwa liczbę słyszanych głosów by uzyskać liczbę dorosłych kumaków na danym stanowisku. Oprócz nasłuchiwania głosów godowych kumaków, ich obecność w terenie można stwierdzić na podstawie znalezionej w zbiorniku skrzeku o charakterystycznym wyglądzie lub obserwacji dorosłych osobników i młodocianych kumaczek pod koniec lata. Również kijanki tego płaza są charakterystyczne i trudne do pomylenia z kijankami innych płazów bezogonowych. Są to płazy często migrujące, (zwłaszcza młode, świeżo przeobrażone osobniki) i w związku z tym spotykane okresowo w małych, nietypowych dla tego gatunku, zbiornikach wody stojącej.

W granicach obszaru Natura 2000 odnaleziono w 2012 roku 15 stanowisk rozmnażania się tego płaza – bez wątplenia nie są to wszystkie miejsca jego występowania. Jakość tych stanowisk jest różna – kompleksy stawów rybnych w Gostonii (Fot.17) i Czerwonej Karczmy oraz starorzecza w okolicach Zakrzewia i na zachód od Czerwonej Karczmy (Fot.18) to miejsca, które spełniają wymagania środowiskowe kumaka (choć stan populacji w starorzeczach oceniono jako niewystarczający). Nieco gorszy jest stan dwóch stanowisk w Michałowie Górnym i Dolnym (wymagają one jeszcze kontroli w kolejnych sezonach godowych). Umiejscowienie stanowisk kumaka w pobliżu siedzib ludzkich czy wręcz na obszarach użytkowanych gospodarczo (stawy rybne) umożliwia dostęp do miejsc żerowania, przebywania i rozmnażania się tego płaza. Dostępność terenu sprzyja także możliwym aktom wandalizmu. Na stanowiskach, z których wykazano obecność kumaka następują naturalne procesy zanikania środowiska z powodu sukcesji roślin, które są niestety potęgowane działalnością człowieka, związaną ze zmianą stosunków wodnych w obszarze Natura 2000.

Fot.16. Kumak nizinny *Bombina orientalis* (fot. Paweł Górski)

Fot.17. Jedne ze stawów hodowlanych w Gostomii, zasiedlony przez kumaka nizinnego (fot. Maria Łepkowska).

Fot.18. Starorzecze w pobliżu kompleksu stawów w miejscowości Czerwona Karczma, zasiedlone przez kumaka nizinnego (fot. Paweł Górski).

5339 **Różanka** *Rhodeus sericeus amarus*

Najmniejszy gatunek z rodziny karpowatych w Polsce i jedyny z grupy rozrodzkiej ostrakofili (Fot.19). Bytuje w rozproszonych stanowiskach na obszarze niemal całego kraju w wolno płynących i stojących wodach, tj. aluwiach rzecznych, litoralu brzegowym i starorzeczach (Fot.20). W rzece Pilicy i niektórych dopływach w zmiennej liczebności odnotowywana na przestrzeni pięciu dekad. Bywa niekiedy liczny stanowiskowo. Populacja w obszarze Natura 2000 podobnie, jak w innych wodach regionu, uzależniona w głównej mierze od liczebności małży z rodziny *Unionidae*. Zagrożeniem pośrednim dla gatunku pozostają fale powodziowe (spływ z obszaru dużej liczby osobników), eutroficzne deficyty tlenu (śnięcie małży), chemizacja i żerowanie, przez zwierzęta drapieżne – wydrę, szopa i piżmaka, na małżach, nadmierny poziom zarybień drobnymi formami (narybkiem letnim) obligatoryjnych drapieżników – sandacza i szczupaka, obce gatunki kolonizujące Dolinę Dolnej Pilicy, tj. czebaczek amurski, trawianka, sumik karłowaty, babki. Z uwagi na rozproszenie mikrosiedlisk i wysoką wrażliwość gatunek wymaga dokładnego monitoringu w obszarze Natura 2000.

Fot.19. Różanka *Rhodeus sericeus amarus* (fot. Aleksander Góralczyk).

1134 **Boleń** *Aspius aspius*

Gatunek dużej ryby z rodziny karpowatych (Fot.21). Zamieszkuje duże i średnie rzeki całego obszaru Polski (Fot.22), liczny w zbiornikach zaporowych i przepływowych jeziorach. Tarło odbywa wczesną wiosną w nurcie rzek na podłożu zwirowym lub zwirowo-roślinnym. Jest typowym gatunkiem drapieżnym w rzece, uzależnionym bytowo od liczebności uklei, płoci i innych drobnych ryb karpowatych o stadnym bytowaniu. Preferuje otwartą toń wody o zmiennym profilu dna (nanosy piaszkowe) zdradzając swoją bytność głośnym polowaniem. Wykazuje dużą ostrożność i jest trudno łowny w drodze elektropołowu (znaczne niedoszacowanie stanu populacji bytującej – XX). Z tego samego powodu w niewielkim stopniu podatny na presję wędkarską, kłusowniczą i drapieżnictwo (wyjątek – tracze i kormorany). Liczebność limitowana głównie przez dostępną bazę pokarmową (drobna ukleja, płoć, jelec i inne stadne karpowate), dostępność stref tarłowych, jakość wody i regulacje rzek. Jest wysoce prawdopodobne, że gatunek trwale utracił możliwość efektywnego odbywania tarła (zmiany w biologii gatunku wynikające z przegrodzenia rzeki – Zbiornik Sulejowski). W rzece Pilicy poniżej Zbiornika Sulejowskiego gatunek podtrzymywany w sposób czynny przez roczne zarybienia Polskiego Związku Wędkarskiego na poziomie ponad 250 sztuk narybku/km biegu rzeki. Objęty okresem ochronnym 1.01-30.04, wymiarem ochronnym – 40 cm i dziennym limitem połowów. Występuje praktycznie na całej długości rzeki Pilicy w obszarze Natura 2000 (brak metody wiarygodnej w pełni, przyżyciowej oceny populacji). Populacja może ograniczać lub zwiększać liczebność poprzez spływ lub napływ z rzeki Wisły (w zauważalnym stopniu) zależnie od podaży pokarmu i poziomu spływu wód lub migrować w górną partię rzeki (sprowadycznie z uwagi na malejącą głębokość i malejącą populację uklei).

Fot.21. Boleń *Aspius aspius* (fot. Aleksander Góralczyk).

Fot.22. Strefa bytowania bolenia – fragment rzeki Pilicy poniżej miejscowości Zakościele (fot. Aleksander Góralczyk).

1145 **Piskorz** *Misgurnus fossilis*

Występujący w całym kraju, niegdyś pospolity gatunek z rodziny kozowatych (Fot.23). Preferuje stojące i wolno płynące wody o silnie zamulonym dnie (Fot.24). Prowadzi denny tryb życia tolerując skrajnie wysokie niedobory tlenu w wodzie (oddychanie jelitowe). W Dolinie Pilicy zasiedlał większość starorzeczy, rowów melioracyjnych, itp.. W wyniku regulacji stosunków wodnych, melioracji, zaniku wód w rowach i małych zbiornikach – populacja drastycznie zmalała. Stan jego populacji w obszarze Natura 2000, z uwagi na duże rozproszenie, pozostaje nadal nierozpoznany. Zanikające zbiorniki i starorzecza, liczne w obszarze Natura 2000 sugerują wyższy status liczebności i zachowania gatunku niż to wynika z wieloletniego monitoringu rzeki Pilicy i jej dopływów. Podczas weryfikacji Standardowego Formularza Danych w terenie, na trzech stanowiskach – w pasie roślinności brzegowej, w rejonie ujść rowów, zastoin brzegowych, stwierdzono niską liczebność tego gatunku (wyłącznie osobniki dorosłe). Wynik badania stanowisk stwierdzenia w rzece Pilicy nie jest miarodajnym wskaźnikiem do określenia stanu populacji gatunku w obszarze. Piskorz wymaga dokładnego monitoringu w starorzeczach i rowach melioracyjnych. Najwyższymi zagrożeniami dla tego gatunku są: odwodnienia obszarowe, izolacja mikropopulacji (brak wylewów Pilicy), chemizacja, potencjalna inwazja trawianki *Percotus gobio* i bytowanie w akwencie sumika karłowatego *Ictalurus nebulosus*.

Fot.23. Piskorz *Misgurnus fossilis* (fot. Aleksander Góralczyk).

Fot.24. Miejsce bytowania piskorza – fragment rzeki Pilicy powyżej miejscowości Przybyszew (fot. Aleksander Góralczyk).

1146 **Koza złotawa** *Sabanejewia aurata*

Występujący w rzekach o mineralnym i mineralno-organicznym podłożu gatunek z rodziny kozowatych (Fot.25). Zajmuje nieco głębsze stanowiska niż pospolita w Polsce koza. Stwierdzone w kraju (od 1960 r.) stanowiska obejmują niewielkie, wyspowe obszary. Bytowanie warunkowane naturalnością koryta rzeki i niskim poziomem zanieczyszczenia wód. W Pilicy stwierdzana na kilku stanowiskach – najliczniej i w miarę stabilnie w górnym biegu rzeki w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy, w rejonie miejscowości Mysiakowiec (Fot.26). Stanowisko potwierdzone po weryfikacji w terenie. W badaniach gatunku (m.in. znakowanie na stanowisku Mysiakowiec) stwierdzano okresowe przemieszczanie się części „mikropopulacji” na odległość 200-400m, co może znacząco zmieniać dane monitoringu. Z uwagi na relatywnie niską liczebność całej populacji – gatunek o wysokim stopniu zagrożenia w przypadku zdarzeń katastrofalnych (np. zatrucie chemiczne fragmentu rzeki). Wskazany dokładny monitoring rzeki pod kątem występowania tego gatunku na całej długości rzeki w obszarze Natura 2000. Gatunek pontokaspijski na północnej granicy zasięgu występowania.

Fot.25. Koza złotawa *Sabanejewia aurata* (na dole) i koza *Cobitis taenia* (na górze) (fot. Aleksander Góralczyk).

Fot.26. Strefa bytowania kozy złotawej – fragment rzeki Pilicy w rejonie miejscowości Mysiakowiec (fot. Aleksander Góralczyk).

1149 **Koza** *Cobitis taenia*

Gatunek stosunkowo pospolicie występujący na terenie całej Polski będący w Pilicy formą poliploidalną o dużych różnicach genetycznych i morfologicznych (Fot.27). Zasiadła wolno płynące i stojące wody o mineralnym i mineralno-organicznym dnie (Fot.28). Bytuje w płytkich strefach brzegowego litoralu i strefach nanosów. Reprezentowana praktycznie na wszystkich stanowiskach brzegowych na całej długości rzeki Pilicy w obszarze Natura 2000 i strefach ujściowych dopływów o odpowiedniej jakości wody. Mniej liczna w dolnym biegu rzeki (ujściowym). Wrażliwa na istotne zmiany jakości wody, w mniejszym stopniu na nienaturalność przepływu i brak ciągłości. Zdecydowanie osiadła. Bardzo dobre perspektywy ochrony w Dolinie Dolnej Pilicy. Zmniejszona liczebność na części stanowisk spowodowana jest głównie przez brak występowania lub naturalny zanik niektórych cech środowiska koniecznych do bytowania gatunku na „referencyjnym” poziomie liczebności (np. nadmierne zamulenie strefy brzegowych wypłyceń), w mniejszym stopniu przez czynniki antropogenne.

Fot.27. Koza *Cobitis teania* (fot. Aleksander Góralczyk).

Fot.28. Strefa bytowania kozy – fragment rzeki Pilicy w rejonie miejscowości Mysiakowiec (fot. Aleksander Góralczyk).

W trakcie badań weryfikujących założenia Standardowego Formularza Danych w rzece Pilicy w granicach obszaru Natura 2000 stwierdzono bytowanie również innych gatunków ryb i minogów:

1) rodzime:

- płoć *Rutilus rutilus*,
- wzdrega *Scardinius erythroerythrophthalmus*,
- kielb *Gobio gobio*,
- leszcz *Abramis brama*,
- krap *Abramis bjoerkna*,
- jelec *Leuciscus leuciscus*,
- jaż *Leuciscus idus*,
- kleń *Leuciscus cephalus*,
- ukleja *Alburnus alburnus*,
- szczupak *Esox lucius*,
- miętus *Lota lota*,
- okoń *Perca fluviatilis*,
- jazgarz *Gymnocephalus cernuus*,
- sandacz *Sander lucioperca*,
- karp *Cyprinus carpio*,
- śliz *Barbatula barbatula*,
- **minóg ukraiński *Eudontomyzon mariae* (spp.)**

Liczebność **minoga ukraińskiego** na badanych stanowiskach nie daje podstaw do wnioskowania o wprowadzenie ich na listę przedmiotów

ochrony w obszarze Natura 2000 (ocena stanu populacji D – populacja nieistotna).

2) obce:

- czebaczek amurski *Pseudorasbora parva*,
- karaś srebrzysty *Carasius gibelio*,

przy czym obecność gatunków obcych w obszarze Natura 2000 stwierdzono na stanowisku w rej. miejscowości Gostomia.

W badaniach monitoringu Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska z 2011 r. stwierdzono w obszarze Natura 2000 dodatkowo następujące gatunki:

1) rodzime:

- sum *Silurus glanis*,
- piekielnica *Alburnoides bipunctatus*,
- brzana *Barbus barbus*,
- **kielb białopletowy *Romanogobio albipinnatus*** (prawdopodobne wnikanie z Wisły, gatunku nie stwierdzono na żadnym ze stanowisk w obszarze podczas badań weryfikujących SDF – przyjęto zatem ocenę stanu populacji D – populacja nieistotna).

przy czym nie stwierdzono tych gatunków na pozostałych fragmentach rzeki Pilicy podczas wizji w lipcu 2012 r..

2) obce lub napierające/migrujące:

- babka szczupła *Neogobius fluviatilis*,
- babka marmurkowa *Proterorhinus marmoratus*.

Ponadto, z informacji od użytkownika rybackiego Obwodu rz. Pilicy – PZW Radom (przekaz ustny) wynika, że w starorzeczach obszaru Natura 2000 występuje również sumik karłowaty *Ictalurus nebulosus* i trawianka *Percottus glenii*. Pomimo prowadzonych rokrocznie zarybień nie udało się stwierdzić bytowania świnki *Chondrostoma nasus*.

Z uwagi na trwający przez wiele lat stopniowy zanik w wodach Polski miętusa gatunek ten, jako stosunkowo dobrze zachowany na fragmentach rzeki Pilicy, w obszarze Natura 2000, powinien zostać uznany w kategorii „Inne ważne gatunki zwierząt”.

4056 **Zatoczek łamliwy** *Anisus vorticulus*

Zatoczek łamliwy łamliwy jest gatunkiem słodkowodnym (Fot.29). Uznawany jest za takson zachodniopalearktyczny. Stanowiska są często od siebie oddalone i izolowane. Ślimak ten ma silnie spłaszczoną muszlę – szerokość skrętów przewyższa ich wysokość. Dorosłe osobniki mają 5-5,5 skrętów, a przez środek ostatniego skrętu przebiega krawędź z kilem. Ślimak swoją nazwę zawdzięcza wyjątkowej kruchości muszli. Jest ona pokryta delikatną mikrorzeźbą w postaci prążków. Górna strona muszli jest prawie płaska, dolna natomiast wgłębiona. Dorosłe ślimaki charakteryzuje szerokość muszli 4-6 mm, przy wysokości 0,8 mm. Ciało ślimaka jest ciemnoszare, a hemoglobina zawarta w hemolimfie sprawia, że wydaje się on brązowo czerwony. Ślimaki żyją około 1 roku. Wiosną przystępują do rozmnażania. Składają 4-5 jaj w owalnych kokonach, przyklejając je do roślin wodnych. Zatoczki odżywiają się glonami i rozkładającymi się częściami roślin. Jesienią, z nastaniem przymrozków ślimaki opadają na dno zbiornika i hibernują.

Zatoczek łamliwy występuje głównie w niewielkich zbiornikach z czystą i dobrze natlenioną wodą, stosunkowo silnie pokrytą roślinnością wodną. Najczęściej są to płytkie stawy, starorzecza, zabagnienia, torfianki, rzadziej wolno płynące cieki (Fot.30). Głębokość zajmowanych siedlisk wynosi do 2 m. Preferuje zbiorniki nasłonecznione. Zwykle znajdowany jest wśród skupisk glonów nitkowatych, na zabiściku pływającym, rzęsie wodnej, na liściach i łodygach strzałki wodnej, rogatki, rdestu, moczarki i innych roślin wodnych. Odczyn wody jest najczęściej obojętny i wynosi ok. pH 7.

Zatoczek łamliwy w obszarze Doliny Dolnej Pilicy, z uwagi na naturalny charakter biegu rzeki i występowanie starorzeczy, ma stosunkowo dużo potencjalnych siedlisk rozwoju. Podczas wizji terenowej, przeprowadzonej w 2012 r., stwierdzono 5 stanowisk zatoczka łamliwego. Zagroženiem dla zatoczka łamliwego w obszarze Natura 2000 jest przede wszystkim zanieczyszczenie wód rzeki Pilicy i jej dopływów. Ponadto, niektóre stanowiska narażone są na oddziaływania antropogeniczne, wynikające z sąsiedztwa ośrodków wypoczynkowo-

rekreacyjnych, co wiąże się ze zwiększonym zaśmiecaniem terenu oraz prowadzeniem intensywnego wędkarstwa. Dodatkowo, część stanowisk gatunku jest narażona na wysychanie w latach o małej sumie opadów atmosferycznych.

Fot.29. Zatoczek łamliwy *Anisus vorticulus* (fot. Marek Miłkowski).

Fot.30. Starorzecze Pilicy pod Białobrzegami, zasiedlone przez zatoczka łąmliwego (fot. Marek Miłkowski).

1037 **Trzepla zielona** *Ophiogomphus cecilia*

Trzepla zielona to ważka z rodziny *Gomphidae* (Fot.31). Długość jej ciała wynosi 50-60 mm, odwłoka 35-42 mm, a rozpiętość skrzydeł wynosi 60-75 mm. Przeważająca część ciała posiada barwę zieloną z domieszką barwy żółtej i czarnej. Długość życia owada wynosi od 2 do 3 lat. Larwy żyją w wodzie do głębokości max 2 m, zwykle w płytszej. Zagrzebane są najczęściej w osadach dennych i tam wiodą drapieżny tryb życia. Wylot dorosłych osobników trwa najczęściej od ostatniej dekady maja do sierpnia, a aktywność rozrodcza koncentruje się od trzeciej dekady czerwca do sierpnia. Samice składają jaja bezpośrednio do wody – tam jaja opadają i przywierają do podłoża.

Trzepla zielona zasiedla różnej wielkości cieki i preferuje miejsca położone wśród bogatej roślinności, np. otoczenia łąk z nadbrzeżnymi zaroślami i zadrzewieniami (Fot.32). Gatunek ten unika zamulonych fragmentów rzek. Optymalnym siedliskiem jest piaszczyste podłoże z niedużą domieszką detrytusy. Na zachód od Polski czystość wody ma bardzo istotne znaczenie. Tam zasiedlane są wody I i II klasy czystości. Na obszarze Polski element czystości wody nie odgrywa, aż tak znaczącej roli, chociaż niewątpliwie ma wpływ na stopień zasiedlenia rzeki przez trzeplę.

Trzepla na terenie Polski jest gatunkiem stosunkowo pospolitym, a lokalnie może występować licznie. Podczas wizji terenowych w obszarze Doliny Dolnej Pilicy stwierdzono obecność trzepli zielonej na 5 stanowiskach, w obrębie których stwierdzano liczne wylinki tego gatunku (Fot.33). Wizje były prowadzone w okresie maj-lipiec. Nie był wtedy jeszcze zakończony pojaw gatunku, gdyż wylot dorosłych osobników następuje jeszcze w sierpniu. Pilica charakteryzuje się naturalnym, nieodkształconym korytem rzeki, w związku z tym stanowi dobre siedlisko dla trzepli zielonej. Na ograniczenie populacji gatunku może mieć wpływ przede wszystkim zanieczyszczenie wód rzeki Pilicy.

Fot.31. Trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia* (fot. Marek Miłkowski).

Fot.32. Rzeka Drzewiczka pod Nowym Miastem n. Pilicą – stanowisko trzepli zielonej (fot. Marek Miłkowski).

Fot.33. Wylinka trzepli zielonej na brzegu Pilicy w rejonie miejscowości Tomczyce (fot. Marek Miłkowski).

1042 **Zalotka większa** *Leucorrhinia pectoralis*

Długość ciała ważki wynosi 36-43 mm, odwłoka 23-27 mm, rozpiętość skrzydeł 58-66 mm. Jest to ciemno ubarwiona ważka (Fot.34). Samce posiadają na 7 segmencie odwłoka żółtą plamę, dzięki czemu są łatwe do rozpoznania. U samicy wszystkie plamy na odwłoku są żółte. Cykl życiowy trwa 2 lata. Larwy rozwijają się wśród podwodnej roślinności, również na dnie. Dorosłe osobniki spotyka się głównie w okresie od maja do połowy lipca. Samica zrzuca jaja swobodnie do wody, wybierając miejsca z podwodną roślinnością. Przy tej czynności towarzyszy samiec. Larwy i dorosłe osobniki są drapieżnikami – polują na drobne wodne bezkręgowce.

Zalotka większa zasiedla wody stojące od umiarkowanie kwaśnych po słabo zasadowe. Najczęściej zasiedlane są małe oczka i bagna śródleśne, oczka śródpolne i śródłąkowe, torfowiska niskie jeziora dystroficzne i eutroficzne (Fot.35). Dotychczas na obszarze Dolnej Pilicy zlokalizowano obecność zalotki większej na 1 stanowisku. Z racji nieuregulowanego koryta Pilicy, odpowiednich dla gatunku siedlisk (starorzeczy) zachowało się stosunkowo dużo. Rzeka Pilica stanowi korytarz migracyjny dla tego gatunku – występuje on również w obszarze Natura 2000 Dolina Środkowej Pilicy PLH100008. Zagrożeniem dla gatunku jest szybka i daleko posunięta eutrofizacja wskutek np. hodowli ryb, zmiana zbiorników z trwałych na okresowe (wysychanie) oraz zanieczyszczenia wód Pilicy i samych zbiorników – siedlisk występowania gatunku, poprzez zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego.

Fot.34. Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis* (fot. Marek Miłkowski).

Fot.35. Starorzecze Pilicy w rejonie Białobrzegów – stanowisko zalotki większej (fot. Marek Miłkowski).

1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*

Czerwończyk nieparek jest jednym z największych krajowych przedstawicieli rodziny modraszaków, o rozpiętości skrzydeł 32-40 mm (Fot.36). Cechuje go wyraźny dymorfizm płciowy, któremu zawdzięcza swoją nazwę. Czerwończyk nieparek jest gatunkiem wilgociolubnym, związanym ze zbiorowiskami łąkowymi, preferuje sąsiedztwo rzek, obrzeża rowów melioracyjnych (Fot.37). W Polsce występuje stosunkowo często, a w ostatnich latach rozszerza swój areal występowania, miejscami może być liczny. Zależnie od warunków pogodowych w danym roku, może mieć jedno lub dwa pokolenia. Gąsienice żerują na różnych gatunkach szczawiu *Rumex sp.*. Białe jaja składane po jednym lub po kilka przy żyłkach zwykle na spodniej stronie liści. Gąsienice wyżerają początkowo spodnią stronę liścia, później zgryzają całą blaszkę. Przepoczwarczają się na roślinie żywicielskiej lub w jej sąsiedztwie. Zimują młode larwy.

Czerwończyk nieparek jest gatunkiem eurosyberyjskim. Zasięg jego występowania obejmuje całą Polskę z wyjątkiem wysokich gór. Jest to jeden z szerzej rozmieszczonych czerwończyków, wykazujący ekspansję w Europie Środkowej. Struktura populacji sprawia, że gatunek ten faktycznie nie jest zagrożony w Polsce. Negatywny wpływ mogą mieć lokalnie melioracje oraz intensyfikacja użytkowania podmokłych łąk. Jego obecność w załącznikach Dyrektywy Siedliskowej wynika z sytuacji w Europie Zachodniej (wymarł w Wielkiej Brytanii i jest bardzo rzadki w Holandii). Ostatnie analizy wskazują, że w skali całego kontynentu sytuacja jego jest relatywnie dobra i pojawiają się wątpliwości czy zasługuje na miano priorytetowego gatunku. W Polsce jest prawdopodobnie najczęściej wykazywanym „naturowym” gatunkiem motyla w czasie różnych inwentaryzacji.

Dolina Dolnej Pilicy z uwagi na stosunkowo dużą powierzchnię oraz znaczny udział siedlisk łąkowych stanowi potencjalnie dużą bazę rozwojową dla tego gatunku. Jest ważnym ogniwem dla ochrony gatunku w środkowej Polsce. Podczas wizji terenowych, przeprowadzonych w 2012 r., wykazano 3 stanowiska tego gatunku, ale potencjalnych siedlisk występowania tego gatunku jest zapewne w obszarze Natura 2000 więcej. Nie przeprowadzono obserwacji w okresie sierpień-wrzesień (2 pokolenie gatunku), ze względu na zbyt wczesny termin zakończenia PZO. Potencjalnym zagrożeniem dla populacji gatunku w obszarze Natura 2000 może być zmiana stosunków wodnych np. osuszenie siedliska, naturalna sukcesja w przypadku zaniechania użytkowania łąk oraz intensyfikacja rolnictwa związana z silnym nawożeniem, czy też wprowadzaniem

roślin paszowych wypierających rośliny żywicielskie gąsienic (różne gatunki szczawiu).

Fot.36. Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar* (fot. Marek Miłkowski).

Fot.37. Łąki w rejonie miejscowości Białobrzegi – stanowisko czerwończyka nieparka (fot. Marek Miłkowski).

4038 **Czerwończyk fioletek** *Lycaena helle*

Czerwończyk fioletek to niewielki motyl o rozpiętości skrzydeł: 25-28 mm (Fot.38). Odznacza się zmiennością sezonową (polifenizm) oraz mniej lub bardziej wyraźnym (w zależności od pokolenia) dymorfizmem płciowym. Gatunek higrofilny, zamieszkuje podmokłe łąki w dolinach rzek, torfowiska niskie z dużym zagęszczeniem rośliny żywicielskiej. Większość stanowisk ma niewielką powierzchnię, korzystna jest obecność pewnej ilości drzew i krzewów nadających siedlisku półotwarty charakter. Motyl pojawia się w dwóch pokoleniach od połowy kwietnia do połowy czerwca oraz w lipcu i sierpniu. Uważany za gatunek osiadły, populacje mają charakter zamknięty. Wiosną motyle obserwowane także w pewnym oddaleniu od siedlisk łąkowych w miejscach (nawet suchszych) bogatych w rośliny nektarodajne. Motyle dorosłe żyją 3-4 tygodnie. Samce są ekstremalnie terytorialne, gromadzą się zwykle w miejscach zacisznych, niekoniecznie związanych z występowaniem rośliny żywicielskiej gąsienic, jednak zawsze w niedalekim jej sąsiedztwie. Samice mobilniejsze latają nisko przy ziemi. Jediną rośliną żywicielską gąsienic jest rdest wężownik *Polygonum bistorta*. Samica składa białawe jaja pojedynczo lub rzadziej po kilka na spód liścia. Młode gąsienice wyjadają tylko spodnią stronę blaszki liściowej, pozostawiając charakterystyczne ślady w postaci okienek, natomiast starsze gąsienice zgryzają cały liść zaczynając od jego brzegu, jednak zazwyczaj przebywają na spodniej stronie liści. Przepoczwarzają się na roślinie żywicielskiej lub w niedalekim jej sąsiedztwie, przyczepiając się do podłoża. Gatunek zimuje w stadium poczwarki.

Czerwończyk fioletek jest gatunkiem euroszyberyjskim, uważanym za borealno-górski. W Polsce większość stanowisk znajduje się w południowej i wschodniej części kraju. Na zachodzie znane są tylko izolowane stanowiska. W ostatnim czasie odkryto wiele nowych silnych populacji we wschodniej Polsce, co sugeruje, że sytuacja gatunku przynajmniej w tej części kraju jest relatywnie dobra. Zagrożony w skali Europy, wyginął w niektórych krajach. W Polsce prawnie chroniony i wymieniony jest wśród gatunków wymagających ochrony czynnej.

Podczas wizji terenowych, przeprowadzonych w 2012 r., odkryto 1 stanowisko tego gatunku, przy czym nie prowadzono obserwacji w sierpniu – w okresie gdy trwa pojaw 2 pokolenia motyla, ze względu na zbyt wczesny termin zakończenia PZO. W Dolinie Dolnej Pilicy zachowało się jeszcze stosunkowo dużo wilgotnych łąk, będących potencjalnym siedliskiem dla tego gatunku (Fot.39). Fioletkowi zagrażają, w obszarze Natura 2000, melioracje, intensywne użytkowanie łąk, które wypiera roślinę żywicielską gąsienic (rdest wężownik), a z drugiej strony

naturalna sukcesja spowodowana zaprzestaniem użytkowania łąk.

Fot.38. Czerwończyk fioletek *Lycaena helle* (fot. Marek Miłkowski).

Fot.39. Łąki w rejonie miejscowości Kępa Niemojewska – stanowisko czerwończyka fioletka (fot. Marek Miłkowski).

Moduł B

3. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem

Przedmioty ochrony objęte Planem										
L.p.	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska/gatunku wg skali FV, UI, U2	Uwagi
Siedliska przyrodnicze										
1.	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami <i>Nympheion, Potamion</i>	3150	d111cc6f-cbf0-4184-abb3-655e0ec79a83	Powierzchnia siedliska	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje	U1	U1	U1	U1	Dla siedliska nie ma zatwierdzonej metodyki. Przy dokonywaniu oceny stanu ochrony zaproponowano przyjęcie wskaźników.
Struktura i funkcje				Gatunki charakterystyczne	XX	FV	U1			
				Obce gatunki inwazyjne	XX	U1	U1			
				Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	FV	U1			

					Zachowanie strefy ekotonomowej	XX	FV	U1		
				Perspektywy ochrony	Stosunki wodne w obrębie siedliska	U1	U1	U1		
2.	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion)	6410	90637a13-f77d-4738-9eee-64cfb98453b8	Powierzchnia siedliska	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcie	U1	U2	U2	U2	Dla siedliska nie ma zatwierdzonej metodyki. Przy dokonaniu oceny stanu ochrony zaproponowano przyjęcie wskaźników.
					Struktura przestrzenna płatów siedliska	XX	U1	U2		
					Zachowanie płatów lokalnie typowych	XX	U2	U2		
				Struktura i funkcje	Ekspansja krzewów i podrostu drzew	XX	FV	U2		
					Gatunki charakterystyczne	XX	U2	U2		
					Gatunki dominujące	XX	U1	U2		
					Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	FV	U2		
					Martwa materia organiczna	XX	FV	U2		
					Obce gatunki inwazyjne	XX	XX	U2		

				Perspek- tywy ochrony	Użytkowanie łąk	U2	U2	U2		
3.	Niżowe i górskie świeże łąki użytko- wane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion ela- tioris</i>)	6510	b187f32f -2a33- 4d8e- 94eb- 5a87424 4ec3b	Po- wierzchnia siedliska	Procent po- wierzchni zaję- ty przez siedli- sko na transek- cie	XX	XX	U2	U2	Dla siedliska nie ma za- twierdzonej metodyki. Przy doko- nywaniu oceny stanu ochrony za- proponowa- no przyjęcie wskaźników.
					Struktura prz- strzenna pła- tów siedliska	XX	U2	U2		
					Zachowanie płatów lokal- nie typowych	XX	U2	U2		
				Struktura i funkcje	Cenne skład- niki flory	XX	U2	U2		
					Ekspansja krzewów i podrostu drzew	XX	XX	U2		
					Gatunki cha- rakterystyczne	XX	U2	U2		
					Gatunki domi- nujące	XX	U2	U2		

					Gatunki ekspansywne roślin zielnych	XX	U1	U2		
					Martwa materia organiczna	XX	XX	U2		
					Obce gatunki inwazyjne	XX	U1	U2		
				Perspektywy ochrony	użytkowanie łąk	U1	U1	U2		
4.	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albofragilis, polutetum albae, Alenion glutinoso-incane</i> , olsy źródliskowe)	91E0	3d49731e-f8e9-4d21-8437-1d22896de3c8	Powierzchnia siedliska	Powierzchnia siedliska na stanowisku	U1	U1	U1	U1	brak
				Struktura i funkcje	Charakterystyczna kombinacja florystyczna	XX	FV	U1		
					Gatunki dominujące	XX	FV	U1		
					Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	XX	U1	U1		
					Inwazyjne gatunki obce w podszycie i	XX	U1	U1		

					runie					
					Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie	XX	U1	U1		
					Martwe drewno	XX	XX	U1		
					Martwe drewno wielkowiemiarowe (leżące lub stojące >3m długości i >50 cm średnicy)	XX	XX	U1		
					Naturalność koryta rzecznego (stosować tylko, jeżeli występowanie łągu jest związane z ciekami)	XX	FV	U1		
					Reżim wodny w tym rytm zalewów, jeśli występują	XX	U1	U1		
					Wiek drzewostanu	XX	U1	U1		
					Pionowa struktura roślinności	XX	XX	U1		
					Naturalne od-	XX	XX	U1		

					nowienie drzewostanu					
					Pozyskanie drewna i inne przekształcenia związane z użytkowaniem	XX	XX	U1		
				Perspektywy ochrony	stopień zaawansowania sukcesji	U1	U1	U1		
Gatunki zwierząt										
5.	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	1337	760ad7b 9-ff7c- 493c- a3b4- 954914c 2bf61;	Parametry populacji	liczebność	XX	FV	FV	FV	brak
			6f0425a2 -f16e- 44c3- 971c- 5f36a08b 3fe8;	Parametry siedliska gatunku	powierzchnia żerowiska	XX	FV	FV		
			c97c373 9-1721- 4e2f- a4ea- 6a6d1a7 19721; 0240f769	Szanse zachowania gatunku	zmiany powierzchni żerowania	XX	FV	FV		

			<p>-410e-4145-af69-ac58bd353999;</p> <p>ffa8cf00-18f8-4dfe-9330-8e76a7ea4246;</p> <p>c904d21f-46e5-4f24-a511-1f35d08c0f25;</p> <p>50a01774-9680-4633-82c6-6649a1ccb5c5;</p> <p>a0c985c8-084d-4028-9be0-f78e4b120797;</p> <p>d43a411</p>						
--	--	--	---	--	--	--	--	--	--

			6-0a75- 4703- ab3f- c984da0c a8c0; 47b0feb9 -574b- 4283- ae7a- 76b5142f 24e4; 0217109 b-a895- 465d- a07e- 40e5487 9d8ec; 7ddc7e2 0-9eaf- 4193- a3a9- 584ad20 60bfe; 9df4313c -60c9- 498f- 8f9c- 4c47ebfb b112; 30ca691						
--	--	--	---	--	--	--	--	--	--

			<p>9-cacc-49fc-a1a0-3cd6762951d4;</p> <p>ff7ff371-df95-49cb-aa62-aeddc10afde2;</p> <p>d88fbebb-149f-49ce-8009-9999d435b893;</p> <p>b0dd3764-d041-4e7e-a6d1-1cf1197a6d05;</p> <p>3950eaaa-a87e-407b-bec5-accfcf12d6b7;</p> <p>15b0cbc</p>						
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

			<p>1-99b1-48ec-ace7-e435cc3dd7dd;</p> <p>f0d9946b-2548-411d-bdfb-a49d0737a4eb;</p> <p>91dec6db-1c80-4bc1-b8ef-1ed7048fd85a;</p> <p>68779eab-483b-4e0f-ab22-db28102b4be0;</p> <p>18da769b-107d-449b-b585-2b99265a0757;</p> <p>0877b1c</p>						
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

			1-a83d-4ac6-9345-ad4347b1072b;							
6.	Wydra europejska <i>Lutra lutra</i>	1355	f2bd3d58-284c-4b2d-8e54-a0498f1dd3a9	Parametry populacji	liczebność	XX	FV	FV	FV	brak
			d3a9	Parametry siedliska gatunku	powierzchnia żerowiska	XX	FV	FV		
			22d53ab7-b86e-4026-8fd6-37e4b4d5904a b9a10031-d088-4c6a-a8a7-592d549e2bb7 1bd2de48-7ce5-4b59-9f08-7652c7576516 390fedec-5929-	Szanse zachowania gatunku	zmiany powierzchni żerowania	XX	FV	FV		

			46f1- a373- 13377d5 0cb94 7dd1b46 9-c12a- 4ad7- 9d84- e1dc03e4 b3c1 d707fbea -5c35- 4b74- a3b3- 0d3bf2ef eaab 6f695889 -a479- 45b0- 8758- a331220f bbe8 6807142 3-be7d- 49b0- b90b- 8565669 26494 965eccd6 -4eca-						
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

			4487-8cbf-aba95c5f42fb e9a64107-da8b-4c7d-8bd3-8f961fc51723							
7.	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	1188	3c8e708e-4f05-49e7-9ce4-b73794fb2d22	Parametry populacji	liczebność	XX	FV	FV	FV	Wymienione stanowiska są użytkowane jako stawy rybne, co sprzyja utrzymaniu populacji kumaka nizinnego w stanie właściwym (FV).
			a7337307-0187-4ce4-9ecc-d735bcab7677	Parametry siedliska gatunku	ocena jakości środowiska wodnego	XX	FV	FV		
			a9601fcc-c550-43b8-b717-93f18cc371de 2505a6d3-02d6-	Szanse zachowania gatunku	sposób gospodarowania obszarem	XX	FV	FV		

			<p>450d- b896- 534efbac 23e4</p> <p>be43b0a 2-f8da- 48ec- 9175- fb253b61 ba8c</p> <p>278aed3 b-df61- 4b2c- ac20- d6cfc99e 2262</p> <p>dd8a800f -fa28- 4e68- b3ad- 8d786c7 82499</p> <p>d904d91 0-c0bd- 49d6- b98e- 44aa77ca 2323</p> <p>8a41df99 -70a1-</p>						
--	--	--	---	--	--	--	--	--	--

			48ea- b5cb- adb8268 141d1 50074b0 7-7ab7- 4d07- aa3b- 230715b 7a388 7c544cea -6a7c- 439c- b662- 7923ada 82366							
			d72f1e2e -7b60- 4ae8- 939e- 9ab5859 af1d2	Parametry populacji	liczebność	XX	U1	U1	U1	Wska- zne jest potwier- dzenie wystę- powania kumaka nizinne- go na wymie- nionych stanowi- skach podczas inwenta-
			7ac6d05f -48c7- 44fb- 944a- 700d487 a9392	Parametry siedliska gatunku	ocena jakości środowiska wodnego	XX	FV	U1		
				Szanse zachowani a gatunku	sposób gospodarowani a obszarem	XX	U1	U1		

										ryzacji w latach 2013 i 2014 i określenie tendencji zmian liczebności gatunku. W przypadku stwierdzenia tendencji spadkowej konieczne będzie podjęcie odpowiednich działań ochronnych.
			aa0e17a1-19bf-4cbb-a929-c4d5273277bb	Parametry populacji	liczebność	XX	U1	U1	U1	Zbiornik ten, pochodzenia antropogeniczne-
			aa0e17a1-19bf-4cbb-a929-c4d5273277bb	Parametry siedliska gatunku	ocena jakości środowiska wodnego	XX	U1	U1		

				Szanse zachowania gatunku	sposób gospodarowania obszarem	XX	U1	U1		go, ulega silnej eutrofizacji.
			2364a5e5-a62a-4a33-85a9-218ec331a0c7	Parametry populacji	liczebność	XX	FV	U1	U1	Podczas inwentaryzacji w 2013 r. należy sprawdzić stan zachowania siedliska i potwierdzić obecność kumaka, ze względu na możliwy negatywny wpływ gospodującego terenem.
				Parametry siedliska gatunku	ocena jakości środowiska wodnego	XX	FV	U1		
				Szanse zachowania gatunku	sposób gospodarowania obszarem	XX	U1	U1		
8.	Różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i>	5339	43278c76-832e-4811-8589-	Parametry populacji	liczebność względna	XX	U1	U2	U2	Ogólna ocena stanu ochrony
					struktura wiekowa	XX	XX	U2		

		e7921e134a1b	Parametry siedliska gatunku	ogólna ocena hydromorfologiczna	FV	FV	U2		U1 z uwagi na niską liczebność, wpływającą na brak możliwości oceny struktury populacji oraz niską liczebność małży w obszarze stanowiska.
			Szanse zachowania gatunku	obecność małży	XX	U2	U2		
					redukcja zanieczyszczenia wody	XX	U1	U2	
		807b8381-81a6-427b-9355-99095b818313	Parametry populacji	liczebność względna	XX	FV	FV	FV	brak
				struktura wiekowa	XX	FV	FV		
			Parametry siedliska gatunku	ogólna ocena hydromorfologiczna	XX	FV	FV		
			Szanse zachowania gatunku	obecność małży	XX	U1	FV		
				redukcja zanieczyszczenia wody	XX	U1	FV		

			70e1272 1-5278- 4cb5- bb16- 2e3a44cc 602d	Parametry populacji	liczebność względna	FV	FV	FV	FV	brak	
						struktura wiekowa	FV	FV			FV
					Parametry siedliska gatunku	ogólna ocena hydromorfolog iczna	FV	FV			FV
					Szanse zachowani a gatunku	obecność małży	XX	U1			FV
						redukcja zanieczyszczen ia wody	XX	U1			FV
				ea6635bc -c29f- 4be8- a4e5- 236e41c 3954f	Parametry populacji	liczebność względna	XX	U2			U2
						struktura wiekowa	XX	XX	U2		
					Parametry siedliska gatunku	ogólna ocena hydromorfolog iczna	XX	FV	U2		
					Szanse zachowani a gatunku	obecność małży	XX	U2	U2		
						redukcja zanieczyszczen ia wody	XX	FV	U2		

										dobra (duża ilość nymfeidów), ale możliwe deficyty tlenu w porze zimowej (FV/U1). Brak danych do porównania stanu obecnego.	
			1c5f81a8-a8b5-47e4-8f28-6ec1ed47d9bc	Parametry populacji	liczebność względna	XX	U1	U1	U1	Stanowisko zostało wyznaczone u zbiegu rzeki i starorzecza. Kumulacja prądowa zanieczyszczeń i	
						struktura wiekowa	XX	U1			U1
					Parametry siedliska gatunku	ogólna ocena hydromorfologiczna	XX	U1			U1
					Szanse zachowania gatunku	obecność małży	XX	U1			U1
						redukcja zanieczyszczenia wody	XX	U1			U1

									ślady żerowani a wydry na małżach (U1, U1), zmniejszają szanse zachowania gatunku na tym stanowisku.		
			98196b5-2-3e7b-4258-9c20-bb27b0a-9776a	Parametry populacji	liczebność względna	FV	U2	U2	U2	Na stanowisku, przy zastanym poziomie wody, wyraźnie obniżyły się parametry siedliska (fragmenty twardej obudowy	
						struktura wiekowa	XX	XX			U2
					Parametry siedliska gatunku	ogólna ocena hydromorfologiczna	FV	U1			U2
					Szanse zachowania gatunku	obecność małży	XX	U1			U2
						redukcja zanieczyszczenia wody	XX	U1			U2

										koryta w zasięgu stanowiska).. Podwyższona mętność. Pogorszenie stanu liczebności i ogólnej oceny.
			1e74a7ce-edfe-4010-85d3-01b7f754ddc1	Parametry populacji	liczebność względna	FV	XX	FV	FV	Z uwagi na stosunkowo aktualne dane monitoringu przyjęte, jako istniejące w czasie weryfikacji terenowej przy tworzeniu PZO. Stan
			7a5f0489-38eb-4c84-a503-e26f97b49552		struktura wiekowa	FV	XX	FV		
				Parametry siedliska gatunku	ogólna ocena hydromorfologiczna	FV	XX	FV		
				Szanse zachowania gatunku	obecność mały	FV	XX	FV		
					redukcja zanieczyszczenia wody	FV	XX	FV		

										populacji na obu stanowiskach był bliski referencyjnego i nie wymaga specjalnych starań w celu jego utrzymania.
9.	Boleń <i>Aspius aspius</i>	1130	fc5a58ec-8133-431f-a84b-49809c1f7ecf	Parametry populacji	liczebność względna	XX	U2	U2	U2	Ocena siedliska tego stanowiska obniżona z uwagi na silne wypływanie – likwidacja „rynien”. Jedyny osobnik „ADULT”
					struktura wiekowa	XX	XX	U2		
				Parametry siedliska gatunku	ogólna ocena hydromorfologiczna	FV	U1	U2		
				Szanse zachowania gatunku	ciągłość rzeki	FV	U2	U2		
					dostępność pokarmu (ofiar)	FV	U1	U2		

									obserwowany na żerowisku (!). Stanowisko poniżej miejscowości Zakościele, (południowa granica obszaru).	
			f08e808e-b46c-4429-8841-9d1f04e63d25	Parametry populacji	liczebność względna	XX	U2	U2	U2	Ocena na stanowisku oparta o jednego złowionego osobnika „YUV” i jednego obserwowanego na żerowisku osobnika „ADULT
					struktura wiekowa	XX	U1	U2		
				Parametry siedliska gatunku	ogólna ocena hydromorfologiczna	XX	FV	U2		
				Szanse zachowania gatunku	ciągłość rzeki	XX	FV	U2		
					dostępność pokarmu (ofiar)	XX	U1	U2		

										”
			9621159 0-d11f- 4770- bc87- 5e33bb2 5909b	Parametry populacji	liczebność względna	FV	XX	FV	FV	Stanowis ko usytuow ane w rejonie miejsco wości Ostrów ek w strefie ujściowe j z silnym wpływe m rodzimeg o rybostan u Wisły. Ocena tego stanowis ka nie powinna rzutować na ocenę całego obszaru Natura 2000.
					struktura wiekowa	FV	XX	FV		
				Parametry siedliska gatunku	ogólna ocena hydromorfolog iczna	FV	XX	FV		
				Szanse zachowani a gatunku	ciągłość rzeki	FV	XX	FV		
					dostępność pokarmu (ofiar)	FV	XX	FV		

										Ocena oparta o dane z monitoringu Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska – wrzesień 2011 r., nie weryfikowane podczas wizji terenowej w lipcu 2012 r..
10.	Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	1145	ba92f83a- ddfa- 4310- 8e9d- 54815c1 329cf 107ff5eb- 7720- 4969-	Parametry populacji	liczebność względna	XX	U2	U2	U2	Ocena stanu populacji i ocena stanu ochrony w oparciu o wyniki uzyskane
					struktura wiekowa	XX	U2	U2		
				Parametry siedliska gatunku	ogólna ocena hydromorfologiczna	XX	FV	U2		
				Szanse zachowania gatunku	struktura dna (osady organiczne)	XX	U2	U2		

			9da8-4f987f67ac68 36a0c233-4e5e-46e6-a6ab-2bb1dd97ebc7		gatunki obce	XX	U2	U2		podczas wizji terenowej, w 2012 r., na stanowiskach rzecznych nie może być podstawą do oceny faktycznego stanu populacji w całym obszarze Natura 2000. Gatunek wymaga wykonania pełnej inwentaryzacji, uwzględniającej stanowiska na rowach meliorac
--	--	--	---	--	--------------	----	----	----	--	--

										<p>yjnych, odpływach stawów rybnych, zanikowych starorzeczach w miesiącach jesiennych (wrzesień-październik 2013 i 2014 roku), umożliwiających ocenę obszaru bytowania, wielkości i struktury populacji.</p>
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

11.	Koza złotawa <i>Sabanejewia aurata</i>	1146	8c70cf79-6dd9-4854-a7d4-f0de090a84f4	Parametry populacji	liczebność względna	FV	U2	FV	FV	Stanowisko poniżej mostu w Mysiakowcu. Z uwagi na wyższą wiarygodność wyniku uzyskanego podczas badań w 2010 r. dla stanowiska przyjęto wcześniejszą ocenę ogólną FV.					
						struktura wiekowa	FV	XX			FV				
					88cd5e97-5bb4-453e-8f85-86abb8c7dd99	Parametry siedliska gatunku	ogólna ocena hydromorfologiczna	FV			FV	FV			
						Szanse zachowania gatunku	Redukcja zanieczyszczenia wody	XX			FV	FV			
							struktura podłoża	FV			FV	FV			
						547fea5b-d855-4c2c-b69a-8899b1adff45	Parametry populacji	liczebność względna			U2	XX	U2	U2	Na stanowisku powyżej mostu w Michałowie
								struktura wiekowa			XX	XX	U2		
							Parametry siedliska gatunku	ogólna ocena hydromorfologiczna			FV	FV	U2		

				Szanse zachowania gatunku	Redukcja zanieczyszczenia wody	XX	U1	U2		Dolnym nie stwierdzono gatunku podczas wizji terenowej 2012 r.. Wobec wyższej wiarygodności wyniku uzyskanego przez inny zespół badawczy (jesień 2010 r.), przyjęto wcześniej ocenę ogólną – U2.
					struktura podłoża	FV	FV	U2		
12.	Koza <i>Cobitis teania</i>	1149	158c844 7-79d6- 498b- b3fa-	Parametry populacji	liczebność względna	FV	FV	FV	FV	Stanowiska pomiędzy
					struktura wiekowa	FV	FV	FV		

		d00e38f28ed0	Parametry siedliska gatunku	ogólna ocena hydromorfologiczna	FV	FV	FV		Zakończeniem i Białobrzegami. Dostępne dane porównawcze zaczerpnięto z danych monitoringu gatunku Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska dla stanowiska Pilica-Mysiakowiec.
		88b6afed-2189-469a-9c8a-e535623c8c5d	Szanse zachowania gatunku	redukcja zanieczyszczenia wody	FV	U1	FV		
		39e9f61c-204e-46d6-bd91-32206c204b7c		struktura podłoża	FV	FV	FV		
		2441fd3-3c80-453d-bb07-eee26cb3eab9							
		f33596f8-4e15-432a-bd2f-7268682e3b22							
		239beef1-30b8-4139-b15c-							

			731761d 2770d 7f8ab103 -f43b- 4632- 9865- 01d66da 1ea65							
			3bd3874 9-0ea4- 48f3- 9f4e- 706b001 29609	Parametry populacji	liczebność względna	XX	U1	U1	U1	Stanowisko jest ujściem starorzecza, które nie odpowiadało w pełni warunkom bytowym kozy i zostało sprawdzone przy penetracji i potencjalnego stanowiska różanki.
					struktura wiekowa	XX	U1	U1		
				Parametry siedliska gatunku	ogólna ocena hydromorfologiczna	XX	U1	U1		
				Szanse zachowania gatunku	redukcja zanieczyszczenia wody	XX	U1	U1		
					struktura podłoża	XX	FV	U1		

			7825465 3-7f04- 456a- b130- ae20f91a 4ddc	Parametry populacji	liczebność względna	U1	FV	U1	U1	Dostępne dane porówna wcze dotycząc e gatunku zaczepn ięto z danych monitori ngu Główneg o Inspektor atu Ochrony Środowis ka dla stanowis ka Pilica- Michałó w Dolny; zbyt niska reprezent acja form młodocia nych (struktur a wiekowa	
						struktura wiekowa	XX	U1			U1
					Parametry siedliska gatunku	ogólna ocena hydromorfolog iczna	FV	FV			U1
					Szanse zachowani a gatunku	redukcja zanieczyszczen ia wody	XX	U1			U1
						struktura podłoża	FV	FV			U1

										U1).
			657228a 0-b256- 4866- 8dcd- b98d418 61732	Parametry populacji	liczebność względna	U2	XX	U2	XX	Ocena stanu zachowa nia gatunku na tym stanowis ku oparta na odłowie z 2007 r. i nie weryfiko wana podczas wizji w roku 2012 z przyczyn logistycz nych. Wobec bardzo dobrego stanu populacji kozy na górnym stanowis kach i
						struktura wiekowa	XX	XX		
				Parametry siedliska gatunku	ogólna ocena hydromorfolog iczna	FV	XX	U2		
				Szanse zachowani a gatunku	redukcja zanieczyszczen ia wody	FV	XX	U2		
					struktura podłoża	FV	XX	U2		

										dobrego poniżej nie powinna rzutować na ocenę w całym obszarze.
			392a7c5c -5225- 485e- acc8- 9e7103f3 0790	Parametry populacji	liczebność względna	U1	XX	U1	XX	Ocena oparta o dane z monitori ngu Główneg o Inspektor atu Ochrony Środowis ka – wrzesień 2011 r., nie weryfiko wana w podczas wizji terenowe j w lipcu 2012 r.
					struktura wiekowa	U1	XX	U1		
				Parametry siedliska gatunku	ogólna ocena hydromorfolog iczna	FV	XX	U1		
				Szanse zachowani a gatunku	redukcja zanieczyszczen ia wody	FV	XX	U1		
					struktura podłoża	U1	XX	U1		
13.	Zatoczek łamliwy <i>Anisus vorticulus</i>	4056	6d21f1f9 -7fec-	Parametry populacji	Zagęszczenie	XX	U1	U1	U1	Stanowi- skiem

			481c-8235-8b37b88d162c		Struktura wiekowa	XX	U1	U1	gatunku jest starorzecze Pilicy, w którym istnieje stały przepływ wody. Przyznaną ocenę niezadowalającą z uwagi na niewielką populację gatunku (kilka osobników) oraz nieco zubożały skład gatunkowy zgrupowania (malakocenoza) i
					Izolacja przestrzenna	XX	FV	U1	
				Parametry siedliska gatunku	Powierzchnia zbiornika	XX	FV	U1	
					Malakocenoza	XX	U1	U1	
					Roślinność	XX	U1	U1	
					Stażność zbiornika	XX	FV	U1	
					Fragmentacja siedliska	XX	FV	U1	
					Szanse zachowania gatunku	Klasa czystości wody	XX	U1	

										niezadowalający stopień pokrycia siedliska przez roślinność wpływającą. Zagrożeniem istniejącym i potencjalnym jest nieczyszczenie wód Pilicy i jej dopływów. Zagrożeniem istniejącym i potencjalnym jest
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

										nieczyszczyczenie wód Pilicy i jej dopływów. Siedlisko jest miejscem intensywnego wędkowania. Wskazany monitoring gatunku wczesnym latem, pod koniec sierpnia i we wrześniu, co 3 lata.
			04b242e5-b57f-439f-a5ec-	Parametry populacji	Zagęszczenie	XX	U1	U1	U1	Stanowisko o małej po-
					Struktura wiekowa	XX	U1	U1		

			f27a43b9 323f		Izolacja przestrzenna	XX	U1	U1		
				Parametry siedliska gatunku	Powierzchnia zbiornika	XX	U1	U1		
					Malakocenoza	XX	U1	U1		
					Roślinność	XX	FV	U1		
					Stażność zbiornika	XX	U1	U1		
					Fragmentacja siedliska	XX	FV	U1		
				Szansa zachowania gatunku	Klasa czystości wody	XX	U1	U1		wierzchni, tylko okresowo łączące się z rzeką Pilicą (zwykle wiosenne wezbrania wód). Stosunkowo niewielka populacja (kilka osobników) oraz warunki siedliskowe: niewielka powierzchnia, uboga malakocenoza i możliwość wyschnię

										<p>schnięcia, wpłynęły na ocenę niezadowalającą. Zagrożeniem istniejącym i potencjalnym jest nieczyszczenie wód Pilicy i jej dopływów. Ze względu na sąsiedztwo terenów rekreacyjnych istnieje zagrożenie zaśmiecania sie-</p>
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

										dliska. Wskazany monitoring gatunku wczesnym latem, pod koniec sierpnia i we wrześniu, co 3 lata.
			0dcfe6df-72d6-4ae4-a9d3-637c8ade f00a	Parametry populacji	Zagęszczenie	XX	U1	U1	U1	Stanowisko na rozlewisku Rzeczycy, w którym istnieje stały przepływ wody. Przyznano ocenę niezadowalającą z uwagi na
					Struktura wiekowa	XX	U1	U1		
					Izolacja przestrzenna	XX	FV	U1		
				Parametry siedliska gatunku	Powierzchnia zbiornika	XX	FV	U1		
					Małakocenoza	XX	U1	U1		
					Roślinność	XX	FV	U1		
					Stażność zbiornika	XX	FV	U1		
					Fragmentacja siedliska	XX	FV	U1		

				Szanse zachowania gatunku	Klasa czystości wody	XX	U1	U1		nieliczną populację gatunku (kilka osobników) oraz stosunkowo ubogi skład zgrupowania (malakocenoza). Zagrożeniem istniejącym i potencjalnym jest nieczyszczenie wód Piliicy i jej dopływów. Zagrożeniem może
--	--	--	--	---------------------------	----------------------	----	----	----	--	---

										być intensywne użytkowanie łąk sąsiadujących z siedliskiem. Wskazany monitoring gatunku wczesnym latem, pod koniec sierpnia i we wrześniu, co 3 lata.
			9e68303 5-f23d- 465f- a89d- 201596c 590e3	Parametry populacji	Zagęszczenie	XX	U1	U1	U1	Starorzecze odcięte od rzeki Pilicy, okresowo, głównie podczas wiosen-
					Struktura wiekowa	XX	U1	U1		
					Izolacja przestrzenna	XX	U1	U1		
				Parametry siedliska gatunku	Powierzchnia zbiornika	XX	U1	U1		
					Malakocenoza	XX	U1	U1		

					Roślinność	XX	FV	U1		nych wezbrań, połączone z rzeką. Nie wielka populacja (kilka osobników) oraz zużyły skład zgrupowania (malakocenoza) to czynniki wskazujące na ocenę niezadowalającą. Zagrożeniem istniejącym i potencjalnym jest
					Stażność zbiornika	XX	FV	U1		
					Fragmentacja siedliska	XX	FV	U1		
				Szanse zachowania gatunku	Klasa czystości wody	XX	U1	U1		

										<p>nieczyszcz- czenie wód Pili- cy i jej dopły- wów. Zagroże- niem jest inten- sywne użytko- wanie łąk zlo- kalizo- wanych nad sta- rorze- czem. Wskaza- ny moni- toring gatunku wcze- snym latem, pod ko- niec sierpnia i we wrze- śniu, co 3 lata.</p>
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

			250a101 c-a018- 4152- 99fc- 409f68ea 57c7	Parametry populacji	Zagęszczenie	XX	U1	U1	U1	Stanowi- skiem gatunku jest sta- rorzeczce Pilicy. Zbiornik ten jest połączo- ny Pilicą. Przyzna- no ocenę nieza- dowala- jącą z uwagi na nieliczną popula- cję ga- tunku (kilka osobni- ków) oraz zu- bożały skład zgrupo- wania (malako- cenoza). Zagroże- niem
					Struktura wiekowa	XX	U1	U1		
					Izolacja przestrzenna	XX	FV	U1		
				Parametry siedliska gatunku	Powierzchnia zbiornika	XX	FV	U1		
					Malakocenoza	XX	U1	U1		
					Roślinność	XX	FV	U1		
					Stażność zbiornika	XX	FV	U1		
				Szanse zachowani a gatunku	Klasa czystości wody	XX	U1	U1		

										<p>istniejącym i potencjalnym jest nieczyszczenie wód Pilicy i jej dopływów. Siedlisko jest miejscem wędkowania, ponadto zlokalizowane jest w pobliżu ośrodka wypoczynkowo-rekreacyjnego. Wskazany monitoring gatunku</p>
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

										wczesnym latem, pod koniec sierpnia i we wrześniu, co 3 lata.
14.	Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i>	1037	db57b04 9-7e65- 43f1- b64c- 223f17f7 2500	Parametry populacji	Liczebność	XX	U1	U1	U1	Z uwagi na umiarkowaną populację, średnie zagęszczenie i rozproszony rozkład % przyznano ocenę ogólną niezadowalającą. Zagrożeniem istniejącym i
Zagęszczenie					XX	U1	U1			
Rozkład %					XX	U1	U1			
ed43c42 b-5db3- 4460- 865f- 63476d8 18e70			Parametry siedliska gatunku	Jakość wody	XX	U1	U1			
				Naturalność koryta	XX	FV	U1			
53a66c8 1-0c39- 49de- 979c- eaded1db eb0b			Szanse zachowania gatunku	Klasa czystości wody	XX	U1	U1			

				a gatunku						% przyznano ocenę ogólną niezadowalającą. Stanowisko znajduje się w uregulowanym odcinku Drzewiczki pomiędzy drogą wojewódzką nr 728, a stawami hodowlanymi w miejscowości Czerwona Karczma. Zagrożeniem jest
--	--	--	--	-----------	--	--	--	--	--	---

										zanieczyszczenie wód Piliicy i jej dopływów. Wskazany monitoring gatunku w okresie letnim, co 3 lata (zliczanie wylinek).
15.	Zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	1042	b6484ec3-a4f7-4d36-a322-1493bab91557	Parametry populacji	Liczebność	XX	U1	U1	U1	Stanowisko zlokalizowane w starorzeczu Piliicy, przylegające do lasu łęgowego. Połączone z rzeką podczas dużych
				Parametry siedliska gatunku	Powierzchnia siedliska	XX	U1	U1		
					Stażność zbiornika	XX	U1	U1		
					Obecność źródeł zanieczyszczeń	XX	FV	U1		
				Szanse zachowania gatunku	Klasa czystości wody	XX	U1	U1		

										<p>wezbrań wód. Z uwagi na nieliczną populację gatunku oraz niezbyt dużą powierzchnię siedliska i możliwość wysychania w latach o niskiej sumie opadów atmosferycznych przyznano ocenę ogólną niezadowalającą. Zagrożeniem może</p>
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

										być intensywnie użytkowanie łąk zlokalizowanych w sąsiedztwie starorzecza. Wskazane monitoring gatunku w okresie pojawu dorosłych osobników: maj-czerwiec, co 3 lata.
16.	Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	1060	66d5404 c-6003- 4290- 86ee- 84efd160	Parametry populacji	Liczebność	XX	FV	FV	FV	Liczne populacje na kontrolowa-
				Parametry siedliska gatunku	Powierzchnia siedliska	XX	FV	FV		

			8af3 b74595f1 -205b- 468a- a3ab- e78931d a2cd7 87c6c32a -b889- 4d90- b919- 0e3351af 075e	Szanse zachowania gatunku	Utrzymanie sposobu użytkowania siedliska	XX	FV	FV		nych stanowiskach uprawniają do oceny ogólnej FV. Gatunek występuje licznie w całym kraju, w chwili obecnej nie wymaga ochrony czynnej. Potencjalnym zagrożeniem dla gatunku jest zmiana stosunków wodnych (osuszenie), inten-
--	--	--	--	---------------------------	--	----	----	----	--	--

										sywne użytkowanie łąk, zaniechanie użytkowania (naturalna sukcesja). Wskazany monitoring gatunku w okresie pojawu gatunku (czerwiec-do połowy lipca i sierpień – 2 pokolenia), co 3 lata.
17.	Czerwończyk fioletek <i>Lycaena helle</i>	4038	dbf1dc5f-2689-4ffb-b6c4-764b585c06ca	Parametry populacji	Liczebność	XX	U1	U1	U1	Niewielka populacja (kilka osobników)
				Parametry siedliska	Powierzchnia siedliska	XX	FV	U1		
				Parametry gatunku	Obecność rośliny	XX	FV	U1		

										<p>(rdost węzownik), jak również zaprzestanie użytkowania (naturalna sukcesja) oraz zmiana stosunków wodnych, np. poprzez meliorację. Wskazany monitoring gatunku w okresie pojawu gatunku (maj – do połowy czerwca i</p>
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

										sierpień), co 3 lata.
18.	Suche wrzosowiska (Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno- Arctostaphylon)	4030	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO
19.	Cieplolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (Koelerion glaucae)	6120	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO
20.	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-Caricetea)	7140	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO
21.	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum)	9170	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO
22.	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (Ficario-Ulmetum)	91F0	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO
23.	Cieplolubne dąbrowy (Quercetalia pubescenti-petraeae)	91I0	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO
24.	Minóg strumieniowy <i>Lampetra planeri</i>	1096	Do weryfikacji	Do weryfikacji	Do weryfikacji w trakcie	Do weryfikacji	Do weryfikacji	Do weryfikacji w	Do weryfikacji w	Do weryfikacji

			w trakcie obowiązywania PZO	w trakcie obowiązywania PZO	obowiązywania PZO	w trakcie obowiązywania PZO	w trakcie obowiązywania PZO	traktacie obowiązywania PZO	traktacie obowiązywania PZO	w trakcie obowiązywania PZO
25.	Boleń <i>Aspius aspius</i>	1130	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO
26.	Brzanka <i>Barbus peloponnesius</i>	2503	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*

Zespoły roślinne na terenie Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy dość dobrze wykształcone, z odpowiednio zachowaną fizjonomią i strukturą oraz otoczeniem (strefa ekotonowa i kolejne pasy roślinności przyległej). Stanowiska podczas wizji terenowej dobierano na podstawie dostępnych materiałów (monitoring GIOŚ, BULiGL) oraz na podstawie dostępnych map i literatury. Starano się dotrzeć tam, gdzie znajdowały się starorzecza i innego rodzaju zbiorniki. Najwięcej tych zbiorowisk stwierdzono w miejscach, gdzie była największa koncentracja starorzeczy – odcinek Wyśmierzyce – Białobrzegi („Stara Pilica” i „Pieczyskowa Rzeka”).

Badaniami objęto wybrane tereny obszaru Natura 2000 Dolnej Dolnej Pilicy, koncentrując się na odcinku Brzeźce – Nowe Miasto. Badania wykonano pod koniec lipca 2012 r. Podczas prac terenowych dokonano „wizji terenowej” na większości starorzeczy i zbiornikach astatycznych w/w odcinka doliny oraz marszrutę wokół zbiorników astatycznych i w miarę możliwości wokół starorzeczy. Podczas tych działań starano się określić następujące parametry:

- Przynależność syntaksonomiczną poszczególnych zbiorników i ich otoczenia oraz fizjonomię siedlisk;
- Kombinację gatunków charakterystycznych dla zespołów roślinnych a także gatunki dominujące (ewentualnie w statusie edyfikatora w tym apo- i antropofity), taksony chronione, rzadkie, „naturowe” itp.;

- Zarastanie brzegów, wypływanie oraz fragmentację starorzeczy;
- Użytkowanie zbiorników (wędkarstwo, zaśmiecanie i inne aspekty antropopresji bezpośredniej);
- Kolor wody i obecność/brak obecności glonów – eutrofizacja oraz degeneracja płatów zespołów.

Wyżej określone parametry oraz perspektywy ochrony (rzeczywiste i potencjalne zagrożenia a także naturalność rzeki) dały podstawę do opisanego aktualnego stanu siedliska.

6410 **Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe** (*Molinion*)

Zespoły roślinne w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy nie przedstawiają zbyt dobrego stanu, zarówno pod kątem struktury, jak i gatunków charakterystycznych. Są to nieliczne płaty roślinności, o niewielkiej powierzchni, gdzie nie ma wyraźnej dominacji trzęślicy modrej i bogactwa gatunkowego, charakterystycznego dla tych zbiorowisk. Głównie są to fitocenozy z dominacją: bukwiicy zwyczajnej, czarcikęsa łąkowego, krwiściągu lekarskiego, z udziałem gatunków ze zbiorowisk przyległych (*Cynosurion*, *Magnocaricion* i *Molinio-Arrhenatheretea*). Podczas wizji terenowej, przy wyborze miejsc występowania tych zbiorowisk kierowano się wyłącznie własną dokładną znajomością tego terenu. Najwięcej płatów tego syntaksonu zdiagnozowano w okolicy miejscowości Klamy, Redlin i Korzeń ponadto inne, mniejsze fragmenty występują na odcinku Nowe Miasto – Białobrzegi.

Na obszarze Natura 2000 obecność płatów roślinnych z syntaksonami *Molinion* określano na podstawie „wizji terenowej” oraz transektów pasowych i list florystycznych. Badania przeprowadzono w połowie lipca 2012 roku (na niektórych płatach wynikły komplikacje w określeniu syntaksonu na skutek niedawnego pokosu). Podczas w/w prac analizowano następujące parametry siedliska:

- Przynależność syntaksonomiczną poszczególnych płatów i ich bogactwo gatunkowe;
- Kombinację gatunków charakterystycznych dla syntaksonów ze związku *Molinion*, pokrywanie płatów przez gatunki łąkowe (*Molinio-Arrhenatheretea*);

- Gatunki dominujące (ewentualnie w statusie edyfikatora – szczególnie zwracano uwagę na gatunki: *Deschampsia caespitosa*, *Filipendula almaria*, *Urtica dioica*, *Calamagrostis canescens* i *Cirsium arvense* a także *Molinia caerulea*. Zwiększone pokrywanie tych taksonów świadczy o zaburzeniach w danym płacie z siedliskiem 6410;
- Sukcesję/ekspansję drzew i krzewów;
- Występowanie w pobliżu czynników zagrażających istnieniu fitocenozy, np. zadrzewienia gatunków ekspansywnych, skupiska neofitów itp.;
- Obecność gatunków neofitów;
- Grubość warstwy wojłoku – świadczącej o użytkowaniu.

Wyżej określone parametry oraz perspektywy ochrony (rzeczywiste i potencjalne zagrożenia – osuszanie, melioracje bądź zabagnienie, zbyt częste pokosy lub zaniechanie użytkowania) dały podstawę do opisanego aktualnego stanu siedliska.

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Zespoły w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy dość rzadkie, z fizjonomią i składem gatunkowym nie odpowiadającym postaciom typowym tego syntaksonu (wyjątek stanowi 1 płat, odnaleziony podczas wizji terenowej w okolicy miejscowości Grzmiąca). W większości płatów, widoczny duży udział gatunków ze zbiorowisk pastwiskowych – brakuje tu gatunków charakterystycznych. Fitocenozy te najczęściej przedstawiają zbiorowisko z dominacją śmiatka darniowego, bądź zbiorowisko kałużowe z niewielką liczbą taksonów w porównaniu z postaciami typowymi. Podczas wizji terenowej bazowano głównie na dostępnych materiałach (dane GIOŚ, BULiGL) oraz znajomości obszaru.

Na obszarze Natura 2000 obecność płatów roślinnych z syntaksonami *Arrhenatherion* określano na podstawie „wizji terenowej” oraz transektów pasowych i list florystycznych. Badania przeprowadzono na początku lipca 2012 roku (na niektórych płatach wynikły komplikacje w określeniu syntaksonu na skutek niedawnego pokosu). Podczas w/w prac analizowano następujące parametry siedliska:

- Przynależność syntaksonomiczną poszczególnych płatów i ich bogactwo gatunkowe;
- Kombinację gatunków charakterystycznych dla syntaksonów ze związku *Arrhenatherion* i ogólnie kalsy *Molinio-Arrhenatheretea*;

- Gatunki dominujące (ewentualnie w statusie edyfikatora – szczególnie zwracano uwagę na gatunki: *Deschampsia caespitosa*, *Phragmites australis*, *Urtica dioica*, *Cirsium arvense*, *Galium aparine* oraz niektórych ze związku *Magnocaricion*. Zwiększone pokrywanie tych taksonów świadczy o zaburzeniach w danym płacie z siedliskiem 6510;
- Sukcesję/ekspansję drzew i krzewów;
- Obecność gatunków neofitów;
- Grubość warstwy wołoku (martwa materia organiczna) – świadczącej o użytkowaniu.

Wyżej określone parametry oraz perspektywy ochrony (rzeczywiste i potencjalne zagrożenia – osuszanie, melioracje bądź zabagnienie, zbyt częste pokosy lub zaniechanie użytkowania) dały podstawę do opisanego aktualnego stanu siedliska.

91E0 **Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe** (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe)

Napotkane podczas wizji terenowej płaty z tą roślinnością wykształcone były dość dobrze (gatunki charakterystyczne, fizjonomia, martwe drewno, zonacyjny charakter, wilgotność), natomiast prawie w każdym zaobserwowano taksony obce, „inwazyjne”, np.: klon jesionolistny, kolczurka klapowana, niecierpek drobnokwiatowy, nawłocie itp. Podczas wizji terenowej bazowano głównie na dostępnych materiałach (GIOŚ, BULiGL) oraz znajomości obszaru.

1337 **Bóbr europejski** *Castor fiber*

Podczas wizji terenowej w roku 2012 kierowano się w wyborze penetrowanych miejsc wymaganiami środowiskowymi bobra europejskiego. Poszukiwano charakterystycznych miejsc żerowania nad brzegami Pilicy i jej dopływów, a także nad pobliskimi starorzeczami, stawami lub rowami melioracyjnymi, którymi gryzonię te mogą podpływać daleko w głąb łądu. Do wielu takich miejsc dało się dojechać samochodem lub dojść pieszo, do innych możliwy był dostęp od strony koryta Pilicy (spływ kajakiem). Zwracano uwagę na nory nad rzekami lub żeremiami, czyli miejsca świadczące o zasiedleniu przez rodzinę bobrów konkretnego stanowiska. Ponieważ jedna rodzina bobrów może użytkować kilka

położonych blisko siebie wejść do systemu nor, za stanowisko bobra uznawano tylko takie kompleksy a nie każdą z nor osobno. W terenie można się natknąć na nory lub żeremia opuszczone, ważne jest zatem określenie czy pozostają one nadal zamieszkałe – za „pewne” stanowiska uznano jedynie takie, w których wejściach odnaleziono świeżo zgryzione lub okorowane gałązki. Do decyzji takiej uprawniało także stwierdzenie, charakterystycznych dla bobra, śladów na piasku lub błocie. Skuteczną metodą badań terenowych jest poszukiwanie w okresie jesiennym gromadzonych zapasów na zimę (zatonione gałęzie drzew i krzewów), jednak w roku 2012 nie była ona możliwa do zastosowania ze względu na określone, przez Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Warszawie, terminy prac.

Podczas prac w terenie odnaleziono zarówno żeremia (na brzegu Pilicy), liczne nory bobrów (nad Pilicą i rzeczką Dyga), jak i świeże ślady regularnego żerowania. Żerowiska bobrów odnaleziono także nad rowami melioracyjnymi i zbiornikami oddalonymi o kilkadziesiąt lub kilkaset metrów od najbliższych cieków wodnych.

Stan siedliska oceniono jako właściwy – świadczy o tym pośrednio liczba stanowisk bytowania oraz żerowania bobrów. Dostępność pokarmu (lasy, zarośla w dolinie Pilicy i wzdłuż jej dopływów), naturalny charakter rzeki, liczne dopływy, kanały i starorzecza sprawiają, że siedlisko można ocenić jako zadowalające dla omawianego gatunku ssaka. Liczne (24) stanowiska w granicach obszaru Natura 2000 i brak widocznych, poważnych zagrożeń pozwala na ogólną ocenę stanu ochrony populacji bobra jako właściwą (FV).

Przyszłość populacji w granicach obszaru sieci Natura 2000 wygląda dobrze, mimo możliwych lokalnych zagrożeń takich jak płoszenie i nękanie zwierząt (co może miejscami ułatwiać dostęp do miejsc żerowania, przebywania i rozmnażania się tego gryzonia). Nie można też całkowicie wykluczyć aktów wandalizmu (niszczenie żeremi) oraz kłusownictwa. Także możliwy rozwój turystyki, wzrost natężenia ruchu kajakowego, i generalnie wzmożona penetracja terenu przez ludzi może mieć negatywny wpływ na populację bobra w przyszłości, ale kwestie te wyjaśni postulowany monitoring gatunku w pięcioletnich odstępach. Aktualnie poważnych zagrożeń nie widać.

Należy podkreślić, że wizja terenowa z 2012 roku nie jest jednoznaczna ze szczegółową, pełną inwentaryzacją, i nie objęła ona całego obszaru w granicach sieci Natura 2000. Liczba stwierdzonych stanowisk bobra jest zatem zaniżona. Na podstawie stwierdzonej, znacznej liczby stanowisk (24) uznano, że podana w SDF dotyczącym tego obszaru z roku 2008 liczba 40 rodzin jest nadal aktualna lub nawet wyższa. Dodatkowe informacje na temat licznych stanowisk bobra uzyskano od mieszkańców i lokalnych instytucji podczas spotkań Zespołu Lokalnej

Współpracy. Uzasadniona zatem jest ogólna ocena stanu ochrony populacji bobra jako zadowalająca (FV).

1355 **Wydra europejska** *Lutra lutra*

Podczas wizji terenowej w roku 2012 wydry europejskiej poszukiwano w miejscach dla niej odpowiednich, ze względu na wymagania pokarmowe i środowiskowe. Wydra jest zwierzęciem najchętniej zasiedlającym rzeki śródlądne, większe kompleksy stawów rybnych, zwłaszcza połączonych z wodami bieżącymi, także koryto Pilicy. Ponieważ wydry bardzo chętnie pojawiają się pod mostami nad niewielkimi rzeczkami w celu spokojnego spożycia złowionych ryb i innego pokarmu, a także pozostawienia odchodów, poszukiwano ich śladów właśnie w takich miejscach. Wydra jako zwierzę o wybitnie samotnym trybie życia znakuje swoje terytoria. Do tego celu służy pozostawianie odchodów na kamieniach, pniach zwalonych drzew i innych przedmiotach wystających ponad poziom wody. Tam gdzie podobnych „podwyższeń” brak, wydry usypują odpowiednie kopczyki z piasku i na nich pozostawiają charakterystyczne odchody, zawierające łuski i fragmenty pancerzy raków. Takich właśnie kopczyków poszukiwano podczas spływu kajakiem na wyspach i brzegach Pilicy.

Przy ocenie liczebności tego gatunku napotyka się problemy związane ze zmienną wielkością areałów osobniczych. Areały samców są większe, sięgające nawet 15 kilometrowe odcinki rzek, samice mają terytoria znacznie mniejsze, przy czym granice tychże u wydr różnych płci mogą się nakładać. Wielkość zależy też od dostępności pokarmu – w rzekach obfitujących w ryby, małże i raki (Pilica ciągle jest taką rzeką) zasięgi poszczególnych terytoriów są mniejsze, zagęszczenie wynosi 1 – 2 dorosłych osobników na 10km linii brzegowej (samice mogą wędrować z 1-5 młodymi). Takie zagęszczenie należy uznać za optymalne.

Oceniając parametr siedliska brano pod uwagę dziki charakter rzeki, liczne dopływy i starorzecza, a także dostępność pokarmu (ryby, małże, raki, także płazy i inne zwierzęta).

Oceniając przyszłość populacji wydry na omawianym obszarze brano pod uwagę możliwe zagrożenia takie jak płoszenie i nękanie zwierząt, (co może miejscami ułatwiać dostęp do miejsc żerowania, przebywania i rozmnażania się wydry). Nie można też całkowicie wykluczyć możliwego kłusownictwa. Także możliwy rozwój turystyki, wzrost natężenia ruchu kajakowego, i generalnie wzmożona penetracja terenu przez ludzi może mieć negatywny wpływ na populacje wydry w przyszłości, ale kwestie te wyjaśni postulowany monitoring gatunku w kilkuletnich

odstępach. Aktualnie poważnych zagrożeń nie widać. W sumie odnaleziono 11 stanowisk wydry, co pozwala określić stan jej populacji jako zadowalający (FV).

1188 **Kumak nizinny** *Bombina bombina*

Kumak nizinny zamieszkuje starorzecza, stawki śródpolne, a przede wszystkim stawy rybne, w których prowadzi się ekstensywną gospodarkę rybacką. Dlatego też przed wykonaniem wizji terenowej w 2012 r. wytypowano potencjalne miejsca rozrodu kumaka nizinnego na podstawie map topograficznych i ortofotomap. Podczas badań terenowych sprawdzono pod kątem obecności kumaka szereg zbiorników wody stojącej, mogących być zbiornikami rozrodczymi tego gatunku. Założono, że wydawanie głosu przez choćby jednego samca pozwala dany zbiornik uznać za stanowisko rozrodu, a im więcej głosów, tym większa populacja kumaków na danym stanowisku (i tym wyższa jej ocena). Kontrolowano starorzecza, stawki śródpolne, a przede wszystkim stawy rybne, w których prowadzi się ekstensywną gospodarkę rybacką. Kumaki od końca kwietnia do lipca mają okres godowy, podczas którego są łatwe do odnalezienia ze względu na charakterystyczny głos godowy samców. Nasłuchiwanie tych głosów jest powszechnie przyjętą, najskuteczniejszą metodą wykrywania obecności kumaków. Przyjmuje się, że liczba godujących samców odpowiada liczbie dorosłych samic, a zatem wystarczy pomnożyć przez dwa liczbę słyszanych głosów by uzyskać liczbę dorosłych kumaków na danym stanowisku. Inne metody są już trudniejsze, ale mogą też okazać się skuteczne. Mianowicie, oprócz nasłuchiwania głosów godowych kumaków, ich obecność w terenie można stwierdzić na podstawie znalezionej w zbiorniku skrzeku o charakterystycznym wyglądzie lub obserwacji osobników dorosłych i młodocianych. Również kijanki tego płaza są charakterystyczne i trudne do pomylenia z kijankami innych płazów bezogonowych.

Oceniając parametr siedliska wzięto pod uwagę szereg czynników decydujących o przydatności danego zbiornika dla rozrodu i stałego bytowania kumaków. Tymi czynnikami są obecność szuwaru i wysokość roślinności szuwarowej, obecność roślinności zanurzonej, nachylenie brzegów i obecność pływaczki, obecność ryb jakichkolwiek gatunków, obecność różnego rodzaju barier wokół zbiornika, dróg, zabudowa otoczenia i wreszcie odległość do innych zbiorników wody stojącej. Suma jakości wszystkich tych czynników decydowała o ostatecznej ocenie parametru siedliska.

Perspektywy zachowania gatunku były określane na podstawie oceny eksperckiej uwzględniającej stan populacji i siedliska gatunku oraz szanse utrzymania populacji w kontekście oddziaływań człowieka i potencjalnych zagrożeń. Pod uwagę wzięto postępującą sukcesję roślinności, sposób użytkowania zbiornika, jego zaśmiecenie i ewentualną działalność ludzką w otoczeniu (np. budowa dróg, budynków, intensywne rolnictwo).

Kumaka odnaleziono w sumie na 15 stanowiskach (niewątpliwie nie są to wszystkie miejsca jego rozrodu w granicach obszaru Natura 2000). Jakość tych stanowisk jest różna – kompleksy stawów rybnych (w Gostonii i Czerwonej Karczmy) oraz starorzecza w okolicach Zakrzewia i na zachód od Czerwonej Karczmy to miejsca, które spełniają wymagania środowiskowe kumaka (choć stan populacji w starorzeczach oceniono jako niewystarczający). Nieco gorszy jest stan dwóch stanowisk w Michałowie Górnym i Dolnym (wymagają one jeszcze kontroli w kolejnych sezonach godowych). Z tego też powodu populacje kumaka zasiedlające kompleksy stawów rybnych oceniono jako FV, natomiast stanowiska w starorzeczach, zarastającym stawie i w oczku wodnym na terenie posesji tylko jako U1.

Należy podkreślić, że wizja terenowa w 2012 roku nie była kompleksową inwentaryzacją, a zatem konieczne jest przeprowadzenie takiej w kolejnych sezonach rozrodczych kumaka. Tylko taka szczegółowa inwentaryzacja, przeprowadzona na całym obszarze Natura 2000 pozwoli na pełne rozpoznanie sytuacji kumaka nizinnego na omawianym obszarze.

W przypadku większości stanowisk poszczególnych **gatunków ryb** brak danych porównawczych (lub są nader odległe) do określenia zmian w ogólnym stanie ochrony. Często też, lokalizacja stanowiska badawczego w obszarze Natura 2000 była niedokładna lub niemożliwa do zweryfikowania z uwagi na brak dokładnej pozycji GPS (będzie to możliwe po dotarciu do danych szczegółowych, o ile pozostają w posiadaniu wcześniejszego zespołu badawczego).

Z uwagi na bardzo trudne warunki wykonywania weryfikacji SDF – elektropołowu ryb w sposób przyżyciowy (bardzo wysokie temperatury powietrza i wody w dniach odłowu i nieodpowiedni do oceny stanu wiekowego populacji termin – brak dających się odłowić form YOY i często zbyt małe wymiary JUV, o zbyt niskiej wrażliwości na pole elektryczne, wyniki połowu uzyskane podczas weryfikacji SDF oraz oceny o nie oparte mogą być zaniżone.

5339 **Różanka** *Rhodeus amarus*

Brak możliwości poprzedzenia wyboru poszczególnych stanowisk badawczych oceną liczebności małży w strefie połowu. Na stanowisku położonym poniżej m. Zakościele, niska liczebność różanki mogła być wywołana bezpośrednim lub pośrednim wpływem spływu sinic (wahania zawartości tlenu, zwiększona śmiertelność małży). Stanowisko w starorzeczu Brzeźce, pozbawione było małży (wyżerowywanie), stąd zapewne niska liczebność różanki, podobnie jak na stanowisku znajdującym się bezpośrednio poniżej ujścia tego starorzecza. Na stanowisku powyżej mostu w Michałowie Dolnym zmiany struktury rybostanu (przemieszczenie np. w inną strefę) mogły być wywołane skrajnie wysoką temperaturą wody (pow. 26°C przy niskim poziomie wody) i zwiększoną śmiertelnością małży (możliwa naturalna) w obszarze stanowiska.

1134 **Boleń** *Aspius aspius*

Ocena liczebności i struktury wiekowej populacji w praktyce niemożliwa do przeprowadzenia w oparciu o standardowe metody połowu monitoringowego ryb w rzekach. Przyjęty w metodyce monitoringu/inwentaryzacji odłów ryb w rzekach (przyżyciowy) zakłada użycie zestawu do elektropołowu brodząc pod prąd lub spływając biernie łodzią. Każdy z tych sposobów daje niewielkie szanse złowienia boleni (szczególnie większych niż w stadium YOY) z uwagi na ich wyjątkową płochliwość oraz bytowanie w otwartej strefie rzeki z rozległą strefą ucieczki z pola elektrycznego narzędzi połowowych. Obecność bolenia w obszarze stwierdzono podczas weryfikacji tylko na dwóch stanowiskach w rejonie m. Zakościele i m. Mysiakowiec – poniżej mostu. Na trzecim badanym stanowisku na wysokości m. Ostrówek, stwierdzono podczas badań Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska wyłącznie narybek tego gatunku.

1145 **Piskorz** *Misgurnus fossilis*

Stanowiska badawcze nie były wybierane kierunkowo pod kątem preferencji gatunku, a wynik jest stwierdzeniem bytowania na wycinkowym fragmencie rzeki Pilicy. Brak jakichkolwiek literaturowych danych badawczych o rozmieszczeniu piskorza w obszarze Natura 2000 nie pozwalał

na weryfikację wcześniejszych prac inwentaryzacyjnych. Wymagana jest inwentaryzacja stanowisk i uzupełnienie danych o populacji tego gatunku w obszarze Natura 2000, ze szczególnym uwzględnieniem małych akwenów i rowów melioracyjnych (poza korytem rzeki Pilicy).

1146 **Koza złotawa** *Sabanejewia aurata*

Gatunek bytuje zwykle w niewielkich skupieniach wyspowych i wymaga wstępnego rozpoznania w całym obszarze Natura 2000 celem dokładnego określenia stanowisk. Gatunek na stwierdzonych stanowiskach obszarze Polski wykazuje zwykle niską liczebność i ocena z jednorazowego badania weryfikującego może być nie w pełni adekwatna do stanu populacji (wymagany szeroki transekt badawczy). Z uwagi na termin odłowu (koniec okresu tarłowego kozy złotawej) za obecność YOY traktowano osobniki poniżej 28 mm. Na stanowisku powyżej mostu w Michałowie Dolnym wykazano w latach ubiegłych bardzo niską liczebność tego gatunku, nie pozwalającą na ocenę struktury populacji (brak pewności czy stanowisko pełni funkcje generatywne gatunku). Problematiczną w stosunku do kozy złotawej i kozy pozostaje ocena wieku ryby w oparciu o wielkość (duże zróżnicowanie tempa wzrostu w zależności od zajmowanej strefy bytowania w obszarze występowania np. w jednym odcinku rzeki).

1149 **Koza** *Cobitis teania*

Na wszystkich stanowiskach pomiędzy Zakościelem i Białobrzegami stan zachowania gatunku był właściwy. Zauważalnym czynnikiem ograniczającym dobrą sytuację gatunku w obszarze Natura 2000 pozostaje wyłącznie zbyt niska jakość wody (III klasa). Stanowisko w pobliżu miejscowości Brzeźce nie odpowiada w pełni preferencjom bytowym gatunku, ale pomimo niekorzystnych warunków podczas odłowu, udało się tam stwierdzić relatywnie wysoką liczebność kozy. Na stanowisku powyżej mostu w Michałowie Dolnym powodem obniżonej oceny była niewłaściwa struktura populacji (niska liczebność młodych osobników) i na fragmencie twarda obudowa brzegu rzeki. Wynik na stanowisku powyżej mostu kolejowego w miejscowości Warka odpowiada stanowi z 2007 r. i nie był weryfikowany (wykazywany wzrost populacji kozy od kilku lat w całym obszarze rzeki Pilicy mógłby istotnie wpłynąć na jej aktualne podwyższenie). O ocenie ogólnej zdecydowała liczebność i struktura wiekowa populacji oraz brak możliwości wpływania na poprawę warunków bytowania (zwiększone zamulenie w płytkich strefach brzegowych –

wzrost sedimentacji przy wysokich stanach wód). Wynik na stanowisku w pobliżu m. Ostrówek jest trudny do poprawienia ze względu na naturalne zmiany charakteru rzeki (strefa ujścia) i utratę niektórych, preferencyjnych dla tego gatunku, cech (głębokość, substrat denny, prądocość, presja i konkurencja innych gatunków współbytujących w siedlisku itp.). Można go zatem uważać za równorzędny właściwemu dla innych, górnych stanowisk. Z uwagi na termin odłowu (koniec okresu tarłowego kozy) za obecność YOY traktowano osobniki poniżej 28 mm.

4056 **Zatoczek łamliwy** *Anisus vorticulus*

Podczas wizji terenowych znaleziony został na 5 stanowiskach. Wybierając potencjalne siedliska gatunku kierowano się znanymi aspektami jego biologii. Wg opracowanego monitoringu (Zajac, Gołdyn 2011) potencjalne siedliska odpowiadają ogólnym wymaganiom siedliskowym gatunku. Są to płytkie i nasłonecznione zbiorniki, charakteryzujące się bujną roślinnością. Wszystkie stanowiska w obszarze Natura 2000, na których stwierdzono zatoczkę, odpowiadają ogólnym wymaganiom tego gatunku.

Stanowisko w Białobrzegach znajduje się w północnej części miasta, po lewej stronie drogi wylotowej w kierunku Warszawy. Jest to starorzecze Pilicy charakteryzujące się stosunkowo niewielkim (ledwie zauważalnym), ale stałym przepływem wody. Drugie ze stanowisk zlokalizowane również w Białobrzegach. Znajduje się ono w sąsiedztwie ośrodka rekreacyjno-wypoczynkowego, po prawej stronie drogi wylotowej w kierunku Warszawy. Zbiornik zajmuje niewielką powierzchnię i jest odcięty od koryta rzeki. Połączenie zbiornika z nurtem Pilicy ma miejsce w okresie silnych wezbrań, najczęściej wczesnowiosennych. Trzecie stanowisko znajduje się na rzece Rzeczyca w pobliżu miejscowości Łęgonice Małe, niedaleko ujścia tej rzeki do Pilicy. Rzeka w tym miejscu tworzy rozlewisko, a prędkość przepływu jest niewielka. Czwarte ze stanowisk zlokalizowane jest w pobliżu miejscowości Kępa Niemojewska. Jest to fragment starorzecza, łączącego się z nurtem rzeki w okresie silnych wezbrań. Zbiornik w większości przylega do użytkowanych, wilgotnych łąk, częściowo jest zadrzewiony lasem łąkowym. Piąte stanowisko zlokalizowane jest w Warce, na lewym brzegu Pilicy w niedalekim sąsiedztwie ośrodka rekreacyjno-wypoczynkowego. Jest to starorzecze, połączone z nurtem rzeki wąskim przesmykiem.

Na wszystkich stanowiskach zagęszczenie zatoczki łamliwej wskazywało na niewłaściwy stan populacji (U1). Zagęszczenie nie przekraczało kilku osobników na m². Ocena ta jednak nie odbiega od osiąganych zagęszczeń prezentowanych w opracowanym monitoringu gatunku

– zatoczek w Polsce jest najczęściej reprezentowany w próbach nielicznie. Wskaźnik struktury wiekowej na wszystkich stanowiskach oceniono na U1, z uwagi na stosunkowo małą ilość młodych osobników (poniżej 25%). Wynik ten może jednak nie być do końca miarodajny z uwagi na przeprowadzanie wizji w okresie wczesnoletnim. Autorzy opracowanego monitoringu Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska badania te prowadzili pod koniec sierpnia i we wrześniu. Na dwóch stanowiskach istnieje izolacja przestrzenna (Białobrzegi k. ośrodka rekreacyjno-wypoczynkowego; okolice Kępy Niemojewskiej). Starorzecza te mają połączenie z Pilicą tylko w okresie silnych wezbrań. Stanowiska te oceniono jako niezadowalające (U1). Na pozostałych nie stwierdzono izolacji – ocena FV. Powierzchnia stanu siedliska jest właściwa na 3 z 5 zbiorników. W przypadku dwóch stanowisk powierzchnia jest niewystarczająca (Białobrzegi k. ośrodka rekreacyjno-wypoczynkowego; okolice Kępy Niemojewskiej) – przyznano ocenę U1. Gatunki towarzyszące zatoczkowi łamliwemu (malakocenoza) są reprezentowane na wszystkich stanowiskach przez 4-6 gatunków co dają ocenę U1. Roślinność na 4 z 5 stanowisk wskazuje na właściwy stan zachowania siedliska (FV). Na stanowisku w Białobrzegach (lewa strona drogi wylotowej na Warszawę) roślinność wodna zajmuje powierzchnię ok. 40% powierzchni dlatego przyznano ocenę U1. Na 3 z 5 stanowisk siedliska nie wysychają – dlatego parametr stałości zbiornika określono na FV. Na 2 stanowiskach zbiorniki mogą okresowo wysychać, w latach o bardzo małej sumie opadów atmosferycznych – przyznano ocenę U1. Nie stwierdzono procesów fragmentacji na żadnym ze stanowisk, stąd ocena FV. Żadne ze stanowisk zatoczka łamliwego nie kwalifikowało się do oceny ogólnej właściwej. Jest to związane przede wszystkim z niezadowalającym stanem populacji – niską liczebnością (U1).

1037 **Trzepla zielona** *Ophiogomphus cecilia*

Podczas wizji terenowej gatunek znaleziony został na 5 stanowiskach. Ważka ta jest reobiontem zasiedlającym różnej wielkości cieki. Analizując jej biologię wybierano potencjalne siedliska, a więc odcinki rzeki położone wśród bogatej strukturalnie roślinności tzn. śródleśne lub w otoczeniu łąk, lecz z nadbrzeżnymi zadrzewieniami i zaroślami. Wybierano odcinki wolne od zamuleń i zastoiskowych fragmentów.

Pierwsze stanowisko zlokalizowane jest na dopływie Pilicy, rzece Drzewiczce, w rejonie miejscowości Wólka Ligęzowska. Jest to zadrzewiony odcinek rzeki otoczonej łąkami. Drugie ze stanowisk zlokalizowane jest również na Drzewiczce w rejonie miejscowości Czerwona Karczma w pobliżu ujścia rzeki do Pilicy. Odcinek ten jest po części uregulowany (wyprostowany, z wysokimi brzegami) i przebiega pomiędzy

szosą i stawami hodowlanymi. Jest zadrzewiony. Trzecie stanowisko znajduje się w pobliżu miejscowości Gostomia. Odcinek rzeki jest zadrzewiony i zakrzaczony, przylega do pastwisk i łąk. Czwarte ze stanowisk znajduje się w miejscowości Tomczyce. Brzeg rzeki w tym miejscu jest zakrzaczony zaroślami wierzbowymi i przylega do piaszczystej łachy, stanowiącej kąpielisko i teren wypoczynkowy. Piąte stanowisko znajduje się w Warce. Brzeg rzeki w tym miejscu jest zakrzaczony i z rzadka zadrzewiony olchami i wierzbami. Znajduje się w niedalekim sąsiedztwie ośrodka rekreacyjno-wypoczynkowego. Na wszystkich stanowiskach liczebność wylinek ważki była umiarkowana, tzn. wynosiła od 10-20 wylinek na 50 m odcinek rzeki, podczas gdy do stanu właściwego powinna wynosić co najmniej 50. Z racji tego uznano to za stan niezadowolający i przyznano ocenę U1. Zagęszczenie na stanowisku było średnie (2-9 na 10 m) i to uznano za stan niezadowolający – ocena U1. Rozkład % na stanowisku był rozproszony (pokrycie średnie) – ok. 50%. To również uznano za stan niezadowolający (U1). Klasa czystości wód Pilicy i jej dopływów mieści się co najwyżej w III klasie, a czasem w IV klasie. W związku z tym na wszystkich stanowiskach przyznano ocenę tego wskaźnika siedliska jako U1 – stan niezadowolający. Na czterech stanowiskach koryto rzek ma naturalny charakter, bez odkształceń (FV). W jednym przypadku na stanowisku w rejonie Czerwonej Karczmy koryto Drzewiczki jest uregulowane i utraciło naturalny charakter, w związku z czym ten wskaźnik siedliska oceniono na U1 – stan niezadowolający.

Z uwagi na stan niezadowolający najważniejszego wskaźnika – zagęszczenia populacji, przyznano ocenę ogólną U1. Uznano, że najważniejszym czynnikiem ograniczającym populację trzepli zielonej w obszarze Natura 2000 jest zła jakość wód Pilicy (III, IV klasa). Wskazane jest zatem, podjęcie działań zmierzających do poprawy jej jakości (klasa II).

1042 **Zalotka większa** *Leucorrhinia pectoralis*

Podczas wizji terenowych w 2012 r. poszukiwano potencjalnych siedlisk gatunku. Na podstawie znajomości biologii gatunku poszukiwania ukierunkowane były na penetrowanie torfianek, starorzeczy i innych zbiorników wody stojącej. W okresie pojawu gatunku (maj-lipiec), w miejscu jego stwierdzenia, liczone liczbę samców na stanowisku. Imagines zalotki większej przebywają najczęściej w miejscu rozrodu, samce obserwowane były najczęściej na roślinności porastającej brzegi zbiornika. W okresie rozrodu są one najwygodniejsze do obserwacji, a tym samym do oszacowania wielkości populacji na stanowisku.

Przyjęto następujące wskaźniki stanu populacji oraz ich waloryzację:

- liczba samców liczona na transekcie o linii brzegowej długości 100 m:
  - jeśli liczba samców wynosiła > 10 to ocena FV – stan właściwy;
  - jeśli liczba samców wynosiła 4-10 to ocena U1 – stan niezadowolający;
  - jeśli liczba samców wynosiła 1-3 to ocena U2 – stan zły.

Z uwagi na procesy eutrofizacji i łądowienia zbiornika przyjęto następujące wskaźniki stanu siedliska:

- powierzchnia siedliska:
  - jeśli zbiorniki o linii brzegowej długości powyżej 200 m to ocena FV – stan właściwy;
  - jeśli zbiorniki o linii brzegowej długości 50-100 m to ocena U1 – stan niezadowolający;
  - jeśli zbiorniki o linii brzegowej o długości do 50 m to ocena U2 – stan zły.

Z uwagi na możliwość zmniejszenia się powierzchni lub wysychania zbiornika przyjęto następujące wskaźniki stanu siedliska:

- stałość zbiornika (wskaźnik określony jako liczba lat, w których zbiornik wysycha na podstawie analizy materiałów archiwalnych, bądź uzyskanych od zarządzającego terenem):
  - jeśli zbiornik nie wysechł w ciągu ostatnich 10 lat to ocena FV – stan właściwy;
  - jeśli zbiornik nie wysechł w ciągu ostatnich 10 lat, lecz w poprzednich latach zmniejszył swą powierzchnię o więcej niż połowę to ocena U1 – stan niezadowolający;
  - jeśli zbiornik w ciągu ostatnich 10 lat wysechł całkowicie przynajmniej 1 raz to ocena U2 – stan zły.

Perspektywy zachowania gatunku były określone na podstawie oceny eksperckiej uwzględniającej stan populacji i siedliska gatunku oraz szanse utrzymania populacji w kontekście oddziaływań środowiska i zagrożeń. W przypadku zalotki brano pod uwagę proces łądowienia, sukcesję roślinności, sposób użytkowania zbiornika, np. intensywność wędkowania, częstotliwość zaśmiecania zbiornika i jego sąsiedztwa, użytkowanie gruntów położonych nad zbiornikiem.

Perspektywy zachowania oceniono w skali:

- FV – bardzo dobre;
- U1 – przeciętne, istnieją zagrożenia;
- U2 – perspektywy złe, stan pogorszy się lub nie ulegnie zmianie.

Podczas wizji terenowych zalotka większa znaleziona została na 1 stanowisku zlokalizowanym w okolicy Białobrzegów, niedaleko nowo wybudowanego odcinka drogi nr 7. Siedliskiem zalotki jest starorzecze Pilicy po części otoczone drzewostanem łągowym, po części zakrzaczony. W sąsiedztwie siedliska znajdują się podmokłe łąki i fragment wypłyconego starorzecza z wodą utrzymującą się tylko wczesną wiosną (lub podczas innych silnych wezbrań). Podstawowym parametrem populacji, który analizowano, była liczebność zalotki na wykazanym stanowisku. Z uwagi na znalezienie jedynie kilku osobników przyznano ocenę niezadowalającą (U1). Powierzchnia zbiornika jest wystarczająca, ale w latach o małej sumie opadów atmosferycznych może się znacznie zmniejszyć, stąd przyznano ocenę niezadowalającą – U1. Stąd również wynika ocena stałości zbiornika – przyznano ocenę U1. Z uwagi na możliwość szybkiej eutrofizacji za jeden z parametrów siedliska wybrano obecność źródeł zanieczyszczeń. W tym przypadku stan siedliska uznano za właściwy (FV). Ocena ogólna, głównie z uwagi na stosunkowo nieliczną populację została ustalona na U1 – stan niezadowalający.

1060 **Czerwończyk nieparek** *Lycaena dispar*

Podczas wizji terenowych w 2012 r. poszukiwano potencjalnych siedlisk gatunku. Na podstawie znajomości biologii gatunku poszukiwania ukierunkowane były na penetrowanie wilgotnych siedlisk łąkowych, brzegów cieków i rowów z płatami szczawiu stanowiącego roślinę żywicielską gąsienic motyla. Za stanowisko uznawano jedynie miejsce, w którym motyle mają potencjalnie dobre warunki do rozmnażania, tzn. odpowiednia wilgotność siedliska i obecność roślin pokarmowych gąsienic (szczaw). W okresie pojawu 1 pokolenia (czerwiec-lipiec), w miejscu stwierdzenia gatunku, liczone dorosłe osobniki motyla.

Przyjęto następujące wskaźniki stanu populacji oraz ich waloryzację:

- liczba motyli liczona na transekcie o długości 100 m (określonym jako stanowisko):
  - jeśli liczba zaobserwowanych motyli wynosiła 6 i więcej to ocena FV –stan właściwy;

- jeśli liczba zaobserwowanych motyli wynosiła 3-5 to ocena U1 – stan niezadowalający;
- jeśli liczba zaobserwowanych motyli wynosiła < 3 to ocena U2 – stan zły.

Przyjęto następujące wskaźniki stanu siedliska:

- powierzchnia siedliska (wielkość potencjalnego siedliska rozrodczego):
  - jeśli powierzchnia siedliska > 0,8 ha to ocena FV – stan właściwy;
  - jeśli powierzchnia siedliska 0,3 ha-0,8 ha to ocena U1 – stan niezadowalający;
  - jeśli powierzchnia siedliska < 0,3 ha to ocena U2 – stan zły.

Perspektywy zachowania gatunku były określane na podstawie oceny eksperckiej uwzględniającej stan populacji i siedliska gatunku oraz szanse utrzymania populacji w kontekście oddziaływań środowiska i zagrożeń. Czerwończyk nieparek związany jest z siedliskami o charakterze półnaturalnym, związanym z działalnością człowieka. Zagrożeniem dla gatunku jest intensywne użytkowanie łąk, wypierające roślinę pokarmową gąsienic (różne gatunki szczawiu), jak również zaprzestanie użytkowania (naturalna sukcesja) oraz zmiana stosunków wodnych, np. poprzez meliorację. Optymalnym sposobem użytkowania siedliska jest użytkowanie ekstensywne.

Przyjęto następujące oceny:

- FV – bardzo dobre;
- U1 – przeciętne, istnieją zagrożenia utrzymania gatunku w przypadku zbyt intensywnego użytkowania, zaprzestania użytkowania, itp.;
- U2 – perspektywy złe, stan pogorszy się lub nie ulegnie zmianie.

Podczas wizji terenowej, wykonanej w 2012 r., gatunek został znaleziony na 3 stanowiskach. Wybierając potencjalne stanowiska kierowano się znajomością biologii tego gatunku. Jest on higrofilem, zasiedlającym najczęściej podmokłe łąki, także pobrzeża rowów melioracyjnych i niewielkich cieków. Nie zawsze obserwacja motyla była równoznaczna z uznaniem miejsca za stanowisko, bowiem obserwowano osobniki migrujące w siedliskach, nie mogących stanowić jego bazy rozwojowej (ols, tereny ruderalne i inne).

Pierwsze ze stanowisk zlokalizowane jest na peryferiach Białobrzegów, w ich wschodniej części. Są to użytkowane, kośne łąki, na frag-

mencie których prowadzony jest wypas koni i bydła. Łąki otoczone są zadrzewieniami olchowymi, na części z nich występują kępy zakrzewień wierzbowych. Drugie ze stanowisk znajduje się w pobliżu miejscowości Zakrzew, na wschód od Białobrzegów. Zlokalizowane jest na tarasie zalewowym Pilicy, w sąsiedztwie starorzecza. Łąki w większości są użytkowane, niewielki fragment w sąsiedztwie starorzecza porasta roślinność błotna i nie jest użytkowany. Teren jest otwarty, w sąsiedztwie rośnie kępa zarośli i zadrzewień olchowo-wierzbowych. Trzecie stanowisko znajduje się w Warce w sąsiedztwie ośrodka rekreacyjno-wypoczynkowego. Północna część łąki przylega do betonowego ogrodzenia, wschodnia natomiast do starorzecza Pilicy.

Czerwończyk nieparek jest gatunkiem rozszerzającym swój zasięg występowania, w chwili obecnej nie jest zagrożony i nie wymaga ochrony czynnej. Na wszystkich stanowiskach wskaźnik populacji oceniono na bardzo dobry – ocena FV. Obserwowano po 6-10 osobników, co jest bardzo dobrym wynikiem przypadającym na stanowisko. Także obecny stan siedlisk nie budzi obaw – przyznano ocenę FV. Ocena ogólna z uwagi na właściwy stan populacji siedlisk została ustalona jako FV.

4038 **Czerwończyk fioletek** *Lycaena helle*

Podczas wizji terenowych, przeprowadzonych w 2012 r., poszukiwano potencjalnych siedlisk gatunku. Na podstawie znajomości biologii gatunku badania ukierunkowano na penetrowanie wilgotnych siedlisk łąkowych z płatami rdestu wężownika, stanowiącego roślinę żywicielską gąsienic motyla. W okresie pojawu 1 pokolenia (maj-czerwiec), w miejscu stwierdzenia gatunku, liczone dorosłe osobniki motyla.

Przyjęto następujące wskaźniki stanu populacji oraz ich waloryzację:

- liczba motyli liczona na transekcie o długości 100 m (określonym jako stanowisko):
  - jeśli liczba zaobserwowanych motyli wynosiła > 10 to ocena FV – stan właściwy;
  - jeśli liczba zaobserwowanych motyli wynosiła 6-10 to ocena U1 – stan niezadowolający;
  - jeśli liczba zaobserwowanych motyli wynosiła < 6 to ocena U2 – stan zły.

Przyjęto następujące wskaźniki stanu siedliska:

- powierzchnia siedliska (wielkość potencjalnego siedliska rozrodczego):

- jeśli powierzchnia siedliska > 1 ha to ocena FV – stan właściwy;
- jeśli powierzchnia siedliska 0,3 ha-1 ha to ocena U1 – stan niezadawalający;
- jeśli powierzchnia siedliska < 0,3 ha to ocena U2 – stan zły.
- obecność rośliny żywicielskiej (baza pokarmowa gąsienic motyla – procentowy udział rośliny w powierzchni siedliska):
  - jeśli udział rdestu wężownika na powierzchni siedliska > 60% to ocena FV – stan właściwy;
  - jeśli udział rdestu wężownika na powierzchni siedliska 10-60% to ocena U1 – stan niezadawalający;
  - jeśli udział rdestu wężownika na powierzchni siedliska < 10% to ocena U2 – stan zły.

Perspektywy zachowania gatunku były określane na podstawie oceny eksperckiej uwzględniającej stan populacji i siedliska gatunku oraz szanse utrzymania populacji w kontekście oddziaływań środowiska i zagrożeń. Czerwończyk fioletek związany jest z siedliskami o charakterze półnaturalnym, związanym z działalnością człowieka. Zagrożeniem dla gatunku jest intensywne użytkowanie łąk, wypierające roślinę pokarmową gąsienic (rdest wężownik), jak również zaprzestanie użytkowania (naturalna sukcesja) oraz zmiana stosunków wodnych, np. poprzez meliorację. Optymalnym sposobem użytkowania siedliska jest użytkowanie ekstensywne.

Przyjęto następujące oceny:

- FV – bardzo dobre;
- U1 – przeciętne, istnieją zagrożenia utrzymania gatunku w przypadku zbyt intensywnego użytkowania, zaprzestania użytkowania, itp.;
- U2 – perspektywy złe, stan pogorszy się lub nie ulegnie zmianie.

Podczas wizji terenowych, przeprowadzonych w 2012 r., odnaleziono jedno stanowisko gatunku w rejonie miejscowości Kępa Niemojewska. Są to podmokłe łąki, przedzielane pasami zadrzewień olchowych, miejscami występują kępowe zarośla wierzbowe. Na tym stanowisku obserwowano kilka osobników tego gatunku. Trzeba jednak dodać, że obserwacja dotyczyła 1 pokolenia motyla (drugie pokolenie pojawia się w sierpniu).

Z uwagi na stosunkowo niewielką liczebność gatunku przyznano ocenę U1 – stan niezadawalający. Powierzchnia siedliska i obecność ro-

śliny żywicielskiej gąsienic oceniono na FV – stan właściwy. Ocena ogólna to U1 – z uwagi na nieliczną liczebność gatunku. Ekstensywne użytkowanie łąk powinno w przyszłości doprowadzić do wzrostu liczebności tego gatunku w obrębie siedliska.

4. Analiza zagrożeń

L.p.	Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
			Istniejące	Potencjalne	
1.	3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami <i>Nympheion, Potamion</i>	d111cc6f-cbf0-4184-abb3-655e0ec79a83	I01 – obce gatunki inwazyjne I02 – problematyczne gatunki rodzime K02.01 – zmiana składu gatunkowego (sukcesja);	H01.08 – rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu ścieków z gospodarstw domowych;	Starorzecza, ze względu na wieloletni brak zalewów, podlegają zmianom sukcesyjnym, w związku z tym, w takich zbiornikach, zbiorowiska wodne będą ustępować.
2.	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	90637a13-f77d-4738-9eee-64cfb98453b8	A03.03 – zaniechanie, brak koszenia; I02 – problematyczne gatunki rodzime K02.01 – zmiana składu gatunkowego (sukcesja);	J02.01.02 – osuszanie terenów bagiennych; M01.02 – susze i zmniejszenie opadów; J01.01 – wypalanie; A08 – nawożenie /nawozy sztuczne;	Zarzucenie dawnego użytkowania jednokośnych łąk, przy ogólnym odwodnieniu, doprowadziło do silnych przekształceń w siedliskach przyrodniczych. Skutkiem zarastania i pojawiania się zaburzeń jest wnikanie wielu roślin nitrofilnych, w tym obcych.
3.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	b187f32f-2a33-4d8e-94eb-5a874244ec3b	A03.03 – zaniechanie, brak koszenia; I02 – problematyczne gatunki rodzime K02.01 – zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	A08 – nawożenie /nawozy sztuczne;	Aktualnym zagrożeniem dla łąk świeżych jest zarzucanie koszenia i lokalne przesuszanie się wierzchniej warstwy podłoża. Takie podłoże jest miejscem wnikania gatunków obcego pochodzenia i gatunków obcych dla siedliska. Skala tych zmian lokalnie jest bardzo znaczna.

4.	<p>91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, polutetum albae, Alenion glutinoso-incane, olsy źródliskowe</i>)</p>	<p>3d49731e-f8e9-4d21-8437-1d22896de3c8</p>	<p>I01 – obce gatunki inwazyjne I02 – problematyczne gatunki rodzime ;</p>	<p>J02.03.02 – regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych; J02.01.02 osuszanie terenów bagiennych; H01.08 – rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu ścieków z gospodarstw domowych; M01.02 – susze i zmniejszenie opadów;</p>	<p>Przy niezmienionych warunkach siedliskowych zbiorowisko trwałe, jednak wrażliwe na zmianę tych warunków, w szczególności warunków wodnych; ponadto: zabagnienie – proces olsowienia oraz przesuszenie – proces grądowienia; neofityzacja – zbiorowisko będące optimum siedliskowym wielu inwazyjnych roślin – klon jesionolistny, amerykańskie nawłocie, azjatyckie niecierpki; w ostatnich latach: zamieranie jesionu.</p>
5.	<p>1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i></p>	<p>c97c3739-1721-4e2f-a4ea-6a6d1a719721 47b0feb9-574b-4283-ae7a-76b5142f24e4; ffa8cf00-18f8-4dfe-9330-8e76a7ea4246; c904d21f-</p>	<p>D05 – usprawniony dostęp do obszaru; E03.01 – pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych/obiektów rekreacyjnych; F03.02.03 – chwywanie, trucie, kłusownictwo; G01.03 – pojazdy zmotoryzowane; G05.04 – wandalizm; H01.08 – rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu ścieków z gospodarstw domowych;</p>	<p>A07 – stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych; B04 – stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (leśnictwo); G01.01.01 – motorowe sporty wodne; G02 – infrastruktura sportowa i rekreacyjna; J02.03 – regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych; L08 – powódź (procesy naturalne);</p>	<p>Obecnie stan populacji bobra europejskiego w obszarze Natura 2000 jest bardzo dobry, istnieją jednak czynniki negatywnie oddziałujące na jej funkcjonowanie. Głównym zagrożeniem dla populacji bobra w dolinie Pilicy jest płoszenie i nękanie zwierząt, co utrudnia swobodne żerowanie i zmniejsza ich areały występowania. Gęsta sieć ścieżek, dróg gruntowych i utwardzonych, umożliwia dostęp do miejsc żerowania, przebywania i rozmnażania się tego gryzonia (D05). Tymi szlakami komunikacyjnymi, a także niestety i poza nimi,</p>

		<p>46e5-4f24-a511-1f35d08c0f25;</p> <p>50a01774-9680-4633-82c6-6649a1ccb5c5;</p> <p>a0c985c8-084d-4028-9be0-f78e4b120797;</p> <p>d43a4116-0a75-4703-ab3f-c984da0ca8c0;</p> <p>9df4313c-60c9-498f-8f9c-4c47ebfbb112;</p> <p>b0dd3764-d041-4e7e-a6d1-1cf1197a6d05;</p> <p>3950eaaa-</p>		<p>zdarza się jazda motorami i quadami (G01.03). Dostępność terenu sprzyja także możliwym aktom wandalizmu (G05.04) oraz kłusownictwu (F03.02.03). Zdarzają się przypadki celowego zabijania bobrów, wyrządzających szkody – podpalane są zere-mia, rozbierane tamy. Istotnym problemem w dolinie Pilicy jest zanieczyszczenie wód rzeki ściekami pochodzącymi z gospodarstw domowych (H01.08) oraz zaśmiecanie Pilicy. Podstawą wszelkich działań zmierzających do zachowania gatunku w obszarze Natura 2000 w obecnym stanie, jest utrzymanie wód Pilicy przynajmniej w III klasie czystości. Planowanie działań, mających na celu ograniczenie wpływu zanieczyszczeń do rzeki Pilicy, znacznie wykracza poza ramy niniejszego opracowania. Wymaga bowiem wykonania specjalistycznych badań i analiz przez ekspertów z zakresu hydrologii i inżynierii środowiska, oraz najprawdopodobniej przeprowadzenia stosownych regulacji prawnych. Jednym z najważniej-</p>
--	--	---	--	--

		<p>a87e-407b- bec5- ac- cfcf12d6b7;</p> <p>15b0cbc1- 99b1-48ec- ace7- e435cc3dd7 dd;</p> <p>f0d9946b- 2548-411d- bdfb- a49d0737a4 eb;</p> <p>91dec6db- 1c80-4bc1- b8ef- 1ed7048fd8 5a;</p> <p>68779eab- 483b-4e0f- ab22- db28102b4b e0;</p> <p>18da769b- 107d-449b- b585- 2b99265a07 57;</p> <p>0877b1c1-</p>		<p>szych zagrożeń potencjalnych dla tego gatunku może być rozwój turystyki w dolinie Pilicy (G02). Wzrost natężenia ruchu kajakowego, obecnie już i tak znacznego, może doprowadzić do uszczuplenia areału występowania bobra w obszarze Natura 2000. Dla populacji bobra zajmujących stanowiska położone w na wyspach w nurcie rzeki lub wzdłuż brzegu Pilicy, potencjalnym zagrożeniem mogą być głośne sporty motorowodne (G01.01.01) – płoszenie i wzrost śmiertelności w wyniku kolizji. Zjawisko powodzi (L08) i związane z nią podniesienie poziomu wody w rzece o kilka metrów, bez wątpienia doprowadziłyby do zniszczenia miejsc rozrodu i żerowania bobra. Istotnym zagrożeniem potencjalnym może być, dotychczas nieplanowana, regulacja rzeki Pilicy (J02.03). Na stanowiskach gatunku zlokalizowanych w starorzeczach, w pobliżu rowów melioracyjnych i w innych zbiornikach wodnych zagrożeniem potencjalnym może być osuszanie, zasypywanie lub odwadnianie</p>
--	--	---	--	--

		<p>a83d-4ac6-9345-ad4347b1072b; d88fbabb-149f-49ce-8009-9999d435b893</p>			<p>terenu (J02.01).</p>
		<p>0240f769-410e-4145-af69-ac58bd353999; 760ad7b9-ff7c-493c-a3b4-954914c2bf61; 6f0425a2-f16e-44c3-971c-5f36a08b3fe8; 7ddc7e20-9eaf-4193-a3a9-584ad2060bfe; 30ca6919-</p>	<p>D05 – usprawniony dostęp do obszaru; E03.01 – pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych/obiektów rekreacyjnych; F03.02.03 – chwywanie, trucie, kłusownictwo; G01.03 – pojazdy zmotoryzowane; G05.04 – wandalizm; H01.08 – rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu ścieków z gospodarstw domowych;</p>	<p>A07 – stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych; B04 – stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (leśnictwo); J02.01 – zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie; J02.03 – regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych; L08 – powódź (procesy naturalne); M01.02 – susze i zmniejszenie opadów;</p>	

		cacc-49fc-a1a0-3cd6762951d4; ff7ff371-df95-49cb-aa62-aeddc10afde2		
		0217109b-a895-465d-a07e-40e54879d8ec	D05 – usprawniony dostęp do obszaru; F03.02.03 – chwytanie, trucie, kłusownictwo; G01.03 – pojazdy zmotoryzowane; G05.04 – wandalizm;	A07 – stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych; B04 – stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (leśnictwo); J02.01 – zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie; A02.01 – intensyfikacja rolnictwa; E03.01 – pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych/obiektów rekreacyjnych; M01.02 – susze i zmniejszenie opadów; J02.01.03 – wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfiarek;
6.	1355 Wydra europejska <i>Lutra lutra</i>	d707fbeat-5c35-4b74-a3b3-0d3bf2efeabb 6f695889-	D05 – usprawniony dostęp do obszaru; E03.01 – pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych/obiektów rekreacyjnych; F03.02.03 – chwytanie, trucie, kłusownictwo;	A07 – stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych; B04 – stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (leśnictwo); G01.01.01 – motorowe sporty wodne; Stan populacji wydry europejskiej w obszarze Natura 2000 oceniono, podobnie jak w przypadku bobra europejskiego, jako bardzo dobry. Ze względu na zasiedlanie przez wydrę i bobra podobnych

		<p>a479-45b0-8758-a331220fbb e8</p> <p>68071423-be7d-49b0-b90b-8565669264 94</p> <p>965eccd6-4eca-4487-8cbf-aba95c5f42f b</p> <p>e9a64107-da8b-4c7d-8bd3-8f961fc517 23</p>	<p>G01.03 – pojazdy zmotoryzowane; G05.04 – wandalizm; H01.08 – rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu ścieków z gospodarstw domowych;</p>	<p>ne; G02 – infrastruktura sportowa i rekreacyjna; J02.03 – regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych; L08 – powódź (procesy naturalne); F02.01.02 – połowy siecią;</p>	<p>miejsce, wiele zagrożeń jest tożsamy dla tych dwóch gatunków. Głównym zagrożeniem dla wydry w dolinie Pilicy jest płoszenie zwierząt, co utrudnia im żerowanie i swobodną migrację. Szczególnie dotyczy to stawów rybnych, które ze względu na dużą zawartość pokarmu – ryb, są chętnie odwiedzane przez wydry. Zwierzęta te wyjadając ryby ze stawów hodowlanych, są często traktowane przez właścicieli jako intruzi, co prowadzić może do trucia i zabijania tych zwierząt oraz zagryzania przez psy (G05.04, F03.02.03). Gęsta sieć ścieżek, dróg gruntowych i utwardzonych, umożliwia dostęp do miejsc żerowania, przebywania i rozmnażania się tego gryzonia (D05). Tymi szlakami komunikacyjnymi, a także niestety i poza nimi, zdarza się jazda motorami i quadami (G01.03). Istotnym problemem w dolinie Pilicy jest zanieczyszczanie wód rzeki ściekami pochodzącymi z gospodarstw domowych (H01.08) oraz zaśmiecanie Pilicy. Podstawą wszelkich działań zmierzających do</p>
--	--	--	--	---	--

					<p>zachowania gatunku w obszarze Natura 2000 w obecnym stanie, jest utrzymanie wód Pilicy przynajmniej w III klasie czystości. Planowanie działań, mających na celu ograniczenie spływu zanieczyszczeń do rzeki Pilicy, znacznie wykracza poza ramy niniejszego opracowania. Wymaga bowiem wykonania specjalistycznych badań i analiz przez ekspertów z zakresu hydrologii i inżynierii środowiska, oraz najprawdopodobniej przeprowadzenia stosownych regulacji prawnych. Jednym z najważniejszych zagrożeń potencjalnych dla tego gatunku może być rozwój turystyki w dolinie Pilicy (G02). Wzrost natężenia ruchu kajakowego, obecnie już i tak znacznego, może doprowadzić do uszczuplenia arealu występowania wydry w obszarze Natura 2000. Dla populacji wydry zajmujących stanowiska położone w na wyspach w nurcie rzeki lub wzdłuż brzegu Pilicy, potencjalnym zagrożeniem mogą być głośne sporty motorowodne (G01.01.01) – płoszenie i wzrost śmiertelności w</p>
--	--	--	--	--	---

					wyniku kolizji. Ponadto, działaniem niepożądanym jest stosowanie nawozów sztucznych i pestycydów w rejonie zbiorników wodnych, mogących stanowić potencjalne miejsce bytowania wydry (A07, B04). Zjawisko powodzi (L08) i związane z nią podniesienie poziomu wody w rzece o kilka metrów, bez wątplenia doprowadziłoby do zniszczenia miejsc rozrodu i żerowania wydry. Istotnym zagrożeniem potencjalnym może być, dotychczas nieplanowana, regulacja rzeki Pilicy (J02.03). Wydra jest zwierzęciem, które często ginie w sieciach rybackich, a zatem połowy siecią są potencjalnym, możliwym zagrożeniem (F02.01.02).
	f2bd3d58-284c-4b2d-8e54-a0498f1dd3a9 22d53ab7-b86e-4026-8fd6-37e4b4d5904a	D05 – usprawniony dostęp do obszaru; E03.01 – pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych/obiektów rekreacyjnych; F03.02.03 – chwywanie, trucie, kłusownictwo; G01.03 – pojazdy zmotoryzowane; G05.04 – wandalizm; H01.08 – rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu ścieków z gospodarstw domowych;	A07 – stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych; B04 – stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (leśnictwo); J02.03 – regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych; L08 – powódź (procesy naturalne); M01.02 – susze i zmniejszenie opadów;		

		<p>b9a10031-d088-4c6a-a8a7-592d549e2b b7</p> <p>1bd2de48-7ce5-4b59-9f08-7652c75765 16</p> <p>390fedec-5929-46f1-a373-13377d50cb 94</p> <p>7dd1b469-c12a-4ad7-9d84-e1dc03e4b3 c1</p>			
7.	<p>1188</p> <p>Kumak nizinny</p> <p><i>Bombina bombina</i></p>	<p>3c8e708e-4f05-49e7-9ce4-b73794fb2d 22</p> <p>a7337307-0187-4ce4-9ecc-d735bcab76 77</p>	D05 – usprawniony dostęp do obszaru;	<p>F03.02.01 – kolekcjonowanie (owadów, gadów, płazów);</p> <p>M01.02 – susze i zmniejszenie opadów;</p> <p>G05.04 – wandalizm;</p> <p>J02 – spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych;</p>	<p>Optymalnym siedliskiem dla utrzymania dużych populacji kumaka nizinnego są stawy rybne, znajdujące się w Gostomii oraz pomiędzy miejscowościami Czerwona Karczma i Borowiec. Stan populacji kumaka nizinnego w stawach hodowlanych wydaje się być bardzo dobry, a na jego pogorszenie może wpłynąć w przyszłości zmia-</p>

		<p>a9601fcc-c550-43b8-b717-93f18cc371de</p> <p>2505a6d3-02d6-450d-b896-534efbac23e4</p> <p>be43b0a2-f8da-48ec-9175-fb253b61ba8c</p> <p>278aed3b-df61-4b2c-ac20-d6cfc99e2262</p> <p>dd8a800f-fa28-4e68-b3ad-8d786c782499</p> <p>d904d910-c0bd-49d6-b98e-44aa77ca2323</p>		<p>na gospodarki rybnej (J02). Znacznym zagrożeniem dla populacji kumaka bytującej w dawnym stawie rybnym w Michałowie Dolnym, jest postępujące zarastanie zbiornika trzcina i pałą wodną (K02). W niedalekiej odległości, na posesji prywatnej w Michałowie Górnym, znajduje się niewielki staw, wokół którego wycięte zostały drzewa, co może świadczyć o planowanej, przez właściciela, zmianie sposobu użytkowania gruntu. Zagrożeniem potencjalnym dla kumaka na tym stanowisku może być zasypanie stawu (J02.01.03). W rejonie stawów w Michałowie Dolnym i Górnym znajdują się też inne zbiorniki wodne, pomiędzy którymi kumak może migrować. Ograniczeniem dla bezpiecznego przemieszczania się gatunku pomiędzy potencjalnymi siedliskami może być stosowanie przez rolników nawozów mineralnych i pestycydów (A07). Dla stanowisk kumaka zlokalizowanych w starorzeczach Pilicy największym zagrożeniem jest postępujące zarastanie</p>
--	--	---	--	--

		<p>8a41df99-70a1-48ea-b5cb-adb8268141d1</p> <p>50074b07-7ab7-4d07-aa3b-230715b7a388</p> <p>7c544cea-6a7c-439c-b662-7923ada82366</p>			<p>zbiorników wodnych (K02) oraz możliwe ich zaśmiecanie (E03.01) i wypełnianie (J02.01.03). Niewielkie zbiorniki są też narażone na wysychanie w okresach posusznych (M01.02). Ponadto, populacje kumaka bytujące na terenach użytkowanych gospodarczo, są narażone na płoszenie przez ludzi, odwiedzających miejsca ich żerowania, przebywania i rozmnażania (D05), co sprzyja dodatkowo aktom wandalizmu (G05.04). Gęsta sieć ścieżek, dróg gruntowych i utwardzonych, ułatwia dostęp do miejsc występowania gatunku. Tymi szlakami komunikacyjnymi, a także niestety poza nimi zdarza się jazda motorami i quadami (G01.03). Kumak może być też zagrożony wylapywaniem do celów kolekcjonerskich (F03.02.01).</p>
		<p>d72f1e2e-7b60-4ae8-939e-9ab5859af1d2</p> <p>7ac6d05f-48c7-44fb-</p>	<p>D05 – usprawniony dostęp do obszaru; G01.03 – pojazdy zmotoryzowane; G05.04 – wandalizm; K02 – ewolucja biocenotyczna, sukcesja;</p>	<p>A07 – stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych; L08 – powódź (procesy naturalne); E03.01 – pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych/obiektów rekreacyjnych; F03.02.01 – kolekcjonowanie (owadów, gadów, płazów);</p>	

		944a-700d487a9392		M01.02 – susze i zmniejszenie opadów; J02.01.03 – wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfiarek;	
		aa0e17a1-19bf-4cbb-a929-c4d5273277bb	D05 – usprawniony dostęp do obszaru; G05.04 – wandalizm; K02 – ewolucja biocenotyczna, sukcesja;	A07 – stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych; E03.01 – pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych/obiektów rekreacyjnych; F03.02.01 – kolekcjonowanie (owadów, gadów, płazów); M01.02 – susze i zmniejszenie opadów; J02.01.03 – wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfiarek;	
		2364a5e5-a62a-4a33-85a9-218ec331a0c7	D05 – usprawniony dostęp do obszaru;	A07 – stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych; M01.02 – susze i zmniejszenie opadów; J02.01.03 – wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfiarek; K02 – ewolucja biocenotyczna, sukcesja;	
8.	5339 Różanka <i>Rhodeus amarus</i>	43278c76-832e-4811-8589-e7921e134a1b 807b8381-	A07 – stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (rolnictwo); F01 – akwakultura słodkowodna; F02.03 – wędkarstwo; H01.04 – rozproszone zanieczyszczenie;	B04 – stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (leśnictwo); I02 – nierodzące gatunki zaborcze; J02.02.01 – bagrowanie/usuwanie osadów limnicznych;	Główne zagrożenie dla gatunku w obszarze Natura 2000 wynika z zaniku lub ograniczenia liczebności w siedlisku dużych małży z rodzaju <i>Unionidae</i> (rzeka) i <i>Anadontidae</i> (starorzeczka).

		<p>81a6-427b-9355-99095b818313</p> <p>70e12721-5278-4cb5-bb16-2e3a44cc602d</p> <p>ea6635bc-c29f-4be8-a4e5-236e41c3954f</p> <p>1c5f81a8-a8b5-47e4-8f28-6ec1ed47d9bc</p> <p>98196b52-3e7b-4258-9c20-bb27b0a9776a</p> <p>1e74a7ce-edfe-4010-85d3-01b7f754ddc1</p> <p>7a5f0489-</p>	<p>nia za pośrednictwem przelewów burzowych lub odprowadzenia ścieków komunalnych;</p> <p>H01.08 – rozproszone zanieczyszczenia wód powierzchniowych z powodu ścieków z gospodarstw domowych;</p> <p>K02.03 – eutrofizacja (naturalna);</p> <p>K03.07 – inne formy międzygatunkowej konkurencji wśród zwierząt;</p> <p>K03.04 – drapieżnictwo;</p> <p>J03.01- zmniejszanie lub utrata określonych cech siedliska;</p> <p>L08 – powódź;</p> <p>M01.05 – zmiany przepływu wód;</p>	<p>J02.03.02 – regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych;</p> <p>K05.01 – zmniejszenie płodności/degresja genetyczna (inbredowa) u zwierząt;</p> <p>M02.04 – migracja gatunków;</p>	<p>Bezpośrednią przyczyną tego zjawiska może być stały lub okresowy (np. zimą w starorzeczach) stan jakości wód prowadzący do śnięcia lub ograniczenia rozwoju małży (chemizacja i inne zanieczyszczenie wody i gwałtowne zmiany w przepływach), znaczący ubytek ryb w akwenu (brak żywcicieli dla glochidiów małży) lub, co jest stanowiskowo widoczne, kierunkowe wyzerowywanie małży przez wydry (liczne w obszarze). Presja wydry na małże może być pochodną jej liczebności i spadających zasobów rybnych w jej obszarach bytowania. Bardzo dużym zagrożeniem dla stanu populacji jest gwałtowny, ponad normalny spływ wód w okresie potarłowym (po opuszczeniu przez wylęg płaszcza małża, zwykle w miesiącach V-VII) powódź lub duże zrzuty wód ze zbiorników zaporowych. Negatywnie wpływa też zanik stref roślinności zanurzonej w strefach o spowolnionym prądzie wody (np. w wyniku suszy lub powodzi). W ograniczonym zakresie</p>
--	--	---	--	---	--

		38eb-4c84-a503-e26f97b49552			negatywnym oddziaływaniem może być stanowiskowe „przerybienie” małymi sortymentami ryb drapieżnych wywierającymi zwiększoną presję na narybek różanki (pośrednie oddziaływanie gospodarki wędkarskiej). Poważnym zagrożeniem potencjalnym pozostaje przypadkowe wprowadzanie do wód gatunków inwazyjnych (w szczególności trawianka lub sumik karłowaty w starorzeczach zasiedlonych przez różankę).
9.	1134 Boleń <i>Aspius aspius</i>	fc5a58ec-8133-431f-a84b-49809c1f7ecf f08e808e-b46c-4429-8841-9d1f04e63d25 96211590-d11f-4770-bc87-5e33bb25909b	A07 – stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (rolnictwo); F02.03 – wędkarstwo; F05.04 – kłusownictwo; J02.06.06 – pobór wód powierzchniowych przez hydroenergetykę; J03.01 – zmniejszanie lub utrata określonych cech siedliska; J03.02 – antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk /fragmentacja; J03.02.01 – zmniejszenie migracji, bariery dla migracji; K03.04 – drapieżnictwo; L08 – powódź; M01.02 – susze i zmniejszenie opadów; M01.05 – zmiany przepływu wód;	A11 – inny rodzaj praktyk rolniczych B04 – stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (leśnictwo); H01.04 – rozproszone zanieczyszczenia za pośrednictwem przelewów burzowych lub odprowadzenia ścieków komunalnych; J02.03.02 – regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych;	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO

10.	<p>1145 Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i></p>	<p>ba92f83a- ddfa-4310- 8e9d- 54815c1329 cf 107ff5eb- 7720-4969- 9da8- 4f987f67ac 68 36a0c233- 4e5e-46e6- a6ab- 2bb1dd97eb c7</p>	<p>A07 – stosowanie biocydów, hormo- nów i substancji chemicznych (rolnic- two); A11 – inny rodzaj praktyk rolniczych; B04 – stosowanie biocydów, hormo- nów i substancji chemicznych (leśnic- two); F02.03 – wędkarstwo; J03.01 – zmniejszanie lub utrata okre- ślonych cech siedliska; K03.04 – drapieżnictwo; M01.02 – susze i zmniejszenie opa- dów; M01.05 – zmiany przepływu wód;</p>	<p>F01 – akwakultura słodkowodna; F01.01 – intensywna hodowla ryb; I02 – nierodzone gatunki zaborcze; J02.02.01 – bagrowanie/usuwanie osa- dów limnicznych; J02.02 – usuwanie osadów (mułu...); K05.01 – zmniejszenie płodno- ści/degresja genetyczna (inbredowa) u zwierząt; K01.03 – wyschnięcie; K02 – ewolucja biocenotyczna, sukce- sja;</p>	<p>Na obecnym etapie nie można dokładnie ocenić perspektywy zachowania lub poprawy stanu populacji gatunku w obszarze Natura 2000 z uwagi na niedostateczne rozpoznanie w typowych dla tego gatunku siedliskach. W pierwszej kolejności należy zatem przeprowadzić inwentaryzację tego gatunku w obszarze. Najbardziej niebezpiecznym dla piskorza jest utrata siedlisk w wyniku okresowego lub trwałego wysychania albo zasypania, przyspieszonej sukcesji (łądowacenie), chemicznego zanieczyszczenia wód lub osadów (np. płukanie opryskiwaczy w rowach melioracyjnych i innych małych akwenach, wpływ oprysków rolniczych lub leśnych) i wysoce prawdopodobnego w obszarze Natura 2000 – zawleczenia do mikrosiedliska gatunków obcych – sumika karłowatego i trawianki, oddziałujących na przedmiotowy gatunek na wszystkich szczeblach zależności – konkurencji po-</p>
-----	--	---	---	---	---

					<p>karmowej, ograniczania efektów rozrodu (wyżerowanie ikry), drapieżnictwa (wynik działań wędkarskich - zarybienia). Nie wielkie obniżenie populacji powodować też mogą ptaki rybożerne (perkozek, czaple, tracze) oraz wydry i norki amerykańskie. Realnym zagrożeniem dla poszczególnych stanowisk występowania piskorza mogą być (choć nie zawsze) prowadzone działania melioracyjne na rowach odwadniających i rekultywacje stawów. Zagrożeniem potencjalnym pozostaje też przejście z tradycyjnej na intensywna produkcję rybacką na stawach karpowych zlokalizowanych w obszarze Natura 2000.</p>
11.	<p>1146 Koza złotawa <i>Sabanejewia aurata</i></p>	<p>8c70cf79-6dd9-4854-a7d4-f0de090a84f4 88cd5e97-5bb4-453e-8f85-86abb8c7dd</p>	<p>A07 – stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (rolnictwo); F01 – akwakultura; F02.03 – wędkarstwo; H01.04 – rozproszone zanieczyszczenia za pośrednictwem przelewów burzowych lub odprowadzenia ścieków komunalnych;</p>	<p>A11 – inny rodzaj praktyk rolniczych; B04 – stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (leśnictwo); I02 – nierodzone gatunki zaborcze; J02.02.01 – bagrowanie/usuwanie osadów limnicznych; J02.03 – regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu</p>	<p>Mikropopulacja występująca w obszarze Natura 2000 skupiona jest (wg obecnego stanu wiedzy o rozprzestrzenieniu w rzece Pilicy) do wyspowego stanowiska w rejonie Mysiakowca. Z uwagi na niewielką liczebność zagrożenie jest niezwykle duże – pomimo</p>

		99 547fea5b- d855-4c2c- b69a- 8899b1adff 45	K03.04 – drapieżnictwo; M01.05 – zmiany przepływu wód;	koryt rzecznych; K05.01 – zmniejszenie płodności/degresja genetyczna (inbredowa) u zwierząt;	wysokiej oceny perspektyw siedliskowych i struktury populacji. Naruszenie stanu warunków w tym mikrosiedlisku (500-1000 m rzeki), w szczególności zatrucie strefowe wody, nieostrożne działania zarybieniowe użytkownika rybackiego, a nawet działania badawcze mogą prowadzić do gwałtownego pogorszenia stanu. Stałym zagrożeniem pozostaje zanieczyszczenie wody spływem np. gnojowicy z łąk nabrzeżnych, wzrost presji ze strony ptaków rybożernych i wprowadzenie do środowiska obcych gatunków inwazyjnych. Wobec doniesień o stwierdzeniu pojedynczych osobników tego gatunku na innych odległych stanowiskach w górze Pilicy, jak i w partii dolnej należy podjąć działania w celu lepszego rozpoznania stanowisk trwałego bytowania tej ryby w obszarze Natura 2000 (pełna inwentaryzacja gatunku w obszarze i w górze Pilicy). Potencjalnym zagrożeniem pozostaje też spadek płodności w wyniku
--	--	--	---	---	---

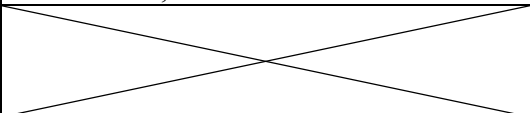

					inbredyzacji (izolacja i mała liczebność populacji).
12.	1149 Koza <i>Cobitis teania</i>	158c8447-79d6-498b-b3fa-d00e38f28ed0 88b6afed-2189-469a-9c8a-e535623c8c5d 39e9f61c-204e-46d6-bd91-32206c204b7c 2441fcd3-3c80-453d-bb07-eee26cb3eab9 f33596f8-4e15-432a-bd2f-7268682e3b22 239beef1-30b8-4139-b15c-	F01 – akwakultura; F02.03 – wędkarstwo; H01.04 – rozproszone zanieczyszczenia za pośrednictwem przelewów burzowych lub odprowadzenia ścieków komunalnych; K03.04 – drapieżnictwo;	A07 – stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (rolnictwo); B04 – stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (leśnictwo); I02 – nierodzące gatunki zaborcze; J02.02.01 – bagrowanie/usuwanie osadów limnicznych; J02.03 – regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych;	Istniejące zagrożenia zmniejszają lokalnie liczebność na poszczególnych stanowiskach (redukcją wysoką liczebność form dorosłych, obniżają warunki rozwoju ikry i narybku, ograniczają referencyjne obszary bytowania itp.), nie powodując jednak zmiany w populacji poniżej oceny właściwej. Ogólna poprawa stanu populacji tego gatunku w całym analizowanym obszarze wynika prawdopodobnie ze zwiększonej przestrzeni bytowania w relacjach międzygatunkowych (niska liczebność i biomasa innych gatunków ryb w środowisku z powodu wielu czynników), rozległości preferowanego biotopu (płytkie wody o piaszczystym podłożu), stopniowej poprawie chemizmu wody w stosunku do lat ubiegłych i wyjątkowej zdolności do opierania się zjawiskom powodzi, zwiększonego spływu wód i drapieżnictwa (zakopywanie się w piasek

		<p>731761d2770d</p> <p>7f8ab103-f43b-4632-9865-01d66da1ea65</p> <p>3bd38749-0ea4-48f3-9f4e-706b00129609</p> <p>78254653-7f04-456a-b130-ae20f91a4ddc</p> <p>657228a0-b256-4866-8dcd-b98d41861732</p> <p>392a7c5c-5225-485e-acc8-9e7103f30790</p>			lub osady denne).
13.	4056 Zatoczek łamliwy <i>Anisus vorticulus</i>	6d21f1f9-7fec-481c-8235-	H01.03 – zanieczyszczenie wód ze źródeł punktowych; H01.05 – rozproszone zanieczyszcze-	K02.03 – eutrofizacja (naturalna); H05.01 – odpadki i odpady stałe;	Zatoczek łamliwy jest wrażliwy na zanieczyszczenia wody. Woda w Pili-

		<p>8b37b88d16 2c 9e683035- f23d-465f- a89d- 201596c590 e3</p>	<p>nie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem; F02.03 – wędkarstwo;</p>		<p>cy i jej dopływach powinna osiągnąć II klasę czystości. Intensywne nawożenie łąk zlokalizowanych w sąsiedztwie siedlisk może przyspieszać eutrofizację i zmieniać odczyn wody. Zagrożenie stanowi również sąsiedztwo ośrodków wypoczynkowo-rekreacyjnych i zaśmiecanie zbiornika lub jego otoczenia. Dotyczy to ośrodków rekreacyjnych, zlokalizowanych w Białobrzegach i Warce. Mniejsze powierzchniowo siedliska zatoczka narażone są na wysychanie w latach o małej sumie opadów atmosferycznych. Ta sytuacja może dotyczyć siedlisk w Białobrzegach (w okolicy ośrodka rekreacyjno-wypoczynkowego) i w okolicy Kępy Niemojewskiej. Występowanie zatoczki łamliwego w Polsce jest nadal słabo rozpoznane. Niedostatecznie poznana jest wciąż biologia tego gatunku – nadal nie mamy pełnej wiedzy na temat jego wymagań siedliskowych, brakuje także badań nad</p>
--	--	---	---	--	--

					populacją tego gatunku. Być może najbliższe lata przyniosą bardziej precyzyjne informacje o jego biologii, co ułatwi podjąć właściwe działania ochronne dla utrzymania jego populacji.
		04b242e5-b57f-439f-a5ec-f27a43b9323f	H01.03 – zanieczyszczenie wód ze źródeł punktowych; H01.05 – rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem; H05.01 – odpadki i odpady stałe;	J03.02 – antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk; K01.03 – wyschnięcie;	
		0dcfe6df-72d6-4ae4-a9d3-637c8adef00a	H01.03 – zanieczyszczenie wód ze źródeł punktowych; H01.05 – rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem; F02.03 – wędkarstwo;	H05.01 – odpadki i odpady stałe;	
		250a101c-a018-4152-99fc-409f68ea57c7	H01.03 – zanieczyszczenie wód ze źródeł punktowych; H05.01 – odpadki i odpady stałe; F02.03 – wędkarstwo;	H01.05 – rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem; J03.02 – antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk;	
14.	1037 Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i>	db57b049-7e65-43f1-b64c-223f17f725	H01.01 – zanieczyszczenie wód powierzchniowych z zakładów przemysłowych; H01.03 – zanieczyszczenie wód ze źródeł punktowych;	J02.03 – regulowanie (prostowanie) koryt;	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO

		00 88c2f2d4- b066-4177- 8adb- 99e8c404a9 a7 ed43c42b- 5db3-4460- 865f- 63476d818e 70 53a66c81- 0c39-49de- 979c- eaded1dbeb 0b 6ec2435c- 2196-498a- 977d- 1b999e7568 74	H01.05 – rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem;		
15.	1042 Zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	b6484ec3- a4f7-4d36- a322- 1493bab915 57	H01.03 – zanieczyszczenie wód ze źródeł punktowych; H01.05 – rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem;	H05.01 – odpadki i odpady stałe; K02.03 – eutrofizacja (naturalna);	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO
16.	1060 Czerwończyk nieparek	66d5404c- 6003-4290- 86ee-		A02.01 – intensyfikacja rolnictwa; A03.03 – zaniechanie, brak koszenia; J02.01 – spowodowane przez człowie-	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO

	<i>Lycaena dispar</i>	84efd1608af3 b74595f1-205b-468a-a3ab-e78931da2cd7 87c6c32a-b889-4d90-b919-0e3351af075e		ka zmiany stosunków wodnych;	
17.	4038 Czerwończyk fiole- tek <i>Lycaena helle</i>	dbf1dc5f-2689-4ffb-b6c4-764b585c06ca	A03.01 – intensywne koszenie lub intensyfikacja;	A02.01 – intensyfikacja rolnictwa; A03.03 – zaniechanie, brak koszenia; J02.01 – spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych;	Do weryfikacji w trakcie obowiązywania PZO

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*

Starorzecza, ze względu na wieloletni brak zalewów, podlegają zmianom sukcesyjnym, w związku z tym, w takich zbiornikach, zbiorowiska wodne będą ustępować.

6410 Zmiennewilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

Zarzucenie dawnego użytkowania jednokośnych łąk, przy ogólnym odwodnieniu, doprowadziło do silnych przekształceń w siedliskach przyrodniczych. Skutkiem zarastania i pojawiania się zaburzeń jest wnikanie wielu roślin nitrofilnych, w tym obcych.

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Aktualnym zagrożeniem dla łąk świeżych jest zarzucanie koszenia i lokalne przesuszanie się wierzchniej warstwy podłoża. Takie podłoże jest miejscem wnikania gatunków obcego pochodzenia i gatunków obcych dla siedliska. Skala tych zmian lokalnie jest bardzo znaczna.

91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe)

Przy niezmiennych warunkach siedliskowych zbiorowisko trwałe, jednak wrażliwe na zmianę tych warunków, w szczególności warunków wodnych; ponadto: zabagnienie – proces olsowienia oraz przesuszenie – proces grądowienia; neofityzacja – zbiorowisko będące optimum siedliskowym wielu inwazyjnych roślin – klon jesionolistny, amerykańskie nawłocie, azjatyckie niecierpki; w ostatnich latach: zamieranie jesionu.

1337 Bóbr europejski *Castor fiber*

Obecnie stan populacji bobra europejskiego w obszarze Natura 2000 jest bardzo dobry, istnieją jednak czynniki negatywnie oddziałujące na jej funkcjonowanie. Głównym zagrożeniem dla populacji bobra w dolinie Pilicy jest płoszenie i nękanie zwierząt, co utrudnia swobodne żerowanie i zmniejsza ich arealy występowania. Gęsta sieć ścieżek, dróg gruntowych i utwardzonych, umożliwia dostęp do miejsc żerowania, przebywania i rozmnażania się tego gryzonia (**D05**). Tymi szlakami komunikacyjnymi, a także niestety i poza nimi, zdarza się jazda motorami i quadami (**G01.03**). Dostępność terenu sprzyja także możliwym aktom wandalizmu (**G05.04**) oraz kłusownictwu (**F03.02.03**). Zdarzają się przypadki celowego zabijania bobrów (Fot.40), wyrządzających szkody – podpalane są żeremia, rozbierane tamy. Istotnym problemem w dolinie Pilicy jest zanieczyszczanie wód rzeki ściekami pochodzącymi z gospodarstw domowych (**H01.08**) oraz zaśmiecanie Pilicy (Fot.41). Podstawą wszelkich działań zmierzających do zachowania gatunku w obszarze Natura 2000 w obecnym stanie, jest utrzymanie wód Pilicy przynajmniej w III klasie czystości. Planowanie działań, mających na celu ograniczenie spływu zanieczyszczeń do rzeki Pilicy, znacznie wykracza poza ramy niniejszego opracowania. Wymaga bowiem wykonania specjalistycznych badań i analiz przez ekspertów z zakresu hydrologii i inżynierii środowiska, oraz najprawdopodobniej przeprowadzenia stosownych regulacji prawnych.

Jednym z najważniejszych zagrożeń potencjalnych dla tego gatunku może być rozwój turystyki w dolinie Pilicy (**G02**). Wzrost natężenia ruchu kajakowego, obecnie już i tak znacznego (Fot. 42), może doprowadzić do uszczuplenia areału występowania bobra w obszarze Natura 2000. Dla populacji bobra zajmujących stanowiska położone w na wyspach w nurcie rzeki lub wzdłuż brzegu Pilicy, potencjalnym zagrożeniem mogą być głośne sporty motorowodne (**G01.01.01**) – płoszenie i wzrost śmiertelności w wyniku kolizji. Zjawisko powodzi (**L08**) i związane z nią podniesienie poziomu wody w rzece o kilka metrów, bez wątpienia doprowadziłoby do zniszczenia miejsc rozrodu i żerowania bobra. Istotnym zagrożeniem potencjalnym może być, dotychczas nieplanowana, regulacja rzeki Pilicy (**J02.03**). Na stanowiskach gatunku zlokalizowanych w starorzeczach, w pobliżu rowów melioracyjnych i w innych zbiornikach wodnych zagrożeniem potencjalnym może być osuszanie, zasypywanie lub odwadnianie terenu (**J02.01**).

Fot.40. Martwy Bóbr w stawie rybnym w rejonie miejscowości Borki Jasięskie (fot. Paweł Górski).

Fot.41. Zanieczyszczenie wód Pilicy odpadami stałymi (fot. Maria Łepkowska).

Fot.42. Skutki nieograniczonego dostępu do obszaru podczas spływów kajakowych (fot. Maria Lępkowska).

1355 **Wydra europejska** *Lutra Lutra*

Stan populacji wydry europejskiej w obszarze Natura 2000 oceniono, podobnie jak w przypadku bobra europejskiego, jako bardzo dobry. Ze względu na zasiedlanie przez wydrę i bobra podobnych miejsc, wiele zagrożeń jest tożsamyh dla tych dwóch gatunków. Głównym zagrożeniem dla wydry w dolinie Pilicy jest płoszenie zwierząt, co utrudnia im żerowanie i swobodną migrację. Szczególnie dotyczy to stawów rybnych, które ze względu na dużą zawartość pokarmu – ryb, są chętnie odwiedzane przez wydry. Zwierzęta te wyjadając ryby ze stawów hodowlanych, są często traktowane przez właścicieli jako intruzi, co prowadzi do trucia i zabijania tych zwierząt oraz zagryzania przez psy (**G05.04, F03.02.03**). Gęsta sieć ścieżek, dróg gruntowych i utwardzonych, umożliwia dostęp do miejsc żerowania, przebywania i rozmnażania się tego gryzonia (**D05**). Tymi szlakami komunikacyjnymi, a także niestety i poza nimi, zdarza się jazda motorami i quadami (**G01.03**). Istotnym problemem w dolinie Pilicy jest zanieczyszczanie wód rzeki ściekami pochodzącymi z gospodarstw domowych (**H01.08**) oraz zaśmiecanie Pilicy. Podstawą wszelkich działań zmierzających do zachowania gatunku w obszarze Natura 2000 w obecnym stanie, jest utrzymanie wód Pilicy przynajmniej w III klasie czystości. Planowanie działań, mających na celu ograniczenie wpływu zanieczyszczeń do rzeki Pilicy, znacznie wykracza poza ramy niniejszego opracowania. Wymaga bowiem wykonania specjalistycznych badań i analiz przez ekspertów z zakresu hydrologii i inżynierii środowiska, oraz najprawdopodobniej przeprowadzenia stosownych regulacji prawnych.

Jednym z najważniejszych zagrożeń potencjalnych dla tego gatunku może być rozwój turystyki w dolinie Pilicy (**G02**). Wzrost natężenia ruchu kajakowego, obecnie już i tak znacznego, może doprowadzić do uszczuplenia areału występowania wydry w obszarze Natura 2000. Dla populacji wydry zajmujących stanowiska położone w na wyspach w nurcie rzeki lub wzdłuż brzegu Pilicy, potencjalnym zagrożeniem mogą być głośne sporty motorowodne (**G01.01.01**) – płoszenie i wzrost śmiertelności w wyniku kolizji. Ponadto, działaniem niepożądanym jest stosowanie nawozów sztucznych i pestycydów w rejonie zbiorników wodnych, mogących stanowić potencjalne miejsce bytowania wydry (**A07, B04**). Zjawisko powodzi (**L08**) i związane z nią podniesienie poziomu wody w rzece o kilka metrów, bez wątpienia doprowadziłoby do zniszczenia miejsc rozrodu i żerowania wydry. Istotnym zagrożeniem potencjalnym może być, dotychczas nieplanowana, regulacja rzeki Pilicy (**J02.03**). Wydra jest zwierzęciem, które często ginie w sieciach rybackich, a zatem połowy siecią są potencjalnym, możliwym zagrożeniem (**F02.01.02**).

1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*

Optymalnym siedliskiem dla utrzymania dużych populacji kumaka nizinnego są stawy rybne, znajdujące się w Gostomii oraz pomiędzy miejscowościami Czerwona Karczma i Borowiec. Stan populacji kumaka nizinnego w stawach hodowlanych wydaje się być bardzo dobry, a na jego pogorszenie może wpłynąć w przyszłości zmiana gospodarki rybnej (**J02**). Znacznym zagrożeniem dla populacji kumaka bytującej w dawnym stawie rybnym w Michałowie Dolnym, jest postępujące zarastanie zbiornika trzciną i pałąk wodną (**K02**) (Fot.43). W niedalekiej odległości, na posesji prywatnej w Michałowie Górnym, znajduje się niewielki staw, wokół którego wycięte zostały drzewa, co może świadczyć o planowanej, przez właściciela, zmianie sposobu użytkowania gruntu (Fot.44). Zagrożeniem potencjalnym dla kumaka na tym stanowisku może być zasypanie stawu (**J02.01.03**). W rejonie stawów w Michałowie Dolnym i Górnym znajdują się też inne zbiorniki wodne, pomiędzy którymi kumak może migrować. Ograniczeniem dla bezpiecznego przemieszczania się gatunku pomiędzy potencjalnymi siedliskami może być stosowanie przez rolników nawozów mineralnych i pestycydów (**A07**). Dla stanowisk kumaka zlokalizowanych w starorzeczach Pilicy największym zagrożeniem jest postępujące zarastanie zbiorników wodnych (**K02**) oraz możliwe ich zaśmiecanie (**E03.01**) i wypełnianie (**J02.01.03**). Niewielkie zbiorniki są też narażone na wysychanie w okresach posusznych (**M01.02**). Ponadto, populacje kumaka bytujące na terenach użytkowanych gospodarczo, są narażone na płoszenie przez ludzi, odwiedzających miejsca ich żerowania, przebywania i rozmnażania (**D05**), co sprzyja dodatkowo aktom wandalizmu (**G05.04**). Gęsta sieć ścieżek, dróg gruntowych i utwardzonych, ułatwia dostęp do miejsc występowania gatunku. Tymi szlakami komunikacyjnymi, a także niestety poza nimi zdarza się jazda motorami i quadami (**G01.03**). Kumak może być też zagrożony wylapywaniem do celów kolekcjonerskich (**F03.02.01**).

Fot.43. Zarastający staw rybny w Michalowie Dolnym (fot. Paweł Górski).

Fot.44. Niewielki staw w Michalowie Górnym (fot. Maria Łepkowska).

5339 **Różanka** *Rhodeus amarus*

Główne zagrożenie dla gatunku w obszarze Natura 2000 wynika z zaniku lub ograniczenia liczebności w siedlisku dużych małży z rodzaju *Unionidae* (rzeka) i *Anadontidae* (starorzeczka). Bezpośrednią przyczyną tego zjawiska może być stały lub okresowy (np. zimą w starorzeczach) stan jakości wód prowadzący do śnięcia lub ograniczenia rozwoju małży (chemizacja i inne zanieczyszczenie wody i gwałtowne zmiany w przepływach), znaczący ubytek ryb w akwencie (brak żywicieli dla glochidiów małży) lub, co jest stanowiskowo widoczne, kierunkowe wyzerowywanie małży przez wydry (liczne w obszarze). Presja wydry na małże może być pochodną jej liczebności i spadających zasobów rybnych w jej obszarach bytowania. Bardzo dużym zagrożeniem dla stanu populacji jest gwałtowny, ponad normalny spływ wód w okresie potarłowym (po opuszczeniu przez wylęg płaszczą małża, zwykle w miesiącach V-VII) powódź lub duże zrzuty wód ze zbiorników zaporowych. Negatywnie wpływa też zanik stref roślinności zanurzonej w strefach o spowolnionym prądzie wody (np. w wyniku suszy lub powodzi). W ograniczonym zakresie negatywnym oddziaływaniem może być stanowiskowe „przerybienie” małymi sortymentami ryb drapieżnych wywierającymi zwiększoną presję na narybek różanki (pośrednie oddziaływanie gospodarki wędkarskiej). Poważnym zagrożeniem potencjalnym pozostaje przypadkowe wprowadzanie do wód gatunków inwazyjnych (w szczególności trawianka lub sumik karłowaty w starorzeczach zasiedlonych przez różankę).

1134 **Boleń** *Aspius aspius*

Naczelnym zadaniem ochronnym pozostaje dla tego gatunku poprawne rozpoznanie stanu populacji (nowa metodyka oceny i wykonanie prac monitoringowych w obszarze). Gatunek jest stosunkowo odporny na zjawiska eutrofizacji, nie zmniejszające nadmiernie przezroczystości wody i na bezpośrednią antropopresję (wędkarstwo i kłusownictwo), ale pośrednio może reagować spadkiem liczebności z powodu ograniczającej się, przez te czynniki, potencjalnej, dostępnej bazy pokarmowej. Należy dążyć do odtworzenia drogi migracji, tj. przepławki, umożliwiającej pokonanie przez ryby zapory w Smardzewicach i jazu w Tomaszowie Maz.. Straty w biernym spływie narybku generuje też pobór wód zrzutowych na cele energetyczne (EW Smardzewice) – konieczność wykonania, powiązanej z przepławką, bariery elektrycznej. Obecny stan populacji jest utrzymywany poprzez częściowy spływ osobników z obszaru Zbiornika Sulejowskiego o licznej populacji tarłowej oraz zarybianie materiałem

zewnątrznym, wprowadzanym do wód rzeki Pilicy przez użytkowników rybackich (PZW Piotrków Tryb., PZW Radom), co jest aktualnie realizowane na poziomie ponad 250 os. /km rzeki. Gatunek objęty jest wymiarem ochronnym – 40 cm, okresem ochrony tarłowej – 1.01.-30.04. oraz limitem połowu dobowego. Naruszanie wymiaru, okresu i limitu połowu należy traktować jako działanie kłusownicze. Możliwości wpływu na poprawę stanu zachowania gatunku w ramach działań w granicach obszaru Natura 2000 są dalece ograniczone z uwagi na biologię gatunku (lokalne wędrówki). Z uwagi na stosunkowo duże rozmiary starszych roczników bolenia i wynikające z tego potrzeby siedliskowe należy przeciwdziałać postępującemu wypłycaaniu i niwelacji koryta rzeki, prowadzącym do utraty środowiska bytowania dla gatunku. Z drapieżników gatunkowi zagrażają głównie ptaki rybożerne na etapie narybkowym (tracze, czaple, perkozy i potencjalnie – kormorany). Gatunki te podlegają ochronie prawnej.

1145 **Piskorz** *Misgurnus fossilis*

Na obecnym etapie nie można dokładnie ocenić perspektywy zachowania lub poprawy stanu populacji gatunku w obszarze z uwagi na niedostateczne rozpoznanie w typowych dla tego gatunku siedliskach. W pierwszej kolejności należy zatem przeprowadzić inwentaryzację tego gatunku w obszarze. Najbardziej niebezpiecznym dla piskorza jest utrata siedlisk w wyniku okresowego lub trwałego wysychania albo zasypania, przyspieszonej sukcesji (ładowacenie), chemicznego zanieczyszczenia wód lub osadów (np. płukanie opryskiwaczy w rowach melioracyjnych i innych małych akwenach, spływ oprysków rolniczych lub leśnych) i wysoce prawdopodobnego w obszarze Natura 2000 – zawleczenia do mikrosiedliska gatunków obcych – sumika karłowatego i trawianki, oddziałujących na przedmiotowy gatunek na wszystkich szczeblach zależności – konkurencji pokarmowej, ograniczania efektów rozrodu (wyżerowanie ikry), drapieżnictwa (wynik działań wędkarskich - zarybienia). Niewielkie obniżenie populacji powodować też mogą ptaki rybożerne (perkozek, czaple, tracze) oraz wydry i norki amerykańskie. Realnym zagrożeniem dla poszczególnych stanowisk występowania piskorza mogą być (choć nie zawsze) prowadzone działania melioracyjne na rowach odwadniających i rekultywacje stawów. Zagrożeniem potencjalnym pozostaje też przejście z tradycyjnej na intensywną produkcję rybacką na stawach karpowych zlokalizowanych w obszarze.

1146 **Koza złotawa** *Sabanejewia aurata*

Mikropopulacja występująca w obszarze Natura 2000 skupiona jest (wg obecnego stanu wiedzy o rozprzestrzenieniu w rzece Pilicy) do wyspowego stanowiska w rejonie Mysiakowca. Z uwagi na niewielką liczebność zagrożenie jest niezwykle duże – pomimo wysokiej oceny perspektyw siedliskowych i struktury populacji. Naruszenie stanu warunków w tym mikrosiedlisku (500-1000 m rzeki), w szczególności zatrucie strefowe wody, nieostrożne działania zarybieniowe użytkownika rybackiego, a nawet działania badawcze mogą prowadzić do gwałtownego pogorszenia stanu. Stałym zagrożeniem pozostaje zanieczyszczenie wody spływem np. gnojowicy z łąk nabrzeżnych, wzrost presji ze strony ptaków rybożernych i wprowadzenie do środowiska obcych gatunków inwazyjnych. Wobec doniesień o stwierdzeniu pojedynczych osobników tego gatunku na innych odległych stanowiskach w górze Pilicy, jak i w partii dolnej należy podjąć działania w celu lepszego rozpoznania stanowisk trwałego bytowania tej ryby w obszarze Natura 2000 (pełna inwentaryzacja gatunku w obszarze i w górze Pilicy). Potencjalnym zagrożeniem pozostaje też spadek płodności w wyniku inbredyzacji (izolacja i mała liczebność populacji).

1149 **Koza** *Cobitis teania*

Istniejące zagrożenia zmniejszają lokalnie liczebność na poszczególnych stanowiskach (redukuja wysoką liczebność form dorosłych, obniżają warunki rozwoju ikry i narybku, ograniczają referencyjne obszary bytowania itp.), nie powodując jednak zmiany w populacji poniżej oceny właściwej. Ogólna poprawa stanu populacji tego gatunku w całym analizowanym obszarze wynika prawdopodobnie ze zwiększonej przestrzeni bytowania w relacjach międzygatunkowych (niska liczebność i biomasa innych gatunków ryb w środowisku z powodu wielu czynników), rozległości preferowanego biotopu (płytkie wody o piaszczystym podłożu), stopniowej poprawie chemizmu wody w stosunku do lat ubiegłych i wyjątkowej zdolności do opierania się zjawiskom powodzi, zwiększonego spływu wód i drapieżnictwa (zakopywanie się w piasek lub osady denne).

Uszczegółowienie części wskazanych zagrożeń dla ryb:

A11 – inny rodzaj praktyk rolniczych: *nawożenie łąk gnojowicą w strefie spływowej rowów melioracyjnych lub na zamarzniętą murawę; mycie opryskiwaczy rolniczych po środkach chemicznych w rzekach i rowach przydrożnych;*

B04 – stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (leśnictwo): bezpośrednio – *toksykacja wód oraz pośrednio – np. osyp do rzeki z obszarów zalesionych, w obrębie których prowadzi się chemiczne zwalczanie owadów (np. chrabąszcz majowy – sezonowy pokarm m.in. bole-
nia);*

F01 – akwakultura: *szybkie rozszerzenie zasięgu występowania obcych gatunków inwazyjnych (czebaczek amurski, trawianka, sumik k. i inne), poprzez transport żle przesortowanego materiału zarybieniowego i spływ wód poprodukcyjnych do rowów i rzek;*

F02.03 – wędkarstwo: *zagrożenie sprowadza się do strefowego przerybienia drapieżnymi rybami w wyniku jednostanowiskowego wprowadzania materiału do wód, rozprowadzania z materiałem zarybieniowym lub jako przynęty obcych gatunków inwazyjnych;*

J02.06.06 – pobór wód powierzchniowych przez hydroenergetykę – *bezpośrednie lub pośrednie ograniczenie spływu materiału zarybieniowego z górnych partii rzeki;*

K02.03 – eutrofizacja (naturalna): *zanieczyszczenie wody, spływającym ze Zb. Sulejowskiego, zakwittem sinicowym, destabilizujące warunki tle-
nowe (cyanotoksyny);*

K.03.04 – drapieżnictwo: *wyżerowywanie małży przez wydry, wyżerowywanie narybku i osobników dorosłych przez rybożerne gatunki ptaków,
ssaków, ryb;*

M01.02 – susze i zmniejszenie opadów: *długotrwałe spadki przepływu ograniczające ilość mikrosiedlisk;*

M01.05 – zmiany przepływu wód: *wynoszenie wylegu, narybku i ryb dorosłych poza obszar, zniszczenie mikrosiedlisk, uwięzienie ryb w zanika-
jących odciętych kałużach;*

M02.04 – migracja gatunków: *potencjalne wypieranie z siedliska różanki i innych gatunków, przez napierające z kierunku Wisły gatunki ryb
babkowatych;*

K03.07 – inne formy międzygatunkowej konkurencji wśród zwierząt: *kolonizacja rzeki Pilicy przez małże Dreissena polymorpha, ograniczające
warunki bytowe Unionidae – obrost muszli.*

4056 **Zatoczek łamliwy** *Anisus vorticulus*

Zatoczek łamliwy jest wrażliwy na zanieczyszczenia wody. Woda w Pilicy i jej dopływach powinna osiągnąć II klasę czystości. Intensywne nawożenie łąk zlokalizowanych w sąsiedztwie siedlisk może przyspieszać eutrofizację i zmieniać odczyn wody. Zagrożenie stanowi również sąsiedztwo ośrodków wypoczynkowo-rekreacyjnych i zaśmiecanie zbiornika lub jego otoczenia. Dotyczy to ośrodków rekreacyjnych, zlokalizowanych w Białobrzegach i Warce (Fot.45, Fot.46). Mniejsze powierzchniowo siedliska zatoczka narażone są na wysychanie w latach o małej sumie opadów atmosferycznych. Ta sytuacja może dotyczyć siedlisk w Białobrzegach (w okolicy ośrodka rekreacyjno-wypoczynkowego) i w okolicy Kępy Niemojewskiej. Występowanie zatoczka łamliwego w Polsce jest nadal słabo rozpoznane. Niedostatecznie poznana jest wciąż biologia tego gatunku – nadal nie mamy pełnej wiedzy na temat jego wymagań siedliskowych, brakuje także badań nad populacją tego gatunku. Być może najbliższe lata przyniosą bardziej precyzyjne informacje o jego biologii, co ułatwi podjąć właściwe działania ochronne dla utrzymania jego populacji (Zajac, Gołdyn 2011).

Fot.45. Śmieci pozostawione nad brzegiem zatoczki Pilicy w Warce – stanowisko zatoczka łamliwego (fot. Marek Miłkowski).

Fot.46. Opona wrzucona do stawu w Białobrzegach, będącego miejscem bytowania zatoczka lamliwego (fot. Marek Milkowski).

1037 **Trzepla zielona** *Opiogomphus cecillia*

Trzepla zielona w postaci larwalnej rozwija się w środowisku wodnym, dlatego najważniejszym zagrożeniem dla tego gatunku w obszarze Natura 2000 jest zła jakość wód Pilicy (III, IV klasa). Wody Pilicy i jej dopływów powinny mieścić się przynajmniej w III klasie czystości. Ważka ta na zachód od Polski zasiedla wody dobrej i bardzo dobrej jakości. Obserwacje z terenu Polski wskazują na możliwość zasiedlania wód o nieco gorszej klasie. Liczebność osobników jest jednak większa w warunkach cieków mniej zanieczyszczonych. Zagrożeniem potencjalnym dla tego gatunku może być odkształcenie linii brzegowej cieków w wyniku regulacji – gatunek wówczas staje się rzadki, ale jak na razie nie planuje się w dolinie Pilicy regulacji koryta rzeki.

1042 **Zalotka większa** *Leucorrhinia pectoralis*

Zalotka większa rozwija się w stałych zbiornikach wodnych, dlatego do najważniejszych zagrożeń należą szybka i daleko posunięta eutrofizacja, następująca na skutek przedostania się do zbiornika dużego ładunku biogenów np. poprzez zaśmiecanie zbiornika lub jego sąsiedztwa, a także na skutek wzrostu żyzności zbiorników zlokalizowanych przy nawożonych łąkach. Mniejsze powierzchniowo siedliska ważki narażone na wysychanie (w latach o małej sumie opadów atmosferycznych). Dotyczy to stanowiska zlokalizowanego w okolicy Białobrzegów, w starorzeczu Pilicy. Istotna również jest czystość wód Pilicy, ponieważ siedlisko gatunku w okresie silnych wezbrań łączy się z nurtem rzeki. Wody Pilicy i jej dopływów powinny mieścić się przynajmniej w III klasie czystości.

1060 **Czerwończyk nieparek** *Lycaena dispar*

Czerwończyk nieparek w chwili obecnej na terenie Polski zwiększa swą populację. Dolina Dolnej Pilicy z uwagi na stosunkowo dużą powierzchnię oraz znaczny udział siedlisk łąkowych stanowi potencjalnie dużą bazę rozwojową dla tego gatunku. Jest ważnym ogniwem dla ochrony gatunku w środkowej Polsce. Motyl ten występuje wzdłuż całego biegu Pilicy, znany jest z obszarów Natura 2000 Dolina Czarnej, Dolina Górnej Pilicy i Dolina Środkowej Pilicy. Rzeka Pilica jest naturalnym korytarzem migracyjnym dla tego gatunku. Potencjalnym zagrożeniem jest zaprzestanie użytkowania łąk i związana z tym sukcesja oraz zbyt intensywne użytkowanie, intensywne nawożenie, wprowadzanie roślin

paszowych wypierających roślinę żywicielską gąsienic motyla (różne gatunki szczawiu). Potencjalnym zagrożeniem jest również zmiana stosunków wodnych np. poprzez osuszanie. Gatunek w chwili obecnej nie wymaga ochrony czynnej.

4038 **Czerwończyk fioletek** *Lycaena helle*

Czerwończyk fioletek jest gatunkiem o stosunkowo niewielkiej dyspersji, tak więc populacja przy niekorzystnych warunkach może szybko zaniknąć na stanowisku. Istniejącym zagrożeniem jest zbyt intensywne użytkowanie łąk, tj. koszenie 2 razy w roku. Optymalnym jest jeden pokos w końcu lipca, oraz koszenie mozaikowe. Potencjalnym zagrożeniem jest zaprzestanie użytkowania łąk i związana z tym sukcesja oraz zbyt intensywne użytkowanie – nawożenie, wprowadzanie roślin paszowych wypierających roślinę żywicielską gąsienic motyla (rdest wężownik). Zagrożenie stanowi również zmiana stosunków wodnych np. poprzez osuszanie.

5. Cele działań ochronnych

Lp.	Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
1.	3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami <i>Nympheion, Potamion</i>	U1	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie płatów siedliska w nie pogorszonej formie ochrony; • pełne rozpoznanie rozmieszczenia istniejących płatów siedliska oraz parametrów jego stanu, tj.: powierzchni, struktury i funkcji oraz perspektyw jego ochrony. 	Określenie perspektywy osiągnięcia właściwego stanu ochrony będzie możliwe po dokonaniu szczegółowej inwentaryzacji terenowej i oceny stanu siedliska. Inwentaryzacja: lata 2013-2014.
2.	6410 Zmienne wilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	U2	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie lub odtworzenie płatów siedliska, przywrócenie siedliska do właściwego stanu ochrony poprzez tradycyjne użytkowanie łąk; • pełne rozpoznanie rozmieszczenia istniejących płatów siedliska oraz parametrów jego stanu, tj.: powierzchni, struktury i funkcji oraz perspektyw jego ochrony. 	Określenie perspektywy osiągnięcia właściwego stanu ochrony będzie możliwe po dokonaniu szczegółowej inwentaryzacji terenowej i oceny stanu siedliska. Inwentaryzacja: lata 2013-2014.
3.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	U2	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie lub odtworzenie płatów siedliska; przywrócenie siedliska do właściwego stanu ochrony poprzez tradycyjne użytkowanie łąk; • pełne rozpoznanie rozmieszczenia istniejących płatów siedliska oraz parametrów jego stanu, tj.: powierzchni, struktury i funkcji oraz perspektyw jego ochrony. 	Określenie perspektywy osiągnięcia właściwego stanu ochrony będzie możliwe po dokonaniu szczegółowej inwentaryzacji terenowej i oceny stanu siedliska. Inwentaryzacja: lata 2013-2014.
4.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i	U1	<ul style="list-style-type: none"> • przywrócenie siedliska do właściwego stanu ochrony poprzez nie ingerowanie w proces sukcesji, 	Określenie perspektywy osiągnięcia właściwego stanu ochrony będzie możliwe po dokonaniu

	jesionowe		<p>prowadzący do powstania dojrzałego drzewostanu, odkładania się martwego drewna, stabilizowania się warunków siedliskowych i rozwoju gatunków roślin reprezentatywnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • pełne rozpoznanie rozmieszczenia istniejących płatów siedliska oraz parametrów jego stanu, tj.: powierzchni, struktury i funkcji oraz perspektyw jego ochrony. 	szczegółowej inwentaryzacji terenowej i oceny stanu siedliska. Inwentaryzacja: lata 2013-2014.
5.	1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	FV	Utrzymanie populacji gatunku w stanie właściwym (FV) na poziomie min. 40 rodzin.	funkcjonuje obecnie
6.	1355 Wydra europejska <i>Lutra lutra</i>	FV	Utrzymanie populacji gatunku w stanie właściwym (FV) na poziomie min. 20 osobników.	funkcjonuje obecnie
7.	1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	FV	Utrzymanie populacji gatunku w stanie właściwego (FV) na poziomie min. 200 osobników dorosłych.	funkcjonuje obecnie
		FV	Utrzymanie populacji gatunku w stanie właściwego (FV) na poziomie min. 100 osobników dorosłych.	funkcjonuje obecnie
		U1	Doprowadzenie do wzrostu liczebności populacji gatunku do min. 20 osobników dorosłych w każdym ze stanowisk.	5 lat od zatwierdzenia PZO
		U1	Przywrócenie populacji gatunku do stanu właściwego (FV) na poziomie min. 20 osobników dorosłych poprzez poprawę warunków siedliskowych.	5 lat od zatwierdzenia PZO
		U1	Utrzymanie siedliska gatunku w stanie	5 lat od zatwierdzenia PZO

			pozwalającym na utrzymanie populacji gatunku w stanie właściwym (FV) na poziomie min.8 osobników dorosłych.	
8.	5339 Różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i>	U2	Przywrócenie populacji gatunku do stanu właściwego (FV) lub niezadowolającego (U1), a więc wzrostu liczebności populacji do poziomu > 5 os./ 1000 m² , poprzez stabilizację warunków bytowych gatunku, tj. zwiększenie populacji skójki na stanowisku.	3-4 lata ; po uzupełniającym wsiedleniu małży <i>Unionidae</i> , przy wysokim ryzyku niepowodzenia z uwagi na brak możliwości zmiany preferencji pokarmowych wydry (żerowanie na małżach);
		FV	Utrzymanie populacji gatunku w stanie właściwym (FV) na poziomie > 10 os./ 1000 m² , poprzez stabilizację warunków bytowania i tarła, w wyniku podjęcia działań w kierunku poprawy jakości wód do II klasy czystości , a także stanowiskowego wsiedlenia (przerzutu) małży <i>Unionidae</i> .	funkcjonuje obecnie ; pełne warunki trwałości istniejącego stanu powinny być osiągnięte w przeciągu 10 lat, pod warunkiem poprawy jakości wody do klasy czystości nie niższej niż II;
		U2	Przywrócenie populacji gatunku do stanu właściwego (FV), a więc wzrostu liczebności populacji do poziomu > 10 os./ 1000 m² , poprzez zwiększenie populacji małży (<i>Anatonda sp.</i> i <i>Unio sp.</i>) na stanowisku.	3-4 lata ; po uzupełniającym wsiedleniu małży <i>Unionidae</i> , przy wysokim ryzyku niepowodzenia z uwagi na brak możliwości zmiany preferencji pokarmowych wydry (żerowanie na małżach);
		U1	Przywrócenie populacji gatunku do stanu właściwego (FV), a więc wzrostu liczebności populacji do poziomu >10 os./ 1000 m² , poprzez zwiększenie liczby małży w obszarze stanowiska (ujście starorzecza) do poziomu umożliwiającego tarło różanki, tj. > 3 os./ mb koryta rzeki lub starorzecza.	10 lat ; zależnie od wpływu czynników biotycznych, niezależnych od działań ochronnych;

		U2	Przywrócenie populacji gatunku do stanu właściwego (FV), a więc wzrostu liczebności populacji do poziomu > 10 os./ 1000 m² , poprzez stabilizację warunków bytowych gatunku, tj. zwiększenie populacji skójek na stanowisku do poziomu > 3 os./ mb koryta rzeki.	3-4 lata ; po uzupełniającym wsiedleniu małży <i>Unionidae</i> , przy wysokim ryzyku niepowodzenia z uwagi na brak możliwości zmiany preferencji pokarmowych wydry (żerowanie na małżach);
		FV	Utrzymanie populacji gatunku w stanie właściwym (FV), na poziomie > 10 szt./ 1000 m² .	funkcjonuje obecnie
9.	1134 Boleń <i>Aspius aspius</i>	U2	Utrzymanie populacji gatunku w obecnym stanie ochrony (U2) na poziomie min. 2 os./ 1000 m² do czasu opracowania skutecznej metody oceny populacji tego gatunku. Przy braku możliwości opracowania skutecznej metody oceny populacji tego gatunku, zwiększenie podaży potencjalnych ofiar celem poprawienia efektów zarybienia materiałem zarybieniowym z zewnątrz.	10 lat
		FV	Utrzymanie populacji gatunku w stanie właściwym (FV), na poziomie > 10 os./ 1000 m² .	funkcjonuje obecnie
10.	1145 Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	U2	Przywrócenie populacji gatunku do stanu właściwego (FV), a więc wzrostu liczebności populacji do poziomu min. 10 os./ 1000 m² . Pełne rozpoznanie bytowania gatunku w obszarze.	5-7 lat ; uzależniona od drożności starorzeczy, polderów zastoinowych, rowów melioracyjnych, będących macierzystym środowiskiem życia i rozrodu gatunku;

11.	1146 Koza złotawa <i>Sabanejewia aurata</i>	FV	Utrzymanie populacji gatunku w stanie właściwym (FV) na poziomie > 10 os./1000 m² (większy niż stwierdzony w sierpniu 2010 r.).	prawdopodobnie funkcjonuje obecnie ; wymaga potwierdzenia w okresie lepszej realizacji odłowu kontrolnego; kontrolę przeprowadzić we wrześniu 2013 lub 2014 r.;
		U2	Przywrócenie populacji gatunku do stanu ochrony U1, a więc wzrostu liczebności do poziomu > 5 os./1000 m² . Przy właściwej strukturze populacji obecność form YOY lub JUV).	10 lat ; trudna do określenia z uwagi na specyfikę gatunku; w głównej mierze konieczność poprawy jakości wody w całym dorzeczu co najmniej do II klasy czystości;
12.	1149 Koza <i>Cobitis teania</i>	FV	Utrzymanie populacji gatunku w stanie właściwym (FV), na poziomie > 10 os./1000 m² .	funkcjonuje obecnie
		U1	Utrzymanie populacji na stanowisku w obecnym stanie ochrony (U1), na poziomie 5-10 os./1000 m² . Nie ma konieczności poprawy stanu ochrony z uwagi na brak cech typowego siedliska dla tego gatunku.	funkcjonuje obecnie
		U1	Przywrócenie populacji gatunku do stanu właściwego (FV), poprzez zmianę struktury populacji i wzrost liczby osobników młodocianych (YUV i YOY) na stanowisku.	2-3 lata ; wysoce prawdopodobne, że poprawny stan FV występuje już teraz, ale z uwagi na termin weryfikacji terenowej, istnieje możliwość zaniżenia oceny;
		U2	Przywrócenie populacji gatunku do stanu właściwego (FV), a więc wzrostu liczebności do poziomu > 10 os./1000 m² , poprzez zwiększenie liczby osobników młodocianych w strukturze populacji.	2-3 lata ; wysoce prawdopodobne, że poprawny stan FV występuje już teraz, ale stanowiska nie zbadano w ramach działań weryfikacyjnych;

		U1	Utrzymanie stanu populacji w obecnym stanie ochrony (U1), na poziomie 5-10 os./ 1000 m² . Nie ma konieczności poprawy stanu ochrony z uwagi na brak możliwości wpływania na naturalne zmiany cech siedliska odpowiednich dla gatunku.	funkcjonuje obecnie
13.	4056 Zatoczek łamliwy <i>Anisus vorticulus</i>	U1	Przywrócenie populacji gatunku do stanu właściwego (FV) poprzez poprawę jakości wód Pilicy – przywrócenie do II klasy czystości , oraz wzrost liczebności populacji do poziomu min. 11 os./ m²/ stanowisko .	10 lat ; pod warunkiem poprawy czystości wód Pilicy i jej dopływów, usunięcia zanieczyszczeń stałych (odpadów) ze zbiorników wodnych i terenów sąsiadujących oraz ekstensywnego użytkowania łąk zlokalizowanych w pobliżu zbiornika;
14.	1037 Trzepla zielona <i>Opiogomphus cecillia</i>	U1	Przywrócenie populacji gatunku do stanu właściwego (FV) poprzez poprawę jakości wód Pilicy – przywrócenie do co najmniej III klasy czystości , oraz wzrost liczebności populacji do poziomu min. 50 wylinek/ 50 m rzeki .	6 lat ; pod warunkiem poprawy czystości wód Pilicy i jej dopływów;
15.	1042 Zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	U1	Przywrócenie populacji gatunku do stanu właściwego (FV) poprzez poprawę jakości wód Pilicy – przywrócenie do co najmniej III klasy czystości , oraz wzrost liczebności populacji na stanowisku do poziomu min. 11 samców .	6 lat ; pod warunkiem poprawy czystości wód Pilicy i jej dopływów, usunięcia zanieczyszczeń stałych (odpadów) ze zbiornika i terenów sąsiadujących oraz ekstensywnego użytkowania łąk położonych w sąsiedztwie siedliska;
16.	1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	FV	Utrzymanie populacji gatunku w stanie właściwym (FV) na poziomie min. 6 os. dorosłych/ stanowisko .	funkcjonuje obecnie

17.	4038 Czerwończyk fioletek <i>Lycaena helle</i>	U1	Przywrócenie populacji gatunku do stanu właściwego (FV) poprzez utrzymanie ekstensywnego użytkowania łąk – 1 pokos w końcu lipca , oraz wzrost liczebności jednego pokolenia gatunku do poziomu min. 11 os./ stanowisko .	6 lat ; pod warunkiem ekstensywnego użytkowania łąk;
-----	---	----	---	---

3150 Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*

Starorzeczca, ze względu na wieloletni brak zalewów, zmniejszają swoją powierzchnię. Konieczna jest w związku z tym aktualna weryfikacja ich występowania.

6410 Zmienneowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

W celu utrzymania łąk trzęślicowych we właściwym stanie ochrony (w trudnej do określenia przyszłości), należy przywrócić tradycyjne użytkowanie tych łąk (późny pokos po wysianiu się większości gatunków głównych, stanowiących o strukturze syntaksonu).

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

W celu utrzymania łąk we właściwym stanie ochrony, należy przywrócić tradycyjne użytkowanie tych łąk.

91E0 **Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe** (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe)

Celem ochrony jest podtrzymanie procesów sukcesji, prowadzących do powstania dojrzałego drzewostanu, odkładania się martwego drewna, stabilizowania się warunków siedliskowych i rozwoju gatunków roślin reprezentatywnych (a także eliminowanie gatunków obcych – ekspansywnych).

1337 **Bóbr europejski** *Castor fiber*

Ponieważ stan populacji bobrów w granicach obszaru Natura 2000 jest aktualnie na odpowiednim poziomie, celem działań ochronnych jest utrzymanie populacji gatunku w stanie właściwym (FV) na poziomie min. 40 rodzin. Planowany monitoring pozwoli wychwycić ewentualne pogorszenie się obecnej sytuacji.

1355 **Wydra europejska** *Lutra Lutra*

Ponieważ stan populacji wydr w granicach obszaru Natura 2000 jest aktualnie na odpowiednim poziomie, celem działań ochronnych jest utrzymanie populacji gatunku w stanie właściwym (FV) na poziomie min. 20 osobników. Planowany monitoring pozwoli wychwycić ewentualne pogorszenie się obecnej sytuacji.

1188 **Kumak nizinny** *Bombina bombina*

Sytuacja lokalnych populacji kumaka na poszczególnych stanowiskach wygląda różnie. Jako zadowalający (FV) oceniono jej stan w kompleksie stawów rybnych w Gostomii i Czerwonej Karczmi. W przypadku tych stanowisk wskazany jest jedynie monitoring w celu wykrycia ewentualnych zmian stanu obecnego. Inaczej wygląda sytuacja na pozostałych stanowiskach. Aby ocenić prawidłowo stan populacji kumaka w dwóch starorzeczach, oraz w stawiku znajdującym się na prywatnej posesji konieczna jest dokładna inwentaryzacja tego gatunku w sezonie godowym. Jeżeli chodzi o zarastający staw rybny w Michałowie Dolnym to celem działań ochronnych jest doprowadzenie do wzrostu lokalnej populacji do poziomu około 20 dorosłych osobników. Aby to osiągnąć planuje się usunięcie znacznej części roślinności porastającej aktualnie ten zbiornik.

5339 **Różanka** *Rhodeus sericeus amarus*

Celem działań ochronnych dla tego gatunku jest wzrost lub utrzymanie liczebności populacji głównie poprzez przeciwdziałanie zanikowi lub zmniejszaniu liczebności w siedlisku dużych małży z rodzaju *Unionidae* (rzeka) i *Anadontidae* (starorzeczka). Bezpośrednią przyczyną tego zjawiska może być stały lub okresowy (np. zimą w starorzeczach) stan jakości wód prowadzący do śnięcia lub ograniczenia rozwoju małży, znaczący ubytek ryb w akwencie (brak żywicieli dla glochidiów małży) lub, co jest stanowiskowo widoczne, kierunkowe wyzerowywanie małży przez wydry (liczne w obszarze). Trudnym, ale możliwym do realizacji jest przywracanie liczebności małży na określonych stanowiskach referencyjnych poprzez ich przerzut np. z terenów okresowo odwadnianych (np. stawy rybne) lub siedlisk naturalnych o ich bardzo wysokiej liczebności (np. *Unio pictorum* z górnego biegu Pilicy lub Zbiornika Sulejowskiego). Presja wydry na małże może być pochodną jej liczebności i spadających zasobów rybnych w jej obszarach bytowania stąd działania prowadzące do wzrostu zasobności w ryby (innych gatunków) wód mogą pośrednio prowadzić do wzrostu populacji różanki. Działania ochronne dla tego gatunku powinny prowadzić do przywrócenia naturalności przepływów wód w rzece. Istotnym zadaniem pozostaje też poprawa jakości wody (ograniczenie zanieczyszczenia i eutrofizacji – bilansowanie wielkości zrzutu ścieków i spływu zanieczyszczeń obszarowych z możliwościami samooczyszczania rzeki). Możliwym działaniem jest również zmniejszenie presji ze strony gatunków drapieżnych ryb (zmiana strategii zarybienia rzeki).

1134 **Boleń** *Aspius aspius*

Liczebność i stan wiekowy populacji tego gatunku nie są poprawnie ocenione z uwagi na wyjątkowo wysoką nieskuteczność standardowej metody połowu ryb przyjętej dla badań monitoringowych (wysoka płochliwość bolenia). Koniecznym jest wykonanie pełnej inwentaryzacji gatunku w obszarze wg odrębnej metodyki, stąd 10 letni termin osiągnięcia założonych celów ochrony. Gatunek jest stosunkowo odporny na zjawiska eutrofizacji, nie zmniejszające nadmiernie przezroczystości wody, oraz na bezpośrednią antropopresję (wędkarstwo i kłusownictwo). Pośrednio może reagować spadkiem liczebności z powodu zmniejszającej się, w wyniku ww. czynników, potencjalnej, dostępnej bazy pokarmowej. Jest wysoce prawdopodobne, że gatunek trwale utracił możliwość efektywnego odbywania tarła (zmiany w biologii gatunku wynikające z przegrodzenia rzeki – Zbiornik Sulejowski). Możliwość wpływu na poprawę stanu zachowania gatunku w ramach działań w granicach obszaru Natura

2000 są dalece ograniczone z uwagi na biologię gatunku (lokalne wędrówki ograniczone zaporą w Smardzewicach i jazem w Tomaszowie Maz.). Przywrócenie drożności migracyjnej rzeki jest zatem działaniem niezbędnym do stabilizacji stanu populacji na właściwym poziomie, ale z uwagi na wysokie koszty może być trudne do zrealizowania.

1145 **Piskorz** *Misgurnus fossilis*

Wzrost lub stabilizacja na poziomie właściwym, w miejscach potwierdzonego występowania piskorza w obszarze Natura 2000 (wykonanie kierunkowego monitoringu), jest możliwe pod warunkiem nie dopuszczenia do odwodnienia lub innej formy zniszczenia stanowisk (chemizacja, nadmierne działania regulacyjne, odmulania). Zwiększenie liczebności na stanowiskach rzecznych będzie następowało w sposób naturalny wraz z udrożnieniem (połączeniem z rzeką lub poddaniem wpływowi okresowych wylewów rzeki) części stanowisk poza strefą koryta Pilicy. Należy bezwzględnie chronić stwierdzone stanowiska bytowania piskorza (poza korytem Pilicy) przed przypadkowym zawleczeniem obcych gatunków inwazyjnych (trawianka, sumik karłowaty) i nadmierną presją ryb drapieżnych wprowadzonych do akwenu z zewnątrz (zarybienia).

1146 **Koza złotawa** *Sabanejewia aurata*

Mikropopulacja występująca w obszarze Natura 2000 skupiona jest (wg obecnego stanu wiedzy o rozprzestrzenieniu w rzece Pilicy) do wyspowego stanowiska w rejonie Mysiakowca. Z uwagi na niewielką liczebność zagrożenie jest niezwykle duże – pomimo wysokiej oceny perspektyw siedliskowych i struktury populacji. Naruszenie stanu warunków w tym mikrosiedlisku (500-1000 m rzeki), zatrucie strefowe wody, nieostrożne działania zarybieniowe użytkownika rybackiego, a nawet działania badawcze mogą prowadzić do gwałtownego pogorszenia stanu. Stwierdzenie gatunku w drugim stanowisku w obszarze nie pozwala w pełni potwierdzić jego funkcji generatywnej (brak stwierdzenia młodocianych form). Wobec doniesień o stwierdzeniu pojedynczych osobników tego gatunku na innych odległych stanowiskach w górze Pilicy, jak i w partii dolnej należy podjąć działania w celu lepszego rozpoznania stanowisk trwałego bytowania tej ryby w obszarze Natura 2000.

Dla zwiększenia liczebności populacji na stanowisku Mysiakowiec (i innych zewidencjonowanych) wskazane jest ograniczenie wpływu gatunków drapieżnych na populację, poprzez:

- zmianę strategii zarybienia (unikanie koncentracji dawek zarybienia w rejonie stanowisk bytowania k. złotawej),
- ograniczenie dawek zarybieniowych ryb drapieżnych, głównie sandacza w wielkości NL narybku letniego,

na etapie wprowadzania zmian do zapisów operatów rybackich obwodów użytkowników rybackich rzeki Pilicy, po 2015 r..

1149 **Koza** *Cobitis teania*

Gatunek aktualnie w stanie wzrostu populacji, nie wymagający specjalnych działań ochronnych, zasiedlający obszar Natura 2000 prawdopodobnie na poziomie możliwości siedliskowych (wysycenie). Istniejące zagrożenia zmniejszają lokalnie liczebność na poszczególnych stanowiskach i powinny być obniżane. Zmniejszona liczebność i ocena stanu ochrony może wynikać z niewłaściwego terminu prowadzenia badań terenowych lub naturalnych ograniczeń środowiskowych (brak wszystkich cech odpowiednich do bytowania gatunku, pomimo braku antropogennych zmian) np. na w strefie ujściowej rzeki, strefy zwiększonego zamulenia, starorzecza itp..

W stosunku do wszystkich gatunków ryb cele działań ochronnych wpływających na zachowanie dobrego stanu lub poprawy stanu populacji wymagają poprawy parametrów jakości wody w rzece, w wyniku następujących działań:

- ograniczenie spływu sinic z górnej partii rzeki ze Zbiornika Sulejowskiego;
- zwiększenia reżimu jakości odprowadzanych do rzeki ścieków oczyszczonych oraz likwidację zrzutu ścieków nieoczyszczonych ze wszystkich źródeł w obszarze Natura 2000 i powyżej zlewni;
- stworzenie w oparciu o istniejące dane administracyjne (pozwolenia wodnoprawne) pełnego bilansu odprowadzanego do rzeki Pilicy (oraz dopływów) ładunku ścieków (nutrientów) i uzależnienie nowo wydawanych pozwoleń od aktualnego obciążenia oraz zdolności samoczyszczania rzeki (redukcji zanieczyszczeń);
- zwiększenie częstotliwości kontroli jakości odprowadzanych ścieków i oceny jakości wody w rzece na wybranych stanowiskach w obszarze przez powołane do tego służby (WIOŚ, SANEPID), w celu eliminacji ponadnormatywnych źródeł zanieczyszczeń.

4056 **Zatoczek łamliwy** *Anisus vorticulus*

Celem działań ochronnych jest poprawa stanu liczebności zatoczka łamliwego. Poprawa jakości wód Pilicy i jej dopływów do co najmniej II klasy czystości, usuwanie zanieczyszczeń stałych – odpadów ze zbiorników oraz ich sąsiedztwa. Istotnym czynnikiem mogącym poprawić stan populacji zatoczka jest również ograniczenie wędkowania – powoduje przyspieszoną eutrofizację. Dotyczy to 2 siedlisk zlokalizowanych na starorzeczach – w Biało-brzegach (po lewej stronie drogi wylotowej na Warszawę) oraz w Warce. Istotne jest również wyeliminowanie szybkiego wzrostu żywności zbiorników zlokalizowanych przy nawożonych łąkach. Działania ochronne powinny wpłynąć w ciągu najbliższych 10 lat na przywrócenie populacji gatunku do stanu właściwego. Populacja powinna osiągnąć zagęszczenie co najmniej 11 osobników/ m² w każdym ze stanowisk (ocena FV).

1037 **Trzepla zielona** *Opiogomphus cecillia*

Celem działań ochronnych jest poprawa stanu liczebności trzepli zielonej. Poprawa jakości wód Pilicy jej dopływów do co najmniej III klasy czystości oraz brak ingerencji człowieka w ukształtowanie koryta rzeki, powinny podnieść wskaźniki i ocenę stanu ochrony gatunku. Populacja podawana jako liczba wylinek na badane stanowisko (50 m odcinek rzeki) powinna wynosić 50 lub więcej (FV).

1042 **Zalotka większa** *Leucorrhinia pectoralis*

Celem działań ochronnych jest poprawa stanu liczebności zalotki większej w starorzeczu Pilicy. Utrzymanie właściwych stosunków wodnych w obszarze występowania siedliska, poprawa jakości wód Pilicy i jej dopływów do co najmniej III klasy czystości, zapobieżenie zaśmiecaniu zbiornika i jego sąsiedztwa, ekstensywne użytkowanie łąk zlokalizowanych w sąsiedztwie siedliska, powinny wpłynąć na zwiększenie liczebności do 11 samców terytorialnych na stanowisko (FV).

1060 **Czerwończyk nieparek** *Lycaena dispar*

Czerwończyk nieparek nie wymaga ochrony czynnej. Dotychczasowe użytkowanie łąki powinno skutkować utrzymaniem lub zwiększeniem populacji gatunku w obszarze Natura 2000. Potencjalnym zagrożeniem dla populacji gatunku jest zaprzestanie użytkowania łąk i związana z tym sukcesja oraz zbyt intensywne użytkowanie – nawożenie, wprowadzanie roślin paszowych, wypierających roślinę żywicielską gąsienic motyla (różne gatunki szczawiu). Potencjalnym zagrożeniem jest również zmiana stosunków wodnych np. poprzez osuszanie.

4038 **Czerwończyk fioletek** *Lycaena helle*

Celem działań ochronnych jest poprawa stanu liczebności czerwończyka fioletka. Istniejącym zagrożeniem jest zbyt intensywne użytkowanie łąk (2 pokosy w ciągu roku). Potencjalnym zagrożeniem jest zaprzestanie użytkowania łąk i związana z tym sukcesja oraz zbyt intensywne nawożenie, wprowadzanie roślin paszowych wypierających roślinę żywicielską gąsienic motyla (rdest wężownik). Zagrożenie stanowi również zmiana stosunków wodnych np. poprzez osuszanie. Ekstensywne użytkowanie łąk ze szczególnym uwzględnieniem 1 pokosu w końcu lipca powinno zaowocować zwiększeniem populacji motyla do co najmniej 11 osobników na stanowisku w ciągu każdego z 2 pokoleń (FV).

Moduł C

6. Ustalenie działań ochronnych

L.p.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne							
		Nr	Nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
1.	6410 Zmienno-wilgotne łąki trzęślicowe (Molinion)	<i>nr</i>	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>						
		1.	Utrzymanie ekstensywnej gospodarki łąkarskiej.	<p><u>Działania obligatoryjne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> zachowanie siedlisk przyrodniczych, stanowiących trwałe użytki zielone; ekstensywne użytkowanie końsne trwałych użytków zielonych. 	<p><u>powiat białobrzeski</u> <u>gmina Promna</u>, działki nr: 290/2, 288, 290/1, 289/1, 294/2, 293, 291/3, 291/2, 292/1, 291/1, 294/1, 292/2;</p> <p><u>powiat grójecki</u> <u>gmina Nowe Miasto nad Pilicą</u>, działka nr 94;</p> <p><u>powiat przysuski</u> <u>gmina Klwów</u>, obręb Brzeski, działki nr: 101/1, 105, 270, 266, 119, 286, 84, 274, 100/2, 74, 100/1, 284, 88, 109, 110, 267, 87, 80, 92, 285,</p>	cały okres obowiązywania PZO	koszty własne właściciela, dzierżawcy lub posiadacza obszaru	właściciel, dzierżawca lub posiadacz obszaru	

				<p>264, 104, 101/2, 263, 93, 268, 126, 269, 287, 288, 72, 75, 115, 106, 91, 97, 265, 96, 113, 122, 78, 83, 118, 271, 123, 127/1, 85, 272, 79, 152/1;</p> <p><u>powiat przysuski,</u> <u>gmina Klwów, obręb</u> <u>Ligęzów, działki nr:</u> 833/1, 1935, 835, 919, 915, 920, 833/2, 886/1, 928, 923, 855, 882, 846, 870, 871, 898, 863, 876, 843, 900, 884, 912, 1936, 931, 845, 899, 849, 906, 894, 861, 922/2, 901, 895, 902, 879, 922/1, 875, 909, 886/3, 891, 864, 860, 839, 883, 914, 848, 930, 834, 892, 872, 896, 838, 904, 854, 880, 878, 910, 877, 893, 836, 832, 890, 886/2, 911, 925/2, 918, 929, 856, 851, 850, 908, 926, 853, 927, 844, 873, 917,</p>			
--	--	--	--	---	--	--	--

					<p>905, 921, 842, 847, 907, 888, 903, 889, 865, 840, 852, 859, 925/1, 924, 837, 913, 897, 862, 841, 885, 874, 916, 10021;</p> <p><u>powiat przysuski,</u> <u>gmina Odrzywół,</u> obręb Wysokin, działki nr: 3610, 3570, 3585/2, 2848, 3522, 4044, 3623, 3555/2, 3559, 3545, 2824/1, 2892/2, 2892/1, 3597, 3530, 3575/2, 2880, 4043, 3625, 3606, 3615, 3577/2, 3584, 3539/1, 3541, 3582/2, 3558, 3529, 3575/1, 3592, 3572, 3556, 3521/2, 3528/3, 3567, 2876, 3585/1, 3524, 4046, 3562, 3582/1, 3569, 3587, 3608, 2878, 3604, 3600, 3571, 3535, 3583, 3613, 3531, 3554, 4042, 2882, 3533, 3582/3, 3593, 3578/2, 3602,</p>			
--	--	--	--	--	---	--	--	--

					3523, 3552, 3521/1, 3550, 3568, 3538, 3619, 3579, 3539/2, 2892/3, 3564, 3525, 3595, 3547, 4041, 3528/2, 3536, 3528/1, 3563, 3542, 3537, 3621, 3540, 3617, 3526, 2874, 3546/1, 3557, 3521/3, 3560, 3546/2, 3534, 3586, 3578/1, 3576, 3594, 3596, 3532, 3544, 2820, 3561, 3546/3, 3553, 2822, 3527, 3549/1, 3543, 2884/1, 3581, 2872, 3555/1, 3580, 3566, 3574, 3565;			
2.		2.	Utrzymanie ekstensywnej gospodarki łąkarskiej.	<p><i>Działania fakultatywne:</i></p> <p>Jeden pokos wykonywany jesienią, po 15 września, na wysokości nie mniejszej niż 10 cm, z usunięciem biomasy; zaniechanie wypasania i stosowania nawożenia. Koszenia nie powinno się wykonywać w sposób okrzęny od zewnątrz do środka powierzchni koszonej trwałych użytków zielonych.</p>	<p><u>powiat białobrzeski, gmina Promna, działki nr: 290/2, 288, 290/1, 289/1, 294/2, 293, 291/3, 291/2, 292/1, 291/1, 294/1, 292/2;</u></p> <p><u>powiat grójecki, gmina Nowe Miasto nad Pilicą, działka nr</u></p>	Corocznie, począwszy od pierwszego roku obowiązywania PZO, pozostawiając naprzemienne 50% płatu nieskoszonego.	1,89/ ha/ rok	Właściciel, dzierżawca lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na

				<p>94;</p> <p><u>powiat przysuski</u> <u>gmina Klwów</u>, obręb Brzeski, działki nr: 101/1, 105, 270, 266, 119, 286, 84, 274, 100/2, 74, 100/1, 284, 88, 109, 110, 267, 87, 80, 92, 285, 264, 104, 101/2, 263, 93, 268, 126, 269, 287, 288, 72, 75, 115, 106, 91, 97, 265, 96, 113, 122, 78, 83, 118, 271, 123, 127/1, 85, 272, 79, 152/1;</p> <p><u>powiat przysuski</u> <u>gmina Klwów</u>, obręb Ligęzów, działki nr: 833/1, 1935, 835, 919, 915, 920, 833/2, 886/1, 928, 923, 855, 882, 846, 870, 871, 898, 863, 876, 843, 900, 884, 912, 1936, 931, 845, 899, 849, 906, 894, 861, 922/2, 901, 895, 902, 879, 922/1, 875, 909, 886/3, 891, 864, 860,</p>		<p>podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządcą nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozu-</p>
--	--	--	--	--	--	--

				<p>839, 883, 914, 848, 930, 834, 892, 872, 896, 838, 904, 854, 880, 878, 910, 877, 893, 836, 832, 890, 886/2, 911, 925/2, 918, 929, 856, 851, 850, 908, 926, 853, 927, 844, 873, 917, 905, 921, 842, 847, 907, 888, 903, 889, 865, 840, 852, 859, 925/1, 924, 837, 913, 897, 862, 841, 885, 874, 916, 10021;</p> <p><u>powiat przysuski</u> <u>gmina Odrzywół</u> obręb Wysokin, działki nr: 3610, 3570, 3585/2, 2848, 3522, 4044, 3623, 3555/2, 3559, 3545, 2824/1, 2892/2, 2892/1, 3597, 3530, 3575/2, 2880, 4043, 3625, 3606, 3615, 3577/2, 3584, 3539/1, 3541, 3582/2, 3558, 3529, 3575/1, 3592, 3572, 3556, 3521/2,</p>			<p>mienia zawar- tego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natu- ra 2000.</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

					<p>3528/3, 3567, 2876, 3585/1, 3524, 4046, 3562, 3582/1, 3569, 3587, 3608, 2878, 3604, 3600, 3571, 3535, 3583, 3613, 3531, 3554, 4042, 2882, 3533, 3582/3, 3593, 3578/2, 3602, 3523, 3552, 3521/1, 3550, 3568, 3538, 3619, 3579, 3539/2, 2892/3, 3564, 3525, 3595, 3547, 4041, 3528/2, 3536, 3528/1, 3563, 3542, 3537, 3621, 3540, 3617, 3526, 2874, 3546/1, 3557, 3521/3, 3560, 3546/2, 3534, 3586, 3578/1, 3576, 3594, 3596, 3532, 3544, 2820, 3561, 3546/3, 3553, 2822, 3527, 3549/1, 3543, 2884/1, 3581, 2872, 3555/1, 3580, 3566, 3574, 3565;</p>			
--	--	--	--	--	--	--	--	--

		nr	<i>Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych</i>					
		1.	Ocena stanu zachowania siedlisk .	Weryfikacja terenowa, dokumentacja fotograficzna, sprawozdanie, którego wnioski umożliwią ewentualną korektę zabiegów i ich lokalizacji corocznie od pierwszego roku po zatwierdzeniu PZO.	<p><u>powiat białobrzeski</u>, <u>gmina Promna</u>, obręb , działki nr: 290/2, 288, 290/1, 289/1, 294/2, 293, 291/3, 291/2, 292/1, 291/1, 294/1, 292/2;</p> <p><u>powiat grójecki</u>, <u>gmina Nowe Miasto nad Pilicą</u>, działka nr 94;</p> <p><u>powiat przysuski</u>, <u>gmina Klwów</u>, obręb Brzeski, działki nr: 101/1, 105, 270, 266, 119, 286, 84, 274, 100/2, 74, 100/1, 284, 88, 109, 110, 267, 87, 80, 92, 285, 264, 104, 101/2, 263, 93, 268, 126, 269, 287, 288, 72, 75, 115, 106, 91, 97, 265, 96, 113, 122, 78, 83, 118, 271, 123, 127/1, 85, 272, 79, 152/1;</p> <p><u>powiat przysuski</u>,</p>	corocznie	3	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi

					<p><u>gmina Klwów</u>, obręb Ligezów, działki nr: 833/1, 1935, 835, 919, 915, 920, 833/2, 886/1, 928, 923, 855, 882, 846, 870, 871, 898, 863, 876, 843, 900, 884, 912, 1936, 931, 845, 899, 849, 906, 894, 861, 922/2, 901, 895, 902, 879, 922/1, 875, 909, 886/3, 891, 864, 860, 839, 883, 914, 848, 930, 834, 892, 872, 896, 838, 904, 854, 880, 878, 910, 877, 893, 836, 832, 890, 886/2, 911, 925/2, 918, 929, 856, 851, 850, 908, 926, 853, 927, 844, 873, 917, 905, 921, 842, 847, 907, 888, 903, 889, 865, 840, 852, 859, 925/1, 924, 837, 913, 897, 862, 841, 885, 874, 916, 10021;</p> <p><u>powiat przysuski</u>, <u>gmina Odrzywół</u>, obręb Wysokin,</p>			
--	--	--	--	--	---	--	--	--

					<p>działki nr: 3610, 3570, 3585/2, 2848, 3522, 4044, 3623, 3555/2, 3559, 3545, 2824/1, 2892/2, 2892/1, 3597, 3530, 3575/2, 2880, 4043, 3625, 3606, 3615, 3577/2, 3584, 3539/1, 3541, 3582/2, 3558, 3529, 3575/1, 3592, 3572, 3556, 3521/2, 3528/3, 3567, 2876, 3585/1, 3524, 4046, 3562, 3582/1, 3569, 3587, 3608, 2878, 3604, 3600, 3571, 3535, 3583, 3613, 3531, 3554, 4042, 2882, 3533, 3582/3, 3593, 3578/2, 3602, 3523, 3552, 3521/1, 3550, 3568, 3538, 3619, 3579, 3539/2, 2892/3, 3564, 3525, 3595, 3547, 4041, 3528/2, 3536, 3528/1, 3563, 3542, 3537, 3621, 3540, 3617, 3526, 2874, 3546/1, 3557,</p>			
--	--	--	--	--	--	--	--	--

					3521/3, 3560, 3546/2, 3534, 3586, 3578/1, 3576, 3594, 3596, 3532, 3544, 2820, 3561, 3546/3, 3553, 2822, 3527, 3549/1, 3543, 2884/1, 3581, 2872, 3555/1, 3580, 3566, 3574, 3565;			
3.	6510	<i>nr</i>	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>					
	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	1.	Utrzymanie ekstensywnej gospodarki łąkarskiej.	<u><i>Działania obligatoryjne:</i></u> <ul style="list-style-type: none"> zachowanie siedlisk przyrodniczych, stanowiących trwałe użytki zielone; ekstensywne użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe trwałych użytków zielonych. 	<u>powiat białobrzeski, gmina Białobrzegi, obręb Białobrzegi, działki nr:</u> AR_22.1482/1, AR_22.1484/1, AR_22.1494/1, AR_22.1488/1, AR_22.1498/1, AR_11.699/1, AR_22.1496/1, AR_22.1480/1, AR_22.1492/1, AR_2.2, AR_22.1486/1, AR_22.1490/1, AR_22.1478/1; <u>powiat białobrzeski, gmina Białobrzegi,</u>	cały okres obowiązywania PZO	koszty własne właściciela, dzierżawcy lub posiadacza obszaru	właściciel, dzierżawca lub posiadacz obszaru

				<p>obręb Mikówka, działki nr: 495/5, 500/2;</p> <p><u>powiat białobrzeski</u> <u>gmina Promna</u>, obręb Osuchów, działka nr 684/1;</p> <p><u>powiat białobrzeski</u> <u>gmina Promna</u>, obręb Przybyszew, działka nr 2833;</p> <p><u>powiat białobrzeski</u> <u>gmina Wyśmierzyce</u>, obręb Wyśmierzyce, działki nr: AR_8.424, AR_8.3/6, AR_8.51;</p> <p><u>powiat białobrzeski</u> <u>gmina Wyśmierzyce</u>, obręb Korzeń, działki nr: 388, 387, 396, 390, 399, 392, 385, 397, 394, 393, 395, 391, 400, 384, 279, 416, 398;</p> <p><u>powiat Białobrzeski</u> <u>gmina Wyśmierzyce</u>, obręb Redlin, działki nr: 19, 13, 27, 16,</p>			
--	--	--	--	--	--	--	--

					<p>17, 21, 20, 24, 25, 22, 28, 26, 18, 14, 12, 15, 11, 23, 30, 29, 48;</p> <p><u>powiat białobrzegi,</u> <u>gmina Wyśmierzyce,</u> obręb Witaszyn, działki nr: 206, 207, 558, 209, 208;</p> <p><u>powiat grójecki,</u> <u>gmina Nowe Miasto</u> <u>nad Pilicą,</u> obręb Nowe Miasto, działki nr: 322, 323;</p> <p><u>powiat grójecki,</u> <u>gmina Warka,</u> obręb Warka-Niemojewice, działki nr: 285/1, 279/1, 281/1, 283/1;</p> <p><u>powiat grójecki,</u> <u>gmina Warka,</u> obręb Warka, działki nr: 977/2, 954/3, 980, 152/6, 975, 152/2, 981, 976/2;</p> <p><u>powiat grójecki,</u> <u>gmina Warka,</u> obręb Budy Michałowskie, działka nr 31;</p>			
--	--	--	--	--	--	--	--	--

					<p><u>powiat grójecki,</u> <u>gmina Warka, obręb</u> Michałów Dolny, działka nr 111;</p> <p><u>powiat grójecki,</u> <u>gmina Warka, obręb</u> Michałów Górny, działki nr: 513, 512, 415, 511, 520, 515, 509, 514, 510;</p> <p><u>powiat grójecki,</u> <u>gmina Warka, obręb</u> Michałów Parcela, działki nr: 1356/4, 1284, 1251, 1236/4, 1245, 1331, 1332, 1292/2, 1353, 1335/1, 1238/5, 1300/1, 1288, 1356/1, 1289/2, 1356/5, 1296/1, 1246, 1293/1, 1238/4, 1291, 1240/1, 1356/3, 1335/3, 1305, 1260, 1294/4, 1335/4, 1295/1, 1258/1, 1238/6, 1335/2, 1250, 1345, 1282, 1294/3, 1239, 1240/2, 1257/1,</p>			
--	--	--	--	--	---	--	--	--

					<p>1242/1, 1290/1, 1215/1, 1259/1, 1252, 1286, 1237, 1244, 1283, 1285, 1231, 1238/3, 1289/1, 1301/1, 1253, 1238/7, 1256/3, 1287, 1247, 1249, 1259/2, 1256/2, 1268;</p> <p><u>powiat kozienicki,</u> <u>gmina Magnuszew,</u> obręb Mniszew, działki nr: 1215, 1158/1, 1166/1, 1168/2, 1156/2, 1176, 2119, 1170/2, 1216, 1187, 1232, 1161/1, 1199, 1217, 1208/2, 1173/6, 1171/1, 1203, 1186, 1183, 1174/4, 2104, 1213, 1202, 2193, 1165/1, 1180, 1191, 2194, 1162/1, 1157/1, 2365, 1193, 1225/2, 1222/2, 1173/3, 1173/4, 1182, 1219/1, 1172/2, 1204, 2169/2, 1170/1,</p>			
--	--	--	--	--	--	--	--	--

					<p>1226, 1164/1, 1171/2, 1159/2, 1206, 1175/2, 1177, 1227, 252, 1200, 1169/1, 1160/1, 1156/1, 1198, 1190, 1837, 1208/3, 1168/1, 1208/4, 1155/2, 1178, 1175/3, 1218, 1195, 1155/1, 1770, 1184, 1159/1, 1194, 1157/2, 1189, 1181, 1192, 1172/1, 1169/2, 1179, 1205/2, 1769, 1174/3, 1838, 1205/1, 1173/5, 1197, 1185, 1737, 1167/1, 1163/1, 1188, 1201, 1214, 2103, 1196, 1220, 1158/2, 1208/1, 10000;</p> <p><u>powiat przysuski,</u> <u>gmina Odrzywół,</u> obręb Łęgonice małe, działki nr: 629/1, 485;</p>			
--	--	--	--	--	--	--	--	--

		2.	Utrzymanie ekstensywnej gospodarki łąkarskiej.	<p><u>Działania fakultatywne:</u></p> <p>Koszenie maksymalnie 2 razy w roku na wysokości 10-15 cm, najlepiej ręczne lub lekkim sprzętem, I pokos najwcześniej po 15 czerwca, drugi we wrześniu, z usuwaniem biomasy i pozostawieniem 5 - 10% powierzchni działki rolnej nieskoszonej, przy czym w każdym roku powinno to dotyczyć innej powierzchni. Dopuszczalny jest jedynie umiarkowany wypas. (przy obsadzie zwierząt do 1DJP/ha i obciążeniu pastwiska wynoszącym nie więcej niż 5DJP/ha od dnia 21 lipca do 15 października). Zakaz nawożenia i podsiewania traw oraz koszenia okrężnego od zewnątrz do środka powierzchni koszonej trwałych użytków zielonych.</p>	<p>powiat białobrzeski, gmina Białobrzegi, obręb Białobrzegi, działki nr: AR_22.1482/1, AR_22.1484/1, AR_22.1494/1, AR_22.1488/1, AR_22.1498/1, AR_11.699/1, AR_22.1496/1, AR_22.1480/1, AR_22.1492/1, AR_2.2, AR_22.1486/1, AR_22.1490/1, AR_22.1478/1;</p> <p>powiat białobrzeski, gmina Białobrzegi, obręb Mikówka, działki nr: 495/5, 500/2;</p> <p>powiat białobrzeski, gmina Promna, obręb Osuchów, działka nr 684/1;</p> <p>powiat białobrzeski, gmina Promna, obręb Przybyszew, działka nr 2833;</p>	corocznie, przez cały okres obowiązywania PZO	1,34/ ha/ rok	Właściciel, dzierżawca lub posiadacz obszaru (...), a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości (...). [*]
--	--	----	--	---	--	---	---------------	---

					<p><u>powiat białobrzeski</u> <u>gmina Wyśmierzyce</u>, obręb Wyśmierzyce, działki nr: AR_8.424, AR_8.3/6, AR_8.51;</p> <p><u>powiat białobrzeski</u> <u>gmina Wyśmierzyce</u>, obręb Korzeń, działki nr: 388, 387, 396, 390, 399, 392, 385, 397, 394, 393, 395, 391, 400, 384, 279, 416, 398;</p> <p><u>powiat białobrzeski</u> <u>gmina Wyśmierzyce</u>, obręb Redlin, działki nr: 19, 13, 27, 16, 17, 21, 20, 24, 25, 22, 28, 26, 18, 14, 12, 15, 11, 23, 30, 29, 48;</p> <p><u>powiat białobrzeski</u> <u>gmina Wyśmierzyce</u>, obręb Witaszyn, działki nr: 206, 207, 558, 209, 208;</p> <p><u>powiat grójecki</u>, <u>gmina Nowe Miasto nad Pilicą</u>, obręb</p>			
--	--	--	--	--	---	--	--	--

					<p>Nowe Miasto, działki nr: 322, 323;</p> <p><u>powiat grójecki,</u> <u>gmina Warka,</u> obręb Warka-Niemojewice, działki nr: 285/1, 279/1, 281/1, 283/1;</p> <p><u>powiat grójecki,</u> <u>gmina Warka,</u> obręb Warka, działki nr: 977/2, 954/3, 980, 152/6, 975, 152/2, 981, 976/2;</p> <p><u>powiat grójecki,</u> <u>gmina Warka,</u> obręb Budy Michałowskie, działka nr 31;</p> <p><u>powiat grójecki,</u> <u>gmina Warka,</u> obręb Michałów Dolny, działka nr 111;</p> <p><u>powiat grójecki,</u> <u>gmina Warka,</u> obręb Michałów Górny, działki nr: 513, 512, 415, 511, 520, 515, 509, 514, 510;</p> <p><u>powiat grójecki,</u> <u>gmina Warka,</u> obręb</p>			
--	--	--	--	--	--	--	--	--

					<p>Michałów Parcela, działki nr: 1356/4, 1284, 1251, 1236/4, 1245, 1331, 1332, 1292/2, 1353, 1335/1, 1238/5, 1300/1, 1288, 1356/1, 1289/2, 1356/5, 1296/1, 1246, 1293/1, 1238/4, 1291, 1240/1, 1356/3, 1335/3, 1305, 1260, 1294/4, 1335/4, 1295/1, 1258/1, 1238/6, 1335/2, 1250, 1345, 1282, 1294/3, 1239, 1240/2, 1257/1, 1242/1, 1290/1, 1215/1, 1259/1, 1252, 1286, 1237, 1244, 1283, 1285, 1231, 1238/3, 1289/1, 1301/1, 1253, 1238/7, 1256/3, 1287, 1247, 1249, 1259/2, 1256/2, 1268;</p> <p><u>powiat kozienicki,</u> <u>gmina Magnuszew,</u></p>			
--	--	--	--	--	---	--	--	--

					<p>obręb Mniszew, działki nr: 1215, 1158/1, 1166/1, 1168/2, 1156/2, 1176, 2119, 1170/2, 1216, 1187, 1232, 1161/1, 1199, 1217, 1208/2, 1173/6, 1171/1, 1203, 1186, 1183, 1174/4, 2104, 1213, 1202, 2193, 1165/1, 1180, 1191, 2194, 1162/1, 1157/1, 2365, 1193, 1225/2, 1222/2, 1173/3, 1173/4, 1182, 1219/1, 1172/2, 1204, 2169/2, 1170/1, 1226, 1164/1, 1171/2, 1159/2, 1206, 1175/2, 1177, 1227, 252, 1200, 1169/1, 1160/1, 1156/1, 1198, 1190, 1837, 1208/3, 1168/1, 1208/4, 1155/2, 1178, 1175/3, 1218, 1195, 1155/1, 1770, 1184, 1159/1, 1194, 1157/2, 1189, 1181,</p>			
--	--	--	--	--	--	--	--	--

					1192, 1172/1, 1169/2, 1179, 1205/2, 1769, 1174/3, 1838, 1205/1, 1173/5, 1197, 1185, 1737, 1167/1, 1163/1, 1188, 1201, 1214, 2103, 1196, 1220, 1158/2, 1208/1, 10000; <u>powiat przysuski,</u> <u>gmina Odrzywół,</u> obręb Łęgonice małe, działki nr: 629/1, 485;			
		<i>nr</i>	<i>Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych</i>					
		1.	Ocena stanu zachowania siedlisk .	Weryfikacja terenowa, dokumentacja fotograficzna, sprawozdanie, którego wnioski umożliwią ewentualną korektę zabiegów i ich lokalizacji – corocznie od pierwszego roku po zatwierdzeniu PZO.	<u>powiat białobrzeski,</u> <u>gmina Białobrzegi,</u> obręb Białobrzegi, działki nr: AR_22.1482/1, AR_22.1484/1, AR_22.1494/1, AR_22.1488/1, AR_22.1498/1, AR_11.699/1, AR_22.1496/1, AR_22.1480/1, AR_22.1492/1,	Corocznie	3	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi

					<p>AR_2.2, AR_22.1486/1, AR_22.1490/1, AR_22.1478/1;</p> <p><u>powiat białobrzeski</u>, <u>gmina Białobrzegi</u>, obręb Mikówka, działki nr: 495/5, 500/2;</p> <p><u>powiat białobrzeski</u>, <u>gmina Promna</u>, obręb Osuchów, działka nr 684/1;</p> <p><u>powiat białobrzeski</u>, <u>gmina Promna</u>, obręb Przybyszew, działka nr 2833;</p> <p><u>powiat białobrzeski</u>, <u>gmina Wyśmierzyce</u>, obręb Wyśmierzyce, działki nr: AR_8.424, AR_8.3/6, AR_8.51;</p> <p><u>powiat białobrzeski</u>, <u>gmina Wyśmierzyce</u>, obręb Korzeń, działki nr: 388, 387, 396, 390, 399, 392, 385, 397, 394, 393,</p>		
--	--	--	--	--	--	--	--

					<p>395, 391, 400, 384, 279, 416, 398;</p> <p><u>powiat białobrzeski,</u> <u>gmina Wyśmierzyce,</u> obręb Redlin, działki nr: 19, 13, 27, 16, 17, 21, 20, 24, 25, 22, 28, 26, 18, 14, 12, 15, 11, 23, 30, 29, 48;</p> <p><u>powiat białobrzeski,</u> <u>gmina Wyśmierzyce,</u> obręb Witaszyn, działki nr: 206, 207, 558, 209, 208;</p> <p><u>powiat grójecki,</u> <u>gmina Nowe Miasto</u> <u>nad Pilicą,</u> obręb Nowe Miasto, działki nr: 322, 323;</p> <p><u>powiat grójecki,</u> <u>gmina Warka,</u> obręb Warka-Niemojewice, działki nr: 285/1, 279/1, 281/1, 283/1;</p> <p><u>powiat grójecki,</u> <u>gmina Warka,</u> obręb Warka, działki nr: 977/2, 954/3, 980,</p>			
--	--	--	--	--	---	--	--	--

					<p>152/6, 975, 152/2, 981, 976/2;</p> <p><u>powiat grójecki,</u> <u>gmina Warka,</u> obręb Budy Michałowskie, działka nr 31;</p> <p><u>powiat grójecki,</u> <u>gmina Warka,</u> obręb Michałów Dolny, działka nr 111;</p> <p><u>powiat grójecki,</u> <u>gmina Warka,</u> obręb Michałów Górny, działki nr: 513, 512, 415, 511, 520, 515, 509, 514, 510;</p> <p><u>powiat grójecki,</u> <u>gmina Warka,</u> obręb Michałów Parcela, działki nr: 1356/4, 1284, 1251, 1236/4, 1245, 1331, 1332, 1292/2, 1353, 1335/1, 1238/5, 1300/1, 1288, 1356/1, 1289/2, 1356/5, 1296/1, 1246, 1293/1, 1238/4, 1291, 1240/1, 1356/3,</p>			
--	--	--	--	--	--	--	--	--

					<p>1335/3, 1305, 1260, 1294/4, 1335/4, 1295/1, 1258/1, 1238/6, 1335/2, 1250, 1345, 1282, 1294/3, 1239, 1240/2, 1257/1, 1242/1, 1290/1, 1215/1, 1259/1, 1252, 1286, 1237, 1244, 1283, 1285, 1231, 1238/3, 1289/1, 1301/1, 1253, 1238/7, 1256/3, 1287, 1247, 1249, 1259/2, 1256/2, 1268;</p> <p><u>powiat kozienicki,</u> <u>gmina Magnuszew,</u> obręb Mniszew, działki nr: 1215, 1158/1, 1166/1, 1168/2, 1156/2, 1176, 2119, 1170/2, 1216, 1187, 1232, 1161/1, 1199, 1217, 1208/2, 1173/6, 1171/1, 1203, 1186, 1183, 1174/4, 2104, 1213, 1202, 2193, 1165/1, 1180, 1191,</p>			
--	--	--	--	--	--	--	--	--

					2194, 1162/1, 1157/1, 2365, 1193, 1225/2, 1222/2, 1173/3, 1173/4, 1182, 1219/1, 1172/2, 1204, 2169/2, 1170/1, 1226, 1164/1, 1171/2, 1159/2, 1206, 1175/2, 1177, 1227, 252, 1200, 1169/1, 1160/1, 1156/1, 1198, 1190, 1837, 1208/3, 1168/1, 1208/4, 1155/2, 1178, 1175/3, 1218, 1195, 1155/1, 1770, 1184, 1159/1, 1194, 1157/2, 1189, 1181, 1192, 1172/1, 1169/2, 1179, 1205/2, 1769, 1174/3, 1838, 1205/1, 1173/5, 1197, 1185, 1737, 1167/1, 1163/1, 1188, 1201, 1214, 2103, 1196, 1220, 1158/2, 1208/1, 10000;			
--	--	--	--	--	---	--	--	--

					powiat przysuski, gmina Odrzywół, obręb Łęgonice małe, działki nr: 629/1, 485;			
4.	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>) 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	<i>nr</i>	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>					
		<i>1.</i>	Działania edukacyjne i promocyjne skierowane do rolników, dotyczące możliwości i potrzeb korzystania z pakietów rolnośrodowiskowych.	Przeprowadzenie cyklu szkoleń dla rolników informujących o możliwościach i zasadach uzyskania dopłat rolnośrodowiskowych do koszenia łąk.	wsie zamieszkane przez właścicieli gruntów	Pierwszy rok obowiązywania PZO oraz pierwszy rok po wprowadzeniu nowych zasad przyznawania dopłat rolnośrodowiskowych (po zakończeniu wdrażania PROW 2007-2013)	30	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi
5.	3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne	<i>nr</i>	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		<i>1.</i>	Inwentaryzacja	Inwentaryzacja terenowa uwzględniająca: rozmieszczenie i po-	cały obszar Natura 2000	Pierwszy/ drugi sezon	200	Regionalny Dyrektor

	<p>zbiorniki wodne ze zbiorowiskami <i>Nympheion, Potamion</i></p> <p>6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)</p> <p>6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)</p> <p>91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe</p>		siedlisk przyrodniczych w obszarze Natura 2000.	wierzchnię - na mapie w skali min. 1:10 000 oraz precyzyjny opis stanu wszystkich siedlisk w obszarze Natura 2000.		obowiązania PZO		Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi
6.	1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	<i>nr</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>					
		1.	Usunięcie nadmiaru	W okresie jesiennym (od końca października do początku grudnia, zależnie od warunków pogodowych w danym roku) należy	<u>powiat grójecki, gmina Warka</u> : obręb nr 24, działka nr 1356/5;	raz/ 4 lata, w terminie od końca października	1,5/ jeden zabieg	Właściciel, dzierżawca lub posiadacz obszaru (...), a

		roślinności.	zmniejszyć zacielenie zbiornika wodnego, usuwając rośliny z co najmniej 50% zarośniętej powierzchni. Wskazane jest pozostawienie pasa roślinności przybrzeżnej, o szerokości 1 – 2 metrów od brzegu. Proces wycinania, rozrastających się pałek wodnych i trzciny, powinien być przeprowadzony przy częściowo spuszczonej wodzie. W miarę możliwości należy usuwać rzęsy z powierzchni zbiornika. Termin wycinania wynika z tego, że kumaki pod koniec października znajdują się już w zimowiskach (na łądzie!). Gdyby w ciągu 4 lat od zabiegu nie udało się osiągnąć celu (osiągnięcie liczności co najmniej 20 dorosłych osobników), konieczne będzie powtórzenie wycinania.		do początku grudnia; pierwszy zabieg wycinania należy przeprowadzić w 2013 r.;		w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości (...).[*]
		nr	<i>Działania związane z utrzymaniem i modyfikacją metod gospodarowania</i>				
	1.	Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk	<p><u>Działania obligatoryjne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> zachowanie siedlisk występowania kumaka nizinnego, stanowiących trwałe użytki zielone; ekstensywne użytkowanie kośne lub kośno-pastwiskowe 	powiat grójecki, gmina Warka: obręb 24, działka nr 1238/1, 1238/2, 1239, 1240/1, 1240/2, 1249, 1247, 1246, 1245, 1250, 1251, 1260, 1261,	cały okres obowiązywania PZO	koszty własne właściciela, dzierżawcy lub posiadacza obszaru	właściciel, dzierżawca lub posiadacz obszaru

				trwałych użytków zielonych.	1262, 1345, 1252, 1253, 1256/2, 1257/1, 1258/1, 1301/1, 1300/1, 1281, 1282, 1283, 1290/1, 1293/1, 1294/3, 1294/4, 1295/1, 1296/1, 1288, 1287, 1284, 1259/1, 1259/2; obręb 23, działki nr 514, 512, 511, 509;			
		2.	Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk.	<u>Działania fakultatywne:</u> Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk, położonych w pobliżu stanowiska gatunku, w okresie wegetacyjnym. Wykonanie koszenia 1 lub 2 razy w roku, w terminie od 1.06-30.09, z pozostawieniem 5-10 % powierzchni nieskoszonej, co roku w innym miejscu. Wysokość koszenia 5-15 cm. Dopuszczalna obsada zwierząt to 1 DJP/ha, w terminie 1.05-15.10. Rezygnacja ze stosowania środków ochrony roślin, z nawożenia łąk ściekami i osadami ściekowymi. Ograniczenie nawożenia azotem do 60 kg/ha/rok. Dopuszczone wapnowanie. Prowadzenie rolnic-	<u>powiat grójecki, gmina Warka:</u> obręb 24, działka nr 1238/1, 1238/2, 1239, 1240/1, 1240/2, 1249, 1247, 1246, 1245, 1250, 1251, 1260, 1261, 1262, 1345, 1252, 1253, 1256/2, 1257/1, 1258/1, 1301/1, 1300/1, 1281, 1282, 1283, 1290/1, 1293/1, 1294/3, 1294/4, 1295/1, 1296/1, 1288, 1287, 1284, 1259/1, 1259/2;	koszenie 1 lub 2 razy w roku, w terminie 1.06-30.09; wypas w terminie 1.05-15.10; przez cały okres obowiązywania PZO;	1,5/ ha/rok;	Właściciel, dzierżawca lub posiadacz obszaru (...), a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządcą nieruchomości (...).[*]

				<p>twa ekologicznego, czyli rezygnacji ze stosowania sztucznych środków wspomagających uprawy, takich jak nawozy mineralne i pestycydy. Ewentualne przekształcenie gruntów ornych na łąki i pastwiska.</p>	<p>obręb 23, działki nr 514, 512, 511, 509;</p>			
		3.	<p>Szkolenie z zakresu programu rolno-środowiskowego.</p>	<p>Organizacja szkoleń dla właścicieli gruntów, w obrębie których zalecono ekstensywne użytkowanie gruntów. Szkolenia takie, miałyby na celu zachęcenie rolników do udziału w programie rolno-środowiskowym i podejmowania w gospodarstwie działań służących utrzymaniu przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy. Właścicielom gruntów należałoby przedstawić pakiety i warianty, różniące się wymaganiami gospodarowania rolniczego oraz wysokością dopłat.</p>	<p>okolice miejsc realizacji działań ochronnych związanych z ekstensywną gospodarką rolną: <u>powiat grójecki, gmina Warka</u>: obręb 24, działka nr 1238/1, 1238/2, 1239, 1240/1, 1240/2, 1249, 1247, 1246, 1245, 1356/5, 1250, 1251, 1345, 1252, 1253, 1256/2, 1257/1, 1258/1, 1301/1, 1300/1, 1290/1 1293/1, 1294/3, 1294/4, 1295/1, 1296/1, 1288, 1287, 1286, 1284, 1291, 1259/1, 1259/2, 1289/1, 1289/2; obręb 23,</p>	<p>luty/ marzec każdego roku obowiązywania PZO</p>	<p>2/ szkolenie</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi</p>

					działka nr 514, 513, 512, 511, 510, 509;				
		<i>nr</i>	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>						
		1.	Inwentaryzacja kumaka nizinne go w obszarze Natura 2000.	Stan rozpoznania populacji kumaka nizinnego w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy pozostaje nadal niepełny. Aby uzupełnić tę lukę, konieczne jest przeprowadzenie inwentaryzacji w całym obszarze Natura 2000. Ze względu na bardzo dużą powierzchnię obszaru, inwentaryzacja powinna być wykonana przez 2-3 ekspertów, w dwóch kolejnych sezonach godowych kumaka nizinnego, w roku 2013 i 2014. Wskazane jest sprawdzenie wszystkich miejsc stanowiących potencjalne miejsca rozrodu gatunku, tj. starorzecza, rozlewiska, dawne i aktualnie użytkowane stawy rybne, różnego charakteru stawy śródpolne lub przydomowe. Podstawowa metoda to nasłuchiwanie głosów godowych samców podczas ciepłych dni, a zwłaszcza ciepłych wieczorów. Głos tego płaza jest trudny do pomylenia z głosami	Inwentaryzację należy przeprowadzić w całym obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy, uwzględniając oczywiście wymagania środowiskowe przedmiotu ochrony. Kontrolowane zatem, powinny być starorzecza, rozlewiska, dawne i aktualnie użytkowane stawy rybne, różnego charakteru stawy śródpolne lub przydomowe. Podczas inwentaryzacji należy potwierdzić obecność kumaka nizinnego i określić stan jego populacji, na trzech stanowiskach, wykazanych podczas wizji terenowej w 2012 r.:	w terminie od połowy kwietnia do końca czerwca, w 2013 i 2014 roku	8/ osobę	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi	

				<p>innych gatunków. Można przyjąć, że liczba słyszanych samców odpowiada w przybliżeniu liczbie samic na danym stanowisku. Trudniej jest ocenić liczebność osobników młodocianych – jest to możliwe jedynie szacunkowo. Pewne wyniki może też dać odszukanie jaj lub kijanek, także charakterystycznych dla tego gatunku.</p>	<p>51°47' 21,95" N 21°13' 41,08" E</p> <p>51°42' 40,22" N 21°3' 14,12" E</p> <p>51°36' 28,21" N 20°33' 37,07" E</p>			
7.	5339 Różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i>	nr	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>					
		1.	<p>Wsiedlenie małży <i>Unionidae</i>, <i>Anadontidae</i> w miejscach, w obrębie których stwierdzono niską liczebność lub całkowity brak osobników różanki. Działania takie należy przeprowadzić na stanowiskach o liczebności małży na poziomie < 3 os./ mb rzeki lub starorzecza. Miejsca wsiedlenia małży muszą odpowiadać bytowo różance – strefa brzegowa o wolnym przepływie wody i częściowym poroście roślinnością wodną. Zaleca się przerzut małży z terenów odwadnianych lub z górnej części dorzecza, w liczbie 100-200 os./ stanowisko.</p>	<p>Trzy stanowiska zlokalizowane na rzece Pilicy w rejonie miejscowości Inowłódz, Mysiakowiec, Gostomia:</p> <p>51°31'39.21" N 20°15'48.12" E</p> <p>51°34'32.23" N 20°20'10.68" E</p> <p>51°36'37.88" N 20°38'04.92" E</p>	<p>maj 2014 r.; powtarzać zależnie od potrzeb w cyklu 5-letnim przy potwierdzeniu w monitoringu wysokiej efektywności działania;</p>	10		

		nr	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>					
		1.	Zmiany w planowaniu gospodarki zarybieniowej przez użytkowników obwodów w rybackich w obszarze Natura 2000.	W miejscach występowania różanki zaleca się zmniejszenie przez użytkowników obwodów rybackich norm zarybienia rzeki i starorzeczy narybkiem letnim sandacza – do 30-60% obecnie stosowanych dawek, z przeniesieniem środków na gatunki reofilne (świnka, brzana, kleń, certa). Unikanie stanowiskowej koncentracji materiału przy zarybieniu.	Miejsca wprowadzania materiału zarybieniowego do wód w całym obszarze Natura 2000 zbieżne ze stanowiskami występowania różanki.	corocznie, od 1 stycznia 2015 r. (od wprowadzenia zmian w operatach rybackich)	nie wymaga dodatkowych nakładów	Użytkownik rybacki, dzierżawca lub posiadacz obszaru (...), a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości (...).[*]
		nr	<i>Uzupełnienie wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		1.	Inwentaryzacja mały <i>Unionidae</i> i <i>Anadontidae</i> w obszarze Natura	Stwierdzenie występowania i liczebności mały na 20-30, wybranych przez eksperta, stanowiskach (transektach) w strefie brzegowej rzeki (do 2,5 m od brzegu), starorzeczach, kanałach odpływowych stawach hodowlanych. Wytypowanie stanowisk charakteryzujących się wysoką	obszar Natura 2000	2013 r.	10	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w

			2000.	liczebnością małży i warunkami siedliskowymi odpowiadającymi wymaganiom różanki. Ocena stabilności występowania (struktura wiekowa, udział pustych muszli – wyzerowywanie).				Łodzi
		2.	Inwentaryzacja różanki w obszarze Natura 2000.	Wykonanie inwentaryzacji gatunku tylko na stwierdzonych podczas inwentaryzacji w 2013 r., stanowiskach małży. Potwierdzenie bytowania, ocena liczebności i struktury wiekowej populacji różanki, zgodnie z metodyką gatunku. Inwentaryzację należy wykonać w transektach 100 m, na min. 10 wytypowanych stanowiskach o najwyższej liczebności małży.	Stanowiska małży w obszarze Natura 2000, wykazane podczas inwentaryzacji, wykonanej w 2013 r.	od 1 września do 15 października 2014 r.	10/ inwentaryzacja	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi
8.	1134 Boleń <i>Aspius aspius</i>	<i>nr</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>					
		1.	Opracowanie projektu na wykonanie przepławki na zaporze Zbiornika	Przystąpienie do prac planistycznych nad udrożnieniem drogi migracji ryb poprzez wybudowanie przepławki na zaporze piętrzącej zbiornika Sulejowskiego oraz elektrycznej bariery zabezpieczającej rybostan spływający przed stratami na turbinach elektrowni wodnej. Szacunkowe koszty budowy przepławki to ok. 11-12 mln zł., natomiast bariery kierunkowej –	nie dotyczy	od 2013 r.	800	RZGW, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi

			Sulejowski w Smardzewicach z elektryczną barierą kierunkową.	ok. 1 mln zł.				
	2.	Zwiększenie zarybienia rzeki Pilicy narybkiem em bolenia.	Zwiększenie zarybienia rzeki Pilicy narybkiem bolenia w ilości 130-160% obecnie prowadzonego. Taki sposób zarybiania należy prowadzić do czasu odtworzenia dróg migracji tego gatunku (przeplawka na zaporze Smardzewice) lub osiągnięcia właściwego stanu liczebności w obszarze, tj. >10 os./ 1000 m ² (lub liczebności ustalonej przez GIOŚ w nowej metodyce monitoringu gatunku), na stanowiskach w rejonie Inowłódza lub na odcinku rzeki Pilicy Smardzewice – Spała.	Odcinek rzeki Pilicy Smardzewice – Inowłódz	od 2015 r., corocznie przez okres max. 5 lat	3/ rok	Użytkownik rybacki, dzierżawca lub posiadacz obszaru (...), a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości (...).[*]	
	3.	Nasilenie	W celu ograniczenia strat w populacji	Brzegi rzeki Pilicy na	od 2013 r.,	koszty	Państwowa	

			e działań kontroln ych w okresie koncent racji tarłowej bolenia w obszarz e Natura 2000.	w okresie ochrony tarłowej przed nielegalnym połowem kłusowniczym i wędkarskim należy zwiększyć ilość kontroli Państwowej Straży Rybackiej, Społecznej Straży Rybackiej i innych służb, na rzece Pilicy w obszarze Natura 2000 i poza nim, ze szczególnym uwzględnieniem odcinka od Białobrzegów do Smardzewic.	odcinku położonym w obszarze Natura 2000 oraz poza nim – odcinek Inowódz – Smardzewice.	corocznie, od 1 marca do 30 kwietnia (od momentu spływu lodu), 2 razy/ tydzień	statutowe + koszty transportu 5/ rok	Straż Rybacka, Społeczna Straż Rybacka
		4.	Przywró cenie wiosenn ych przepły wów wody w rzece Pilicy zbliżony ch do naturaln ych	Umożliwienie migracji tarłowej bolenia w górę rzeki poprzez bezwzględne zachowywanie przepływów nie mniejszych niż 2- krotność przepływu nienaruszalnego poniżej zapory w Smardzewicach.	Zapora Zbiornika Sulejowskiego w Smardzewicach.	od 2013 r., corocznie, od 1 marca do 30 kwietnia	nie wymaga dodatkowych nakładów	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie
		<i>nr</i>	<i>Uzupełnienie wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		1.	Stworze nie	Określenie skutecznych metod połowu bolenia do celów	nie dotyczy	2013 r.	15	Główny Inspektorat

			nowej metody ki monitoringu bolenia w rzekach.	inwentaryzacji i monitoringu populacji tego gatunku w rzekach.				Ochrony Środowiska	
		2.	Inwentaryzacja bolenia w obszarze Natura 2000.	Przeprowadzenie inwentaryzacji bolenia w oparciu o nową metodykę, opracowaną przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w 2013 r. Kontrolę stanu populacji bolenia należy przeprowadzić na 10 stanowiskach w rzece Pilicy, w obszarze Natura 2000.	obszar Natura 2000	od 1 sierpnia do 30 września 2014/ 2015 r.	10/ inwentaryzacja	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi	
9.	1145 Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	<i>nr</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>						
		1.	Przywrócenie wiosennych przepływów wody w rzece Pilicy zbliżony	Krótkotrwałe (2-3 dniowe), kontrolowane wylewy wiosenne rzeki Pilicy wywoływane zwiększonym zrzutem wód ze zbiornika Sulejowskiego w cyklu 3-4 letnim przy braku naturalnych zjawisk wezbraniowych. Umożliwienie wymiany wód i części rybostanów (w tym piskorza) pomiędzy izolowanymi stanowiskami. Przemieszczenia	Zapora Zbiornika Sulejowskiego w Smardzewicach.	od 2013 r., od 1 marca do 31 maja, w cyklu 3-4 letnim	nie wymaga dodatkowych nakładów	RZGW i zarządca zbiornika	

		ch do naturalnych.	narybku piskorza w obszarze Natura 2000.				
	<i>nr</i>	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>					
	1.	Zmiany w planowaniu gospodarki zarybieniowej użytkowników obwodów w rybackich w obszarze Natura 2000.	Zmniejszenie norm zarybienia starorzeczy o stwierdzonym bytowaniu piskorza narybkiem letnim sandacza – do 30-60% obecnie stosowanych dawek, z przeniesieniem środków na gatunki niedrapieżne (karaś, lin lub inne w obwodzie). Unikanie stanowiskowej koncentracji materiału zarybieniowego szczupaka przy zarybieniu (lub zmiana miejsca zarybień w obwodzie, ewent. zmiana gatunku).	Użytkowane wędkarsko (zarybiane) stanowiska piskorza, stwierdzone podczas inwentaryzacji w 2013/2014 r.	od 1 stycznia 2015 r., po zmianie operatów rybackich	nie wymagają dodatkowych nakładów	Polski Związek Wędkarski
	<i>nr</i>	<i>Uzupełnienie wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
	1.	Inwentaryzacja piskorza w obszarze Natura	Wyznaczenie w obszarze Natura 2000 stabilnych pod względem stanu wód (nie wysychających) starorzeczy, małych zbiorników wodnych, rowów melioracyjnych, torfianek i nieosuszalnych rowów spływowych	Minimum 8 nowych stanowisk w obszarze Natura 2000 poza korytem głównym rzeki Pilicy (w tym stawy w Gostomii,	od 1 września do 31 października 2013/2014 r.	6/ inwentaryzacja w obrębie 8 stanowisk	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalny

			2000	stawów rybnych i przeprowadzenie pełnej oceny na dodatkowych min. 8 stanowiskach zgodnie z przyjętą metodyką GIOŚ. Elektropołów na 100 m transektach w wytypowanych stanowiskach.	stawy w Borowcu – rz. Drzewiczka, dopływy Pilicy, starorzecza, rowy).			Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi
10.	1146 Koza złotawa <i>Sabanejewi a aurata</i>	<i>nr</i>	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>					
		1.	Zmiany w planowaniu gospodarki zarybieniowej użytkowników obwodów w rybackich w obszarze Natura 2000.	Zmniejszenie norm zarybienia rzeki Pilicy w obrębie stanowisk kozy złotawej narybkiem letnim sandacza do 30-60% obecnie stosowanych dawek, z przeniesieniem środków na gatunki reofilne (świnka, brzana, kleń, boleń, certa). Unikanie stanowiskowej koncentracji materiału przy zarybieniu.	Stanowiska zlokalizowane na rzece Pilicy w rejonie miejscowości Mysiakowiec i Michałów, oraz inne stanowiska kozy złotawej wskazane podczas inwentaryzacji 2013/2014 r.	od 1 stycznia 2015 r., po zmianie operatów rybackich	nie wymagają dodatkowych nakładów	Polski Związek Wędkarski
		<i>nr</i>	<i>Uzupełnienie wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					

		1.	Inwentaryzacja kozy złotawej w obszarze Natura 2000.	Pełna inwentaryzacja gatunku zgodnie z metodyką GIOŚ na wstępnie wytypowanych 4-5 stanowiskach (500 m) na rzece Pilicy, zbliżonych morfologią koryta do stanowiska Mysiakowiec (Sa.1), w celu określenia rozmieszczenia, struktury populacji i zasięgu gatunku w obszarze Natura 2000.	obszar Natura 2000	od 1 września do 15 października 2013/2014	6/ inwentaryzacja w obrębie 5 stanowisk	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi
11.	1149 Koza <i>Cobitis teania</i>	<i>nr</i>	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>					
		1.	Zmiany w planowaniu gospodarki zarybieniowej użytkownik obwodów w rybackich w obszarze Natura 2000.	Zmniejszenie norm zarybienia rzeki Pilicy w obrębie stanowisk kozy złotawej narybkiem letnim sandacza do 30-60% obecnie stosowanych dawek, z przeniesieniem środków na gatunki reofilne (świnka, brzana, kleń, boleń, certa). Unikanie stanowiskowej koncentracji materiału przy zarybieniu.	obszar Natura 2000, powyżej stanowiska w Warce	od 1 stycznia 2015 r.	nie wymagają dodatkowych nakładów	Polski Związek Wędkarski
12.	5339	<i>nr</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>					

	<p>Różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i></p> <p>1146</p> <p>Koza złotawa <i>Sabanejewia aurata</i></p>	1.	Ograniczenie gwałtownych zmian w spływie wód do rzeki Pilicy.	Bezwzględne unikanie gwałtownych zrzutów wód ze zbiorników zaporowych w dorzeczu i ich szybkiego wstrzymywania (nie dotyczy sytuacji awaryjnych).	zapora Zbiornika Sulejowskiego w Smardzewicach; jaz Zbiornika Drzewica w Drzewicy;	przez cały okres obowiązywania PZO	nie wymaga dodatkowych nakładów	RZGW i zarządca zbiornika
13.	5339	nr	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>					
	<p>Różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i></p> <p>1145</p> <p>Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i></p>	1.	Eliminacja z rybackich obiektów w hodowlanych w obszarze Natura 2000 materiału zarybieniowego obcych gatunków w inwazyjnych.	Niedopuszczenie do wprowadzenia i namnażania w obszarze Natura 2000 ryb obcych gatunków inwazyjnych poprzez eliminację tych gatunków podczas odłowu stawów, wprowadzanie dobrze wysortowanego materiału zarybieniowego do obiektów hodowlanych i wód otwartych, nie stosowanie gatunków obcych jako żywej przynęty. Poinformowanie użytkowników rybackich o powyższych zaleceniach.	Obiekty hodowli ryb i miejsca wprowadzania materiału zarybieniowego do wód w obszarze Natura 2000, ze szczególnym uwzględnieniem generatywnych stanowisk piskorza w obszarze Natura 2000.	przez cały okres obowiązywania PZO	nie wymagają dodatkowych nakładów	Polski Związek Wędkarski

14.	5339	nr	Działania związane z ochroną czynną					
	Różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i> 1146 Koza złotawa <i>Sabanejewia aurata</i> 1149 Koza <i>Cobitis teania</i> 4056 Zatoczek łamliwy <i>Anisus vorticulus</i> 1037 Trzepla zielona <i>Opiogomphus cecillia</i> 1042 Zalotka większa <i>Leucorrhini apectoralis</i>	1.	Kontrola jakości odprowadzanych ścieków i ocena jakości wód Pilicy w obszarze Natura 2000.	Zwiększenie częstotliwości kontroli jakości odprowadzanych ścieków i oceny jakości wody w rzece na 2-3-krotnie większej liczbie stanowisk w obszarze Natura 2000 – min. 10 stanowisk na rzece Pilicy, przez powołane do tego służby (WIOŚ, SANEPID) w celu lokalizacji i eliminacji ponadnormatywnych źródeł zanieczyszczeń.	Zgodnie z wykazem udzielonych pozwoleń wodnoprawnych na odprowadzenie ścieków i wód deszczowych do rzek obszaru Natura 2000 (Pilica i jej dopływy).	1 kontrola/ miesiąc w pierwszym roku obowiązywania PZO; 1 kontrola/ 2 miesiące w kolejnych latach obowiązywania PZO;	koszty statutowe	Państwowa Inspekcja Sanitarna, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
		2.	Określenie ładunku zanieczyszczenia wody i rzeki Pilicy do jego redukcji, do poziomu odpowiadającym u II	Stworzenie w oparciu o istniejące dane administracyjne, tj. pozwolenia wodnoprawne i oceny spływu zanieczyszczeń obszarowych, pełnego bilansu ładunku ścieków (nutrientów), odprowadzanego do rzeki Pilicy oraz jej dopływów, w granicach obszaru Natura 2000. Określenie ładunku ścieków (nutrientów) dopływających do obszaru Natura 2000. Określenie ładunku NPK możliwego do przyjęcia przez Pilicę na 1 km biegu rzeki, bez pogorszenia jakości wody poniżej II klasy czystości.	obszar Natura 2000	lata 2013-2018	koszty statutowe	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

			klasyfikacja czystości i wody.					
		3.	Ograniczenie ładunku zanieczyszczeń w celu poprawy jakości wód Pilicy do II klasy czystości.	Zmiana treści nowo wydanych pozwoleń wodnoprawnych na odprowadzenie ścieków i wód opadowych do rzek w obszarze Natura 2000 i poza nim (w strefie oddziaływania), w oparciu o wyniki bilansu ścieków (nutrienów), wykonanego w latach 2013-2018 przez RZGW w Warszawie, w sposób gwarantujący utrzymanie wód Pilicy w II klasie czystości. Docelowo – podwyższenie wymogów co do parametrów jakości zrzucanych ścieków.	obszar Natura 2000	od momentu powstania pełnego bilansu ściekowego rzeki Pilicy (2018 r.) i przeprowadzenia stosownych regulacji prawnych – zmian w Rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska), do końca obowiązywania PZO	nie wymaga dodatkowych nakładów	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
15.	5339 Różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i> 1146 Koza złotawa <i>Sabanejewia</i>	<i>nr</i>	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>					
		1.	Zmiany w sposobie realizacji gospodarki	Możliwie równomierne rozprowadzanie narybku letniego szczupaka w rzece (bez czasowej kumulacji) lub przeniesienie stanowisk zarybień poza strefę bezpośredniego oddziaływania na obszar Natura 2000 (ewentualne	Miejsca wprowadzania materiału zarybieniowego do wód w całym obszarze Natura 2000.	corocznie, od 1 maja 2013 r.	nie wymaga dodatkowych nakładów	Polski Związek Wędkarski

	<i>aurata</i> 1149 Koza <i>Cobitis teania</i>		zarybieniowej użytkowników obwodów w rybackich w obszarze Natura 2000.	zmniejszenie dawek zarybienia).				
	5339 Różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i>	<i>nr</i>	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>					
	1134 Boleń <i>Aspius aspius</i> 1145 Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i> 1146 Koza złotawa <i>Sabanejewia aurata</i> 1149 Koza	1.	Szkolenie z zakresu programu u rolników środowiskowego.	Organizacja szkoleń dla właścicieli gruntów w obszarze, na których zalecono ekstensywną gospodarkę rolną. Szkolenia powinny zawierać pełną informację dotyczącą szkodliwości intensywnego nawożenia (gnojowica i inne) gruntów sąsiadujących ze zbiornikami wodnymi lub rowami melioracyjnymi dla utrzymania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy. Użytkownikom gruntów należałoby przedstawić pakiety i warianty, różniące się wymaganiami gospodarowania rolniczego oraz wysokością dopłat.	nadrzeczne miejscowości w obszarze Natura 2000	luty/marzec każdego roku obowiązywania PZO	3/ szkolenie	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi

	<i>Cobitis teania</i>							
16.	4056 Zatoczek łamliwy <i>Anisus vorticulus</i>	<i>nr</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>					
		1.	Usuwanie odpadów stałych pozostawionych na brzegu zbiornika wodnego.	Usuwanie śmieci zlokalizowanych na brzegu zbiornika wodnego.	<u>powiat grójecki</u> , <u>gmina Warka</u> : obręb nr 2, działka nr 102; <u>powiat białobrzegi</u> , <u>gmina Białobrzegi</u> : obręb nr 1, działka nr 4;	raz/ 3 miesiące każdego roku obowiązywania PZO	1,5/ 3 m-ce	Właściciel, dzierżawca lub posiadacz obszaru (...), a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości (...).[*]
		2.	Ograniczenie wędkowania.	Rezygnacja z organizacji zawodów wędkarskich, zarówno w okresie letnim, jak i zimowym.	<u>powiat grójecki</u> , <u>gmina Warka</u> : obręb nr 2, działka nr 102; <u>powiat białobrzegi</u> , <u>gmina Białobrzegi</u> : obręb nr 1, działka nr 2;	okres obowiązywania PZO	nie dotyczy	Polski Związek Wędkarski
		<i>nr</i>	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>					

	1.	Ekstensywne użytkowanie łąk.	<p><u>Działania obligatoryjne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> zachowanie siedlisk występowania zatoczka łamliwego, stanowiących trwale użytki zielone; ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych. 	<p>powiat białobrzeski, gmina Białobrzegi: obręb nr 1, działka nr 2, 699/1;</p> <p>powiat grójecki, gmina Warka: obręb nr 1, działki nr 285/1, 283/1, 281/1, 279/1;</p> <p>powiat przysuski, gmina Odrzywół: obręb nr 8, działki nr 629/1;</p>	cały okres obowiązywania PZO	koszty własne właściciela, dzierżawcy lub posiadacza obszaru	właściciel, dzierżawca lub posiadacz obszaru
	2.	Ekstensywne użytkowanie łąk.	<p><u>Działania fakultatywne:</u></p> <p>Ekstensywne użytkowanie łąk, położonych w pobliżu stanowiska gatunku, w okresie wegetacyjnym. Rezygnacja ze stosowania środków ochrony roślin, z nawożenia łąk ściekami i osadami ściekowymi. Ograniczenie nawożenia azotem (do 60 kg/ha/rok). Dopuszczone wapnowanie.</p>	<p>powiat białobrzeski, gmina Białobrzegi: obręb nr 1, działka nr 2, 699/1;</p> <p>powiat grójecki, gmina Warka: obręb nr 1, działki nr 285/1, 283/1, 281/1, 279/1;</p> <p>powiat przysuski, gmina Odrzywół: obręb nr 8, działki nr 629/1;</p>	od maja do września każdego roku obowiązywania PZO	1,5/ ha/ rok	Właściciel, dzierżawca lub posiadacz obszaru (...), a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządcą nieruchomości (...).[*]
	nr	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					

		1.	Inwentaryzacja zatoczka łamliwego w obszarze Natura 2000.	Poszukiwanie potencjalnych siedlisk gatunku wg metod zawartych w opracowaniu monitoringowym (Zając, Gołdyn 2011).	Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	w latach 2013 – 2014, w okresie maj-czerwiec i na przełomie sierpnia i września	8	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi
17.	1042 Zalotka większa <i>Leucorrhina pectoralis</i>	<i>nr</i>	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>					
		1.	Ekstensywne użytkowanie łąk.	<u>Działania obligatoryjne:</u> <ul style="list-style-type: none"> zachowanie siedlisk występowania zalotki większej, stanowiących trwale użytki zielone; ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych. 	<u>powiat białobrzeski, gmina Białobrzegi:</u> obręb nr 7, działka nr 495/5, 500/2;	cały okres obowiązywania PZO	koszty własne właściciela, dzierżawcy lub posiadacza obszaru	właściciel, dzierżawca lub posiadacz obszaru
		2.	Ekstensywne użytkowanie łąk.	<u>Działania fakultatywne:</u> Ekstensywne użytkowanie łąk, położonych w pobliżu stanowiska gatunku, w okresie wegetacyjnym. Rezygnacja ze stosowania środków ochrony roślin, z nawożenia łąk ściekami i osadami ściekowymi. Ograniczenie nawożenia azotem (do 60 kg/ ha/ rok). Dopuszczone wapnowanie.	<u>powiat białobrzeski, gmina Białobrzegi:</u> obręb nr 7, działka nr 495/5, 500/2;	od maja do września każdego roku obowiązywania PZO	1,5/ ha/ rok	Właściciel, dzierżawca lub posiadacz obszaru (...), a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jed-

								nostek samorządu terytorialnego zarządcą nieruchomości (...).[*]
18.	1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	<i>nr</i>	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>					
		1.	Ekstensywne użytkowanie łąk.	<p><u>Działania obligatoryjne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> zachowanie siedlisk występowania czerwończyka nieparka, stanowiących trwałe użytki zielone; ekstensywne użytkowanie kośne trwałych użytków zielonych. 	<p>powiat białobrzeski, gmina Białobrzegi: obręb nr 1, działki nr 1498/1, 1496/1, 1494/1, 1492/1, 1490/1, 1488/1, 1486/1, 1484/1, 1482/1, 1480/1, 1478/1;</p> <p>powiat grójecki, gmina Warka: obręb nr 2, działki nr 954/3, 976/2, 980, 975, 977,2, 981, 152/2, 152,6;</p>	cały okres obowiązywania PZO	koszty własne właściciela, dzierżawcy lub posiadacza obszaru	właściciel, dzierżawca lub posiadacz obszaru
		2.	Ekstensywne użytkowanie łąk.	<p><u>Działanie fakultatywne:</u></p> <p>Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk, w okresie wegetacyjnym. Wykonanie koszenia 1 lub 2 razy w roku, w terminie od 1.06-30.09, z pozostawieniem 5-10 % powierzchni</p>	<p>powiat białobrzeski, gmina Białobrzegi: obręb nr 1, działki nr 1498/1, 1496/1, 1494/1, 1492/1, 1490/1, 1488/1,</p>	od 1.06-30.09, każdego roku obowiązywania PZO	1,5/ ha/ rok	Właściciel, dzierżawca lub posiadacz obszaru (...), a w odniesieniu do gruntów stano-

				nieszkodzonej, co roku w innym miejscu. Wysokość koszenia 5-15 cm. Rezygnacja ze stosowania środków ochrony roślin, z nawożenia łąk ściwkami i osadami ściekowymi. Ograniczenie nawożenia azotem do 60 kg/ha/rok. Dopuszczone wapnowanie. Rezygnacja z wprowadzania na tym terenie gatunków roślin paszowych, gdyż wypierają one szczaw.	1486/1, 1484/1, 1482/1, 1480/1, 1478/1; <u>powiat grójecki, gmina Warka:</u> obręb nr 2, działki nr 954/3, 976/2, 980, 975, 977,2, 981, 152/2, 152,6;			wiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości (...).[*]
		3.	Szkolenie z zakresu programu rolno-środowiskowego.	Organizacja szkoleń dla właścicieli gruntów, w obrębie których zalecono ekstensywną gospodarkę rolną. Szkolenia takie, miałyby na celu zachęcenie rolników do udziału w programie rolno-środowiskowym i podejmowania w gospodarstwie działań służących utrzymaniu przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy. Władającym gruntami należałoby przedstawić pakiety i warianty, różniące się wymaganiami gospodarowania rolniczego oraz wysokością dopłat.	okolice miejsc realizacji działań ochronnych związanych z ekstensywnym użytkowaniem łąk <u>powiat białobrzeski, gmina Białobrzegi:</u> obręb nr 1, działki nr 1498/1, 1496/1, 1494/1, 1492/1, 1490/1, 1488/1, 1486/1, 1484/1, 1482/1, 1480/1, 1478/1; <u>powiat grójecki, gmina Warka:</u> obręb nr 2, działki nr 954/3, 976/2, 980, 975, 977,2, 981,	luty/ marzec każdego roku obowiązywania PZO	2/ szkolenie	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi

					152/2, 152/6;			
19.	4038 Czerwończyk fioletek <i>Lycaena helle</i>	<i>nr</i>	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>					
		1.	Ekstensywne użytkowanie łąk.	<p><u>Działania obligatoryjne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> zachowanie siedlisk występowania czerwończyka fioletka, stanowiących trwałe użytki zielone; ekstensywne użytkowanie kośne trwałych użytków zielonych. 	powiat grójecki, gmina Warka: oddział nr 1, działki nr 250, 251, 252, 253, 254, 255/1, 257, 261/1, 264/1, 263, 265, 267, 273, 272/1, 272/2, 272/3, 272/4;	cały okres obowiązywania PZO	koszty własne właściciela, dzierżawcy lub posiadacza obszaru	właściciel, dzierżawca lub posiadacz obszaru
		2.	Ekstensywne użytkowanie łąk.	<p><u>Działania fakultatywne:</u></p> <p>Zaleca się sposób koszenia mozaikowego, z fragmentami przeznaczonymi do koszenia przyszłym roku (1 pokos w roku). Nie wprowadzać gatunków w roślin paszowych wypierających roślinę żywicielską motyla (rdest wężownik). Użytkowanie łąk z zakazem stosowania środków ochrony roślin, rezygnacja z nawożenia ściekami i osadami ściekowymi. Dopuszczalne wapnowanie i ograniczone nawożenie azotem (do 60kg/ ha/ rok).</p>	powiat grójecki, gmina Warka: oddział nr 1, działki nr 250, 251, 252, 253, 254, 255/1, 257, 261/1, 264/1, 263, 265, 267, 273, 272/1, 272/2, 272/3, 272/4;	okres obowiązywania PZO, przy czym pokos nie wcześniej niż w końcu lipca	1,5/ ha/ rok	Właściciel, dzierżawca lub posiadacz obszaru (...), a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości (...).[*]
		3.	Szkolenie z zakresu	Organizacja szkoleń dla właścicieli gruntów, w obrębie których zalecono ekstensywną gospodarkę rolną. Szkole-	okolice miejsc realizacji działań ochronnych związanych z eksten-	lutu/marzec każdego roku obowiązywania	2/ szkolenie	Regionalna Dyrekcja Ochrony Śro-

			progr- mu rol- no- środowi- skowe- go.	lenia takie, miałyby na celu zachęce- nie rolników do udziału w programie rolno-środowiskowym i podejmowa- nia w gospodarstwie działań służą- cych utrzymaniu przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy. Władającym gruntami należałoby przedstawić pakiety i wa- rianty, różniące się wymaganiami gospodarowania rolniczego oraz wy- sokością dopłat.	sywnym użytkowa- niem łąk <u>powiat grójecki, gmina</u> <u>Warka: oddział nr 1,</u> działki nr 250, 251, 252, 253, 254, 255/1, 257, 261/1, 264/1, 263, 265, 267;	PZO		dowiska w Warszawie i Regionalna Dyrekcja Ochrony Śró- dowiska w Ło- dźi
20.	1037	<i>nr</i>	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
	Trzepla zielona <i>Opiogomphus cecillia</i> 1042 Zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	1.	Inwenta- ryzacja trzepli zielonej i zalotki większej w obsza- rze Na- tura 2000.	Poszukiwanie potencjalnych siedlisk gatunków.	obszar Natura 2000	w latach 2013- 2014, w okresie maj-czerwiec	5	Regionalny Dyrektor Ochrony Śró- dowiska w Warszawie i Regionalny Dyrektor Ochrony Śró- dowiska w Ło- dźi
21.	1060	<i>nr</i>	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
	Czerwończyk nieparek <i>Lycaena di- spar</i> 4038	1.	Inwenta- ryzacja czer- wończy-	Poszukiwanie potencjalnych siedlisk gatunków.	obszar Natura 2000	w latach 2013- 2014, w okresie maj-czerwiec oraz w sierpniu	5	Regionalny Dyrektor Ochrony Śró- dowiska w

	Czerwończyk fioletek <i>Lycaena helle</i>		ka nie-parka i czerwończyka fioletek w obszarze Natura 2000.			(najczęściej 2 pokolenia w sezonie)		Warszawie i Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi
	Wszystkie przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000	<i>nr</i>	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>					
		1.	Opracowanie operatu zagospodarowania turystycznego obszaru Natura 2000 Dolina Pilicy PLB140 003 oraz Dolina Dolnej Pilicy PLH140	Dokument powinien zawierać analizę wykorzystania turystycznego obszaru Natura 2000, definiować zagrożenia jakie stwarza rozwój turystyki kwalifikowanej (szczególnie turystyki kajakowej) na przedmioty ochrony, przedstawiać preferowane formy oraz natężenie ruchu turystycznego (w tym przelicznik przepustowości rzeki dla ruchu kajakowego). W dokumencie powinny znaleźć się zapisy dotyczące zakazu wstępu na wyspy i kępy znajdujące się na rzece Pilicy oraz zakazu prowadzenia imprez masowych w obszarze Natura 2000.	nie dotyczy	2013	30	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi, PTTK, oraz właściciele, dzierżawcy lub posiadacze obszaru (...), a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu

			016					Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości (...).[*]
--	--	--	-----	--	--	--	--	--

* Właściciel, dzierżawca lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 (zgodnie z wymogami GDOŚ 2011).

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*

Pierwszym celem jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, czyli inwentaryzacja terenowa, uwzględniająca: rozmieszczenie, powierzchnię siedlisk.

6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

W celu osiągnięcia stanu właściwego konieczne jest zachowanie tradycyjnego użytkowania łąk.

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

W celu osiągnięcia stanu właściwego konieczne jest zachowanie tradycyjnego użytkowania łąk. Wysokość koszenia powinna być co najmniej 10 cm. Biomasa powinna zostać wywieziona, gdyż zalegające siano może ograniczać kiełkowanie nasion. Nawożenie powinno być ograniczone. Konieczna jest rezygnacja ze stosowania środków ochrony roślin, z nawożenia łąk ściekami i osadami ściekowymi.

91E0 **Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe** (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe)

Drzewostany lasów łęgowych powinny być pozostawione naturalnej sukcesji. Dopuszcza się spiętrzanie wód i zabagnianie łęgów, co doprowadzi do powstania olsów źródłiskowych lub ich kompleksów mozaikowych. Wyeliminować wycinkę najstarszych drzew i usuwanie pni i martwego drewna oraz zrzutu zanieczyszczeń. Wyeliminowanie działań związanych z niszczeniem drzew i zrzucaniem zanieczyszczeń.

1188 **Kumak nizinny** *Bombina bombina*

W celu przywrócenia populacji kumaka do stanu właściwego (FV) w obrębie dawnego stawu rybnego w Michałowie Dolnym, należy podjąć działania zmierzające do zmniejszenia zarośnięcia zbiornika i zahamowanie sukcesji roślin. Staw ten zarasta trzcina i inną roślinnością wynurzoną, w wyniku czego stopniowo zmniejsza się jego powierzchnia, co w niedalekiej przyszłości może skutkować utratą przydatności tego siedliska dla odbywania godów przez kumaka. Wskazane jest usunięcie, przez właściciela stawu, nadmiaru roślinności (z co najmniej 50% zarośniętej powierzchni) oraz pozostawienie pasa roślinności przybrzeżnej, o szerokości 1 – 2 metrów od brzegu. Proces koszenia powinien być przeprowadzony przy częściowo spuszczonej wodzie. Koszenie należy przeprowadzić późną jesienią 2013 r., podczas okresu hibernacji kumaka nizinnego na łądzie. Gdyby w ciągu 4 lat od zabiegu nie udało się osiągnąć celu (wzrost liczebności do co najmniej 20 dorosłych osobników), konieczne będzie powtórzenie wykaszania.

W starorzeczach w okolicy Zakrzewia, oraz na zachód od Czerwonej Karczmy stwierdzono obecność kumaka podczas wizji terenowej, wykonanej w roku 2012. Na wymienionych stanowiskach kumak występował nielicznie, dlatego też wskazane jest potwierdzenie obecności gatunku na tych stanowiskach, wraz z określeniem stanu populacji, podczas postulowanej inwentaryzacji w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy, w kolejnych sezonach godowych, w terminie od połowy kwietnia do końca czerwca 2013 i 2014 r..

W Michałowie Górnym odnaleziono podczas wizji terenowej, przeprowadzonej w roku 2012, niewielki stawek na terenie prywatnej posesji, w którym godowały kumaki. Ponieważ obszar wokół zbiornika jest zagospodarowany (stwierdzono np. wycinkę drzew wokół zbiornika), i nie sposób przewidzieć, jak dalej potoczą się jego losy, również i tu konieczne jest potwierdzenie stanowiska gatunku podczas

inwentaryzacji kolejnych sezonach godowych, w 2013 i 2014 r.. Przewidywany monitoring pozwoli stwierdzić czy ta lokalna populacja utrzymuje się lub zmienia swoją liczebność (i w jakim kierunku).

Pozostałe, odnalezione w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy, stanowiska kumaka to dwa kompleksy stawów rybnych – w Gostomii i, mniejszy, w Czerwonej Karczynie. W obrębie tych stanowisk obserwowano liczne populacje kumaka nizinnego i w przypadku utrzymania dotychczasowej gospodarki hodowlanej na stawach rybnych, populacje te nie są zagrożone i nie wymagają podejmowania jakichkolwiek działań ochronnych.

4056 **Zatoczek łamliwy** *Anisus vorticulus*

W celu przywrócenia populacji zatoczka łamliwego do stanu właściwego (FV), w ciągu 10 lat od zatwierdzenia PZO, konieczna jest poprawa jakości wód Pilicy i jej dopływów, tak żeby kwalifikowały się one do II klasy czystości wody. Dotyczy to wszystkich stanowisk zatoczka łamliwego znajdujących się w Dolinie Dolnej Pilicy. Należy również zadbać o wprowadzenie ekstensywnego użytkowania łąk, położonych w pobliżu stanowisk gatunku. Konieczna jest rezygnacja ze stosowania środków ochrony roślin, z nawożenia łąk ściekami i osadami ściekowymi. Ograniczenie nawożenia azotem (do 60 kg/ ha/ rok). Konieczne jest usuwanie śmieci zlokalizowanych na brzegu siedliska zatoczka oraz ograniczenie wędkowania, które powoduje szybszą eutrofizację. Ponadto, wskazane jest wykonanie pełnej inwentaryzacji tego gatunku w obszarze Natura 2000, w okresie maj-czerwiec i koniec sierpnia-wrzesień 2013 i 2014 roku, w celu stwierdzenia większej liczby stanowisk.

1037 **Trzepla zielona** *Opiogomphus cecillia*

W celu przywrócenia populacji trzepli zielonej do stanu właściwego (FV), w ciągu 6 lat od zatwierdzenia PZO, konieczna jest poprawa jakości wód Pilicy i jej dopływów, tak żeby kwalifikowały się one przynajmniej do III klasy czystości. Dotyczy to wszystkich stanowisk ważki znajdujących się w Dolinie Dolnej Pilicy. Ponadto, wskazane jest wykonanie pełnej inwentaryzacji tego gatunku w obszarze Natura 2000, w okresie maj-czerwiec 2013 i 2014 roku, w celu stwierdzenia większej liczby stanowisk.

1042 **Zalotka większa** *Leucorrhini apectoralis*

W celu przywrócenia populacji zalotki większej do stanu właściwego (FV), w ciągu 6 lat od zatwierdzenia PZO, należy przede wszystkim zadbać o wprowadzenie ekstensywnego użytkowania łąk, położonych w pobliżu stanowiska gatunku. Wskazane jest zrezygnowanie, przez właścicieli tych gruntów, ze stosowania środków ochrony roślin oraz z nawożenia łąk ściekami i osadami ściekowymi. Powinni oni również ograniczyć ilość, stosowanych w obrębie łąk, nawozów azotowych do max. 60 kg/ ha/ rok. Ekstensywny sposób gospodarowania gruntami powinien zapobiec, obecnie szybko postępującej, eutrofizacji wód i wypłycaaniu zbiornika, będącego siedliskiem zalotki większej. Konieczna jest również kontrola jakości wód rzeki Pilicy i jej dopływów oraz podjęcie działań związanych z poprawą czystości wody (co najmniej III klasa). Ponadto, wskazane jest wykonanie pełnej inwentaryzacji tego gatunku w obszarze Natura 2000, w okresie maj-czerwiec 2013 i 2014 roku, w celu stwierdzenia większej liczby stanowisk.

1060 **Czerwończyk nieparek** *Lycaena dispar*

W celu utrzymania populacji czerwończyka nieparka w stanie właściwym (FV), w ciągu 10 lat obowiązywania PZO, należy zadbać o utrzymanie ekstensywnego użytkowania łąk w obrębie stwierdzonych stanowisk gatunku. Zaleca się wprowadzenie przez właścicieli gruntów koszenia mozaikowego, z pozostawianiem fragmentów przeznaczonych do koszenia w kolejnym roku. Wskazana jest rezygnacja z wprowadzania, na stanowiska czerwończyka nieparka, gatunków roślin paszowych, gdyż wypierają one szczaw, roślinę żywicielską gąsienic tego gatunku. Dobrym sposobem zachęcania właścicieli gruntów do utrzymania ekstensywnego użytkowania łąk, jest organizacja szkoleń z zakresu programu rolno-środowiskowego. Informowanie rolników o możliwości otrzymania dopłat za ekstensywne użytkowanie łąk oraz pomoc specjalistów w wypełnieniu we właściwy sposób wniosków dot. udziału w programie rolno-środowiskowym, znacznie ułatwiłoby realizację zaplanowanych działań ochronnych. Ponadto, wskazane jest wykonanie pełnej inwentaryzacji czerwończyka nieparka w obszarze Natura 2000, w okresie pojawu pierwszego pokolenia, tj. maj-czerwiec, oraz drugiego pokolenia gatunku – sierpień, w 2013 i 2014 roku, w celu stwierdzenia większej liczby stanowisk.

4038 **Czerwończyk fioletek** *Lycaena helle*

W celu przywrócenia populacji czerwończyka fioletka do stanu właściwego (FV), w ciągu 6 lat od zatwierdzenia PZO, należy przede wszystkim zadbać o wprowadzenie ekstensywnego użytkowania łąk w obrębie stanowisk gatunku. Zaleca się wprowadzenie przez właścicieli gruntów koszenia mozaikowego, z pozostawianiem fragmentów przeznaczonych do koszenia w kolejnym roku (1 pokos w roku). Nie należy wprowadzać gatunków roślin paszowych wypierających roślinę żywicielską motyla, jaką jest rdest wężownik. Wskazane jest zrezygnowanie, przez właścicieli tych gruntów, ze stosowania środków ochrony roślin oraz z nawożenia łąk ściekami i osadami ściekowymi. Powinni oni również ograniczyć ilość, stosowanych w obrębie łąk, nawozów azotowych do max. 60 kg/ ha/ rok. Dobrym sposobem zachęcania właścicieli gruntów do utrzymania ekstensywnego użytkowania łąk, jest organizacja szkoleń z zakresu programu rolno-środowiskowego. Władającym gruntami należałoby przedstawić pakiety i warianty, różniące się wymaganiami gospodarowania rolniczego oraz wysokością dopłat. Informowanie rolników o możliwości otrzymania dopłat za ekstensywne użytkowanie łąk oraz pomoc specjalistów w wypełnieniu we właściwy sposób wniosków dot. udziału w programie rolno-środowiskowym, znacznie ułatwiłoby realizację zaplanowanych działań ochronnych. Ponadto, wskazane jest wykonanie pełnej inwentaryzacji czerwończyka fioletka w obszarze Natura 2000, w okresie pojawu pierwszego pokolenia, tj. maj-czerwiec, oraz drugiego pokolenia gatunku – sierpień, w 2013 i 2014 roku, w celu stwierdzenia większej liczby stanowisk.

7. Ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony

L.p.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych	Parametr	Wskaźnik	Zakres prac monitorin- gowych	Termi- ny/ często- tliwość	Miejsce	Podmiot odpowiedzialny	Szacowa ny koszt (w tys. zł)
1.	6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>).	Utrzymanie lub odtworzenie	Powierzchnia siedliska	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje	Ocena zgodnie z metodyką PMŚ na podstawie zdjęcia fitosocjologicznego i eksperckiej oceny specyficznych parametrów struktury i funkcji siedliska.	Co 3 lata	Wszystkie siedliska naniesione na mapę, stanowiącą załącznik 5.	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi	0,5/ha
		Struktura i funkcje	Ekspansja krzewów i podrostu drzew						
			Gatunki charakterystyczne						
			Gatunki dominujące						
			Gatunki ekspansywne roślin zielnych						
			Martwa materia organiczna						
			Obce gatunki inwazyjne						
			Procent powierzchni						

				zajętej przez siedlisko na transekcje					
				Struktura przestrzenna płatów siedliska					
				Zachowanie płatów lokalnie typowych					
2.	6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Utrzymanie lub odtworzenie	Powierzchnia siedliska	Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje	Ocena zgodnie z metodyką PMS na podstawie zdjęcia fitosocjologicznego i eksperckiej oceny specyficznych parametrów struktury i funkcji siedliska.	Co 3 lata	Wszystkie siedliska naniesione na mapę, stanowiącą załącznik 5.	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi	0,5/ha
			Struktura i funkcje	Cenne składniki flory					
				Ekspansja krzewów i podrostu drzew					
				Gatunki charakterystyczne					
				Gatunki dominujące					

				Gatunki ekspansywne roślin zielnych					
				Martwa materia organiczna					
				Obce gatunki inwazyjne					
				Procent powierzchni zajęty przez siedlisko na transekcje					
				Struktura przestrzenna płatów siedliska					
				Zachowanie płatów lokalnie typowych					
3.	1337 bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Utrzymanie populacji w stanie właściwym (FV) na poziomie min. 40 rodzin.	Parametr populacji	liczebność	Podczas prac monitoringu stanowiska należy kontrolować od strony koryta rzeki, najlepiej podczas spływu kajakowego. Do mniejszych dopływów Pilicy, nad którymi zlokalizowane są stanowiska bobra można do-	pojedyn- cza kontrola stano- wisk/ 5 lat, w terminie od początku	wybrany od- cinek koryta rzeki Pilicy o długości min. 30 km, a ponadto nastę- pujące sta- nowiska:	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie; Regionalny	6/ osobę
			Parametr siedliska gatunku	powierzchnia żerowiska					
			Szanse zachowania gatunku	zmiany powierzchni żerowania					

			ku		jechać drogami gruntowymi lub asfaltowymi. Poszukuje się nor, żeremi i charakterystycznych dla tego gatunku żerowisk.	kwietnia do końca czerwca;	<p>51°51' 9,24" N 21°15' 29,88" E</p> <p>51°48' 18,44" N 21°17' 26,58" E</p> <p>51°42' 4,95" N 21°4' 5,16" E</p> <p>51°38' 1,04" N 20°50' 13,19" E</p> <p>51°37' 6,82" N 20°27' 27,47" E</p> <p>51°36' 30,10" N 20°30' 44,93" E</p> <p>51°34' 52,59" N</p>	Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi	
--	--	--	----	--	---	----------------------------	--	-------------------------------------	--

							20°29' 44,02" E		
4.	1355 wydra europejska <i>Lutra lutra</i>	Utrzymanie populacji w stanie właściwym (FV) na poziomie min. 20 osobników.	Parametr populacji	liczebność	Podczas prac terenowych stanowiska należy kontrolować od strony koryta rzeki, najlepiej podczas spływu kajakowego. Do mniejszych dopływów Pilicy, nad którymi zlokalizowane są stanowiska wydry (pod niewielkimi mostami), można dojechać drogami gruntowymi lub asfaltowymi. Podczas prac terenowych poszukuje się przede wszystkim śladów (tropów) i odchodów tego ssaka, pozostawianych w widocznym miejscu – zwykle na kamieniach w nurcie rzeki lub na kopczykach z piasku. Dobrze widoczne są tropy wydry podczas zimy, na śniegu.	pojedynca kontrola stanowisk/ 5 lat, w okresie od początku kwietnia do końca czerwca;	wybrany odcinek koryta rzeki Pilicy o długości min. 30 km, a ponadto następujące stanowiska:	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi	6/ osobę
			Parametr siedliska gatunku	powierzchnia żerowiska			51°42' 3,44" N 21°4' 3,64" E		
			Szanse zachowania gatunku	zmiany powierzchni żerowania			51°39' 19,93" N 20°46' 28,70" E 51°38' 35,91" N 20°55' 18,74" E 51°37' 11,27" N 20°27' 30,50" E 51°36' 19,05"		

							N 20°31' 23,87" E 51°36' 10,80" N 20°34' 21,99" E		
5.	1188 kumak niziny Bom- bina bombi- na	Doprowa- dzenie do wzrostu liczebności populacji do min. 20 osobników dorosłych w każdym ze stano- wisk.	Parametr populacji	liczebność	Monitoring najlepiej pro- wadzić nasłuchując cha- rakterystycznych głosów godowych samców z po- szczególnych stanowisk. Zakłada się, że liczba sam- cic jest zbliżona do liczby samców, a zatem mnożąc przez dwa liczbę stwier- dzonych, odzywających się samców otrzymamy przybliżoną liczbę doro- słych kumaków zasiedla- jących dane stanowisko.	pojedyn- cza kont- rola stano- wisk/ 3 lata, w terminie od poło- wy kwietnia do końca czerwca;	51°36' 28,21" N 20°33' 37,07" E 51°47' 21,95" N 21°13' 41,08" E	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi	2/ osobę
			Parametr siedliska gatunku	ocena jako- ści środowi- ska wodne- go					
			Szanse zachowa- nia gatun- ku	sposób go- spodarowa- nia obsza- rem					
6.	1188 kumak niziny Bom- bina bombi- na	Przywróce- nie popula- cji do stanu właściwego (FV) na poziomie min. 20 osobników	Parametr populacji	liczebność	Monitoring najlepiej pro- wadzić nasłuchując gło- sów godowych samców z poszczególnych stanowisk. Zakłada się, że liczba sam- cic jest zbliżona do liczby samców, a zatem mnożąc przez dwa liczbę stwier-	pojedyn- cza kont- rola stano- wiska/ 3 lata, w terminie od poło-	51°42' 53,22" N 21°3' 17,13" E	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie;	2/ osobę
			Parametr siedliska gatunku	ocena jako- ści środowi- ska wodne- go					

		dorosłych poprzez poprawę warunków siedliskowych.	Szanse zachowania gatunku	sposób gospodarowania obszarem	dzonych, odżywiających się samców otrzymamy przybliżoną liczbę dorosłych kumaków zasiedlających dane stanowisko.	wy kwietnia do końca czerwca;		Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi	
7.	1188 kumak niziny Bombina bombina	Utrzymanie siedliska w stanie pozwalającym na utrzymanie populacji gatunku w stanie właściwym (FV) na poziomie min.8 osobników dorosłych.	Parametr populacji	liczebność	Monitoring najlepiej prowadzić nasłuchując głosów godowych samców z poszczególnych stanowisk. Zakłada się, że liczba samic jest zbliżona do liczby przez dwa liczbę stwierdzonych, odżywiających się samców otrzymamy przybliżoną liczbę dorosłych kumaków zasiedlających dane stanowisko.	pojedyncza kontrola stanowiska/ 3 lata, w terminie od połowy kwietnia do końca czerwca;	51°42' 40,22" N 21°3' 14,12" E	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi	2/ osobę
			Parametr siedliska gatunku	ocena jakości środowiska wodnego					
			Szanse zachowania gatunku	sposób gospodarowania obszarem					
8.	1188 kumak niziny Bombina bombina	Utrzymanie populacji w stanie właściwego (FV) na poziomie min. 100 osobników dorosłych.	Parametr populacji	liczebność	Monitoring najlepiej prowadzić nasłuchując głosów godowych samców z poszczególnych stanowisk. Zakłada się, że liczba samic jest zbliżona do liczby przez dwa liczbę stwierdzonych, odżywiających się samców otrzymamy przybliżoną liczbę dorosłych kumaków zasiedlających dane stanowisko.	pojedyncza kontrola stanowiska/ 3 lata, w terminie od połowy kwietnia do końca czerwca;	51°36' 9,60" N 20°34' 23,76" E 51°37' 17,96" N 20°38' 29,31" E 51°37' 10,37" N	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi	2/ osobę
			Parametr siedliska gatunku	ocena jakości środowiska wodnego					
			Szanse zachowania gatunku	sposób gospodarowania obszarem					

					jących dane stanowisko.		20°38' 23,45" E		
9.	1188 kumak niziny Bom- bina bombi- na	Utrzymanie populacji w stanie wła- ściwym (FV) na poziomie min. 200 osobników dorosłych.	Parametr siedliska gatunku	liczebność	Monitoring najlepiej pro- wadzić nasłuchując gło- sów godowych samców z poszczególnych stanowisk. Zakłada się, że liczba sam- ic jest zbliżona do liczby samców, a zatem mnożąc przez dwa liczbę stwierd- zonych, odzywających się samców otrzymamy przybliżoną liczbę doro- słych kumaków zasiedla- jących dane stanowisko.	pojedyn- cza kon- trola stanowi- ska/ 3 lata, w terminie od poło- wy kwietnia do końca czerwca;	51°38' 4,51" N 20°38' 31,43" E 51°38' 0,95" N 20°38' 29,45" E 51°37' 46,52" N 20°38' 33,87" E 51°37' 43,98" N 20°38' 32,55" E 51°37' 31,42" N 20°38' 31,47" E 51°37' 23,90" N 20°38' 28,31"	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi	2/ osobę

							E 51°36' 10,89" N 20°34' 24,877" E 51°36' 8,44" N 20°34' 35,50" E		
10.	5339 różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i>	Przywrócenie populacji do stanu właściwego (FV), a więc wzrostu liczebności populacji do poziomu > 10 os./ 1000 m² , poprzez zwiększenie populacji małży, podjęcie działań w kierunku poprawy jakości wód Pilicy do II	Parametry populacji	liczebność względna	Ocena stanu populacji różanki prowadzona zgodnie z metodyką monitoringu gatunku GIOŚ w oparciu o najistotniejsze wskaźniki populacji, siedliska oraz szanse zachowania gatunku.	w terminie od września do października, raz na 5 lat od 2015 r.	6 wybranych przez eksperta stanowisk różanki w obszarze Natura 2000 z wysoką liczebnością małży, wykazanych podczas inwentaryzacji gatunku w 2014 r. lub wizji terenowej w 2012 r., pod warunkiem wsiedlenia małży na następujące stanowiska:	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi	1,2/ stanowisko
			struktura wiekowa						
		Parametry siedliska gatunku	ogólna ocena hydro-morfologiczna						
		Szanse zachowania gatunku	obecność małży redukcja zanieczyszczenia wody						

		klasy czystości oraz ograniczenie wpływu drapieżnictwa.					51°31'37.95" N 20°15'42.91" E 51°34'32.23" N 20°20'10.68" E 51°36'37.88" N: 20°38'04.92" E 51°40'15.78" N 20°59'44.31" E 51°40'23.6" N 20°59'48.56" E 51°42'17.10" N 21°2'50.64" E		
11.	1130 Boleń <i>Aspius</i> <i>aspius</i>	Ustalenie stanu populacji w ob-	Parametry populacji	liczebność względna	Opracowanie nowej metodyki oceny stanu populacji, na podstawie której	w terminie od lipca do	10 stanowisk wyznaczonych podczas	Główny Inspektorat Ochrony	1,2/ stanowisko

		szarce Natura 2000 i utrzymanie jej na poziomie nie niższym niż 2 os./ 1000 m² do czasu udroźnienia szlaku migracji tarłowej.		struktura wiekowa	należy przeprowadzić pełną inwentaryzację gatunku w obszarze Natura 2000 w 2014/2015 r. (inna technika połowu). Ocena stanu populacji bolenia w oparciu o najistotniejsze parametry populacji, siedliska oraz szanse zachowania gatunku.	października, raz na 5 lat od momentu opracowania nowej metodyki monitoringu gatunku	inwentaryzacji bolenia w 2014/2015 r. w obszarze Natura 2000, w tym trzy wyznaczone podczas wizji terenowej w 2012 r., tj.:	Środowiska; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi	
		Parametry siedliska gatunku	ogólna ocena hydro-morfologiczna				51°31'37.95" N 20°15'42.91" E		
		Szanse zachowania gatunku	ciągłość rzeki dostępność pokarmu (ofiar)				51°34'32.23" N 20°20'10.68" E 51°50'58.88" N 21°15'38.81" E		
12.	1145 Pi-skorz <i>Misgurnus fossilis</i>	Ustalenie stanu populacji w obszarze Natura 2000 i utrzymanie jej na po-	Parametry populacji	liczebność względna	Inwentaryzacja gatunku na stanowiskach poza korytem rzeki Pilicy i jej ocena wg zasad monitoringu gatunku GIOŚ. Wskazane przeprowadzenie monitoringu wg analogicznych	we wrześniu, 5 lat po inwentaryzacji gatunku, wykonana	10 stanowisk wyznaczonych podczas inwentaryzacji w roku 2013/ 2014 w obszarze Na-	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w	1,2/ stanowisko
			Parametry	struktura wiekowa ogólna oce-					

		ziemie nie niższym niż 10 os./ 1000 m² w typowych dla gatunku siedliskach, zwiększenie rozpoznania obszaru występowania gatunku.	siedliska gatunku	na hydro-morfologiczna	zasad na stanowiskach generatywnych (z obecnością YUV lub YOY) po 5 latach od inwentaryzacji w oparciu o najistotniejsze parametry populacji, siedliska oraz szanse zachowania.	nej w roku 2013/2014	tura 2000.	Warszawie; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi	
			Szanse zachowania gatunku	struktura dna (osady organiczne)					
				gatunki obce					
13.	1146 koza złotawa <i>Sabanajewia aurata</i>	Ustalenie zasięgu występowania w obszarze Natura 2000 i utrzymanie jej populacji na poziomie właściwym (FV), a więc >10 os. 1000 m² na wszyst-	Parametry populacji	liczebność względna	Zgodnie z metodyką monitoringu GIOŚ, w oparciu o najistotniejsze parametry populacji, siedliska oraz szanse zachowania gatunku.	w terminie od września do października, 5 lat po inwentaryzacji gatunku, wykonanej w roku 2013/2014	Na wszystkich stanowiskach gatunku w obszarze Natura 2000 (max. 2-4 stanowiska), wykazanych podczas inwentaryzacji w roku 2013/2014, w tym dwa	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi	1,2/ stanowisko
				struktura wiekowa					
			Parametry siedliska gatunku	ogólna ocena hydro-morfologiczna					
			Szanse zachowania gatunku	Redukcja zanieczyszczenia wody					

		kich stanowiskach, poprzez obniżenie presji drapieżniczej i poprawę jakości wód Pilicy do II klasy czystości.		struktura podłoża		4	stwierdzone podczas wizji terenowej w 2012 r., tj.: 51°34'32.23" N 20°20'10.68" E 51°42'17.10" N 21°2'50.64" E		
14.	1149 koza <i>Cobitis tea-nia</i>	Utrzymanie stanu populacji na istniejącym poziomie (FV), a więc >10 os. /1000 m ² w możliwie dużej liczbie stanowisk w obszarze Natura 2000, poprzez obniżenie presji drapieżniczej i po-	Parametry populacji	liczebność względna	Zgodnie z metodyką monitoringu GIOŚ, w oparciu o najistotniejsze parametry populacji, siedliska oraz szanse zachowania gatunku.	w terminie od września do października, raz na 4/5 lat	5 z pośród 11 stanowisk w obszarze Natura 2000, potwierdzonych podczas wizji terenowej w 2012 r., tj.:	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi	1,2/ stanowisko
				struktura wiekowa					
			Parametry siedliska gatunku	ogólna ocena hydro-morfologiczna					
			Szanse zachowania gatunku	Redukcja zanieczyszczenia wody					
				struktura podłoża			51°31'37.95" N 20°15'42.91" E		
							51°32'38.01" N 20°17'12.52" E		

		<p>prawę jakości wód Pilicy do II klasy czystości.</p>					<p>51°34'32.23" N 20°20'10.68" E</p> <p>51°34'31.08" N 20°20'25.98" E</p> <p>51°36'36.73" N 20°33'15.56" E</p> <p>51°36'37.88" N 20°38'04.92" E</p> <p>51°39'34.66" N 20°51'29.89" E</p> <p>51°40'15.78" N 20°59'44.31" E</p> <p>51°40'23.6"</p>		
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

							N: 20°59'48.56" E 51°42'17.10" N 21°2'50.64" E 51°48'28.37" N 21°15'46.96" E 51°50'58.88" N 21°15'38.81" E		
15.	4056 zato- czek łamli- wy <i>Anisus vorticulus</i>	Przywróce- nie popula- cji do stanu właściwego (FV) po- przez po- prawę jako- ści wód Pilicy – przywróce- nie do II klasy czy- stości , oraz wzrost li-	Parametr populacji	Zagęsz- czenie	Waloryzacja wskaźni- ków stanu populacji oraz waloryzacja wskaźników stanu siedliska wg podręcz- nika monitoringu (Za- jąc, Gołdyn 2011).	2 kontrole/sezon/ 3 lata, pierwsza w okresie wczesno- letnim – maj- czerwiec, druga w okresie jesien- nym – wrzesień, tego samego ro- ku;	51°39' 8,01" N 20°56' 58,62" E	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi	2,5
			Struktu- ra wie- kowa	51°39' 12,37" N 20°57' 19,62" E					
			Izolacja prze- strzenna	51°36' 18,07" N 20° 31'					
			Parametr siedliska						

		czebności populacji do poziomu min. 11 os./m²/ stanowisko.		Mala-koceno-za Roślin-ność Stałość zbiorni-ka Frag-menta-cja zbiorni-ka			20,99" E 51°45' 30,26" N 21°8' 57,460" E 51°46' 31,09" N 21°11' 45,31" E			
16.	1037 trzepla zielona <i>Opiogom-phus cecillia</i>		Przywróce-nie popula-cji do stanu właściwego (FV) po-przez po-prawę jako-ści wód Pilicy – przywróce-nie do co najmniej III klasy czystości , oraz wzrost liczebności populacji do poziomu min. 50	Parametr populacji	Zbieranie i zliczanie wylinek larwalnych na wyznaczonych stano-wiskach gatunku oraz waloryzacja wskaźni-ków siedliska.	1 kontrola/ 3 lata, w okresie wio-senno-letnim – maj-sierpień;	51°35' 9,85" N 20°34' 8,14" E	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi	2,5	
							Zagęsz-czenie Rozkład %			51°36' 25,51" N 20°34' 21,97" E
				Parametr siedliska			Siedli-sko poten-cjalne Siedli-sko zasie-dlone Klasa czysto-ści wo-			51°36' 50,20" N 20°38' 4,34" E 51°37' 41,37" N 20°41' 46,38" E

		wylinek/ 50 m rzeki.		dy			51°46' 30,17" N 21°11' 36,93" E		
				Natu- ralność koryta					
17.	1042 zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Przywrócenie populacji do stanu właściwego (FV) poprzez poprawę jakości wód Pilicy – przywrócenie do co najmniej III klasy czystości , oraz wzrost liczebności populacji na stanowisku do poziomu min. 11 samców.	Parametr populacji	Liczebność	Liczenie samców terytorialnych i waloryzacja wskaźników stanu siedliska.	1 kontrola/ 3 lata, w maju lub pierwszej połowie czerwca, w okresie pojawu dorosłych osobników;	51°39' 12,48" N 20°58' 4,49" E	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi	2,5
			Parametr siedliska	Powierzchnia siedliska					
				Stażność zbiornika					
				Obecność źródeł zanieczyszczeń					
18.	1060 czerwonończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	Utrzymanie populacji w stanie właściwym (FV) na	Parametr populacji	Liczebność	Liczenie dorosłych osobników i waloryzacja stanu siedliska.	2 kontrole/ sezon/ 3 lata, pierwsza w okresie maj-czerwiec, druga w sierpniu tego	51°39' 3,32" N 20°57' 32,77" E	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska; Regionalny	2,5

		poziomie min. 6 os. dorosłych/ stanowisko.	Parametr siedliska	Powierzchnia siedliska		samego roku; w jednym sezonie przeważnie 2 pokolenia tego gatunku, stąd niezbędne wykonanie 2 kontroli w jednym roku;	51°47' 17,77" N 21°13' 33,72" E 51°46' 37,53" N 21°11' 36,59" E	Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi	
19.	4038 Czerwończyk fioletek <i>Lycæna helle</i>	Przywrócenie populacji do stanu właściwego (FV) poprzez utrzymanie ekstensywnego użytkowania łąk – 1 pokos w końcu lipca , oraz wzrost liczebności jednego pokolenia gatunku do poziomu min. 11 os./ stanowisko.	Parametr populacji	Liczebność	Liczenie dorosłych osobników i waloryzacja wskaźników stanu siedliska.	2 kontrole/ sezon/ 3 lata, pierwsza w okresie maj-czerwiec, druga w sierpniu tego samego roku; w jednym sezonie przeważnie 2 pokolenia tego gatunku, stąd niezbędne wykonanie 2 kontroli w jednym roku;	51°45' 24,08" N 21°8' 54,93" E	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie; Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi	2,5
			Parametr siedliska	Powierzchnia siedliska					
				Zagęszczenie rośliny żywicielki gąsienic					

3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*

Ze względu na przewidywalność i długotrwałość procesów sukcesyjnych nie ma potrzeby prowadzenia monitoringu siedliska.

6410 **Zmienne wilgotne łąki trzęślicowe** (*Molinion*)

Oceniane będą standardowe wskaźniki stanu siedliska, opracowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach monitoringu siedlisk Natura 2000. Badania fitosocjologiczne wykonywane w ramach powyższej oceny pozwolą na zweryfikowanie stopnia zachowania istniejących gatunków.

6510 **Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie** (*Arrhenatherion elatioris*)

Oceniane będą standardowe wskaźniki stanu siedliska, opracowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach monitoringu siedlisk Natura 2000. Badania fitosocjologiczne wykonywane w ramach powyższej oceny pozwolą na zweryfikowanie stopnia zachowania istniejących gatunków.

91E0 **Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe** (*Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe)

Ze względu na przewidywalność i długotrwałość procesów sukcesyjnych nie ma potrzeby prowadzenia monitoringu siedliska.

1337 **Bóbr europejski** *Castor fiber*

Celem działań w zakresie monitoringu gatunku jest **diagnoza stanu populacji bobra europejskiego**, z docelowym utrzymaniem stanu właściwego, tj. liczebności w obszarze Natura 2000 na poziomie **min. 40 rodzin**. Monitoring stanowisk tego gryzonia pozwoli ocenić, czy w nadchodzących latach, aktualna, bardzo dobra sytuacja gatunku, nie ulegnie zmianie. Wskazane jest prowadzenie systematycznego monitoringu poszczególnych stanowisk w odstępach pięcioletnich. Prace terenowe można połączyć z monitoringiem stanowisk innych przedmiotów ochrony, czyli najlepiej przeprowadzić je wiosną w terminie od połowy kwietnia do końca czerwca. Stanowiska bobra europejskiego można kontrolować od

strony koryta rzeki – najlepiej podczas spływu kajakowego. Do mniejszych dopływów Pilicy, nad którymi zlokalizowane są stanowiska bobra można dojechać drogami gruntowymi lub asfaltowymi. Poszukuje się nor, żeremi i charakterystycznych żerowisk.

1355 **Wydra europejska** *Lutra lutra*

Celem działań w zakresie monitoringu gatunku jest **diagnoza stanu populacji wydry europejskiej**, z docelowym utrzymaniem stanu właściwego, tj. liczebności w obszarze Natura 2000 na poziomie **min. 20 osobników**. Monitoring stanowisk wydry europejskiej pozwoli ocenić czy populacja tego gatunku zasiedlająca dolinę Pilicy utrzyma się na aktualnym, bardzo dobrym poziomie, w kolejnych latach. Wskazane jest prowadzenie systematycznego monitoringu w odstępach pięcioletnim. Prace terenowe można połączyć z monitoringiem stanowisk innych przedmiotów ochrony, czyli najlepiej przeprowadzić je wiosną w terminie od połowy kwietnia do końca czerwca. W przypadku wydry dobre wyniki daje też prowadzenie prac monitoringowych zimą. Podczas prac terenowych stanowiska można kontrolować od strony koryta rzeki – najlepiej podczas spływu kajakowego. Do mniejszych dopływów Pilicy, nad którymi zlokalizowane są stanowiska wydry (pod niewielkimi mostami), można dojechać drogami gruntowymi lub asfaltowymi. Podczas prac terenowych poszukuje się przede wszystkim śladów (tropów) i odchodów tego ssaka, pozostawianych w widocznym miejscu – zwykle na kamieniach w nurcie rzeki lub na kopczykach z piasku. Łatwe do zauważenia są tropy wydry podczas zimy, na śniegu.

1188 **Kumak nizinny** *Bombina bombina*

Celem działań w zakresie monitoringu gatunku jest **diagnoza stanu populacji kumaka nizinnego**, z docelowym utrzymaniem lub przywróceniem populacji do stanu właściwego, który jest różnie interpretowany w zależności od charakteru stanowiska gatunku. Planowany monitoring stanowisk kumaka nizinnego ma na celu sprawdzenie faktycznego rezultatu podjętych działań ochronnych (w przypadku zarastającego zbiornika

w Michałowie) i potwierdzić stan lokalnych populacji kumaka nizinnego w kompleksach stawów rybnych (aktualnie bardzo dobry), a także kontrolować stan tychże, ustalony podczas wykonanej w 2012 r. wizji terenowej (zbiornik w Michałowie i starorzecza w rejonie Zakrzewia oraz Czerwonej Karczmy), jako U1. Najlepiej jest prowadzić monitoring nasłuchując charakterystycznych głosów godowych samców na poszczególnych stanowiskach. Zakłada się, że liczba samic jest zbliżona, a zatem mnożąc przez dwa liczbę stwierdzonych, odzywających się samców, otrzymamy przybliżoną liczbę dorosłych kumaków zasiedlających dane stanowisko. Monitoring powinien być prowadzony w okresie godowym kumaka nizinnego, a więc w terminie od połowy kwietnia do końca czerwca, raz na 3 lata, przez okres obowiązywania PZO.

5339 **Różanka** *Rhodeus sericeus amarus*

Celem działań w zakresie monitoringu gatunku jest **diagnoza stanu populacji różanki** (z docelowym stanem właściwym, tj. >10 os./ 1000 m² powierzchni monitorowanej), a tym samym skuteczności działań ochronnych w stosunku do gatunku, podejmowanych w obszarze Natura 2000 lub w strefie oddziaływania na obszar Natura 2000. Monitoring różanki powinien być prowadzony w oparciu o metodykę przyjętą przez GIOŚ (elektropólów, brodząc na 100 m lub spływając biernie łodzią na 500 m), w cyklu 5-letnim na minimum 6 stanowiskach w strefie brzegowej, wytypowanych z uwagi na wysoką liczebność małży (monitoring małży w 2013 r.) lub na stanowiskach, gdzie małże zostały wsiedlone w ramach działań ochronnych. Z uwagi na konieczność poprawnej oceny struktury populacji – stwierdzenie efektywnego tarła przez obecność narybku YOY, monitoring nie powinien być wykonywany wcześniej niż w miesiącu wrześniu. Monitoring może być wykonywany łącznie dla kilku gatunków ryb będących w obszarze przedmiotami ochrony. Ocenę stanu populacji różanki należy zawsze stanowiskowo określać z uwzględnieniem oceny liczebności małży z rodzaju *Unionidae* lub *Anadontidae*. W ocenie szans zachowania gatunku należy uwzględniać parametr „redukcji zanieczyszczenia wody” będący np. efektem pomiaru konduktywności lub przyjętą w raportach WIOŚ klasowością jakości wody na danym stanowisku (na danym fragmencie rzeki Pilicy).

1134 **Boleń** *Aspius aspius*

Celem działań w zakresie monitoringu gatunku jest **diagnoza stanu populacji bolenia** (z przyjętą minimalną liczebnością na badanych stanowiskach ≥ 2 os./ 1000 m² powierzchni monitorowanej), a tym samym skuteczności działań ochronnych w stosunku do gatunku podejmowanych w obszarze lub w strefie oddziaływania na obszar Natura 2000. Pierwszym działaniem jest powtórne przeprowadzenie inwentaryzacji gatunku w 2014/ 2015 r. w obszarze Natura 2000 wg nowej, skutecznej dla tego gatunku metodyki oceny stanu populacji. Dalsze działania monitoringowe należy prowadzić na stanowiskach bytowania bolenia stwierdzonych podczas inwentaryzacji zgodnie z nową metodyką. Z uwagi na niezwykle dużą mobilność gatunku stanowiska badawcze nie powinny obejmować odcinków koryta rzeki krótszych niż 500 m. Termin realizacji badań monitoringowych prowadzonych w cyklu 5-letnim (od inwentaryzacji) z uwagi na wymóg oceny struktury wiekowej populacji powinien zawierać się w miesiącach VII-X. Odłów badawczy powinien poprzedzać jesienne działania zarybieniowe rzeki prowadzone przez użytkowników rybactwa (Polski Związek Wędkarski). W ocenie szans zachowania gatunku dla bolenia istotnym pozostawać będzie drożność migracyjna (tarłowa) rzeki Pilicy i liczebność potencjalnych ofiar (ryb karpionatych – głównie uklei, dostosowanych wielkością do bytujących w badanym obszarze boleni). Monitoring bolenia w obszarze powinien obejmować minimum 10 stanowisk wyznaczonych podczas inwentaryzacji gatunku w 2014/ 2015 r..

1145 **Piskorz** *Misgurnus fossilis*

Celem działań w zakresie monitoringu gatunku jest **diagnoza stanu populacji piskorza** (z docelowym stanem właściwym, tj. >10 os./ 1000 m² powierzchni monitorowanej) i tym samym skuteczności działań ochronnych w stosunku do gatunku podejmowanych w obszarze lub w strefie oddziaływania na obszar Natura 2000. Monitoring piskorza powinien być przeprowadzony po pięciu latach od planowanej na rok 2013/ 2014 inwentaryzacji, w oparciu o metodykę przyjętą przez GIOŚ (elektropolów, brodząc na 100 m, jeśli stanowisko pozwala na wyznaczenie takiego transektu), w miesiącu wrześniu z uwagi na najwyższą wiarygodność oceny struktury wiekowej populacji oraz stabilności siedliska (statystycznie najniższe stany wód w roku). Liczba monitorowanych stanowisk nie powinna być mniejsza niż 10, o ile inwentaryzacja pozwoli na wskazanie tylu stanowisk, oraz obejmować siedliska gatunku znajdujące się poza głównym korytem rzeki Pilicy, tj.: rowy melioracyjne, odcięte aluwia, starorzecza, itp.. Podczas monitoringu stanowisk piskorza należy każdorazowo wykazywać bytowanie obcych gatunków inwazyjnych.

1146 **Koza złotawa** *Sabanejewia aurata*

Celem działań w zakresie monitoringu gatunku jest **diagnoza stanu populacji kozy złotawej** (z docelowym stanem właściwym, tj. >10 os./ 1000 m² powierzchni monitorowanej) na stanowisku Mysiakowiec i innych, określonych podczas dodatkowej inwentaryzacji w 2013 r.. Monitoring powinien być wykonywany zgodnie z metodyką przyjętą dla tego gatunku przez GIOŚ, na wszystkich stwierdzonych stanowiskach, w miesiącach IX-X. Zależnie od poziomu wody na stanowisku elektropólów może być wykonywany brodząc (preferowany) lub podczas biernego spływania łodzią. Należy uwzględnić możliwość przemieszczania się populacji w obszarze koryta rzeki Pilicy wraz ze zmianami w siedlisku i tym samym kilkusetmetrowe przesunięcie stanowiska badawczego (zmiana miejsca występowania gatunku). Najważniejszym parametrem oceny pozostają dla tego gatunku parametry populacji. Z uwagi na niską liczebność populacji działania monitoringowe nie powinny być częstsze niż raz na 5 lat (unikanie negatywnego wpływu działań monitoringowych na populację gatunku, szczególnie podczas odłowu).

1149 **Koza** *Cobitis teania*

Celem działań w zakresie monitoringu gatunku jest **diagnoza stanu populacji kozy** z utrzymaniem stanu właściwego, tj. >10 os./ 1000 m² powierzchni monitorowanej na wszystkich stanowiskach w południowej i środkowej części obszaru Natura 2000. Niższą liczebność można dopuszczać wyłącznie na stanowiskach w północnej części obszaru z uwagi na stopniowy zanik w tej strefie siedlisk typowych dla tego gatunku. Monitoring powinien być prowadzony w miesiącach IX-X, w cyklu 4-5 letnim, na dowolnych 5 stanowiskach wyznaczonych w obszarze (np. stanowiska pomiędzy Zakościeniem i Białobrzegami, wskazane podczas wizji terenowej w 2012 r.). Z uwagi na szerokie rozsiadlenie kozy w całym obszarze monitoring tego gatunku może być wykonywany przy okazji monitoringu innych ryb – przedmiotów ochrony w obszarze. Monitoring powinien być prowadzony zgodnie z przyjętą metodyką GIOŚ, przy czym najistotniejszymi wskaźnikami stanu powinna być liczebność i struktura populacji na monitorowanym stanowisku.

4056 **Zatoczek łamliwy** *Anisus vorticalus*

Celem działań w zakresie monitoringu gatunku jest **diagnoza stanu populacji zatoczka łamliwego** (z docelowym stanem właściwym, tj. liczebnością na poziomie **min. 11 os./ m²** monitorowanego stanowiska). Na poszczególnych stanowiskach zaplanowano przeprowadzenie dwóch kontroli co 3 lata, w okresie wczesnoletnim (maj, czerwiec) i jesiennym (wrzesień) podczas obowiązywania PZO. W ramach monitoringu należy dokonać waloryzacji wskaźników stanu populacji oraz waloryzacji wskaźników stanu siedliska.

1037 **Trzepla zielona** *Opiogomphus cecillia*

Celem działań w zakresie w zakresie monitoringu gatunku jest **diagnoza stanu populacji trzepli zielonej** (z docelowym stanem właściwym, tj. liczebnością populacji na poziomie **min. 50 wylinek/ 50 m rzeki**). Na poszczególnych stanowiskach gatunku zaplanowano przeprowadzenie jednej kontroli co 3 lata, w okresie wiosenno-letnim (maj-sierpień), podczas obowiązywania PZO. W ramach monitoringu należy zebrać i zliczyć wylinki larwalne na wyznaczonych stanowiskach gatunku oraz dokonać waloryzacji wskaźników siedliska.

1042 **Zalotka większa** *Leucorrhini apectoralis*

Celem działań w zakresie w zakresie monitoringu gatunku jest **diagnoza stanu populacji zalotki większej** (z docelowym stanem właściwym, tj. liczebnością na poziomie **min. 11 samców/ stanowisko**). Zaplanowano przeprowadzenie jednej kontroli co 3 lata, w maju lub pierwszej połowie czerwca, w okresie pojawu dorosłych osobników, w czasie obowiązywania PZO. W ramach monitoringu należy policzyć samce terytorialne i dokonać waloryzacji wskaźników stanu siedliska.

1060 **Czerwończyk nieparek** *Lycaena dispar*

Celem działań w zakresie monitoringu gatunku jest **diagnoza stanu populacji czerwończyka nieparka** (z docelowym stanem właściwym, tj. liczebnością na poziomie **co najmniej 6 osobników dorosłych/ stanowisko**). Na poszczególnych stanowiskach zaplanowano przeprowadzenie dwóch kontroli co 3 lata, w okresie maj-czerwiec oraz w sierpniu, w czasie pojawu dorosłych osobników (dwa pokolenia w sezonie). W ramach monitoringu należy policzyć dorosłe osobniki i dokonać waloryzacji stanu siedliska.

4038 Czerwończyk fioletek *Lycaena helle*

Celem działań w zakresie w zakresie monitoringu gatunku jest **diagnoza stanu populacji czerwończyka fioletka** (z docelowym stanem właściwym, tj. liczebnością jednego pokolenia na poziomie **min. 11 osobników/ stanowisko**). Zaplanowano przeprowadzenie dwóch kontroli co 3 lata, w okresie maj-czerwiec oraz w sierpniu, w czasie pojawu dorosłych osobników (dwa pokolenia w sezonie). W ramach monitoringu należy policzyc dorosłe osobniki i dokonać waloryzacji wskaźników stanu siedliska.

8. Wskazania do dokumentów planistycznych

L.p.	Dokumentacja planistyczna	Wskazania do zmian w dokumentach planistycznych niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 (Art. 28 ust 10 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody)
1.	Wiśniewolski W. i in. 2004. Operat rybacki dla obwodu rybackiego rzeki Pilica nr 4.; termin obowiązywania 2005-2014;	<p>W związku z niewielką skalą zmian w zapisach, a także wysokie koszty procedury zmiany obecnie obowiązującego operatu (opiniowanie, zmiany umów i kontraktów handlowych itp.) oraz długotrwałą procedurę wprowadzania zapisów do realizacji, nie należy wprowadzać zmian w aktualnie obowiązującym operacie. Proponowane zmiany zapisów operatu rybackiego powinny zostać wprowadzone w nowym dokumencie, który będzie obowiązywał w latach 2015-2025. Nowy operat musi uwzględniać bowiem, wszystkie przyjęte w Planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 działania ochronne i zasady zachowania przedmiotów ochrony. Przy sporządzaniu nowego operatu muszą zostać uwzględnione wszystkie zapisy niniejszego Planu zadań ochronnych, odnoszące się do utrzymania przedmiotów ochrony, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie ilości wprowadzanego do wód obszaru Natura 2000 (oraz do rzeki Pilicy bezpośrednio powyżej obszaru), sandacza o 40-70% w stosunku do obecnych ilości (2005-2014); • zwiększenie ilości materiału zarybieniowego gatunków reofilnych (stosownie do potrzeb świnka, brzana, kleń, certa, boleń, i inne dostępne); • zmianę miejsc i sposobu wprowadzania materiału zarybieniowego gatunków drapieżnych w strefach występowania przedmiotów ochrony (rozpraszenie), z unikaniem ich stanowiskowej koncentracji w obszarach bytowania ryb będących przedmiotami ochrony (rózanki, pi-skorza, kozy złotawej i kozy); <p>oraz inne wnioskowane ograniczenia w sposobie użytkowania rybackiego i wędkarskiego wynikające z zapisów Planu zadań ochronnych.</p>
2.	Wiśniewolski W. i in. 2004. Operat rybacki dla obwodu rybackiego rzeki Pilica nr 5.; termin obowiązywania 2005-2014;	<p>W związku z niewielką skalą zmian w zapisach, a także wysokie koszty procedury zmiany obecnie obowiązującego operatu (opiniowanie, zmiany umów i kontraktów handlowych itp.) oraz długotrwałą procedurę wprowadzania zapisów do realizacji, nie należy wprowadzać zmian w aktualnie obowiązującym operacie. Proponowane zmiany zapisów operatu rybackiego powinny zostać wprowadzone w nowym dokumencie, który będzie obowiązywał w latach 2015-2025. Nowy operat musi uwzględniać bowiem, wszystkie przyjęte w Planie zadań ochronnych dla obszaru Natura</p>

		<p>2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 działania ochronne i zasady zachowania przedmiotów ochrony. Przy sporządzaniu nowego operatu muszą zostać uwzględnione wszystkie zapisy niniejszego Planu zadań ochronnych, odnoszące się do utrzymania przedmiotów ochrony, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie ilości wprowadzanego do wód obszaru Natura 2000 (oraz do rzeki Pilicy bezpośrednio powyżej obszaru), sandacza o 40-70% w stosunku do obecnych ilości (2005-2014); • zwiększenie ilości materiału zarybieniowego gatunków reofilnych (stosownie do potrzeb świnka, brzana, kleń, certa, boleń, i inne dostępne); • zmianę miejsc i sposobu wprowadzania materiału zarybieniowego gatunków drapieżnych w strefach występowania przedmiotów ochrony (rozpraszenie), z unikaniem ich stanowiskowej koncentracji w obszarach bytowania ryb będących przedmiotami ochrony (różanki, pi-skorza, kozy złotawej i kozy); <p>oraz inne wnioskowane ograniczenia w sposobie użytkowania rybackiego i wędkarskiego wynikające z zapisów Planu zadań ochronnych.</p>
3.	<p>Wiśniewolski W. i in. 2004. Operat rybacki dla obwodu rybackiego rzeki Pilica nr 6.; termin obowiązywania 2005-2014;</p>	<p>W związku z niewielką skalą zmian w zapisach, a także wysokie koszty procedury zmiany obecnie obowiązującego operatu (opiniowanie, zmiany umów i kontraktów handlowych itp.) oraz długotrwałą procedurę wprowadzania zapisów do realizacji, nie należy wprowadzać zmian w aktualnie obowiązującym operacie. Proponowane zmiany zapisów operatu rybackiego powinny zostać wprowadzone w nowym dokumencie, który będzie obowiązywał w latach 2015-2025. Nowy operat musi uwzględniać bowiem, wszystkie przyjęte w Planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 działania ochronne i zasady zachowania przedmiotów ochrony. Przy sporządzaniu nowego operatu muszą zostać uwzględnione wszystkie zapisy niniejszego Planu zadań ochronnych, odnoszące się do utrzymania przedmiotów ochrony, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie ilości wprowadzanego do wód obszaru Natura 2000 (oraz do rzeki Pilicy bezpośrednio powyżej obszaru), sandacza o 40-70% w stosunku do obecnych ilości (2005-2014); • zwiększenie ilości materiału zarybieniowego gatunków reofilnych (stosownie do potrzeb świnka, brzana, kleń, certa, boleń, i inne dostępne); • zmianę miejsc i sposobu wprowadzania materiału zarybieniowego gatunków drapieżnych w strefach występowania przedmiotów ochrony (rozpraszenie), z unikaniem ich stanowiskowej koncentracji w obszarach bytowania ryb będących przedmiotami ochrony (różanki, pi-skorza, kozy złotawej i kozy);

		oraz inne wnioskowane ograniczenia w sposobie użytkowania rybackiego i wędkarskiego wynikające z zapisów Planu zadań ochronnych.
4.	Gmina Mogielnica, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Część I - Diagnostyka stanu uwarunkowania rozwoju. Załącznik Nr 1 do uchwały nr XIV/191/99 Rady Miejskiej w Mogielnicy z dnia 1 grudnia 1999 r. w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Mogielnica”. Mogielnica, 1999 r.	<p><u>Wprowadzenie następujących zapisów:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnuje się ze stosowania w budownictwie wodnym gruzu i ziemi z wykopów budowlanych jako budulca w realizowanych pracach hydrotechnicznych, w granicach obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • dopuszcza się wydobywanie piasku i żwiru z koryta rzeki Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, jeżeli działalność ta jest związana z utrzymaniem wód rzeki Pilicy lub urządzeń wodnych przez administratora, o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięcia: <ul style="list-style-type: none"> – Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; – ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; lub w przypadku, gdy działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • rezygnacja z budowy piętrzeń i podpiętrzeń, także okresowych, wód Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, chyba, że działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • nie dopuszcza się usuwania drzew i krzewów w granicach obszarów Natura 2000 Dolina Dol-

		<p>nej Pilicy PLH140016, chyba, że działania te są niezbędne w celu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizacji zadań ochronnych wynikających z planu zadań ochronnych obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz planów ochrony rezerwatów przyrody; - realizacji działań związanych z budową przepraw mostowych; - realizacji działań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej, o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla tego przedsięwzięcia Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 lub ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; - realizacji działań wynikających z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo znaczącego negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; i wykonywane będą wyłącznie poza okresem lęgowym ptaków, tj. od 16 października do końca lutego. <ul style="list-style-type: none"> • w zakresie budownictwa wodnego w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 dopuszcza się realizację: <ul style="list-style-type: none"> - obiektów służących do ujmowania wód powierzchniowych oraz podziemnych; - urządzeń kanalizacyjnych służących do wprowadzania oczyszczonych ścieków do wód; - stałych urządzeń służących do połowu ryb lub do pozyskiwania innych organizmów wodnych na terenie obwodów rybackich rzeki Pilicy; - pomostów, kąpielisk; - stałych urządzeń służących do dokonywania przewozów międzybrzegowych; <p>o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> - ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; lub w przypadku, gdy działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • rezygnacja z budowy napowietrznych linii energetycznych (przesyłowych) w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 i; • rezygnacja z budowy mostów typu pylonowego w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • wprowadzenie zapisu dotyczącego wykluczenia prowadzenia imprez masowych w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 w sezonie lęgowym ptaków, trwającym od początku marca do 16 października; • wyklucza się wstęp na wyspy i kępy znajdujące się na rzece Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 w okresie lęgowym ptaków, trwającym od początku marca do 16 października;
5.	<p>Gmina Mogielnica, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Część II – Kierunki zagospodarowania przestrzennego. Załącznik Nr 2 do uchwały nr XIV/191/99 Rady Miejskiej w Mogielnicy z dnia 1 grudnia 1999 r. w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania prze-</p>	<p><u>Wprowadzenie następujących zapisów:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnuje się ze stosowania w budownictwie wodnym gruzu i ziemi z wykopów budowlanych jako budulca w realizowanych pracach hydrotechnicznych, w granicach obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • dopuszcza się wydobywanie piasku i żwiru z koryta rzeki Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, jeżeli działalność ta jest związana z utrzymaniem wód rzeki Pilicy lub urządzeń wodnych przez administratora, o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięcia: <ul style="list-style-type: none"> - Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak

<p>strzennego miasta i gminy Mogielnica”. Mogielnica, 1999 r.</p>	<p>znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; lub w przypadku, gdy działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnacja z budowy piętrzeń i podpiętrzeń, także okresowych, wód Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, chyba, że działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • nie dopuszcza się usuwania drzew i krzewów w granicach obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, chyba, że działania te są niezbędne w celu: <ul style="list-style-type: none"> – realizacji zadań ochronnych wynikających z planu zadań ochronnych obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz planów ochrony rezerwatów przyrody; – realizacji działań związanych z budową przepraw mostowych; – realizacji działań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej, o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla tego przedsięwzięcia Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 lub ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; – realizacji działań wynikających z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo znaczącego negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań
---	---

		<p>alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> <p>i wykonywane będą wyłącznie poza okresem lęgowym ptaków, tj. od 16 października do końca lutego.</p> <ul style="list-style-type: none"> • w zakresie budownictwa wodnego w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 dopuszcza się realizację: <ul style="list-style-type: none"> – obiektów służących do ujmowania wód powierzchniowych oraz podziemnych; – urządzeń kanalizacyjnych służących do wprowadzania oczyszczonych ścieków do wód; – stałych urządzeń służących do połowu ryb lub do pozyskiwania innych organizmów wodnych na terenie obwodów rybackich rzeki Pilicy; – pomostów, kąpielisk; – stałych urządzeń służących do dokonywania przewozów międzybrzegowych; <p>o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; – ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaze brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; <p>lub w przypadku, gdy działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnacja z budowy napowietrznych linii energetycznych (przesyłowych) w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • rezygnacja z budowy mostów typu pylonowego w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • wprowadzenie zapisu dotyczącego wykluczenia prowadzenia imprez masowych w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 w sezonie lęgowym ptaków, trwającym od początku marca do 16 października; • wyklucza się wstęp na wyspy i kępy znajdujące się na rzece Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 w okresie lęgowym ptaków, trwającym od początku marca do 16 października;
6.	<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Odrzywół, Agencja Handlu i Usług Konsultingowych „INEX”, Kielce, listopad 2000 roku.</p>	<p><u>Wprowadzenie następujących zapisów:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnuje się ze stosowania w budownictwie wodnym gruzu i ziemi z wykopów budowlanych jako budulca w realizowanych pracach hydrotechnicznych, w granicach obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • dopuszcza się wydobywanie piasku i żwiru z koryta rzeki Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, jeżeli działalność ta jest związana z utrzymaniem wód rzeki Pilicy lub urządzeń wodnych przez administratora, o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięcia: <ul style="list-style-type: none"> – Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; – ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaze brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; <p>lub w przypadku, gdy działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnacja z budowy piętrzeń i podpiętrzeń, także okresowych, wód Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, chyba, że działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym

		<p>wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> <ul style="list-style-type: none"> • nie dopuszcza się usuwania drzew i krzewów w granicach obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, chyba, że działania te są niezbędne w celu: <ul style="list-style-type: none"> - realizacji zadań ochronnych wynikających z planu zadań ochronnych obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz planów ochrony rezerwatów przyrody; - realizacji działań związanych z budową przepraw mostowych; - realizacji działań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej, o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla tego przedsięwzięcia Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 lub ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; - realizacji działań wynikających z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo znaczącego negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; <p>i wykonywane będą wyłącznie poza okresem lęgowym ptaków, tj. od 16 października do końca lutego.</p> <ul style="list-style-type: none"> • w zakresie budownictwa wodnego w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 dopuszcza się realizację: <ul style="list-style-type: none"> - obiektów służących do ujmowania wód powierzchniowych oraz podziemnych; - urządzeń kanalizacyjnych służących do wprowadzania oczyszczonych ścieków do wód; - stałych urządzeń służących do połowu ryb lub do pozyskiwania innych organizmów wodnych na terenie obwodów rybackich rzeki Pilicy; - pomostów, kąpielisk; - stałych urządzeń służących do dokonywania przewozów międzybrzegowych; <p>o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach</p>
--	--	---

		<p>dla ww. przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; - ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; <p>lub w przypadku, gdy działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnacja z budowy napowietrznych linii energetycznych (przesyłowych) w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • rezygnacja z budowy mostów typu pylonowego w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • wprowadzenie zapisu dotyczącego wykluczenia prowadzenia imprez masowych w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 w sezonie lęgowym ptaków, trwającym od początku marca do 16 października; • wyklucza się wstęp na wyspy i kępy znajdujące się na rzece Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 w okresie lęgowym ptaków, trwającym od początku marca do 16 października;
7.	<p>Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzeszyca, Tekst Studium, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XVI/118/2012 Rady Gminy Rzeszyca z dnia 16 lutego 2012 r.</p>	<p><u>Wprowadzenie następujących zapisów:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnuje się ze stosowania w budownictwie wodnym gruzu i ziemi z wykopów budowlanych jako budulca w realizowanych pracach hydrotechnicznych, w granicach obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • dopuszcza się wydobywanie piasku i żwiru z koryta rzeki Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, jeżeli działalność ta jest związana z utrzymaniem wód rzeki Pilicy lub urządzeń wodnych przez administratora, o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięcia:

		<ul style="list-style-type: none"> - Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; - ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; <p>lub w przypadku, gdy działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnacja z budowy piętrzeń i podpiętrzeń, także okresowych, wód Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, chyba, że działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • nie dopuszcza się usuwania drzew i krzewów w granicach obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, chyba, że działania te są niezbędne w celu: <ul style="list-style-type: none"> - realizacji zadań ochronnych wynikających z planu zadań ochronnych obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz planów ochrony rezerwatów przyrody; - realizacji działań związanych z budową przepraw mostowych; - realizacji działań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej, o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla tego przedsięwzięcia Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 lub ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak
--	--	--

	<p>znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów;</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizacji działań wynikających z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo znaczącego negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; <p>i wykonywane będą wyłącznie poza okresem lęgowym ptaków, tj. od 16 października do końca lutego.</p> <ul style="list-style-type: none"> • w zakresie budownictwa wodnego w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 dopuszcza się realizację:<ul style="list-style-type: none"> - obiektów służących do ujmowania wód powierzchniowych oraz podziemnych; - urządzeń kanalizacyjnych służących do wprowadzania oczyszczonych ścieków do wód; - stałych urządzeń służących do połowu ryb lub do pozyskiwania innych organizmów wodnych na terenie obwodów rybackich rzeki Pilicy; - pomostów, kąpielisk; - stałych urządzeń służących do dokonywania przewozów międzybrzegowych; o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięć:<ul style="list-style-type: none"> - Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; - ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; lub w przypadku, gdy działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy
--	--

		<p>PLH140016;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnacja z budowy napowietrznych linii energetycznych (przesyłowych) w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • rezygnacja z budowy mostów typu pylonowego w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • wprowadzenie zapisu dotyczącego wykluczenia prowadzenia imprez masowych w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 w sezonie lęgowym ptaków, trwającym od początku marca do 16 października; • wyklucza się wstęp na wyspy i kępy znajdujące się na rzece Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 w okresie lęgowym ptaków, trwającym od początku marca do 16 października;
8.	<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Promna, Kierunki Zagospodarowania, Promna 2011 r.</p>	<p><u>Wprowadzenie następujących zapisów:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnuje się ze stosowania w budownictwie wodnym gruzu i ziemi z wykopów budowlanych jako budulca w realizowanych pracach hydrotechnicznych, w granicach obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • dopuszcza się wydobywanie piasku i żwiru z koryta rzeki Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, jeżeli działalność ta jest związana z utrzymaniem wód rzeki Pilicy lub urządzeń wodnych przez administratora, o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięcia: <ul style="list-style-type: none"> – Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; – ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; <p>lub w przypadku, gdy działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • rezygnacja z budowy piętrzeń i podpiętrzeń, także okresowych, wód Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, chyba, że działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • nie dopuszcza się usuwania drzew i krzewów w granicach obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, chyba, że działania te są niezbędne w celu: <ul style="list-style-type: none"> – realizacji zadań ochronnych wynikających z planu zadań ochronnych obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz planów ochrony rezerwatów przyrody; – realizacji działań związanych z budową przepraw mostowych; – realizacji działań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej, o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla tego przedsięwzięcia Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 lub ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; – realizacji działań wynikających z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo znaczącego negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; <p>i wykonywane będą wyłącznie poza okresem lęgowym ptaków, tj. od 16 października do końca lutego.</p> <ul style="list-style-type: none"> • w zakresie budownictwa wodnego w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 dopuszcza się realizację: <ul style="list-style-type: none"> – obiektów służących do ujmowania wód powierzchniowych oraz podziemnych;
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> - urządzeń kanalizacyjnych służących do wprowadzania oczyszczonych ścieków do wód; - stałych urządzeń służących do połowu ryb lub do pozyskiwania innych organizmów wodnych na terenie obwodów rybackich rzeki Pilicy; - pomostów, kąpielisk; - stałych urządzeń służących do dokonywania przewozów międzybrzegowych; <p>o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; - ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; <p>lub w przypadku, gdy działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnacja z budowy napowietrznych linii energetycznych (przesyłowych) w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • rezygnacja z budowy mostów typu pylonowego w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • wprowadzenie zapisu dotyczącego wykluczenia prowadzenia imprez masowych w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 w sezonie lęgowym ptaków, trwającym od początku marca do 16 października; • wyklucza się wstęp na wyspy i kępy znajdujące się na rzece Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 w okresie lęgowym ptaków, trwającym od początku marca do 16 października;
9.	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowa-	<p><u>Wprowadzenie następujących zapisów:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnuje się ze stosowania w budownictwie wodnym gruzu i ziemi z wykopów budowlanych

<p>nia przestrzennego gminy Promna, Uwarunkowania Rozwoju, Promna 2011 r.</p>	<p>jako budulca w realizowanych pracach hydrotechnicznych, w granicach obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> <ul style="list-style-type: none"> • dopuszcza się wydobywanie piasku i żwiru z koryta rzeki Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, jeżeli działalność ta jest związana z utrzymaniem wód rzeki Pilicy lub urządzeń wodnych przez administratora, o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięcia: <ul style="list-style-type: none"> – Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; – ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; <p>lub w przypadku, gdy działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnacja z budowy piętrzeń i podpiętrzeń, także okresowych, wód Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, chyba, że działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • nie dopuszcza się usuwania drzew i krzewów w granicach obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, chyba, że działania te są niezbędne w celu: <ul style="list-style-type: none"> – realizacji zadań ochronnych wynikających z planu zadań ochronnych obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz planów ochrony rezerwatów przyrody; – realizacji działań związanych z budową przepraw mostowych;
---	--

		<ul style="list-style-type: none"> - realizacji działań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej, o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla tego przedsięwzięcia Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 lub ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; - realizacji działań wynikających z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo znaczącego negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy; <p>i wykonywane będą wyłącznie poza okresem lęgowym ptaków, tj. od 16 października do końca lutego.</p> <ul style="list-style-type: none"> • w zakresie budownictwa wodnego w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 dopuszcza się realizację: <ul style="list-style-type: none"> - obiektów służących do ujmowania wód powierzchniowych oraz podziemnych; - urządzeń kanalizacyjnych służących do wprowadzania oczyszczonych ścieków do wód; - stałych urządzeń służących do połowu ryb lub do pozyskiwania innych organizmów wodnych na terenie obwodów rybackich rzeki Pilicy; - pomostów, kąpielisk; - stałych urządzeń służących do dokonywania przewozów międzybrzegowych; <p>o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; - ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; <p>lub w przypadku, gdy działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nad-</p>
--	--	---

		<p>rzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnacja z budowy napowietrznych linii energetycznych (przesyłowych) w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • rezygnacja z budowy mostów typu pylonowego w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • wprowadzenie zapisu dotyczącego wykluczenia prowadzenia imprez masowych w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 w sezonie lęgowym ptaków, trwającym od początku marca do 16 października; • wyklucza się wstęp na wyspy i kępy znajdujące się na rzece Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 w okresie lęgowym ptaków, trwającym od początku marca do 16 października;
10.	<p>Miasto i gmina Wyśmierzyce, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Część I – uwarunkowania rozwoju, Zarząd Miejski w Wyśmierzycach, rok 2001/2002</p>	<p><u>Wprowadzenie następujących zapisów:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnuje się ze stosowania w budownictwie wodnym gruzu i ziemi z wykopów budowlanych jako budulca w realizowanych pracach hydrotechnicznych, w granicach obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • dopuszcza się wydobywanie piasku i żwiru z koryta rzeki Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, jeżeli działalność ta jest związana z utrzymaniem wód rzeki Pilicy lub urządzeń wodnych przez administratora, o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięcia: <ul style="list-style-type: none"> – Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; – ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; <p>lub w przypadku, gdy działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony</p>

		<p>życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnacja z budowy piętrzeń i podpiętrzeń, także okresowych, wód Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, chyba, że działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • nie dopuszcza się usuwania drzew i krzewów w granicach obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, chyba, że działania te są niezbędne w celu: <ul style="list-style-type: none"> – realizacji zadań ochronnych wynikających z planu zadań ochronnych obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz planów ochrony rezerwatów przyrody; – realizacji działań związanych z budową przepraw mostowych; – realizacji działań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej, o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla tego przedsięwzięcia Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 lub ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; – realizacji działań wynikających z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo znaczącego negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;
--	--	--

		<p>i wykonywane będą wyłącznie poza okresem lęgowym ptaków, tj. od 16 października do końca lutego.</p> <ul style="list-style-type: none"> • w zakresie budownictwa wodnego w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 dopuszcza się realizację: <ul style="list-style-type: none"> – obiektów służących do ujmowania wód powierzchniowych oraz podziemnych; – urządzeń kanalizacyjnych służących do wprowadzania oczyszczonych ścieków do wód; – stałych urządzeń służących do połowu ryb lub do pozyskiwania innych organizmów wodnych na terenie obwodów rybackich rzeki Pilicy; – pomostów, kąpielisk; – stałych urządzeń służących do dokonywania przewozów międzybrzegowych; <p>o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; – ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; <p>lub w przypadku, gdy działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnacja z budowy napowietrznych linii energetycznych (przesyłowych) w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • rezygnacja z budowy mostów typu pylonowego w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • wprowadzenie zapisu dotyczącego wykluczenia prowadzenia imprez masowych w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 w sezonie lęgowym ptaków, trwającym od początku marca do 16 października;
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • wyklucza się wstęp na wyspy i kępy znajdujące się na rzece Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 w okresie lęgowym ptaków, trwającym od początku marca do 16 października;
11.	<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta i gminy Warka w jej granicach administracyjnych wraz załącznikami graficznymi i rysunkami planistycznymi, Urząd miasta i gminy w Warce, Warszawa, kwiecień 1999.</p>	<p><u>Wprowadzenie następujących zapisów:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnuje się ze stosowania w budownictwie wodnym gruzu i ziemi z wykopów budowlanych jako budulca w realizowanych pracach hydrotechnicznych, w granicach obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • dopuszcza się wydobywanie piasku i żwiru z koryta rzeki Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, jeżeli działalność ta jest związana z utrzymaniem wód rzeki Pilicy lub urządzeń wodnych przez administratora, o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięcia: <ul style="list-style-type: none"> – Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; – ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; <p>lub w przypadku, gdy działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> • rezygnacja z budowy piętrzeń i podpiętrzeń, także okresowych, wód Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, chyba, że działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;

		<ul style="list-style-type: none"> • nie dopuszcza się usuwania drzew i krzewów w granicach obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, chyba, że działania te są niezbędne w celu: <ul style="list-style-type: none"> - realizacji zadań ochronnych wynikających z planu zadań ochronnych obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz planów ochrony rezerwatów przyrody; - realizacji działań związanych z budową przepraw mostowych; - realizacji działań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej, o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla tego przedsięwzięcia Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 lub ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; - realizacji działań wynikających z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo znaczącego negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; <p>i wykonywane będą wyłącznie poza okresem lęgowym ptaków, tj. od 16 października do końca lutego.</p> • w zakresie budownictwa wodnego w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 dopuszcza się realizację: <ul style="list-style-type: none"> - obiektów służących do ujmowania wód powierzchniowych oraz podziemnych; - urządzeń kanalizacyjnych służących do wprowadzania oczyszczonych ścieków do wód; - stałych urządzeń służących do połowu ryb lub do pozyskiwania innych organizmów wodnych na terenie obwodów rybackich rzeki Pilicy; - pomostów, kąpielisk; - stałych urządzeń służących do dokonywania przewozów międzybrzegowych; <p>o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony
--	--	--

		<p>Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; <p>lub w przypadku, gdy działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnacja z budowy napowietrznych linii energetycznych (przesyłowych) w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • rezygnacja z budowy mostów typu pylonowego w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • wprowadzenie zapisu dotyczącego wykluczenia prowadzenia imprez masowych w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 w sezonie lęgowym ptaków, trwającym od początku marca do 16 października; • wyklucza się wstęp na wyspy i kępy znajdujące się na rzece Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 w okresie lęgowym ptaków, trwającym od początku marca do 16 października;
12.	<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stromiec, Zarząd gminy Stromiec, WBPP w Radomiu, lipiec 1998</p>	<p><u>Wprowadzenie następujących zapisów:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnuje się ze stosowania w budownictwie wodnym gruzu i ziemi z wykopów budowlanych jako budulca w realizowanych pracach hydrotechnicznych, w granicach obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • dopuszcza się wydobywanie piasku i żwiru z koryta rzeki Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, jeżeli działalność ta jest związana z utrzymaniem wód rzeki Pilicy lub urządzeń wodnych przez administratora, o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięcia: <ul style="list-style-type: none"> - Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsię-

		<p>wzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; <p>lub w przypadku, gdy działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnacja z budowy piętrzeń i podpiętrzeń, także okresowych, wód Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, chyba, że działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • nie dopuszcza się usuwania drzew i krzewów w granicach obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, chyba, że działania te są niezbędne w celu: <ul style="list-style-type: none"> - realizacji zadań ochronnych wynikających z planu zadań ochronnych obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz planów ochrony rezerwatów przyrody; - realizacji działań związanych z budową przepraw mostowych; - realizacji działań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej, o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla tego przedsięwzięcia Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 lub ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; - realizacji działań wynikających z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego;
--	--	--

		<p>go, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo znaczącego negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> <p>i wykonywane będą wyłącznie poza okresem lęgowym ptaków, tj. od 16 października do końca lutego.</p> <ul style="list-style-type: none"> • w zakresie budownictwa wodnego w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 dopuszcza się realizację: <ul style="list-style-type: none"> – obiektów służących do ujmowania wód powierzchniowych oraz podziemnych; – urządzeń kanalizacyjnych służących do wprowadzania oczyszczonych ścieków do wód; – stałych urządzeń służących do połowu ryb lub do pozyskiwania innych organizmów wodnych na terenie obwodów rybackich rzeki Pilicy; – pomostów, kąpielisk; – stałych urządzeń służących do dokonywania przewozów międzybrzegowych; <p>o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; – ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaze brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; <p>lub w przypadku, gdy działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnacja z budowy napowietrznych linii energetycznych (przesyłowych) w obszarach Natura
--	--	--

		<p>2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnacja z budowy mostów typu pylonowego w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • wprowadzenie zapisu dotyczącego wykluczenia prowadzenia imprez masowych w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 w sezonie lęgowym ptaków, trwającym od początku marca do 16 października; • wyklucza się wstęp na wyspy i kępy znajdujące się na rzece Pilicy w obszarach Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 w okresie lęgowym ptaków, trwającym od początku marca do 16 października;
13.	<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Inowłódz. Część II – Kierunki i polityka przestrzenna. Załącznik nr 2 do Uchwały Nr XVI/87/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r. Wójt Gminy Inowłódz, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa. Warszawa, 29 grudnia 2011 r.</p>	<p><u>Wprowadzenie następujących zapisów:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnuje się ze stosowania w budownictwie wodnym gruzu i ziemi z wykopów budowlanych jako budulca w realizowanych pracach hydrotechnicznych, w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • dopuszcza się wydobywanie piasku i żwiru z koryta rzeki Pilicy w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, jeżeli działalność ta jest związana z utrzymaniem wód rzeki Pilicy lub urządzeń wodnych przez administratora, o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięcia: <ul style="list-style-type: none"> – Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy; – ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów; <p>lub w przypadku, gdy działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnacja z budowy piętrzeń i podpiętrzeń, także okresowych, wód Pilicy w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, chyba, że działania te są niezbędne w celu

		<p>spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> <ul style="list-style-type: none"> • nie dopuszcza się usuwania drzew i krzewów w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016, chyba, że działania te są niezbędne w celu: <ul style="list-style-type: none"> – realizacji zadań ochronnych wynikających z planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz planów ochrony rezerwatów przyrody; – realizacji działań związanych z budową przepraw mostowych; – realizacji działań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej, o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla tego przedsięwzięcia Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 lub ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tego obszaru; – realizacji działań wynikających z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo znaczącego negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na cele ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; <p>i wykonywane będą wyłącznie poza okresem lęgowym ptaków, tj. od 16 października do końca lutego.</p> <ul style="list-style-type: none"> • w zakresie budownictwa wodnego w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 dopuszcza się realizację: <ul style="list-style-type: none"> – obiektów służących do ujmowania wód powierzchniowych oraz podziemnych; – urządzeń kanalizacyjnych służących do wprowadzania oczyszczonych ścieków do wód; – stałych urządzeń służących do połowu ryb lub do pozyskiwania innych organizmów wodnych na terenie obwodów rybackich rzeki Pilicy;
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> - pomostów, kąpielisk; - stałych urządzeń służących do dokonywania przewozów międzybrzegowych; <p>o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; - ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tego obszaru; <p>lub w przypadku, gdy działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rezygnacja z budowy napowietrznych linii energetycznych (przesyłowych) w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • rezygnacja z budowy mostów typu pylonowego w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016; • wprowadzenie zapisu dotyczącego wykluczenia prowadzenia imprez masowych w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 w sezonie lęgowym ptaków, trwającym od początku marca do 16 października; • wyklucza się wstęp na wyspy i kępy znajdujące się na rzece Pilicy w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 w okresie lęgowym ptaków, trwającym od początku marca do 16 października;
--	--	---

9. Przesłanki sporządzenia planu ochrony

Nie istnieją przesłanki do sporządzenia planu ochrony dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016.

10. Projekt weryfikacji SDF obszaru i jego granic

Projekt weryfikacji SDF-u stanowiący załącznik 6.

L.p.	Zapis SDF	Proponowany zapis w SDF	Uzasadnienie do zmiany
1.	3.1.a. brak zapisu	3.1.a. 2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi powierzchnia: 0,01 % reprezentatywność: D	W dotychczasowym SDF brak tego siedliska. Siedlisko występuje jednak w obszarze, brak jest wprowadzenia pełnej inwentaryzacji - procent pokrycia podany jedynie w przybliżeniu, jednak na podstawie częściowej weryfikacji terenowej, można stwierdzić, że siedlisko obecne występuje na bardzo niewielkich powierzchniach. Ze względu na to, że opisywany typ siedliska występuje w obszarze na bardzo niewielkiej powierzchni, nieistotnej dla jego ochrony, proponowana jest reprezentatywność D - nieznacząca.
2.	3.1.a. 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion, Potamion</i> powierzchnia: 1,00 % reprezentatywność: B względna powierzchnia: C stan zachowania: B ocena ogólna B:	3.1.a. 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion, Potamion</i> powierzchnia: 0,20 % reprezentatywność: B względna powierzchnia: C stan zachowania: B ocena ogólna: C	Wg dotychczasowych danych z różnych źródeł, powierzchnia siedliska wynosi ponad 300 - 400 ha. Dane te jednak, na podstawie przeprowadzonej częściowej weryfikacji, można określić jako znacznie zawyżone. W niniejszym projekcie weryfikacji, proponuje się procent pokrycia powierzchni mniejszy oraz niższą ocenę ogólną. W celu pełnej i precyzyjnej aktualizacji danych konieczna inwentaryzacja terenowa.

3.	3.1.a. brak zapisu	3.1.a. 3270 Zalewane muliste brzegi rzek powierzchnia: 0,10 % reprezentatywność: D	W dotychczasowym SDF brak tego siedliska. Siedlisko występuje jednak w obszarze i jest jednym z bardziej typowych dla tego obszaru, jednak m. in. ze względu na jego efemeryczny charakter, brakuje inwentaryzacji - procent pokrycia podany jedynie szacunkowo. Ponieważ opisywany typ siedliska ma charakter liniowy i z natury nie zajmuje dużych powierzchni, można przypuszczać, że występuje na tym obszarze na bardzo niewielkiej sumarycznej powierzchni, która nie jest skartowana. Stąd tymczasowo proponowana jest reprezentatywność D – nieznacząca. Pełne rozpoznanie, zarówno powierzchni, lokalizacji płatów, ich reprezentatywności i stanu zachowania, może przynieść rezultaty pozwalające na wyższą ocenę - stąd konieczna jest aktualna inwentaryzacja.
4.	3.1.a. 4030 Suche wrzosowiska (Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphyilion) powierzchnia: 0,50 % reprezentatywność: B względna powierzchnia: C stan zachowania: B ocena ogólna: B	3.1.a. 4030 Suche wrzosowiska (Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphyilion) powierzchnia: 0,01 % reprezentatywność: D	Siedlisko, wg dostępnych danych oraz weryfikacji terenowej, występuje jedynie punktowo, w płatach, które na mapach nie są kartowane w formie poligonów. Procent pokrycia podany jedynie szacunkowo. Dlatego proponuje się zarówno znaczne obniżenie procentu pokrywania powierzchni, jak też oceny reprezentatywności do stopnia D - nieznaczącej dla jego ochrony.
5.	3.1.a. 6120 Ciepłolubne, śródłądowe murawy napiaskowe (Koelerion glaucae) powierzchnia: 0,50 % reprezentatywność: B względna powierzchnia: C stan zachowania: B ocena ogólna: B	3.1.a. 6120 Ciepłolubne, śródłądowe murawy napiaskowe (Koelerion glaucae) powierzchnia: 0,01 % reprezentatywność: D	Siedlisko, wg dostępnych danych oraz weryfikacji terenowej, występuje w obszarze, jednak na niewielkich powierzchniach. Procent pokrycia podany jest jedynie w przybliżeniu. Jednak, na podstawie danych i weryfikacji, obecnie nie ma podstaw, by utrzymać procent podany poprzednio w SDF. Szczegółowe kartowanie może nieznacznie zwiększyć podaną wartość - zalecana jest w związku z tym aktualna inwentaryzacja. Zarówno ze względu na to, że opisywany typ siedliska występuje w obszarze na bardzo niewielkiej powierzchni, nieistotnej dla jego ochrony, jak też na sposób wykształcenia i stan zachowania, proponowana jest reprezentatywność D – nieznacząca.

6.	3.1.a. brak zapisu	3.1.a. 6230 Niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion - płaty bogate florystycznie</i>) powierzchnia: 0,01 % reprezentatywność: D	W dotychczasowym SDF brak tego siedliska; na podstawie weryfikacji terenowej można stwierdzić że siedlisko występuje w obszarze. Ze względu na brak pełnej inwentaryzacji, procent pokrycia podany jedynie w przybliżeniu. Jednak, na podstawie częściowej weryfikacji terenowej, można stwierdzić, że siedlisko obecne jest na bardzo niewielkich powierzchniach i raczej w złym stanie zachowania; z tego względu proponowana jest reprezentatywność D - nieznacząca.
7.	3.1.a. 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>) powierzchnia: 1,00 % reprezentatywność: B względna powierzchnia: C stan zachowania: B ocena ogólna: B	3.1.a. 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>) powierzchnia: 0,10 % reprezentatywność: C względna powierzchnia: C stan zachowania: C ocena ogólna C	Siedlisko, wg dostępnych danych oraz weryfikacji terenowej, występuje w obszarze, jednak na niewielkich powierzchniach oraz raczej w złym stanie zachowania. Procent pokrycia podany jest w przybliżeniu i na podstawie przynajmniej częściowo nieaktualnych danych. Konieczne jest więc aktualne, szczegółowe kartowanie. Ponieważ jednak siedlisko jest wyjątkowo cenne, a jednocześnie zanikające w całym areale występowania, ocenę reprezentatywności wprowadzono obniżono, jednak do poziomu C - znaczącej, co umożliwia utrzymanie siedliska jako przedmiotu ochrony w obszarze oraz objęcie działaniami ochronnymi pól, na których dawniej było ono skartowane.
8.	3.1.a. brak zapisu	3.1.a. 6430 Ziolorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>) powierzchnia: 0,10 % reprezentatywność: D	W dotychczasowym SDF brak tego siedliska. Siedlisko występuje jednak w obszarze, a jego występowanie i charakter są podobne do siedliska 3270, czyli jest ono jednym z bardziej typowych siedlisk dla tego obszaru. Brak jednak inwentaryzacji – procent pokrycia podany jedynie szacunkowo. Ponieważ opisywany typ siedliska ma charakter liniowy i, z natury, nie zajmuje dużych powierzchni, można przypuszczać, że występuje na tym obszarze na bardzo niewielkiej sumarycznej powierzchni, która nie jest skartowana. Stąd tymczasowo proponowana jest reprezentatywność D – nieznacząca. Pełne rozpoznanie, zarówno powierzchni, lokalizacji pól, ich reprezentatywności i stanu zachowania może przynieść rezultaty, pozwalające na wyższą ocenę. Stąd konieczna jest aktualna inwentaryzacja.
9.	3.1.a. brak zapisu	3.1.a. 6440 Łąki selernicowe	Siedlisko, wg jednego z analizowanych źródeł, podawane dla obszaru na przybliżonej powierzchni. Podczas częściowej weryfikacji terenowej,

		(<i>Cnidion dubii</i>) powierzchnia: 0,20 % reprezentatywność: D	stwierdzono tylko jeden płat tej roślinności (z zaburzoną strukturą przestrzenną i gatunkową). Możliwa jest więc weryfikacja przynajmniej częściowo negatywna. W celu potwierdzenia występowania siedliska oraz jego reprezentatywności konieczna jest pełna inwentaryzacja terenowa. Do czasu jej przeprowadzenia, jak również ze względu na niewielką potencjalną powierzchnię proponowana jest ocena D - nieznacząca.
10.	3.1.a. 6510 Nizowe świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) powierzchnia: 0,50 % reprezentatywność: A względna powierzchnia: C stan zachowania: A ocena ogólna: A	3.1.a. 6510 Nizowe świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) powierzchnia: 0,50 % reprezentatywność: B względna powierzchnia: C stan zachowania: B ocena ogólna: C	Dostępne dane na temat występowania tego siedliska są bardzo rozbieżne - od ok. 150 ha do ponad 8 tys. ha. Wg weryfikacji terenowej, siedlisko występuje w obszarze, jednak typowo wykształcone jest raczej na niewielkich powierzchniach. Dlatego druga z w/w wartości jest znacznie zawyżona. Przyjęty procent pokrycia, podany w przybliżeniu, utrzymany jest na poziomie z pierwszej wersji SDF. Konieczne jest jednak pełne i szczegółowe kartowanie tego typu siedliska. Oceny reprezentatywności i stanu zachowania, na podstawie częściowej weryfikacji terenowej, na obecnym etapie proponuje się obniżyć z dotychczasowej A - doskonałej do poziomu B – dobrej. Jednocześnie ocenę ogólną, ze względu na powierzchnię, do poziomu C - znaczącej.
11.	3.1.a. bark zapisu	3.1.a. 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji powierzchnia: 0,01 % reprezentatywność: D	W dotychczasowym SDF brak tego siedliska. Na podstawie weryfikacji terenowej można stwierdzić, że siedlisko występuje w obszarze. Jednak przy braku pełnej inwentaryzacji, procent pokrycia podany jest jedynie w przybliżeniu. Na podstawie częściowej weryfikacji terenowej można jednak stwierdzić, że siedlisko obecne jest na bardzo niewielkich powierzchniach i raczej w złym stanie zachowania. Z tego względu proponowana jest ocena reprezentatywności D - nieznacząca.
12.	3.1.a. 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>) powierzchnia: 0,05 % reprezentatywność: B	3.1.a. 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>) powierzchnia: 0,05 % reprezentatywność: D	Siedlisko, wg dostępnych danych oraz weryfikacji terenowej, występuje w obszarze, jednak na niewielkich powierzchniach. Procent pokrycia proponuje się utrzymać na poziomie podanym poprzednio w SDF. Szczegółowe kartowanie może jednak zmienić podaną wartość - zalecana jest, w związku z tym, aktualna inwentaryzacja. Zarówno ze względu na to, że opisywany typ siedliska występuje w obszarze na bardzo niewielkiej powierzchni (nieistotnej dla jego ochrony), jak też na

	względna powierzchnia: C stan zachowania: B ocena ogólna: C		sposób wykształcenia i stan zachowania, proponowana jest reprezentatywność D - nieznacząca.
13.	3.1.a. 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>) powierzchnia: 8,00 % reprezentatywność: A względna powierzchnia: C stan zachowania: A ocena ogólna: A	3.1.a. 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>) powierzchnia: 0,30 % reprezentatywność: D	Dostępne dane na temat występowania tego siedliska są bardzo rozbieżne - w dotychczasowym SDF podano 8%, co w przeliczeniu na powierzchnię obszaru daje przeszło 2,5 tys. ha. Na udostępnionej mapie siedlisk, obszaru siedliska tego typu w ogóle nie wykazano. Podany procent pokrycia przyjęto na podstawie inwentaryzacji Lasów Państwowych. Dane te również wymagają weryfikacji, aktualizacji i uzupełnienia - w celu rzeczywistego rozpoznania siedliska, konieczne jest więc aktualne i szczegółowe kartowanie. Dostępne dane oraz częściowa weryfikacja terenowa pozwalają stwierdzić ponadto, że siedlisko jest często zniekształcone i występuje fragmentarycznie na niewielkich powierzchniach. W związku z tym proponuje się znaczne obniżenie procentu pokrycia powierzchni w stosunku do pierwszej wersji SDF, a także obniżenie reprezentatywności, zarówno ze względu na powierzchnię, jak też typowość wykształcenia siedliska, do poziomu D- nieznaczącej.
14.	3.1.a. 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe powierzchnia: 10,00 % reprezentatywność: A względna powierzchnia: C stan zachowania: A ocena ogólna: A	3.1.a. 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe powierzchnia 10,00 % reprezentatywność B względna powierzchnia C stan zachowania B ocena ogólna C	Dane na temat tego siedliska są rozbieżne - od 10% czyli ponad 3 tys. ha w dotychczasowym SDF, do mniej niż tys. ha wg innych dostępnych źródeł. W niniejszej aktualizacji proponuje się wartość, ustaloną zarówno na podstawie dostępnych danych oraz weryfikacji terenowej, na poziomie 4,30 %. Konieczna jest jednak aktualna inwentaryzacja. Na podstawie tych samych danych proponuje się obniżenie ocen z SDF A - doskonałej do poziomu B i C oraz ogólnej C.
15.	3.1.a. 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>) powierzchnia: 5,00 %	3.1.a. 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>) powierzchnia: 0,03 %	Dane na temat tego siedliska są także rozbieżne - od blisko 1,6 tys. ha z SDF do 0 (brak) wg dostępnej mapy siedlisk. Wg weryfikacji terenowej oraz oceny istniejących danych, siedlisko występuje na obszarze, jednak na niewielkich powierzchniach i zwykle zniekształcone. Procent pokrycia podany został w przybliżeniu, na podstawie istniejących

	<p>reprezentatywność: A względna powierzchnia: B stan zachowania: A ocena ogólna: A</p>	<p>reprezentatywność D</p>	<p>danych i weryfikacji terenowej. Konieczna jest jednak aktualna inwentaryzacja. Możliwe, że płaty tego siedliska mogą być odnalezione i zweryfikowane pozytywnie w obrębie siedliska 91E0. Ocenę reprezentatywności obecnie proponuje się jako D - nieznaczącą.</p>
16.	<p>3.1.a. 91I0 Dąbrowy ciepłolubne (<i>Quercetalia pubescenti-petraeae</i>) powierzchnia: 7,00 % reprezentatywność: A względna powierzchnia: C stan zachowania: A ocena ogólna: A</p>	<p>3.1.a. 91I0 Dąbrowy ciepłolubne (<i>Quercetalia pubescenti-petraeae</i>) powierzchnia: 0,01 % reprezentatywność: D</p>	<p>Wg SDF siedlisko zajmuje znaczne powierzchnie - ponad 2,2 tys. ha. Jednak żadne inne dostępne dane, ani weryfikacja terenowa, nie potwierdzają występowania tego siedliska. Możliwe jest punktowe występowanie zniekształconych płatów. Ich odnalezienie wymaga jednak aktualnej inwentaryzacji. Procent pokrycia podany jedynie potencjalnie. Ocenę reprezentatywności, w tej sytuacji, proponuje się jako D - nieznaczącą.</p>
17.	<p>3.1.a. brak zapisu</p>	<p>3.1.a. 91T0 Sosnowy bór chrobotkowy (<i>Cladonio-Pinetum</i> i chrobotkowa postać <i>Peucedano-Pinetum</i>) powierzchnia: 0,05 % reprezentatywność: D</p>	<p>W dotychczasowym SDF brak tego siedliska. Wg innych źródeł, siedlisko występuje jednak w obszarze. Procent pokrycia podany na podstawie danych z inwentaryzacji Lasów Państwowych. Wg innych źródeł oraz weryfikacji terenowej, można przypuszczać, że aktualna inwentaryzacja może dać wyniki w znacznej mierze negatywne. Konieczna jest więc aktualizacja danych – inwentaryzacja. Ze względu na to, że opisywany typ siedliska występuje na tym obszarze na bardzo niewielkiej powierzchni, nieistotnej dla jego ochrony, proponowana jest reprezentatywność D - nieznacząca.</p>
18.	<p>pkt 3.2.c.: 1355 <i>Lutra lutra</i> populacja osiadła: 5-10 ocena ogólna: C</p>	<p>pkt 3.2.c.: 1355 <i>Lutra lutra</i> populacja osiadła: 20 i ocena ogólna: B</p>	<p>Podczas wizji terenowych wykonanych w 2012 r. w obszarze Natura 2000 oraz spływu kajakowego 30 km fragmentem Pilicy, stwierdzono bardzo dużo śladów wydry (tropy, odchody). Wyniki tych badań wskazują jednoznacznie na wzrost liczebności osobników w porównaniu z danymi w SDF-ie z 2008 r..</p>
19.	<p>pkt 3.2.d.: 1188 <i>Bombina bombina</i> populacja osiadła: >1000</p>	<p>pkt 3.2.d.: 1188 <i>Bombina bombina</i> populacja osiadła: C</p>	<p>Nie ma możliwości oszacowania liczebności populacji kumaka nizinnego w obszarze Natura 2000 na podstawie wyników z wizji terenowej przeprowadzonej w 2012 r.. W sumie podczas tej wizji stwierdzono ok. 330 osobników dorosłych (samce i samice), co stanowi minimalną liczebność populacji tego gatunku w obszarze Natura 2000.</p>

			Istnieje tu bowiem wiele potencjalnych miejsc bytowania tego gatunku, dlatego w latach 2013 – 2014 należy wykonać pełną inwentaryzację kumaka nizinnego w obszarze i dopiero na jej podstawie szacować liczebność jego populacji.
20.	pkt 3.2.e.: 1096 <i>Lampetra planeri</i> populacja: P ocena populacji: C ocena stanu zachowania: B ocena izolacji: C ocena ogólna: B	pkt 3.2.e.: 1096 <i>Lampetra planeri</i> Populacja: - ocena populacji: - ocena stanu zachowania: - ocena izolacji: - ocena ogólna: -	Propozycja wycofania gatunku z SDF-u. Gatunek nie stwierdzany w obszarze od ponad 25 lat, m.in. ze względu na utratę dostępu do stref tarłowych. Brak występowania w obszarze potwierdzony został również podczas wizji terenowej w 2012 r.. Miejsca potencjalnego występowania (stanowiska historyczne) zasiedlone w niskiej liczebności przez minoga ukraińskiego (Penczak T. i in. 2006. Ichtyofauna rzeki Pilicy w piątej dekadzie badań. Część I. Pilica. Roczn. Nauk. PZW, 19, 103-122).
21.	Brak zapisu w SDF	pkt 3.2.e.: 1098 <i>Eudontomyzon spp.</i> populacja: P ocena populacji: D	Gatunek stwierdzany na części stanowisk badawczych w korycie rzeki Pilicy w niskiej liczebności. Bytowanie potwierdzone również w publikacjach na w/w poziomie liczebności zarówno w Pilicy, jak i jej dopływach (Penczak T., Kruk A., Zięba G., Marszał L., Koszaliński H., Tybulczuk S., Galicka W., 2006. Ichtyofauna rzeki Pilicy w piątej dekadzie badań. Część I. Pilica. Roczn. Nauk. PZW, 19, 103-122).
22.	pkt 3.2.e.: 1134 <i>Rhodeus sericeus ammarus</i> populacja: P	pkt 3.2.e.: 5339 <i>Rhodeus ammarus</i> populacja: R	Zmiana kodu gatunku i nazwy łacińskiej zgodnie z nową instrukcją do SDF-u z 2012 r.. Pierwotna ocena populacji P – obecna, z uwagi na stwierdzoną podczas wizji terenowej w lipcu 2012 r. liczebność (w stosunku do ogółu bytujących ryb < 0,5%), jak i ograniczoną powierzchnię stref siedliskowych pozwala nadać ocenę R – rzadka.
23.	pkt 3.2.e.: 1130 <i>Aspius aspius</i> ocena ogólna: B	pkt 3.2.e.: 1130 <i>Aspius aspius</i> ocena ogólna: C	Obniżenie oceny ogólnej z B na C w ocenie eksperckiej z uwagi na zły stan populacji, zdiagnozowany w oparciu o standardowe metody badań (zarówno podczas wizji terenowej w 2012 r., jak i w badaniach wcześniejszych – dane literaturowe). Prawdopodobne trwałe odcięcie populacji bolenia w obszarze od historycznych terenów tarłowych zaporą w Smardzewicach, co ograniczyło szanse liczebnego wzrostu populacji. Wyraźny spadek liczebności ryb stanowiących bazę pokarmową (głównie uklei i jelca). Konieczność opracowania nowej metody oceny stanu populacji gatunku (Penczak T. i in. 2006. Ichtyofauna rzeki Pilicy w piątej dekadzie badań. Część I. Pilica. Roczn.

			Nauk. PZW, 19, 103-122).
24.	pkt 3.2.e.: 1145 <i>Misgurnus fossilis</i> ocena ogólna: B	pkt 3.2.e.: 1145 <i>Misgurnus fossilis</i> ocena ogólna: C	Obniżenie oceny ogólnej z B na C w ocenie eksperckiej z uwagi na zły stan populacji stwierdzanej w badanych stanowiskach podczas wizji terenowej w 2012 r., zanik dawnych siedlisk (wysychanie i lądowacenie starorzeczy). Niedoszacowanie populacji w rowach, starorzeczach, obszarach stawów rybnych itp.. Stan ten jest zbieżny z dostępnymi danymi monitoringu ichtiologicznego Pilicy i dopływów (Penczak T. i in. 2006. Ichtyofauna rzeki Pilicy w piątej dekadzie badań. Część I. Pilica. Rocz. Nauk. PZW, 19, 103-122).
25.	pkt 3.2.e.: 1146 <i>Sabanejewia aurata</i> populacja: P	pkt 3.2.e.: 1146 <i>Sabanejewia aurata</i> populacja: V	Stwierdzenie występowania gatunku tylko na dwóch stanowiskach w obrębie rzeki Pilicy w relatywnie niskiej liczebności (maks. 57 os./ 1000 m ²) oraz incydentalne, niskie liczebnie stwierdzenia w obszarze podczas badań rzeki Pilicy w okresie 5-ciu dekad, pozwala na nadanie oceny populacji w obszarze V (Penczak T. i in. 2006. Ichtyofauna rzeki Pilicy w piątej dekadzie badań. Część I. Pilica. Rocz. Nauk. PZW, 19, 103-122; Przybylski M. 2010. 1146 Koza złotawa <i>Sabanajewia aurata</i> . W: Sprawozdanie z prac monitoringowych w roku 2010. Monitoring gatunków roślin i zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych. Tom 3 – gatunki zwierząt. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków 2010). Obszar stanowi północno-zachodnią granicę występowania kozy złotawej.
26.	pkt 3.2.e.: 1149 <i>Cobitis teania</i> populacja: P	pkt 3.2.e.: 1149 <i>Cobitis teania</i> populacja: C	Zmiana oceny populacji w obszarze Natura 2000 z P na C z uwagi na relatywnie wysoką liczebność w porównaniu do innych gatunków, tj.: >10 os./ 1000 m ² lub niewiele niższą, a także stwierdzenie gatunku, podczas wizji terenowej w 2012 r., na wszystkich stanowiskach w korycie rzeki Pilicy (Penczak T. i in. 2006. Ichtyofauna rzeki Pilicy w piątej dekadzie badań. Część I. Pilica. Rocz. Nauk. PZW, 19, 103-122).
27.	pkt 3.2.e.: 2503 <i>Barbus peloponnesius</i> populacja: P ocena populacji: C ocena stanu zachowania: B	pkt 3.2.e.: 5094 <i>Barbus peloponnesius</i> populacja: - ocena populacji: - ocena stanu zachowania: -	Propozycja wycofania gatunku z SDF-u. Brak stwierdzeń w obszarze od 1968 r. (wyłącznie jednorazowe doniesienie cytowane w późniejszych publikacjach). Nie stwierdzono również występowania gatunku w obszarze podczas wizji terenowej w 2012 r. na żadnym ze stanowisk badawczych. Zmiana kodu gatunku wynika z nowej instrukcji zapisów

	ocena izolacji: A ocena ogólna: B	ocena izolacji: - ocena ogólna: -	SDF-u z 2012 r. (Penczak T. i in. 2006. Ichtyofauna rzeki Pilicy w piątej dekadzie badań. Część I. Pilica. Roczn. Nauk. PZW, 19, 103-122; Penczak T. 1988. Ichtyofauna dorzecza Pilicy. Część I. Przed utworzeniem zbiornika. Roczn. Nauk. PZW, 1, 23-59).
28.	pkt 3.2.f.: 4056 <i>Anisus vorticulus</i> populacja osiadła: P	pkt 3.2.f.: 4056 <i>Anisus vorticulus</i> populacja osiadła: 40 i	Wpisano minimalną liczebność gatunku, określoną na podstawie wizji terenowej przeprowadzonej w 2012 r.. Liczebność populacji zatoczka łamliwego w obszarze Natura 2000, jest za pewne większa i zostanie precyzyjnie określona podczas planowanej inwentaryzacji w latach 2013 – 2014, po wskazaniu nowych stanowisk gatunku.
29.	brak zapisu w SDF	pkt 3.2.f.: 1037 <i>Opiogomphus cecillia</i> populacja osiadła: 80 wylinek ocena populacji: C ocena stanu zachowania: B ocena izolacji: C ocena ogólna: B	Wpisano minimalną liczebność gatunku, określoną na podstawie wizji terenowej przeprowadzonej w 2012 r.. Liczebność populacji trzepli zielonej w obszarze Natura 2000, jest za pewne większa i zostanie precyzyjnie określona podczas planowanej inwentaryzacji w latach 2013 – 2014, po wskazaniu nowych stanowisk gatunku. Pilica z racji swojej wielkości oraz naturalnego koryta (uregulowana tylko na fragmentach), stanowi silną ostoję trzepli zielonej w środkowej Polsce. Gatunek ten występuje również w obszarze Natura 2000 Dolina Środkowej Pilicy PLH100008, Dolina Górnej Pilicy PLH260018. Dolina rzeki Pilicy stanowi korytarz migracyjny dla tego gatunku (spójność siedlisk).
30.	brak zapisu w SDF	pkt 3.2.f.: 1042 <i>Leucorrhini apectoralis</i> populacja osiadła: 5 samców ocena populacji: C ocena stanu zachowania: B ocena izolacji: C ocena ogólna: C	Wpisano minimalną liczebność gatunku, określoną na podstawie wizji terenowej przeprowadzonej w 2012 r.. Liczebność populacji zalotki większej w obszarze Natura 2000, jest za pewne większa i zostanie precyzyjnie określona podczas planowanej inwentaryzacji w latach 2013 – 2014, po wskazaniu nowych stanowisk gatunku. Gatunek ten występuje również w obszarze Natura 2000 Dolina Środkowej Pilicy PLH100008, w związku z tym zasadne jest utrzymanie populacji w dolnym biegu rzeki. Dolina rzeki Pilicy stanowi ważny korytarz migracyjny dla tego gatunku (spójność siedlisk).
31.	brak zapisu w SDF	pkt 3.2.f.: 1060 <i>Lycaena dispar</i> populacja osiadła: 19 i ocena populacji: C	Wpisano minimalną liczebność gatunku, określoną na podstawie wizji terenowej przeprowadzonej w 2012 r.. Liczebność populacji czerwończyka nieparka w obszarze Natura 2000, jest za pewne większa i zostanie precyzyjnie określona podczas planowanej inwentaryzacji w

		ocena stanu zachowania: A ocena izolacji: C ocena ogólna: A	latach 2013 – 2014, po wskazaniu nowych stanowisk gatunku. Dolina Dolnej Pilicy z uwagi na stosunkowo dużą powierzchnię oraz znaczny udział siedlisk łąkowych stanowi potencjalnie dużą bazę rozwojową dla czerwończyka nieparka. Dolina Pilicy jako korytarz migracyjny jest ważnym ogniwem dla ochrony gatunku w środkowej Polsce, zapewniając spójność siedlisk i wymianę genów.
32.	brak zapisu w SDF	pkt 3.2.f.: 4038 <i>Lycaena helle</i> populacja osiadła: 8 i ocena populacji: C ocena stanu zachowania: B ocena izolacji: C ocena ogólna: C	Wpisano minimalną liczebność gatunku, określoną na podstawie wizji terenowej przeprowadzonej w 2012 r.. Liczebność populacji czerwończyka fioletka w obszarze Natura 2000, jest za pewne większa i zostanie precyzyjnie określona podczas planowanej inwentaryzacji w latach 2013 – 2014, po wskazaniu nowych stanowisk gatunku. Polska jest obecnie największą ostoją tego gatunku. Większość stanowisk znajduje się we wschodniej części kraju, w pozostałej części występuje lokalnie na izolowanych stanowiskach. Dolina Dolnej Pilicy z uwagi na stosunkowo dużą powierzchnię oraz znaczny udział siedlisk łąkowych stanowi potencjalnie dużą bazę rozwojową dla czerwończyka fioletka. Jest ważnym ogniwem dla ochrony gatunku w środkowej Polsce.

Proponowany przebieg granicy na tle istniejących granic obszaru	Uzasadnienie do zmiany
X	X

11. Zestawienie uwag i wniosków

L.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia/ odpowiedź
	Moduł A		
1.	Wniosek dotyczący doprowadzenia do zgodności granic obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy i Dolina Pilicy z granicami wydziałów leśnych.	Halina Szpetmańska, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi	Zmiana przebiegu granic obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy i Dolina Pilicy oraz dociągnięcie ich do granic konkretnych wydziałów leśnych, będzie możliwe dopiero po wykonaniu dokładnej inwentaryzacji przedmiotów ochrony obu obszarów Natura 2000, zalecanej w PZO przez ekspertów z poszczególnych dziedzin. Wykonawca PZO miał bowiem obowiązek przeprowadzenia jedynie wizji terenowej, w celu zweryfikowania informacji zawartych w Standardowych Formularzach Danych dla obszarów Natura 2000. Wizja terenowa nie jest pełną inwentaryzacją, zatem nie może być podstawą do zmiany granic obszarów Natura 2000.
2.	Wniosek o rozpatrzenie możliwości połączenia obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy i Dolina Pilicy jako PLC.	Halina Szpetmańska, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi	Rozważenie kwestii połączenia obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy i Dolina Pilicy będzie możliwe dopiero na etapie weryfikacji ich przebiegu, po przeprowadzeniu inwentaryzacji przedmiotów ochrony obu obszarów, zalecanej w PZO przez ekspertów z poszczególnych dziedzin.
3.	Sugestia dotycząca wyłączenia obszarów objętych planami urządzania lasu, uwzględniającymi zakres merytoryczny planu zadań ochronnych, z PZO dla obszarów Natura 2000 Dolina Pilicy oraz Dolina Dolnej Pilicy.	Halina Szpetmańska, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi	Wniosek został uwzględniony w PZO. Zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody z 2004 r., do wyłączenia z PZO części terenu Nadleśnictwa Spała, położonej w obszarze Natura 2000 Dolina Pilicy. Plan Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Spała został poddany ocenie oddziaływania na środowisko (2012 r.). Zapisy zawarte w tym dokumencie nie wpłyną negatywnie na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000.
4.	Postulat dotyczący uwzględnienia w sporządzaniu PZO warstw wektorowych z wydzieleniami leśnymi dla poszczególnych nadleśnictw.	Halina Szpetmańska, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi	Wniosek uwzględniono w PZO podczas gromadzenia informacji niezbędnych przy sporządzaniu dokumentacji PZO dla obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy i Dolina Pilicy.

5.	Uwaga dotycząca niemożności całkowitej rezygnacji z turystyki kajakowej oraz sugestii dotycząca dążenia do stworzenia w obszarze Natura 2000 turystyki kwalifikowanej zorganizowanej, w celu jej współgrania z ochroną przyrody.	Halina Szpetmańska, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi	Wniosek został uwzględniony w PZO podczas ustalania działań ochronnych i wskazań do dokumentów planistycznych.
Moduł B			
1.	Uwaga dotycząca zbyt słabego rozpoznania obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy pod względem stanowisk występowania kumaka nizinnego, wydry europejskiej i bobra europejskiego.	Sławomir Chmielewski, Urząd Miasta i Gminy Mogielnica	Metodyka badań w zakresie wyznaczania stanowisk kumaka nizinnego, bobra i wydry w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy została dokładnie opisana w PZO. Wizja terenowa, przeprowadzona w 2012 r., objęła wybrane tereny obszaru Natura 2000, co umożliwiło wykonawcy PZO weryfikację zapisów dotyczących ww. przedmiotów ochrony, umieszczonych w Standardowym Formularzu Danych dla obszaru Natura 2000, zgodnie z wymaganiami Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie. Wizja terenowa nie była zatem kompleksową inwentaryzacją, dlatego konieczne jest przeprowadzenie takiej w kolejnych sezonach rozrodczych kumaka nizinnego, wydry i bobra.. Dopiero taka szczegółowa inwentaryzacja, przeprowadzona w odpowiednim dla każdego z gatunków terminie, w całym obszarze Natura 2000, pozwoli na pełne rozpoznanie sytuacji populacji ww. gatunków w dolinie Pilicy.
2.	Uwaga dotycząca braku wskazania głównego zagrożenia dla utrzymania przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy i Dolina Pilicy, jakim jest funkcjonowanie Zbiornika Sulejowskiego.	Sławomir Chmielewski, Urząd Miasta i Gminy Mogielnica	Zagrożenie związane z funkcjonowaniem Zbiornika Sulejowskiego zostało wskazane w PZO, głównie jako czynnik ograniczający naturalne zalewy w dolinie Pilicy i jako bariera migracyjna dla konkretnych gatunków ryb. Jednym z zalecanych przez ekspertów zabiegów jest przywrócenie w dolinie rzeki Pilicy wiosennych zalewów, wywoływanych zwiększonym zrzutem wód ze zbiornika Sulejowskiego, a także budowa przepławki z elektryczną barierą kierunkową, umożliwiającą migrację ryb.

3.	Uwaga dotycząca słabego rozpoznania literatury na temat występowania przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000.	Sławomir Chmielewski, Urząd Miasta i Gminy Mogielnica	Przy sporządzaniu PZO wykorzystano wszystkie materiały przekazane przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Warszawie oraz pozycje wymienione w pkt. 2.1 i 12 PZO.
4.	Prośba o udostępnienie wyników inwentaryzacji fitosocjologicznej obszaru Natura 2000, pokrywającej się z obszarem Nadleśnictwa Grójec.	Jacek Koba, Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Oddział w Radomiu; Andrzej Matysiak, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu	Wniosek uwzględniono w PZO. Mapy zostały przesłane drogą mailową.
5.	Uwaga dotycząca niedoszacowania liczebności bączka w inwentaryzacji Krameko z 2008 r.	Anna Traut-Seliga, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Skierniewicach	Wniosek uwzględniono w PZO.
6.	Prośba o udostępnienie map obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 i Dolina Pilicy PLB140003.	Iwona Aderek, Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Warszawie	Wniosek uwzględniono – mapy zostały przesłane drogą mailową.
Moduł C			
1.	Postulat o rozesłanie do członków ZLW drogą mailową prezentacji eksperta ornitologa z III spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy, ze względu na brak jego obecności na spotkaniu, które odbyło się dnia 21 sierpnia 2012 r., w Nowym Mieście nad Pilicą.	Zespół Lokalnej Współpracy	Wniosek uwzględniono – prezentacja została przesłana drogą mailową przez Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Warszawie do wszystkich członków Zespołu Lokalnej Współpracy.
2.	Sugestia zrezygnowania ze wskaźnika jakości wody przy określaniu oceny stanu ochrony zatoczek łamliwego.	Jan Balcerzak, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Sugestia nie mogła zostać uwzględniona w PZO, gdyż przy nadawaniu oceny stanu ochrony zatoczek łamliwego należy kierować się nie tylko liczebnością populacji na stanowisku, ale także możliwością utrzymania optymalnych dla jej rozwoju warunków siedliskowych. Kontrola klasy czystości wody na danym stanowisku jest niezbędna w celu określenia kierunku zmian w jego ob-

			řebie, a tym samym możliwości utrzymania populacji gatunku w danym siedlisku.
3.	Sugestia dotycząca zdefiniowania ekstensywnego użytkowania gruntów, na których znajdują się stanowiska gatunków bezkręgowców, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy, jako działania obligatoryjnego.	Arkadiusz Malec, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi	Sugestię uwzględniono w PZO.
4.	Sugestia zmiany częstotliwości wykonywania badań monitoringowych bobra i wydry w Dolinie Dolnej Pilicy z 3 na 5 lat.	Jan Balcerzak, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Sugestię uwzględniono w PZO.
5.	Sugestia dotycząca przyjęcia oceny stanu ochrony XX, w przypadku siedlisk przyrodniczych, które są niedostatecznie rozpoznane.	Andrzej Matysiak, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu	Wniosek uwzględniono w PZO.
6.	Sugestia dotycząca wzięcia pod uwagę inwentaryzacji Lasów Państwowych w odniesieniu do rozmieszczenia siedlisk przyrodniczych.	Andrzej Matysiak, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu	Wniosek uwzględniono w PZO.
7.	Wniosek o uzgodnienie z nadleśnictwami zapisów dotyczących planowanych działań ochronnych dla siedlisk przyrodniczych, znajdujących się w obrębie wydzieleń leśnych, w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Andrzej Matysiak, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu	Wniosku nie uwzględniono w PZO, gdyż nie planuje się działań ochronnych w obrębie wydzieleń leśnych nadleśnictw, położonych w obszarze Natura 2000.
8.	Sugestia dotycząca określenia jak najbardziej reprezentatywnych zagrożeń dla poszczególnych siedlisk przyrodniczych w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy.	Jan Balcerzak, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Wniosek uwzględniono w PZO.

9.	Sugestia dotycząca przeanalizowania planowanej budowy farmy wiatrowej na terenie gminy Promna pod kątem wpływu na gatunki ptaków, stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Pilicy.	Andrzej Matysiak, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu	Wniosku nie uwzględniono w PZO. Zgodnie ze wszystkimi dostępnymi danymi, nie planuje się budowy farmy wiatrowej na terenie gminy Promna.
----	--	---	--

12. Literatura

1. Adamski P., Bartel R., Bereszyński A., Kepel A., Witkowski Z. (red.). 2004: Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 - podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa, T. 6., s. 500.
2. Backiel T. 1993. Ichtyofauna dużych rzek – trendy i możliwości ochrony. ss. 39-48. (W. Ochrona przyrody i środowiska w dolinach nizinnych rzek Polski. Red. L. Tomiałojć.) Wyd. Inst. Ochr. Przyr. PAN, Kraków.
3. Balon E.K. 1964. Spis i ekologiczna charakterystyka kręgloustych i ryb Polski. Pol. Arch. Hydrobiol., 12, 234-249.
4. Bańdura J. Przybylski M. Zalewski M. 1985. Dynamika przestrzenna i sezonowa zespołów ryb w dorzeczach Grabi i Łubrzanki. ss. 69-81. (W. Ochrona i zagospodarowanie niewielkich rzek. Red. Zalewski M.) Łódź-Warszawa.
5. Bernard R., Buczyński P., Tończyk G., Wendzonka J. 2009. Atlas rozmieszczenia ważek (Odonata) w Polsce. Poznań. 256 ss.
6. Błachuta J. 1998. Rola i znaczenie rodzimych gatunków karpiowatych ryb reofilnych w ekosystemach rzek. ss. 17-21. (W. Krajowe ryby reofilne. Red. H. Jakucewicz, R. Wojda).I Krajowa Konferencja Hodowców i Producentów Ryb Reofilnych . Wyd. PZW, Warszawa.
7. Buchholz L., Kubisz D., Gutowski J. M. 2000: *Ochrona chrząszczy (Coleoptera) w Polsce – problemy i możliwości ich rozwiązania*. [W:] Ochrona owadów w Polsce u progu integracji z Unią Europejską. Wiad. entomol., 18, 2: 155-163.
8. Buszko J., Masłowski J. 2008: *Motyle dzienne Polski*. Wydawnictwo Koliber, Nowy Sącz. 274 ss.
9. Chmielewski S. 1995/1996. Rozpoznanie walorów przyrodniczych gminy Odrzywół. Maszynopis MUW w Radomiu.
10. Chmielewski S. 1996/1997. Rozpoznanie walorów przyrodniczych gminy Klwów. Maszynopis MUW w Radomiu.
11. Chmielewski S. 1996. Dolina Pilicy i Drzewniczki. Przyroda Radomska. Biuletyn nr 1 (6) w: ORBI Biuletyn Informacyjny. Miesięcznik KO i OM w Radomiu. nr 1.
12. Chmielewski S., Tabor J. 2003. Wstępna dokumentacja przyrodnicza projektowanego Parku Krajobrazowego Dolnej Pilicy. Warszawa. Msc
13. Drzał M., Kleczkowski A. S. 1978. Koncepcja ochrony środowiska przyrodniczego doliny Pilicy. Studia Ośr. Dok. Fizjogr. 6:319-340.
14. Epler P., Sokołowska –Mikołajczyk M. 2004. Badania ichtyofaunistyczne oraz ichtiobiologiczne niektórych rzek Polski Południowej.

- Cz.I. Badanie faunistyczne. Kom. Ryb. 1, 6-9.
15. Głowaciński Z. 2003. Pierwsze lata ogólnopolskiego przeglądu płazów i gadów. Biul. Monit. Przynr. 1 (4): 4 – 9.
  16. Głowaciński Z. (red.). 1992. Polska czerwona księga zwierząt. PWRiL, Warszawa. 1-352.
  17. Głowaciński Z., Rafiński J (red). 2003. Atlas Płazów i Gadów Polski, Status – Rozmieszczenie – Ochrona. Warszawa – Kraków.
  18. Jakubowska-Gabara J. 1976. Zespoły leśne uroczyska Tomczyce. Acta Univ. Lodz., Folia Bot. 2: 109-125.
  19. Liro A., Dyduch-Falniowska A. 1999. Natura 2000 - Europejska Sieć Ekologiczna. MOŚZNIL, Warszawa. ss. 93.
  20. Makomaska-Juchiewicz M. (red.). 2010. Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część I. GIOŚ, Warszawa.
  21. Makomaska-Juchiewicz M., Tworek S. (red). 2003. Ekologiczna sieć – Natura 2000. Problem czy szansa. Inst. Ochr. Przyrody PAN, Kraków.
  22. Marszał L. Przybylski M. 1996. Zagrożone i rzadkie ryby Polski Środkowej. ss. 61-72. (W: Ochrona rzadkich i zagrożonych gatunków ryb w Polsce, stan aktualny i perspektywy. Red. A. Witkowski, T. Hesse) Zool. Pol. 41/Suppl.
  23. Mróz W. (red.). 2010. Monitoring siedlisk przyrodniczych. Część I. GIOŚ, Warszawa.
  24. Olaczek R., Tranda E. 1990. Z biegiem Pilicy. Przyroda Polska. Wiedza Powszechna, Warszawa.
  25. Osuchowska M. 1992. Zbiorowiska roślinne doliny Pilicy od Domaniewic do ujścia. Urząd Wojew., Wojew. Konserw. Przynr., Opole. Msc.
  26. Pawłowski J., Kubisz D., Mazur M. 2002: [W:] Głowaciński Z. (red.): *Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce*. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków: 88-110.
  27. Penczak T. 1978. Rozsiedlenie ważniejszych, z punktu widzenia łowiectwa i wędkarstwa, gatunków zwierząt w dorzeczu Pilicy. W: Wartości środowiska przyrodniczego dorzecza Pilicy i zagadnienia jego ochrony. Studia Ośr. Dok. Fizjogr. 6: 259-278.
  28. Penczak T. 1968. Ichtyofauna rzek Wyżyny Łódzkiej i terenów przyległych. Część Ib. Hydrografia i rybostan pilicy i jej dopływów. Acta. Hydrobiol., 10, 499-524.
  29. Penczak T. 1988. Ichtyofauna dorzecza Pilicy. Część I. Przed utworzeniem zbiornika. Rocz. Nauk. PZW , 1 , 23-59.
  30. Penczak T. 1989. Ichtyofauna dorzecza Pilicy. Część II. Po utworzeniu zbiornika. Rocz. Nauk. PZW, 2 , 116-186.

31. Penczak T., Kruk A., Galicka W. 2004. Zróżnicowanie zespołów ryb w starorzeczach środkowego biegu Warty i Pilicy. Arch. Ryb. Pol., 12 (suppl. 2) 55-62.
32. Penczak T., Kruk A., Koszaliński H. 1998. Stan zagrożenia ryb reofilnych na przykładzie wybranych rzek. ss.7-17, (W: Karpiołate ryby reofilne. Red. H. Jakucewicz , R. Wojda) Wyd. PZW, Warszawa.
33. Penczak T., Kruk A., Zięba G., Marszał L., Koszaliński H., Tybulczuk S., Galicka W. 2006. Ichtyofauna rzeki Pilicy w piątej dekadzie badań. Część I. Pilica. Roczn. Nauk. PZW, 19, 103-122.
34. Penczak T., Marszał L., Kruk A., Koszaliński H., Kostrzewa J., Zaczyński A. 1996. Monitoring ichtyofauny dorzecza Pilicy. Część II. Pilica. Roczn. Nauk. PZW, 9, 91-104.
35. Penczak T., Zaczyński A., Marszał L., Koszaliński H. 1996. Monitoring ichtyofauny dorzecza Pilicy. Część I. Dopływy. Roczn. Nauk. PZW, 8, 5-52.
36. Penczak T., Zięba G., Kruk., Galicka W., Kostrzewa J. Koszaliński H. 2004. Występowanie ryb w zlewniach Odry i Wisły w zależności od rzędowości cieku. Arch. Ryb. Pol., 12, suppl. 2, 43-53.
37. Perzanowska J. (red.). 2010. Monitoring gatunków roślin. Przewodnik metodyczny. Część I. GIOŚ, Warszawa.
38. Przybylski M., Zięba G., Kotusz J., Terlecki J., Kukuła K. 2004. Analiza stanu zagrożenia ichtyofauny wybranych rzek Polski. Arch. Ryb. Pol., 12 Suppl. 2, 131-142.
39. Przybylski M. 1997. Monitoring ichtyofauny rzek., ss.29-40 (w: Wędkarstwo w ochronie wód i rybostanów. Red. T. Backiel) Wyd. PZW, Warszawa.
40. Rejestr Połowów Wędkarskich na łowiskach Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego w Piotrkowie Trybunalskim – opracowania z lat 2000-2010 (publikacja wew. ZO PZW).
41. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.* Dz. U. 2011, nr 237, poz. 1419.
42. Sosnowski J. 1997. Płazy Spalskiego Parku Krajobrazowego. Kulon 2, 1: 57 – 62.
43. Styczyński M., Tabasz G. 1994. Poradnik czynnej ochrony zwierząt, cz.1, Płazy. Greenworks. Nowy Sącz.

44. Szczerbowski J., Grudniewski Cz., Draganik B. 1968 Efektywność odłowu ryb przy pomocy agregatu prądotwórczego w potoku Kośno. Zesz. Nauk. WSR Olsztyn, 24, 509-520.
45. Walczak W., Radziejowski J., Smogorzewska M., Sienkiewicz J., Gacka-Grzesikiewicz E., Pisarski Z. 2001. Obszary chronione w Polsce. Wyd. 3. Inst. Ochr. Środ., Oddz. Gdańsk, Gdynia.
46. Witkowski A., Kotusz J., Stan ichtiofaunistycznych badań inwentaryzacyjnych rzek Polski. Roczn. Nauk. PZW 2008, t. 21 s.23-60.
47. Wiśniewolski W., Wołos A. i in. Operat rybacki dla obwodu rybackiego rzeki Pilica nr 4. – 2004. (obowiązujący), PZW Okręg w Piotrkowie Tryb. (maszynopis).
48. Wiśniewolski W., Wołos A. i in. Operat rybacki dla obwodu rybackiego rzeki Pilica nr 5 – 2004. (obowiązujący), PZW Okręg w Radomiu. (maszynopis)
49. WZR wojew. mazowieckiego. 2002. Dane niepublikowane.
50. Zięba G., Marszał L., Przybylski M., Fauna ryb i minogów Polski Środkowej. Roczn. Nauk. PZW 14 (suppl.) 173-188.